Møteinnkalling

Utvalg:	**Storfjord formannskap**
Møtested:	Møterom Otertind, Storfjord rådhus
Dato:	07.11.2018
Tidspunkt:	09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest på tlf. 77 21 28 00, eller pr. e-post til post@storfjord.kommune.no

Vararepresentanter møter kun etter nærmere beskjed.

Hatteng, 31.10.2018

Knut Jentoft (s.)
ordfører

Klara Steinnes
sekretær

Saksliste

Utv.saksnr	Sakstittel	U.Off	Arkivsaksnr
PS 50/18	Referatsaker formannskapet 7. november		2018/73
PS 51/18	Budsjett 2019 - Økonomiplan 2019-2022		2018/398
PS 52/18	Saksbehandlingsprosesser ved søknader om nyetableringer innen bolig og næring		2018/571
PS 53/18	Båndtvang for hunder i Storfjord kommune		2018/591
PS 54/18	Lifeness AS, søknad bedriftsutvikling: Livsstilsoppfølging i helsetjenesten		2018/535
PS 55/18	Søknad fra NTR Regionråd: Lyngshesten i NTR og Tromsøregionen		2015/1318
PS 56/18	Kevin Larsen Motorservice: Søknad om støtte til bedriftsutvikling - utarbeidelse av forretningsplan		2018/542
PS 57/18	Plansamarbeid i Nord-Troms		2015/1052
PS 58/18	Nordkalottsenteret AS: Restsøknad byggeprosjekt, orientering status og strategi fremover		2016/164
PS 59/18	Nordkalottsenteret, søknad profilering		2017/33
PS 60/18	Vestersiasenteret - videre drift		2018/601
PS 61/18	Havnesamarbeid i Nord-Troms		2018/595
PS 62/18	Søknad landbruk, Siikavuopio: Innkjøp av besetning gammelnorsk spælsau og ominnredning av fjøs		2016/465
PS 63/18	Søknad by region Tromsø - bærekraftig utvikling i arktis		2015/1070

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2018/73 -10
Arkiv: 033
Saksbehandler: Klara Steinnes
Dato: 29.10.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
50/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Referatsaker formannskapet 7. november

Referatsaker

1. Fra Skatteoppkreveren - periodisk oppgjør august og september 2018
2. Fra Transportutvikling AS - referat fra innspillsmøte infrastrukturprosjektet 26.10.2018
3. Protokoller fra lokale lønnsforhandlinger mellom Storfjord kommune og Fagforbundet

Orienteringssaker

1. Kostnader grunnboring

Rådmannens innstilling

Sakene ble referert og tatt til orientering.

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2018/398 -3
Arkiv: 151
Saksbehandler: Gunnar Folden Grundetjern
Dato: 30.10.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
51/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Budsjett 2019 - Økonomiplan 2019-2022

Saksopplysninger

Administrasjonen orienterer formannskapet om status i budsjettarbeidet og ber om innspill.

Aktuelle dokumenter utleveres i møtet

Rådmannens innstilling

Orienteringen tas til etterretning.

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2018/571 -1
Arkiv: 047
Saksbehandler: Trond Roger Larsen
Dato: 10.10.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
52/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Søknad og/eller henvendelser til kommunen om nyetableringer innen næring og bolig - saksbehandlingsprosedyrer

Saksopplysninger

I rådmannens strategi- og utviklingsdokument for 2018-2021, er et av ***hovedmålene*** at Storfjord kommune skal være en attraktiv og inkluderende kommune for bosetting og næringsliv.

Følgende ***strategier*** i den sammenheng ligger til grunn:

1. Mål om 2000 innbyggere innen 2025.
2. Tilrettelegge for boligbygging i og utenfor regulerte boligområder.
3. Tilrettelegge for næringsliv og nye arbeidsplasser.
4. Storfjord kommune skal fremstå som tilgjengelig, bruker- og innbyggerorientert.

Som ***tiltak:***

1. *Rød løper-filosofi* – prioritere de som ønsker å bygge og skape arbeidsplasser.
2. Effektiv og rask saksbehandling av slike søknader.
3. Bruke dispensasjonsmulighetene i arealplanen og lokalt handlingsrom i størst mulig grad
4. Opprette saksbehandlings- og utviklingsteam for næringssaker – dvs. oppnå tverrfaglig samhandling ved nyetableringer (spesielt med hensyn til de kommunale delings- og byggesaksprosessene).

Vurdering

Vi skal se for oss at personer som ønsker å bygge ny helårsbolig eller skape arbeidsplasser gjennom bl.a. etablering av egen bedrift – små som store – skal benytte den «røde løperen» på rådhuset. I enden av denne løperen venter de rette personene i kommunen som kan veilede og hjelpe vedkommende videre. Det er et mål at vedkommende gjennom dialog skal kunne få kommunal **JA** på sin søknad. Saksbehandlingen innebærer også at absolutte krav i gjeldende lov og regelverk er ivaretatt. Det kan bety at en søknad enkelte ganger må justeres noe, for å kunne få tillatelse eller godkjenning.

Dialogen foregår ikke bare med den enkelte søker, men like viktig er det at ressurspersoner i administrasjonen også snakker sammen dersom en søknad ser ut til å få et **NEI**. Det er derfor opprettet et administrativt team bestående av rådmann, næringsrådgiver og plan- og driftssjef som kommer sammen etter behov. Ordfører tiltrer dersom en avgjørelse bør vurderes behandlet politisk.

Saksbehandlingsprosedyrene som rådmannen foreslår, kan vises som i skissen nedenfor:

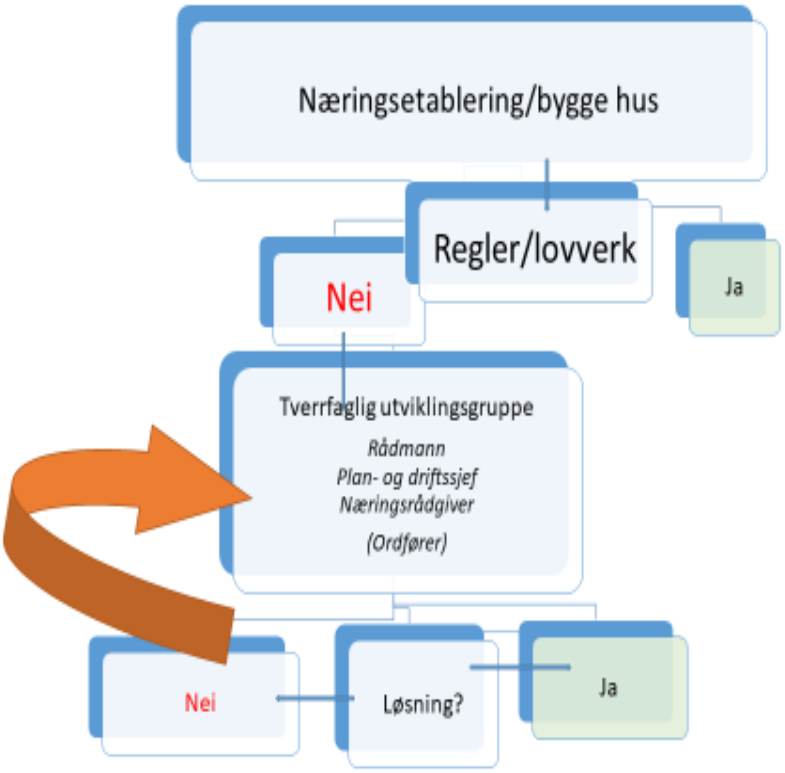

Prosedyrene gjenspeiler målet om at en søknad som hovedregel skal ende med et JA. Dersom utfallet også etter drøfting i utviklingsteamet blir nei, så må man søke saken løst politisk eller ved ny dialog der søkeren vurderer muligheten for ytterligere justering av søknaden.

Rådmannens innstilling

1. Formannskapet vedtar følgende skisse for saksbehandlingsprosedyrer i kommunen:

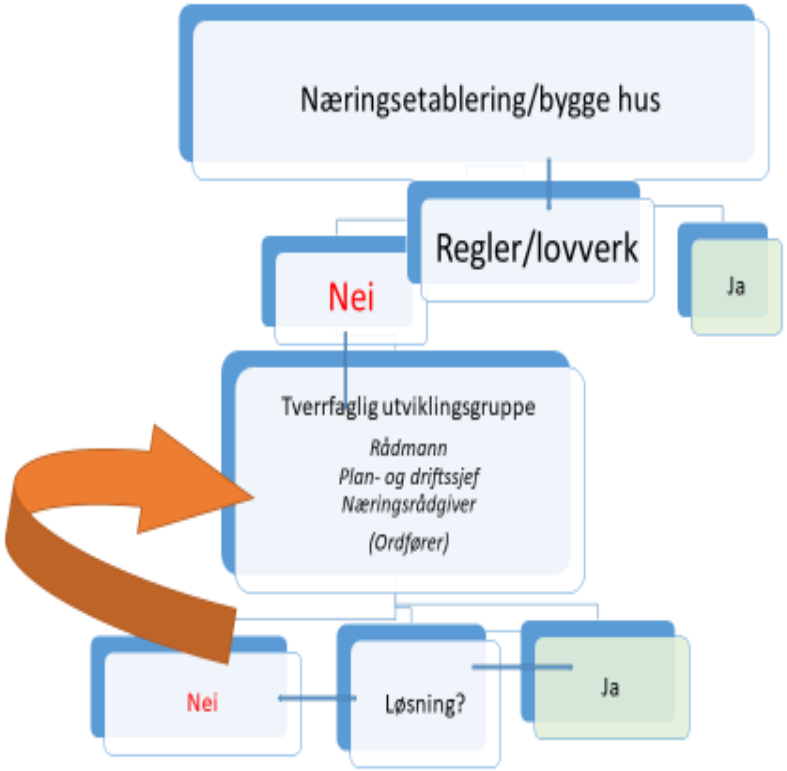

2. Saksbehandlerprosedyrene skal være retningsgivende for kommunal saksbehandling særlig ved søknader og henvendelser til kommunen om nyetableringer innen næring og bolig, og skal gjelde fra straks.

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2018/591 -1
Arkiv: K44
Saksbehandler: Trond Roger Larsen
Dato: 15.10.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
53/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Båndtvang for hunder i Storfjord kommune

Henvisning til lovverk:
Hundeloven av 2004

Saksopplysninger

Båndtvangsbestemmelser innført i Storfjord kommune tidligere var hjemlet i reindriftslov og bufelov. Ved innføring av hundeloven ble reindriftsloven og bufeloven endret. Muligheter for innføring av ekstraordinær båndtvang etter disse lovene ble da borte, og kommunens forskrift ble gjort gjeldende frem til 31.12.2004.

Etter den tid måtte i tilfelle kommunen innføre nye båndtvangsbestemmelser med hjemmel i hundeloven. Dette er ikke foreslått så langt hverken av administrasjonen eller politisk organ.

Status er derfor at bestemmelsene i hundeloven gjelder. Dvs. at det er generell båndtvang i tiden 1. april til og med 20. august i året.

Utdrag fra Hundelovens § 6:

Kommunen kan gi forskrift om at hunder skal holdes i bånd eller forsvarlig innestengt eller inngjerdet

a) i og i tilknytning til boligområder og handleområder,
b) i parker, på gravplasser, på og ved skoler, barnehager og anlegg for lek, idrett, sport eller rekreasjon,
c) på og ved bestemt/angitte turstier, turveier, merkede skiløyper, leir- og rasteplasser,
d) i bestemt angitte andre områder på land, i vann eller sjø som er allment benyttet som tur- og rekreasjonsområder,
e) i hele eller deler av kommunen i bestemt angitt tidsrom når storfe, sau, geit eller hest normalt går ute, eller
f) under ekstraordinære forhold som gjør båndtvang påkrevd for å beskytte viltet.

Båndtvang etter bokstav c og d kan ikke fastsettes i større grad enn nødvendig og slik at hensynet til de som ønsker å ferdes med løs hund også ivaretas i tilstrekkelig grad, både hva angår omfang og geografisk spredning. Ved fastsettelse av båndtvang etter bokstav e og f kan båndtvang bare innføres i de områder av kommunen hvor husdyr har rett til å beite og faktisk beiter, eller hvor vilt man ønsker å beskytte har sitt leveområde. Båndtvang

fastsatt i medhold av bokstav f må opphøre straks forholdene tilsier det. Der beite, natur- og rekreasjonsområder berører flere kommuner, bør disse samordne sine forskrifter. Kommunens innføring av båndtvang etter bokstav f kan påklages til fylkesmannen.

Kommunen kan gi forskrift om at hunder ikke har adgang til barnehager, skolegårder eller gravplasser.

Vurdering

Kommunens båndtvangbestemmelser ble etterspurt i et tidligere formannskapsmøte. Vedlagt følger status for Storfjord. Saken legges frem til drøfting, hvor formannskapet eventuelt bestiller en utredning og/eller at rådmannen utarbeider forslag til ny forskrift. Arbeidet kan utføres av en valgt gruppe, eller at rådmannen/administrasjonen foretar oppfølgingen selv.

Rådmannens innstilling

Saken fremmes uten innstilling.

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2018/535 -2
Arkiv: 223
Saksbehandler: Hilde Johnsen
Dato: 26.10.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
54/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Lifeness AS, søknad bedriftsetablering: Livsstilsoppfølging i helsetjenesten

Henvisning:
Vedtekter for Storfjord kommunes næringsfond

Vedlegg
1 Soknad-2018-0027
2 Finansieringsplan_Lifeness_storfjordnaeringsfond
3 Lifeness prosjektbeskrivelse Storfjord naeringsfond-1

Saksopplysninger

Lifeness AS søker Storfjord kommunes næringsfond om kr 500 000 til å utvikle velferdsteknologi: Et verktøy, system og metode for å følge opp pasienter med fedme etter institusjonsopphold. Totale kostnader er kr 1 910 934 hvorav øvrig finansiering dekkes av egenkapital kr 810 934 og kr 600 000 fra Innovasjon Norge (innvilget). Innovasjon Norge har tidligere bevilget kr 100 000 til forstudie/tidlig utviklingsfase.

Kostnader i prosjektet er kr 173 200 design/grafikk, kr 583 800 testing og utviklingsfase og kr 1 153 934 prosjektledelse (flere funksjoner faglig, teknisk mv).

Søker og etablerer av Lifeness AS, Maria Arlén Larsen, er bosatt i Skibotn og arbeider på LHL-klinikken med blant annet grupper av fedmepasienter. Ideen til bedriften og verktøyet som er under utvikling er kommet ut fra egen erfaring med denne pasientgruppen. Den største utfordringen er kontakt og oppfølging etter et institusjonsopphold.

Konkret utvikler Lifeness AS en digital plattform for systematisering i oppfølging av pasienter med fedme og følgesykdommer, som følges opp i spesialisthelsetjenesten i samarbeid med LHL-klinikken.

LHL-klinikken deltar og bidrar i utviklingen av verktøyet. Klinikken bidrar med tverrfaglig team som i samarbeid med Lifeness AS utvikler den digitale oppfølgingen, og oppfølging av brukere og ansatte som bruker plattformen. Det er mål om å utvikle verktøyet som en test-pilot i regionen.

I neste fase kan verktøyet benyttes i primærhelsetjenesten, privat helsetjeneste og overfor andre pasientgrupper med kroniske sykdommer som har behov for oppfølging i forhold til livsstilsendringer.

Lifeness AS skal møte fysioterapeut/frisklivskoordinator Synnøve Løvland og leder for Forebyggende avdeling, Anne-Lena Dreyer 31.oktober for presentasjon av konseptet og avklaring om samarbeid med lokalt helsevesen i utvikling, test og bruk av systemet. Det vises til at kommunen og regionen har høy «skala» på overvekt. De store avstandene i regionen gjør også verktøyet særlig aktuelt her. Fedmeproblematikk er en viktig tema i folkehelsearbeidet – Løvland har antydet en mulig presentasjon av tilbudet overfor nasjonalt folkehelsearbeid. *Orientering på formannskapsmøtet om konklusjoner fra dette møtet.*

Det vises til vedlagte prosjektbeskrivelse for utfyllende opplysninger om prosjektet, og link til web-presentasjon: https://www.dropbox.com/s/0vx4mfr5t47dxys/zoom_0.mp4?dl=0

Vurdering

I prinsippet er søknadsbeløpet for stort for Storfjord kommunes næringsfond, og prosjektet dreier seg om utvikling av nye tjenester gjennom teknologi. Man kan stille spørsmål om dette er tilstrekkelig «stedbundet næring» til at det kan tildeles støtte fra Storfjord kommunes næringsfond. Det vil si: Har vi garanti for at selskapet blir værende i Storfjord?

Lifeness AS er en innovasjon i tjenesteyting som en direkte følge av tjenester LHL-klinikkene tilbyr. Fedme er på vei til å bli den største livsstilssykdommen på verdensbasis, og tjenester for å hjelpe disse pasientgruppene bør ha et stort potensial. LHL-klinikken deltar og bidrar i hele utviklingsfasen av tjenesten/produktet. Under saksbehandlingen har næringsrådgiver hatt møte med søker hvor også leder for LHL-klinikken deltok. Dette er en etablering om LHL både deltar i og anser som viktig og kan anses som en «knoppskyting» fra LHL.

Stifter av Lifeness AS, Maria Arlén Larsen har bodd i Skibotn i 4 år, er utdannet med doktorgrad innen fedmeproblematikk og er ansatt på LHL klinikken i Skibotn. Planen er å fortsette med det, mål er å kunne utvikle og bygge opp Lifeness AS i Skibotn og knyttet til LHL-klinikken. På sikt ser Lifeness AS for seg ansettelse av en helseøkonom og utviklere og å etablere et call-senter. Flere tekniske funksjoner i utvikling av teknologi kan neppe rekrutteres lokalt, men helsepersonell, koordinatorer, betjening på oppfølging mv kan absolutt det.

Søknaden er en nyetablering og faller inn under vedtekter for Storfjord kommunes næringsfond punkt *1) Etablering av/tilrettelegging for ny bedrift* hvor det kan tildeles inntil 25% av godkjente kostnader.

Tildelinger til de kommunale næringsfondene er sterkt redusert de senere årene og det må generelt foretas tildelinger under maksimalsats 25%. I dette tilfellet er søknadsbeløp kr 500 000 uavhengig av dette i overkant av ramme for å kunne tildele ett enkelt tiltak.

Storfjord kommune har stort behov for ny næringsvirksomhet. Lifeness AS er en innovasjon i tjenesteutvikling, en knoppskyting med utgangspunkt i LHL-klinikken som også vil fremgå som en styrking av klinikkens tilbud. Overvekt er et viktig folkehelseproblem både lokalt og på verdensbasis. Lokal helsetjeneste viser interesse for et samarbeid i utviklingsfasen av tilbudet. Lifeness AS kan både bli en bedrift som skaper nye arbeidsplasser i Storfjord kommune, og et verktøy som utvikles i samarbeid med lokalt og regionalt helsevesen.

Saksbehandler har gjort søker oppmerksom på at Storfjord kommune neppe kan innvilge beløp opp til søknadssum. Søker orienterer om at det ikke vil stoppe prosjektet; økt egenkapital/privat kapital er aktuelt. Det arbeides også mer finansiering fra Sametinget, også i forhold til oversetting av tjenesten til samisk.

Det anses som viktig at Storfjord kommune bidrar til å støtte ny og nyskapende næringsvirksomhet i kommunen, og anbefaler at prosjektet støttes med kr 150 000.

Rådmannens innstilling

Lifeness AS tildeles kr 150 000 fra Storfjord kommunes næringsfond. Vilkår for tilskuddet fremgår i eget skriv som følger vedtaket. Søker må akseptere vilkårene ved å signere og returnere et akseptbrev til Storfjord kommune.

Søknad - Bedriftsrettet-/etablererstøtte

Prosjektnavn
Livsstilsoppfølging i helsetjenesten

Kontaktopplysninger		
Prosjektansvarlig/ -eier: Lifeness AS	Kontaktperson: Maria Arlén Larsen	
Adresse: Markedsskogen 8	Postnr.: 9143	Poststed: SKIBOTN
Mobil: 45231598	Telefon: -	Telefon arbeid: -
E-post: maria@lifeness.no		Bankkonto: 15061039845
Organisasjonsnummer: 921141130		

Prosjektinformasjon

Type virksomhet / type støttemottaker

Medisinsk teknologi
Translasjonsmedisin

Forretningside / mål og innhold med prosjektet

En femtedel av Norges befolkning er fete, og tallet er økende, noe som gir både samfunnsøkonomiske- og individ utfordringer. Dessverre klarer kun 10-20% å holde vekten nede etter vektreduksjon. Regelmessig oppfølging er sentralt, men kostbart. Lifeness AS skal utvikle en oppfølgingsplattform for systematisering, effektivisering, samhandling og økt kvalitet av behandlingen av pasienter med fedme og livsstilssykdommer, som følges opp i primær- og spesialisthelsetjenesten.

Eiersammensetning / deltakere i prosjektet utover støttemottaker

Arlen AS (Maria Arlén Larsen) Markedsskogen 8, 9143 Skibotn
Solvor Øverlien Magi, Marcus Thranes vei 59, 1472 Fjellhamar

Kostnadsplan og finansieringsplan

Kostnadsplan

Tittel	SUM
Designfase 1, UX	80 000
Designfase 2, UX	29 200
Faglig prosjektledelse	409 500
Føre prosjektregnskap	16 750
Grafisk utforming	64 000
Prosjektledelse	585 000
Tech prosjektledelse	142 684

Testing	68 000
Utarbeide kontraktsforslag	15 000
Utviklingsfase 1, til pilot	500 800
Sum kostnad	**1 910 934**

Finansieringsplan

Tittel	**SUM**
Egenkapital	810 934
Innovasjon Norge fase 2	600 000
Tilskudd fra næringsfondet	500 000
Sum finansiering	**1 910 934**

Tilskudd fra andre

Er i søknadsprosess, og har en søknad i behandling hos IN.

Er det tidligere søkt andre offentlig instanser om tilskudd til prosjektet/tiltaket? Ja

Markedsavklaringspenger: 100 000 NOK (Innovasjon Norge)

Begrunnelse avslag

Andre opplysninger

Vi har en søknad til behandling hos IN for etablererstøtte (fase 2), samt pre-såkorn. Vi er i prosessen med privat finansiering, og har god dialog med flere. Planlegger videre finansiering utover pilotperioden ift. dette. Detaljert budsjett kan etterspørres, evt. mer informasjon fra CEO. Andre aktuelle støtte ordninger for finansiering for videre utvikling er, og vi jobber med dette: private investorer, H2020 (EU), Skattefunn (søker jan-18), Legatet for fremming av folkehelsen, Diabetesforbundet, CO-investeringsfond for Nord-Norge (IN).

Geografi

1939-Storfjord

Vedlegg

Dokumentnavn	**Filstørrelse**	**Dato**
Finansieringsplan_Lifeness_storfjordnæringsfond.pdf	185 368	09.09.2018
Lifeness prosjektbeskrivelse Storfjord næringsfond-1.pdf	260 975	09.09.2018

Finansiering

INNTEKTSBUDSJETT BEDRIFT

	2018						2019			
	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	SUM	Jan	Feb	Sum	Totalt
Innovasjon Norge			600 000			600 000			-	600 000
Innovasjonskontrakter						-				
Kommune støtte					500 000	500 000			-	500 000
						-				
SUM offentlig støtte	**-**	**-**	**600 000**	**-**	**500 000**	**1 100 000**	-	-		1 100 000

	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	SUM	Jan	Feb		
Private investorer						-				
						-				
						-				
						-				
SUM privat investor	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	-	-	-	-

	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	SUM	Jan	Feb		
Egenfinansiering			240 000			240 000			-	240 000
						-			-	-
		95 156	95 156	95 156	95 156	380 623	95 156	95 156	190 311	570 934
						-				
SUM egenfinansiering	**-**	**95 156**	**335 156**	**95 156**	**95 156**	**620 623**	95 156	95 156	190 311	810 934

Total finansiering 1 910 934

Digital livsstilsoppfølging av pasienter

Systematisk, effektiv, kvalitetsikret og individualisert

04.09.2018
Lifeness AS
Maria Arlen Larsen

Innholdsfortegnelse

Bakgrunn 2
Oppfølging av pasienter med fedme 2
Velferdsteknologi i Norge 3
Velferdsteknologi internasjonalt 4
Prosjektets mål 4
Innovasjonshøyde 4
Materiale og metode 4
Resultater 5
Prosjektplan 5
Fra betaversjon til globalt bruk 6
Søkers virksomhet: Lifeness AS 7
Foretakets historikk 7
Strategi og fremtidsplaner 7
Kundeverdi 7
Ulike kundegrupper 8
Kommunikasjons- og distribusjonskanaler 9
Kundeverdi – hvorfor skal kundene velge Lifeness? 9
Konkurranse 9
Økonomisk struktur og verdiskapning 10
Verdiskapning 10
Offentlige aktører 11
Kostnadsstruktur 11
Skalerbarhet 11
Sikre systemer og strømlinjeformet bruk 12
Oppsummering 12
Vedlegg 1: Eksempler på konkurrenter 15
Vedlegg 2: Sammendrag av markedsundersøkelse (eng) 16
Referanser: 17

Bakgrunn

Antallet mennesker med overvekt og fedme er økende i den vestlige verden, og fedme er assosiert med både fysiske og psykiske sykdommer [1-3]. Fedme alene er karakterisert av WHO som den sjette viktigste årsaken til global død og sykdom[4]. Miljøfaktorer som for eksempel en inaktiv livsstil og overflødig inntak av prosessert mat bidrar til økt prevalens av fedme[5, 6]. Her i Norge er også antallet fete økende både hos barn og voksne, og i enkelte fylker (Finnmark) og aldersgrupper er prosentandelen så høy som 38% (ulset 2007). De nordlige fylkene i landet har høyere prosentandel fedme en de sørlige fylker. Fedme og dets sykdommer utgjør en vesentlig andel av det statlige helsebudsjettet. En fersk studie viser også at mennesker med fedme har tre ganger så mange sykedager som mennesker uten fedme (Eurostat. European Health Interview Survey Wave 2 (EHIS2). Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). 2016. Health at a Glance. Statistisk Sentralbyrå.).

Fedme behandles konservativt (med livsstilsintervensjon) og kirurgisk. Sistnevnte krever også livsstilsintervensjon. Det er ca. 3000 pasienter som gjennomgår bariatrisk kirurgi årlig. De fleste livsstilsintervensjoner inkluderer forskjellige atferds teknikker til å indusere positive endringer i atferd med tanke på både kosthold og fysisk aktivitet. Eksempler på dette er målsetning, stimulus kontroll, selv-monitorering, problemløsning, samt psykologiske og kognitive måter å håndtere ulike situasjoner på [7, 8]. Dessverre er effektiviteten til å indusere langvarige effekter på livsstil lav [9-13]. Begge behandlingsmetodene krever jevnlig oppfølging av pasienten, fra helsepersonell, over lengre tid, noe som er krevende for både behandler og pasient. Flere studier viser at systematisert og jevnlig oppfølging er avgjørende for effekten av behandlingen over tid, altså langvarig vektreduksjon, økt livskvalitet og bedre helse.

Oppfølging av pasienter med fedme

Pasienter med fedme følges opp av helsepersonell i flere ledd. Hos fastlegen, på de regionale helseforetakene og hos spesialist behandlingssentrene (som for eksempel LHL-klinikkene, Evjeklinikken, Stamina helse og Norsk idrettsmedisinsk institutt, Aleris). Det er avgjørende for behandlingen, både i vektreduksjonsfasen og vektopprettholdingsfasen å følge opp pasientene. Dette både for å opprettholde motivasjonen hos pasienten, samt sikre langvarige effekter. En fersk studie viser at mennesker med fedme går mest ned i vekt, får gjennomført

bedre livsstilsendringer og er mer fornøyde når de blir behandlet intensivt hjemme, med oppfølging (Gjevestad et al, Clinical obesity 2013).

Per dags dato mangler det et godt verktøy, system og metode for å kvalitetssikre nettopp oppfølgingen av pasientene med fedme. Dette er kjent fra søkers mangeårige erfaring med konservativ (ikke-kirurgisk) behandling av fedme hos både offentlige og private virksomheter, samarbeid med sykehus i utlandet (St. Lukes hospital, New York, USA), samt gjennom orienterende fokusgruppe intervju hos LHL-klinikkene Skibotn og Stamina helse Tromsø. Det er når pasientene kommer hjem til sine kjente omgivelser at hoved endringene i livsstilen skal skje, og ikke minst utfordringene i hverdagen kommer. På den annen side opplever de ansatte det vanskelig å systematisere oppfølgingen av alle pasientene i behandlingsenhetene, innhente pasientene om de «faller ut», og opplever ofte at kvalitetssikringen av oppfølgingen ikke er god nok (ref. fokusgruppe intervju ansatte). Dette resulterer i en svært sub-optimal oppfølging i hjemmet, noe som vi vet er avgjørende for langvarige effekter av behandlingen. For nærmere beskrivelse av utfordringene de ansatte og pasientene møter og hvordan de kan løses med prosjektet, se avsnittet «Kundeverdi» (s. 8).

Velferdsteknologi i Norge

Helsedirektoratets fagrapport «Velferdsteknologi- Implementering av velferdsteknologi i de kommunale helse- og omsorgsstjenestene 2013-2030»[14] bekrefter at det fortsatt er lite pasientmedvirkning mtp. velferdsteknologi, at markedet er umodent og dette særlig når det gjelder motivasjon og oppfølging av pasienter som gjennomgår en livsstilsendring. Rapporten angir at velferdsteknologi synes å gi en positiv samfunnsøkonomisk effekt. Helsedirektoratet anbefaler også at det vurderes fremtidig finansiering av velferdsteknologiske løsninger, at velferdsteknologi kan gi offentlig- og privat verdiskapning og utvikle seg til å bli en ny viktig innenlands- og eksportnæring[14]. Det er for øvrig et overordent mål i "Nasjonal satsing på velferdsteknologi (2014-2020) at nye tjenester og teknologi tas i bruk i norske kommuner innen 2020, for å bl.a. gi brukerne bedre utnyttelse av helse og –omsorgstjenestene, noe som kan peke mot at dette er et økende behov både offentlig, privat og hos individer.

Velferdsteknologi internasjonalt

Flere nye, internasjonale studier viser at slik velferdsteknologi og telekommunikasjon har positiv effekt på brukernes helse[15, 16], en studie fra 2016 viser også at dette er tilfellet ved behandling av fedme[17].

Prosjektets mål

Prosjektet har i første omgang som mål å utvikle en digital plattform for systematisering og gjennomføring av individuell oppfølging av pasienter med fedme og følgesykdommer, som følges opp i spesialisthelsetjenesten. I andre rekke skal man videreutvikle den digitale plattformen slik at den kan benyttes i primærhelsetjenesten, privat helsesektor, og etter hvert også inkludere andre pasientgrupper med kroniske sykdommer som har behov for oppfølging ift. livsstilsendringer (for eksempel røykeslutt, psykatri og diabetes). Denne form for telemonitorering og digital pasientmedvirkning er i tråd med den europeiske «Ambient assistant innovation alliance»[18], samt Helsedirektoratets fagrapport om velfersteknologi[14]. I tillegg skal den digitale plattformen tilbys enkeltindivider som ønsker å forbedre egen helse, uten å måtte stå i helsekø eller oppsøke spesialister privat.

Innovasjonshøyde

Innovasjonspotensialet ansees som høyt da det ikke finnes lignende velferdsteknologi på markedet. Viser for øvrig til fagrapport fra Helsedirektoratet over[14].

Materiale og metode

I løpet av prosjektperioden skal Lifeness utvikle en digital plattform for oppfølging av pasienter med fedme, i samarbeid med LHL-klinikkene Skibotn. Plattformen skal også prospekteres som pilot i nær kommune(r). Det skal ila. prosjektperioden holdes regelmessige fokusgruppe møter med pasienter, og utviklingsmøter med de ansatte som bruker plattformen. LHL-klinikkene Skibotn vil bidra med sitt tverrfaglige team som jobber med behandling og oppfølging av pasienter med fedme. Teamet skal i samarbeid med Lifeness utvikle den digitale oppfølgingen, slik at den best mulig fyller kundebedriftens behov. Den digitale plattformen skal prøves ut på minimum 50 test deltakere (pasienter), og minimum 5 ansatte (tverrfaglig overvekt team). Oppfølgingen av pasienter skjer daglig, og produktet vurderes kontinuerlig. I prosjektperioden vil man bl.a. gjennomføre:

- Tverrfaglige møter ukentlig
- Opplæring av pasienter
- Kontinuerlig bruk og vurdering av digital plattform
- Brukermedvirkning- pasient fokusgrupper ved rehabiliteringsopphold
- Intervjuer med pasienter som er aktive brukere
- Gjennomføring og vurdering av spørreskjema regelmessig
-

Kundebedriften vil også bidra finansielt med gjennomføring av markedsundersøkelser underveis, dette spesielt mtp. videreutvikling, og utvidelse av det digitale hjelpeverktøyets bruk.

Resultater

Lifeness skal utvikle en digital plattform med enkelt brukergrensesnitt som legger til rette for langvarig livsstilsendring, og optimaliserer, effektiviserer, individualiserer, systematiserer og kvalitetssikre oppfølging av deltakerne.

Den digitale plattformen skal evalueres av sluttbrukere (pasienter og ansatte) ved fokusgrupper, spørreskjema og intervju. I tillegg skal effekten av den digitale plattformen evalueres med statistiske mål, som bl.a. motivasjon, antropometriske mål (vekt, fettprosent), fysisk form og livskvalitet der man bruker statistikk programmet SPSS, i tillegg til andre faktorer som tidsbruk og brukervennlighet. Ved prosjektets slutt skal man ha en beta versjon (minimum viable product; MVP) av den digitale plattformen klar, og den skal videre implementeres i pilotbedrifter (LHL-klinikkene Skibotn, Storfjord kommune), samt prospekteres i de andre LHL-klinikkene, og videre i kommuner.

Prosjektplan

Prosjektstart vil være 1. september 2018. Første betaversjon vil være klar for testing mars 2019. Første versjon for salg planlegges å være klar januar 2020 og vi vil deretter være klare for lansering globalt.

Vedlagt følger en grov prosjektskisse 2018-2020:

	Q3-2018	Q4-2018	Q1-2019	Q2-2019	Q3-2019	Q4-2019	Q1-2020	Q2-2020	Q3/Q4-2020
Prosjektoppstart	x								
Designfase	x	x	x						
Utviklingsfase		x	x	x	x	x	x	x	x
Testfase				x	x	x	x	x	x
Lansering Norge							x		
Lansering USA								x	
Lansering UK									x

Fra betaversjon til globalt bruk

I prosjektfasen vil man utvikle en betaversjon (MVP) som vil kunne brukes av bedriftskunde/helsesektor segmentet, som vil optimaliseres og utvikles videre i pilotbedriften, samt flere pilotkunder. Man utvikler en web-basert app (utfra en webside), slik at plattformen kan brukes på alle overflater.

Krav spesifikasjon er utviklet, ut fra fokusgrupper og «kort-prioritering» med tverrfaglig team og pasienter på LHL-klinikkene Skibotn, samt i tråd med vitenskapelige publikasjoner. I svært grove trekk skal den digitale løsningen dekke disse kravene på MVP:

- Kommunikasjon
- Registrering
- Planlegging
- Påminnelser

Artificial intelligence (AI) utvikling er også svært sentralt i plattformen.

Søkers virksomhet: Lifeness AS

Foretakets historikk

Lifeness AS ble opprettet i 2018, og eies av Maria Arlén Larsen (LinkedIn profil) og Solvor Øverlien Magi (LinkedIn profil). Øverlien Magi har bakgrunn fra IT-bransjen og business, og har vært med å bygge opp flere bedrifter, bl.a. treningskjeden EVO fitness. Hun har også god erfaring som leder for nasjonale- og internasjonale selskap. Arlén Larsen har bakgrunn som lege, og har 11 års erfaring med behandling og forskning på fedme og vektreduksjon, og avslutter sin PhD på dette temaet vår-19. Hun har vært med å bygge opp to private rehabiliteringstilbud for fedme, og er per dags dato medisinsk ansvarlig på LHL-klinikkene Skibotn, hvor det også er overvektsrehabilitering.

Lifeness har ett tverrfaglig team bestående av lege, klinisk ernæringsfysiolog, fysioterapeut, personlig trener, psykolog, grafisk designer, UX designer og digital rådgiver og helseøkonom på nåværende tidspunkt.

Strategi og fremtidsplaner

Lifeness ønsker å bli ledende innenfor levering av tjenester som fremmer god helse og langvarige livsstilsendringer hos individer, og strømlinjeformer, effektiviserer, individualiserer og kvalitetssikrer behandlingen og oppfølgingen. Målet er å levere løsninger som er effektive, tilgjengelige og brukervennlige, som kan møte kunden der de er uavhengig av geografisk lokalisasjon, nasjonalt og internasjonalt.

Kundeverdi

Det å implementere varige livsstilsendringer i ulike deltaker grupper er vanskelig, og systematisert oppfølging er et viktig suksesskriterium for å lykkes med langvarige livsstilsendringer. Helseforetak har store utfordringer med å gi riktig, og nok oppfølging for at deltakerne skal kunne ha en sjanse til å opprettholde endringene som er initialisert i behandlingen, samt gi en optimalisert, tilspisset, systematisert og kvalitetssikret oppfølging. På individ-basis er det også vanskelig å gjøre livsstilsendringer uten hjelp av helsepersonell eller annet egnet personell, som er lett tilgjengelig, for eksempel

gjennom digitalt. Det ovenstående er også bekreftet gjennom en omfattende markedsundersøkelse på de ulike kundegruppene(sammendrag; vedlegg 2).

Lifeness' digitale plattform vil legge til rette for langvarig livsstilsendring, og optimalisere, effektivisere, systematisere og kvalitetssikre oppfølgingen av deltakerne, samt på sikt hjelpe individer som, utenom å stå i "helse-kø", ønsker å endre sin livsstil og bedre sin helse.

Ulike kundegrupper

Potensielle kunder er nisjebedrifter nasjonalt og internasjonalt; offentlige og private aktører, som tilbyr behandling av fedme og/eller annen livsstilsintervensjon. Dette inkluderer Regionale helseforetak, kommuner, samt private aktører som tilbyr både kirurgisk og konservativ behandling. Av offentlige aktører har Lifeness har vært i kontakt med bl.a. Universitetssykehuset i Nord-Norge, Helse Bergen og Helse-Sør Øst, som stiller seg positiv til en slik oppfølgings plattform.

<u>De ulike kundesegmentene kan deles i 4 ulike grupper:</u>

A. Offentlige helseforetak: Helse Nord, Sykehus, legesentre osv.

B. Private helseforetak: eks. Aleris, LHL-klinikkene, Colosseum klinikken, Rehabiliteringsinstitusjoner som for eksempel NIMI og Stamina helse.

C. Private og offentlige aktører: Eks. Kommuner, fylker, ISS osv.

D. Personkundesegmentet:

- Individer som ønsker å forbedre helsen, men ikke oppfyller kravene for behandling for dette i offentlig sektor.
- Individer som ønsker å forbedre helsen, og som oppfyller kravene for dette i offentlig sektor, men må stå på venteliste (ca. 1-2 år for fedme behandling), og ønsker å komme i gang så snart som mulig.
- Individer som søker privat hjelp til å forbedre egen helse, men som ønsker et mer individuelt, samt portabelt tilbud (inkl. personer som bor i områder som ikke har noe å tilby mtp. dette).

Kommunikasjons- og distribusjonskanaler

Kundeverdi – hvorfor skal kundene velge Lifeness?

Kundene skal velge vår løsning fordi det er brukervennlig, er "evidence based" og har et enkelt grafisk brukersnitt. Det skal være "gøy" og motiverende å bruke. Det er rimelig med tanke på andre løsninger for å følge opp pasienter, samt at det dessverre ikke finnes noen liknende løsning på markedet. Kundene skal velge vår løsning for at det skal spare ressurser innad i deres bedrift (som brukes på oppfølging av pasienter), samt pga. at man ønsker gode resultater på pasientene på sikt (for kommuner; eks. lavere uføregrad, sykemeldinger osv). For noen bedrifter kan det hende de ikke har nøkkelkompetanse, eller ønsker å "outsource" oppfølgingen, for eksempel før og etter fedme kirurgi, slik at kirurgene kan konsentrere seg om det de er gode på, og at tverrfaglig spesialisert team fra Lifeness følger opp i samarbeid med kundebedriftenn.

Lifeness vil dekke behov til deltakere som ønsker langvarig livsstilsendring, enten ved manifest sykdom eller ikke. I helseforetak vil oppfølgingen fra helsepersonell være avgjørende og tilpasset, mens det for enkeltpersoner også vil være muligheter for å utnevne en «fadder» eller privat støtteperson som vil kunne være med på å øke sjansen for varige endringer [20]. På individ nivå, utenom foretak, også dersom deltakere er ferdig med oppfølging fra helseforetak eller private aktører vil det på sikt være mulig å få oppfølging direkte fra tverrfaglig team direkte fra Lifeness.

Konkurranse

Det har vært gjort et orienterende søk, samt markedsanalyse (kan fås på forespørsel) nasjonalt og internasjonalt. Man har ikke funnet konkurrerende bedrift i Norge, eller liknende tilbud. Viser for øvrig til Helsedirektoratets fagrapport nevnt over[14].

Det er noen «apper» ved søk online, som kan komme inn under dette segmentet, men det er kun på individ nivå, og det inkluderer ikke personlig eller automatisk oppfølging, noe som er en av de viktigste faktorene for langvarige endringer i livsstil. Ingen av «appene» inkluderer AI, som vil være en viktig faktor i plattformen. Eksempler på konkurrenter kan sees i markedsanalysen (fås på forespørsel), eller i vedlegg 3. Alle de ovenstående er amerikansk baserte, vi har ikke klart å finne aktuelle konkurrenter i Europa eller Norge. Det som skal skille Lifeness fra potensielle konkurrenter er høy kompetanse, brukervennlighet, kvalitet, AI, service og individualisert produkttilbud. Lifeness innehar spesialkompetanse både fra

offentlig sektor og privat sektor i dette nisjesegmentet og det ansees som en fordel over for potensielle konkurrenter.

Økonomisk struktur og verdiskapning

Verdiskapning

Verdiskapningspotensialet for den digitale plattformen vil være ulik for ulike kundesegmentene, men samlet sett, og grovt anlagt kan vi dele det opp i 5 punkter:

- **Økt effektivitet og kostnadsbesparelse.** Mer effektiv behandling, som bl.a. vil gi lavere lønnskostnader hos helseforetak, kortere ventetid til behandling, økt inntjening da det er mulighet til å ha flere pasienter i systemet. For pasienten vil effektiv behandling bety bl.a. bedre behandlingsflyt, økt livskvalitet, potensielt redusert funksjonsnedsettelse og mer langvarige resultater. Kostnadsbesparelsen vil være både på kommunalt nivå, statlig nivå og pasientnivå både direkte knyttet til tidsbesparelse i behandlingen, samt bedre helse, økt livskvalitet og forebygging av livsstilsykdommer hos denne pasientgruppen.
- **Økt systematikk.** Mer systematisert behandling i form av oppfølging i system, integrert i dagens journalsystemer. Dette vil igjen spare tid, samt sørge for at ingen pasienter faller ut av systemet. Det vil også skape sikkerhet for pasienter i behandling.
- **Økt kvalitet.** Mer kvalitet i behandlingen. Den digitale plattformen vil med AI-teknologi og systematikk basere seg på "evidence based medicine", ift. hva oppfølgingen skal inneholde mtp. langvarig livsstilsendring, og langvarige resultater av vektreduksjon. Dette er viktig ikke bare pga. mye utskifting/rotasjon av leger i sykehus, men også i kommuner. Markedsundersøkelse viser også at leger har behov for økt kompetanse på oppfølging av overvekt (vedlegg 2).
- **Økt individualitet.** Mer persontilpasset behandling. Dette i seg selv vil øke effekten av behandlingen, gi sikkerhet til pasient og behandler. Behandling i hjemmet gir også mer fleksibilitet.
- **Økt samhandling.** Mer samhandling i behandlingen. Dette vil være av verdi først og fremst for pasienten, men også for ulike behandlere i primær- og spesialisthelsetjenesten, samt ulike kommunale tilbud, som for eksempel

Frisklivssentraler. Enklere samarbeid mellom primær- og spesialisthelsetjenesten, og bedre pasientflyt. Dette er i tråd med samhandlingsreformen.

Når det gjelder økonomisk verdiskapning av den digitale plattformen i Lifeness AS fremkommer dette i budsjettet (kan fås på forespørsel utover det som er i søknaden). Når det gjelder realisering av resultatet til FoU-prosjektet vil det være direkte knyttet til lansering av den digitale plattformen til markedet. Inntekter planlegges å komme fra år 2 ut fra budsjett og beregninger. FoU-prosjektet gjennomføres hos en samarbeidspartner som har behov for et slikt produkt: LHL-klinikkene Skibotn. Målet er også i prosjektperioden å inngå samarbeid med kommuner i regionen, som Storfjord kommune. Risikoen til innovasjonen ligger først og fremst i at utviklingskostnadene er høye, og at inntektene ikke kommer før i år 2-3.

Kostandene til utvikling vil bli store det første året, og deretter vil det også være en del utviklingskostnader i år. 2 og 3. Det vil også være løpende kostander fra år 2.

Offentlige aktører

Ut fra markedsundersøkelsen (sammendrag; vedlegg 2) som er gjennomført vil en prismodell som kan fås på forespørsel.

Kostnadsstruktur

Selskapet har en verdidreven kostnadsstruktur der merkevare, kvalitet og kompetanse er sentralt.

Skalerbarhet

I første omgang skal plattformen utvikles for norske brukere i helsesektoren. Dette både pga. språk, men også pga. tilpasning til norske forhold, og kvalitetssikring, samt grundig testing av plattformen. Det er også tenkt å gjøre en forskningsstudie på produktet i Norge, når produktet er klart for markedet. Dernest vil plattformen være skalerbar globalt, men USA er det neste markedet som plattformen skal testes på. I kjølvannet av dette ligger naturligvis oversetning til engelsk. Vi ser for oss å parallelt, eller stegvis teste ut andre engelskspråklige land, slik som Storbritannia, Tyskland og Canada, før plattformen oversettes til flere språk, og kan tilbys globalt. Lifeness har 6 BI-studenter masterstudenter som gjennomfører markedsanalyse of markedsundersøkelse på landene Frankrike, Tyskland, Storbritannia og Canada. Rapportene vil være klar medio desember-18. Tall fra WHO viser at det er økende livsstils-

og fedme problematikk over hele verden, både prevalens og insidens. Dette også i Asia og Oseania, spesielt Kina.

Når det gjelder hvordan skalere opp, er det planlagt samme metode som kontakt med kundene i Norge, og vi vil ansette lokale salgspersoner. Personer med godt kjennskap til amerikansk marked er tilstede i teamet.

Sikre systemer og strømlinjeformet bruk

Plattformen klargjøres for det offentlige og private slik at helsetjenesten kan benytte seg av denne innenfor egne rammeverk, og den skal kunne integreres i aktuelle journalsystemer (eks. DIPS, system X osv). Kartlegging av ulike journalsystemer ble gjort bl.a. i markedsundersøkelsen både hos private og offentlige aktører (sammendrag; vedlegg 2).

I tillegg vil vi tilgjengeliggjøre plattformen for private aktører gjennom sikre systemer. Plattformen vil være tilgjengelig både for offentlig og private helsebedrifter med stor grad av fokus på pasient informasjonssikkerhet. Kommunikasjonen med helsepersonell gjennom plattformen skal skje på sikkerhetsnivå 4 (eks. BankID, bankID på mobil, Buypass og Commfides), jf. Norm for informasjonssikkerhet i helse-, omsorgs- og sosialsektoren. Dette er av betydning ikke bare for brukernes sikkerhet, men også for at bl.a. fastlegene skal kunne ta seg betalt for oppfølging direkte gjennom plattformen med e-konsultasjonstakst (takst 2ae ref. Normaltariff for fastlege og legevakt 2017-2018), noe som gir fastlegen en inntjening på 154 kr, lik normal konsultasjonstakst ved oppmøte. Dette er viktig ikke minst for at fastlegene skal benytte seg av plattformen på daglig basis, men også for at pasientene skal føle seg trygge ved bruk av plattformen (ref. Markedsundersøkelse). Dette i seg selv vil være ett viktig insentiv for fastleger til å bruke plattformen, i tillegg til at de sparer tid og får bedre effekt hos pasientene med tettere oppfølging, noe de ikke har kapasitet til å gjøre per i dag (ref. Markedsundersøkelse).

Deler av plattformen vil også kunne være tilpasset bedrifter som ønsker å bruke denne uavhengig av helsetjenesten.

Oppsummering

Lifeness digitale oppfølgingsverktøy for behandling av fedme vil i større grad gi persontilpasset helse, samt være med på å forebygge, behandle og takle sykdom, hos denne

pasientgruppen. Dette vil bidra til aktiv og sunn aldring, samt vil forbedre vår kapasitet til å monitorere helse, og gi økt funksjonsdyktighet både hos voksne og aldrende med fedme, for å videre fasilitere langvarig vektreduksjon, mindre uføregrad og økt funksjon hos denne gruppen. Et slikt verktøy vil være viktig både fra et individ- og samfunnsmessig perspektiv. Markedsundersøkelse er gjennomført med støtte fra innovasjon Norge (sammendrag; vedlegg 2).

Markedsundersøkelsen viser at det er interesse og behov for en slik plattform hos det private og det kommersielle marked. Plattformen vil ta tid å utvikle for salg, både med tanke på produksjon/utvikling, samt med tanke på integrering i journalsystem og sikkerhetsnivå 4. Betaversjonen vil kunne testes ut fra mars 2019, og første versjon for salg fra januar 2020 ift. Prosjektplan. Det vil utvikles til sikker kommunikasjon mellom helsepersonell og pasient, slik at fastlege kan følge opp pasienten på en enkel måte, samt få gjeldene takster. Inntjening forventes fra år 2. Skalerbarheten til plattformen ansees som høy (verdensbasis), og markedsundersøkelsen som inkluderer bl.a. amerikanske forbrukere støtter dette. I teamet har vi samlet sett høy kompetanse på medisin, livsstil/fedme, ledelse/økonomi, nasjonal/internasjonal markedsføring, forretningsutvikling og utvikling av teknologiske løsninger, noe som er av betydning for å kunne utvikle en suksessfull og bærekraftig teknologisk løsning, både for det private og det kommersielle markedet, nasjonalt og på verdensbasis.

Offentlig finansiering vil bety svært mye for prosjektet. Den sosioøkonomiske interessen er av betydning, i tillegg til at bærekraftigheten ansees høy. Ikke bare for bedriften, og finansielt, men også for miljøet mtp. mindre reisebehov for pasienter. Videre, ansees det av høy viktighet at man vil kunne utvikle denne plattformen i tett samarbeid med pasienter og helsepersonell, samt at man videre vil kunne vurdere helseøkonomisk, og potensiell samfunnsmessig helsegevinst, gjennom gode forskningsstudier for å avklare dette på sikt.

Lokalt i kommunen vil gjennomføring av piloten, og videre utvikling bety økt sysselsetting, da vi planlegger å legge kontorer med personell ift. support, salg og administrasjon til Skibotn på sikt, når teamet vokser, nasjonalt- og internasjonalt. Dette gjelder også tverrfaglig team som vil være fag-ressurs for brukerne av plattformen. Dette både på generell basis, og direkte til pasienter. I budsjettet for 2019, andre kvartal, er det budsjettert med bl.a. ansettelse av spesialsykepleier ift. oppfølging av fedme, i første omgang.

Økt sysselsetting kan også sees i sammenheng med mindre kroniske syke mtp. personer som vil kunne få hjelp gjennom plattformen til varige livsstilsendringer, m indre funksjonsnedsettelse, mindre sykefravær og mindre funksjonsnedsettelse. Kommunen vil også fungere som en foregangskommune ift. medisinsk teknologi, samhandlingsreformen og ikke minst forebyggende helse. Storfjord kommune har høyere prevalens av overvektige og fete enn lands-gjennomsnittet.

Samfunnsutfordringene prosjektet vil bidra til å løse er langsiktig håndtering av kroniske livsstilssykdommer, som nå utgjør signifikante prosjekter i helsebudsjettet; reduksjon av kostnader og økt samhandling i helsesektoren, økt pasientmedvirkning og individualisert behandling av livsstilssykdommer, noe som vil gi en mer strømlinjeformet pasient-flow, og mer økt kvalitet i behandlingen. Videre vil prosjektet bidra til ny kunnskap om behandling og forebygging av fedme og livsstilssykdommer med velferdsteknologi, i tråd med Helsedirektoratets fagrapport og EUs anbefalinger.

Vedlegg 1: Eksempler på konkurrenter

«Lose IT»- App hvor man kan registrere mat og trening man gjør. Ingen oppfølging av helsepersonell.

«Spark people»- Amerikansk kommersiell basert app og webside. Henvender seg til enkeltpersoner. Man kan registrere mat og trening, følge ulike programmer, delta i diskusjoner, få motiverende beskjeder, samt få punktbasert veiledning fra kostholdsveiledere etter behov og tilleggsskjøp osv.

«mHealth coach»- personialized relationship management- AI- plattform som henvender seg til helsepersonell, bedrifter for å kunne tilby oppfølging, strukturering og optimalisering på ulike nivå.

Alle de ovenstående som er nevnt er ikke direkte konkurrenter nasjonalt, mHealth coach er kanskje det som er nærmest på internasjonalt nivå. Det er på dette tidspunktet ikke mye informasjon om deres tilbud på nettet.

Vedlegg 2: Sammendrag av markedsundersøkelse (eng)

«This extensive report has explored the current habits, systems and needs of a digital tool to help promote lifestyle change from a consumer, patient, medical doctor, private clinic and private company point of view.

All in all the prospects to develop a new digital tool to promote lifestyle change is good both from a consumer, patient, clinician, private health clinic and private corporate business point of view. The cost of such a product is important, and suggestions include government and municipalities' coverage of usage for patients in need of lifestyle change. This is of value not only for the individual, but also from a socioeconomic view, as lifestyle related diseases is a big part of the government cost of healthcare nationally and globally as for today, and it is on the rise, hand in hand with the increased prevalence and incidence of overweight, obesity and inactivity. Some important aspects for future product development includes high grade of user friendliness, individual tailoring and two-way communication."

Referanser:

1. Brownell MAFaKD. Psychological correlates of obesity: moving to the next research generation. Psychol Bull. 1995;117(1):pp. 3-20.

2. Stunkard AJ, Wadden TA. Psychological consequences of obesity and dieting: research and clinical findings. Obesity: Theory and therapy. New York: Raven Press; 1993.

3. Wadden TA. Psychosocial consequences of obesity and weight loss. Handbook of Obesity Treatment. New York: Guilford Press; 2002.

4. Lim SS, Vos T, Flaxman AD, Danaei G, Shibuya K, Adair-Rohani H et al. A comparative risk assessment of burden of disease and injury attributable to 67 risk factors and risk factor clusters in 21 regions, 1990-2010: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2010. Lancet. 2012;380(9859):2224-60. doi:10.1016/S0140-6736(12)61766-8.

5. James WP. A public health approach to the problem of obesity. International journal of obesity and related metabolic disorders : journal of the International Association for the Study of Obesity. 1995;19 Suppl 3:S37-45.

6. Prentice AM, Jebb SA. Obesity in Britain: gluttony or sloth? Bmj. 1995;311(7002):437-9.

7. Wing R. Behavioral approaches to the treatment of obesity. In: Bray G BC, editor. Handbook of Obesity: Clinical Applications. New York: Marcel Dekker, Inc; 2004. p. 147-67.

8. Wadden TA, Crerand CE, Brock J. Behavioral treatment of obesity. Psychiatr Clin North Am. 2005;28(1):151-70, ix. doi:10.1016/j.psc.2004.09.008.

9. Goodrick GK, Foreyt JP. Why treatments for obesity don't last. J Am Diet Assoc. 1991;91(10):1243-7.

10. Jeffery RW, Drewnowski A, Epstein LH, Stunkard AJ, Wilson GT, Wing RR et al. Long-term maintenance of weight loss: current status. Health Psychol. 2000;19(1 Suppl):5-16.

11. Lean ME. Obesity--what are the current treatment options? Exp Clin Endocrinol Diabetes. 1998;106 Suppl 2:22-6.

12. Perri MG, Corsica JA. Improving the maintenance of weight loss in behavioral treatment of obesity. Handbook of obesity treatment. New York: Guilford Press; 2002.

13. Wooley SC, Garner DM. Obesity treatment: the high cost of false hope. J Am Diet Assoc. 1991;91(10):1248-51.

14. Helsedirektoratet. Velferdsteknologi – Fagrapport om implementering av velferdsteknologi i de kommunale helse- og omsorgstjenestene 2013–2030. Helsedirektoratet: Helsefirektoratet; 2012. p. 161.

15. Roesler V, Binotto AP, Iochpe C, Palomba EB, Tizatto LA. Improving Preventive Healthcare with an User-centric Mobile Tele-monitoring Model. Stud Health Technol Inform. 2015;216:648-52.

16. Schweitzer AL, Ross JT, Klein CJ, Lei KY, Mackey ER. An Electronic Wellness Program to Improve Diet and Exercise in College Students: A Pilot Study. JMIR Res Protoc. 2016;5(1):e29. doi:10.2196/resprot.4855.

17. Militello L, Melnyk BM, Hekler EB, Small L, Jacobson D. Automated Behavioral Text Messaging and Face-to-Face Intervention for Parents of Overweight or Obese Preschool Children: Results From a Pilot Study. JMIR Mhealth Uhealth. 2016;4(1):e21. doi:10.2196/mhealth.4398.

18. Weegh H, Kampel M. Acceptance Criteria of Ambient Assistant Living Technologies. Stud Health Technol Inform. 2015;217:857-64.

19. Klem ML, Wing RR, McGuire MT, Seagle HM, Hill JO. A descriptive study of individuals successful at long-term maintenance of substantial weight loss. Am J Clin Nutr. 1997;66(2):239-46.

20. Elfhag K, Rossner S. Who succeeds in maintaining weight loss? A conceptual review of factors associated with weight loss maintenance and weight regain. Obes Rev. 2005;6(1):67-85. doi:10.1111/j.1467-789X.2005.00170.x.

Clin Obes. 2013 Feb;3(1-2):39-50. doi: 10.1111/cob.12011. Epub 2013 Apr 15.

The effectiveness of secondary and tertiary care lifestyle intervention in morbidly obese patients: a 1-year non-randomized controlled pragmatic clinical trial.

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2015/1318 -34
Arkiv: 223
Saksbehandler: Hilde Johnsen
Dato: 26.09.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
55/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Søknad fra NTR Regionråd: Lyngshesten i NTR og Tromsøregionen – identitetsmarkør og berikelse»

Henvisning:
Vedtekter for Storfjord kommunes næringsfond

Vedlegg
1 Soknad-2018-0020
2 CV juli 2018
3 Forstudie lyngshest regionraadene 2018

Saksopplysninger

NTR Regionråd søker Storfjord kommunes næringsfond om kr 20 750 som medfinansiering av prosjekt «Styrking av Lyngshesten i Nord-Troms og Tromsøregionen – identitetsmarkør og berikelse». Totale kostnader er kr 388 550. Finansiering søkes dekt med kr 201 800 fra Troms fylkeskommune og kr 20 750 fra kommunene i NTR og Tromsøregionen. På kostnadssiden er det satt av kr 240 000 til prosjektledelse. Øvrige utgifter er arbeidsgruppe, prosjektmøter, reiser, bevertning mv.

Bakgrunn:
Lyngshesten er en utryddingstruet husdyrart. Bedriften Lyngshestlandet ved Birgit D. Nielsen har arbeidet med en forstudie som er grunnlaget for inneværende søknad. Prosjektet skal initiere aktiviteter som kan bidra til utvikling av regionen ved å bruke Lyngshesten praktisk i næringsvirksomhet og som identitetsmarkør. Det vises spesielt til hvordan Island bruker sin Islandshest i merkevarebygging og som reiselivsprodukt.

Søknaden viser til at avlsarbeid, kunnskapsformidling mv ivaretas av bransjeorganisasjoner og nasjonalt senter for Lyngshesten i Målselv.

Det vises til vedlagte forstudie rapport og søknad (plan for forprosjekt). Saksbehandler synes det er utydelig hva som er resultater fra forstudie og hva som er konkrete målsetninger og aktiviteter

i forprosjektet. Saksbehandler tolker informasjon i søknad slik at det er Lyngshestlandet ved Birgit D. Nielsen som skal lede prosjektet.

Vurdering

Storfjord kommune mottar årlige flere søknader fra ulike bransje- og interesseorganisasjoner der det søkes medfinansiering til aktiviteter, arrangement, kompetansetiltak mv. Slike søknader avslås administrativt med henvisning til vedtekter for Storfjord kommunes næringsfond om at støtte kun kan gi til bedrifter i Storfjord kommune. Vi opplyser at søknad må være forankret hos lokale næringsaktører, eventuelt kan lokale næringsaktører søke om midler til deltakelse i prosjekt/kompetansetiltak mv ut fra regelverk i vedtektene for næringsfondet.

Siden inneværende søknad kommer fra Nord-Troms Regionråd og prosjektet er behandlet flere ganger regionrådet, legges saken frem til politisk behandling.

Formannskapet har tidligere diskutert tilsvarende søknader fra regionrådet, og har understreket at det er formannskapet i Storfjord kommune som kan tildele midler fra det kommunale næringsfondet. Man kan ikke gjennom vedtak i regionrådet legge til grunn at støtte skal tildeles.

Inneværende søknad vurderes å falle utenom vedtektene for Storfjord kommunes næringsfond og søknaden avslås.

Rådmannens innstilling

Søknad fra Nord-Troms Regionråd om støtte til prosjekt «Lyngshesten i Nord-Troms og Tromsøregionen – identitetsmarkør og berikelse» avslås. Tiltaket faller utenfor vedtektene for Storfjord kommunes næringsfond.

Søknad - Bedriftsrettet-/etablererstøtte

Prosjektnavn
Lyngshesten i Nord-Troms og Tromsøregionen - identitetsbærer og berikelse (kopi) (kopi) (kopi)

Kontaktopplysninger			
Prosjektansvarlig/ -eier: Nord-Troms Regionråd DA		Kontaktperson: Berit Fjellberg	
Adresse: Hovedveien 2		Postnr.: 9151	Poststed: STORSLETT
Mobil: 77 58 82 79	Telefon: 97 56 73 66		Telefon arbeid: -
E-post: berit.fjellberg@halti.no			Bankkonto: 4787 07 02783
Organisasjonsnummer: 979470452			

Prosjektinformasjon

Type virksomhet / type støttemottaker

På tross av stor innsats gjennom mange år står lyngshesten på FAO sin liste over utrydningstrua husdyrarter (FAO, 2013: kritisk truet). Det er ikke mange nok som ønsker å eie og bruke lyngshesten.

Regionene trenger næringsutvikling og det pekes på opplevelsesnæringene, inkludert reiseliv og kulturnæringer som viktige satsingsområder. Nord-Troms har erkjent at den som region er lite kjent ut over sine egne grenser.

Løsninger

Island sin reiselivsutvikling, kultur-bevaring/utvikling og bevaring- og utvikling av islandshesten henger tett sammen. Vi kan bruke erfaringer fra Island, sammen med kompetanse i regionen og samarbeid på Nordkalotten, for å etablere lyngshesten som en identitetsmarkør og merkevare for vår region. Det vil samtidig kunne bidra til næringsutvikling i regionen og til at lyngshesten øker i antall.

Avlsarbeidet, aktiviteter og kunnskapsformidling overfor oppdrettere og tradisjonelle brukere av hesten, ivaretas av raseorganisasjonen (Landslaget for nordlandshest/lyngshest, med lokallag) og det nasjonale senteret, som ligger i Målselv.

Prosjektet som beskrives i denne forstudien, skal initiere aktiviteter som kan bidra til utvikling av regionen ved å bruke lyngshesten praktisk i næringsvirksomhet og som en identitetsmarkør.

Om lyngshesten

Lyngshest (nordlandshest/lyngshest) er en av de tre nasjonale norske raser av meget gammel opprinnelse og den eneste med Nord-Norsk opprinnelse. Den første, kjente og dokumenterte utstilling hvor lyngshest var stilt ut, var i 1898 på Lyngseidet i Troms. På 1930 tallet ble det satt i gang organisert avl av rasen, primært i nordligste fylkene, med hovedtyngde langs Lyngenfjorden i Troms.

Lyngshesten er den felles hesten for alle folkegrupper i vår region. Både samer, kvener og nordmenn opplever hesten som sin og det er ingen konflikt knytta til «eierskapet».

På grunn av krigen og mekaniseringen i jordbruket, gikk rasen sterkt tilbake. På 1960-70-tallet var det bare 50 – 100 lyngshester igjen. Rasen består i dag av 2000 – 2500 individer men har per i dag trolig fødselsunderskudd.
Hesterasen har alltid hatt et allsidig bruksområde. Lyngshesten var tidligere brukt til all slags gårdsarbeid og som skyss- og ridehest. Den er allsidig og kan brukes av alle i familien fordi den er høvelig i størrelse og lynne. Hesten er godt egna for bruk i alle vanlige disipliner innenfor ridning og kjøring, og er godt egna til turridning og kløving fordi den er stø på foten og fornuftig i vanskelig terreng. Den er en utmerket terapihest med sitt rolige, vennlige vesen og sitt gode bevegelsesmønster. Arbeidsviljen og pågangsmotet til lyngshesten gjør den velegna til bruk i rideskoler der det kreves at hesten viser tålmodighet med uerfarne ryttere. Samtidig har den kapasitet til å gi utfordringer for de mer erfarne rytterne.
På grunn av begrenset genmateriale og et ønske om å bevare rasens særpreg uten innkryssing av andre raser, kreves strukturert og målbevisst avlsarbeid for å ivareta en sunn og bærekraftig populasjon. (http://www.lyngshestlandet.no)
I doktorgradsarbeidet til Hanne Fjerdingby Olsen, NMBU (Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet, 2011) framkommer det at det er behov for 200 fødte og registrerte føll årlig, for å bevare rasen på sikt.

Forretningside / mål og innhold med prosjektet
På tross av stor innsats gjennom mange år står lyngshesten på FAO sin liste over utrydningstrua husdyrarter (FAO, 2013: kritisk truet). Det er ikke mange nok som ønsker å eie og bruke lyngshesten.
Regionene trenger næringsutvikling og det pekes på opplevelsesnæringene, inkludert reiseliv og kulturnæringer som viktige satsingsområder.
Prosjektet skal initiere aktiviteter som kan bidra til utvikling av regionen ved å bruke lyngshesten i næringsvirksomhet.

Eiersammensetning / deltakere i prosjektet utover støttemottaker

Kostnadsplan og finansieringsplan

Kostnadsplan

Tittel	SUM
arbeidsgruppe arbeidstimer á 350,-/timen, (4 ukeve	51 800
bevertning	5 000
innsamling av informasjon	20 000
møtelokaler	5 000
Prosjektledelse	240 000
reiser	30 000
timer prosjektmøter	36 750
Sum kostnad	**388 550**

Finansieringsplan

Tittel	SUM
tilskudd 8 kommuner á 20.750	166 000
Troms fylkeskommune	201 800
Tromsø-næringsfond	20 750
Sum finansiering	**388 550**

Tilskudd fra andre
Seks Nord-Troms-kommuner, de tre kommunene i Tromsøregionen har gjennom sine respektive regionråd gitt støtte til prosjektet. Troms fylkeskommune søkes også om midler.

Er det tidligere søkt andre offentlig instanser om tilskudd til prosjektet/tiltaket? Nei
Det er mer enn tre år siden, men har tidligere fått støtte til flere prosjekter som har omhandla lyngshest.
Se vår hjemmeside: http://www.lyngshestlandet.no/lh/lyngshestprosjekter /tidligere-prosjekter

Begrunnelse avslag

Andre opplysninger
Problemstillinger
På tross av stor innsats gjennom mange år står lyngshesten på FAO sin liste over utrydningstrua husdyrarter (FAO, 2013: kritisk truet). Det er ikke mange nok som ønsker å eie og bruke lyngshesten.
Regionene trenger næringsutvikling og det pekes på opplevelsesnæringene, inkludert reiseliv og kulturnæringer som viktige satsingsområder. Nord-Troms har erkjent at den som region er lite kjent ut over sine egne grenser.
Løsninger
Island sin reiselivsutvikling, kultur-bevaring/utvikling og bevaring- og utvikling av islandshesten henger tett sammen. Vi kan bruke erfaringer fra Island, sammen med kompetanse i regionen og samarbeid på Nordkalotten, for å etablere lyngshesten som en identitetsmarkør og merkevare for vår region. Det vil samtidig kunne bidra til næringsutvikling i regionen og til at lyngshesten øker i antall.
Avlsarbeidet, aktiviteter og kunnskapsformidling overfor oppdrettere og tradisjonelle brukere av hesten, ivaretas av raseorganisasjonen (Landslaget for nordlandshest/lyngshest, med lokallag) og det nasjonale senteret, som ligger i Målselv.
Prosjektet som omsøkes, skal initiere aktiviteter som kan bidra til utvikling av regionen ved å bruke lyngshesten praktisk i næringsvirksomhet og som en identitetsmarkør.
Om lyngshesten
Lyngshest (nordlandshest/lyngshest) er en av de tre nasjonale norske raser av meget gammel opprinnelse og den eneste med Nord-Norsk opprinnelse. Den første, kjente og dokumenterte utstilling hvor lyngshest var stilt ut, var i 1898 på Lyngseidet i Troms. På 1930 tallet ble det satt i gang organisert avl av rasen, primært i nordligste fylkene, med hovedtyngde langs Lyngenfjorden i Troms.
Lyngshesten er den felles hesten for alle folkegrupper i vår region. Både samer, kvener og nordmenn opplever hesten som sin og det er ingen konflikt knytta til «eierskapet».
På grunn av krigen og mekaniseringen i jordbruket, gikk rasen sterkt tilbake. På 1960-70-tallet var det bare 50 – 100 lyngshester igjen. Rasen består i dag av 2000 – 2500 individer men har per i dag trolig fødselsunderskudd.
Lyngshesten er allsidig og kan brukes av alle i familien fordi den er høvelig i størrelse og lynne. Hesten er godt egna for bruk i alle vanlige disipliner innenfor ridning og kjøring, og er godt egna til turridning og kløving fordi den er stø på foten og fornuftig i vanskelig terreng. Den er en utmerket terapihest med sitt rolige, vennlige vesen og sitt gode bevegelsesmønster. Arbeidsviljen og pågangsmotet til lyngshesten gjør den velegna til bruk i rideskoler der det

kreves at hesten viser tålmodighet med uerfarne ryttere. Samtidig har den kapasitet til å gi utfordringer for de mer erfarne rytterne.
På grunn av begrenset genmateriale og et ønske om å bevare rasens særpreg uten innkryssing av andre raser, kreves strukturert og målbevisst avlsarbeid for å ivareta en sunn og bærekraftig populasjon. (http://www.lyngshestlandet.no)
I doktorgradsarbeidet til Hanne Fjerdingby Olsen, NMBU (Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet, 2011) framkommer det at det er behov for 200 fødte og registrerte føll årlig, for å bevare rasen på sikt.
Prosjektbeskrivelse
Gjennom forprosjektfasen vil en kunne utforske ulike tiltak knytta til bruk av lyngshesten i næringsutvikling (reiseliv spesielt) og aktiviteter for og med lyngshesten i de enkelte kommunene i prosjektet. Prosjektet må ledes av en prosjektleder med kunnskap om fagområdene, sammen med en tverrfaglig arbeidsgruppe og være eid av de to regionrådene.
Mål
Lyngshesten kan strykes fra FAO sin liste over truede husdyrarter og regionen er etablert som «Lyngshestlandet» med tydelige kulturuttrykk, stolthet og kunnskap hos regionens innbyggere og bruk av lyngshesten i næringer knytta til landbruk, helse, reiseliv/opplevelser/kultur i alle kommuner.
Prosjektmål
Gjennom en forprosjektfase på 1 år og et hovedprosjekt med varighet i 3 år vil en kunne vurdere om:

- interessen for å eie/bruke lyngshest har økt i regionen gjennom bedekningstall og kjøp/salg
- det er en positiv endring i antall reiselivsaktører som tilbyr opplevelse med lyngshest
- lyngshesten er mer synlig for besøkende i alle regionens kommuner
- det er en oppgang i antall næringsdrivende som tilbyr aktivitet med lyngshest innafor landbruk og helse
- det har blitt en økt synlighet i media/medvirkning i kultur i regionen
- om det har kommet fram ny kunnskap om lyngshesten og om regionen (opprinnelse, kultur)

Prosjektfaser
Forstudie
Beskriver problemet og forslag til løsning i korte trekk og er grunnlag for budsjett for omsøkte forprosjekt. Brukes også i forbindelse med forankring i tidlig fase av forprosjektet. Forstudien er grunnlaget for forprosjektsøknaden. Forstudien har ikke hatt kostnader og inntekter, og er drevet av initiativtaker; Lyngshestlandet ved Birgit D. Nielsen.
Forprosjekt
Videre planlegging av prosjektet; aktivitetsplan, prosjektorganisasjon, budsjett og prosjektmål i hovedprosjektet.
Prosjektet må få oversikt over status i dag
i forhold til antall hester, bedekningstall og omsetning av hester
reiselivsaktører
andre næringsdrivende
synlighet, kunnskap i befolkninga
Prosjektet må etablere kontakter/nettverk med relevante samarbeidsparter/kompetansemiljøer i regionen og i våre naboland på Nordkalotten, for å utvikle felles prosjekter.
Prosjektet må søke finansiering for noen mindre, gjennomførbare prosjekter i forprosjektperioden.
Slutten av fasen er et beslutningspunkt for om man skal gå videre til et hovedprosjekt, legge ned prosjektet eller stake ut en ny retning gjennom en ny forprosjektfase.
Hovedprosjekt

En jobber for å få til en løsning som lever videre med å løse problemene etter prosjektfasen er over. Prosjektevaluering, regnskap og rapport.
Livet etter hovedprosjektet
Dersom prosjektet vurderes som vellykka og man ønsker å videreføre dette, kan man se for seg at det etableres et varig interregionalt-samarbeid. Det kan for eksempel være en fysisk plassering av typen «Lyngshestens hus», eller aktiviteter i hele regionen en kombinasjon av disse, eller helt andre løsninger. Driften må på sikt dekkes av gjester/brukere/næringsaktører/eksterne prosjektmidler.
Forankring
Norge ønsker å ivareta rasen både fordi det er en internasjonal forpliktelse (Rio-konvensjonen) og en nasjonal forpliktelse se for eksempel: http://www.nhest.no/NHS/Rapporter/evaluering -av -dagens -bevaringsarbeid -for -de -tre -nasjonale -hesterasene.pdf.
«Landbruksdepartementet ønsker kommunal satsing på tilrettelegging for hest og har produsert en veileder om hesten og hesteholdet beregnet på norske kommuner. Med en praktisk guide vil kommunens medarbeidere være bedre rustet til å innlede et nærmere samarbeid med hestebransjen som på mange måter er en ny næring slik som hesteholdet framstår i dag» (Norsk Hestesenter juni 2017).
Regjeringen oppnevnte før sommeren et råd som skal gi innspill til både kultur-, reiselivsaktørene og Regjeringen. Målet er blant annet bedret samhandling mellom alle aktørene på feltet, og dermed økt verdiskaping. (https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/forste -mote -i -samarbeidsradet -for -kultur -og -reiseliv/id2567929/)
«Erfaringar frå andre land, tyder på at identitetsskaping med utgangspunkt i regional merkevarebygging er ein suksessfaktor for reiselivet.»
«Norske hesterasar kan vere med å forsterke lokal og regional identitet og skape gode historier og opplevingar.» (Opplevingar for ein kvar smak Strategi for reiseliv basert på landbruket og reindrifta sine ressursar, LMD 2017).
Prosjektorganisering forprosjekt
Organiseringen vurderes, og endres eventuelt i løpet av forprosjektfasen.
Prosjekteier
Regionrådene i Nord-Troms- og Tromsøregionen
Styringsgruppe
Representanter fra regionrådene
Prosjektleder
Innleid profesjonell prosjektleder
Arbeidsgruppe
Tverrfaglig: (lyngshest/reiseliv/kultur/omdømmebygging/næringsliv) 3 – 4 medlemmer

Geografi
1902-Tromsø, 1933-Balsfjord, 1936-Karlsøy, 1938-Lyngen, 1939-Storfjord, 1940-Gaivuotna - Kåfjord, 1941-Skjervøy, 1942-Nordreisa, 1943-Kvænangen, 1999-Utenfor Tromsø sentrum

Vedlegg

Dokumentnavn	Filstørrelse	Dato
CV juli 2018.pdf	236 761	09.07.2018
Forstudie lyngshest regionrådene 2018.pdf	815 093	09.07.2018

BIRGIT DOROTHEA NIELSEN

Straumfjordeidet 50, 9151 Storslett
tlf 918 91 578
birgitdn@online.no
org.nr. 969990113

PERSONALIA
Født i Oslo 05.06.61
Gift med Geirmund Vik
Barn: Sofie Dorothea født 1992, Peder Jakob født 1994, Lars Birgitsønn født 2000 og Ola Birgitsønn født 2004

UTDANNELSE

1985 – 1991	Norges Veterinærhøgskole (NVH), Oslo Veterinær
2015/2016	Studium i prosjektledelse, 30 studiepoeng UiT (campus Alta/Nord-Troms Studiesenter).
2009 - 2010	Studium i omdømme og stedsutvikling. 15 studiepoeng. Universitetet i Tromsø/ Nord-Troms studiesenter.
2007 - 2008	Studium i reiseliv, kommunikasjon og guiding, 15 studiepoeng. Høgskolen i Finnmark/Nord-Troms studiesenter. Kulturfag 15 studiepoeng. Høgskolen i Finnmark/Nord-Troms studiesenter.
2003 – vårsemester	Prosjektlederkurs v/Høgskolen i Harstad, 6 studiepoeng.
1982 – 1983	Vinterlandbruksskolen, Oslo Agronom
1980 – 1981	Akershus landbruksskole, Hvam Grunnkurs
1977 – 1980	Lørenskog videregående skole Naturfaglig studieretning
1983 – 1985	Hegdehaugen videregående skole, Oslo Voksengymnas, forbedring av karakterer i fag fra videregående skole (deltid)

SPRÅKKUNNSKAP

Behersker engelsk

ARBEIDSERFARING

Januar 2017 -	seniorinspektør Mattilsynet
2012 – oktober 2015	tilsatt som fagansvarlig for nordlandshest/lyngshest ved Nord-Norsk Hestesenter (50 %)
2013/2014	undervisningsstilling kjemi v/Nord-Troms videregående skole (ca 25 %)
2009 – 2012	prosjektleder i utviklingsprosjekt ved Nord-Norsk Hestesenter: ”initiering og koordinering av bevaring, utvikling og markedsføring av nordlandshest/lyngshest i Troms og Nord-Norge” (50 %)
2009 – 2010	prosjektmedarbeider i Nordreisa kommune; omdømmebygging for Nord-Troms regionen (20 %)
1999 – i dag	konsulentfirma med oppdrag for legemiddelindustrien, offentlige etater og samvirkeorganisasjonene i landbruket klinisk veterinærpraksis (i hovedsak hest, geit og hund) og forebyggende helsearbeid geit (Friskere geiter til juni 08), tilsynsveterinær i oppdrettsanlegg (til april 08) familieforetak; reiselivsbedrift Lyngshestlandet (turer med lyngshest i og ved Reisa nasjonalpark og nettverkssamarbeid med andre reiselivsbedrifter). Se www.lyngshestlandet.no bonde på småbruk med litt sau og lyngshestoppdrett, med blant annet et unghingstprosjekt finansiert av BU-midler og er involvert i et Forskningsprosjekt ved UMB, finansiert av Norges Forskningsråd
2001 – 2002	Statens dyrehelsetilsyn i Nordreisa veterinærdistrikt kst. distriktsveterinær (DV II)
1997 – 1999	Statens dyrehelsetilsyn, Fylkesveterinæren for Troms og Finnmark, konsulent
1992 – 1997	Statens legemiddelverk Forsker/veterinær (engasjement/vikariat)
1997 – 2000	enkelte vakter i Finnsnes og Nordreisa klinisk veterinærpraksis

1990 og 1991	Ringerike veterinærkontor Veterinær/assistent for veterinær hovedsaklig klinisk smådyrpraksis
1991	Sandnes veterinærdistrikt (kort periode) veterinær, hovedsaklig klinisk smådyrpraksis
1990	Bjørnør veterinærdistrikt Assistent for veterinær hovedsakelig klinisk stordyrpraksis
1983 – 1985	Veterinærinstituttet, avd. for kjemi og toksikologi praktikant/laborant
1979 – 1985	Alders- og sjukehjem pleieassistent (deltid)

KURS

1991 – 2002	en rekke etterutdanningskurs primært i regi av Den Norske Veterinærforening og ulike statlige arbeidsgivere
1999 – i dag	ulike kurs med og om hest, flere i regi av Landbrukets studiesenter på Gibostad

FOREDRAG, PUBLIKASJONER

2010 - 2015	Foredrag Tromsø museum, artikkel i Ottar, innleder på ulike møter i regi av ulike hesteorganisasjoner og NNHS, artikler i hesteblader.
1992 – 1997	Deltaker og innleder på møter og kurs arrangert av Statens legemiddelverk og som representant for etaten, innlegg i Nytt om legemidler og Norsk veterinærtidsskrift
1997 – 1999 og 2001	Deltaker og innleder på møter og kurs arrangert av Statens dyrehelsetilsyn og som representant for etaten
2003 – 2015	Deltaker, arrangør og innleder på møter og kurs i regi av Friskere geiter. Undervisning på Geitskolen i Troms og undervist om dyrevelferd i regi av Landbruksfaglig senter på Gibostad.

VERV

2007 – 2012	Styremedlem i Norsk Hestesenter (www.nhest.no). Leder av arbeidet med utarbeidelse av Handlingsplan for de nasjonale hesterasene, 2011
2007 – 2015	Deltaker i arbeidsgruppe/sekretariat Fokus unghest (www.unghest.no) og ulike arbeidsgrupper NMBU/for Landslaget for nordlandshest/lyngshest
2005 – 2015	Leder i alslaget for lyngshest i Troms, initiativtaker/leder Utstillingsprosjektet (2005/06) og Jubileumsutstilling 2006 med midler fra Fylkesmannen i Troms (www.rimfakse.no, lokallag), Fokus Unghest-kurs, samarbeid med Arkhangelsk, Russland om genressursbevaring lokale hesteraser
2009 – i dag	Styremedlem i Nordreisa SV
2000 – 2003	Leder i Nord-Troms trav- og kjørelag
1996 – 1997	Tillitsvalgt for DNV-S på Statens legemiddelverk, leder for AF-gruppen samme sted
1986 – 1987	Studentrepresentant i Norsk studentunion
1985 – 1986	Medlem av kollegiet ved Norges veterinærhøgskole
1980 – 1981	Leder av elevråd, Akershus landbruksskole

Lyngshesten i Nord-Troms- og Tromsø-regionene
Identitetsbærer og berikelse

Forstudie

Prosjektsøknad til regionrådene i Nord-Troms og Tromsø-regionen

fra Lyngshestlandet, Birgit Dorothea Nielsen

LYNGSHESTLANDET

11.02.2018

Problemstillinger

På tross av stor innsats gjennom mange år står lyngshesten på FAO sin liste over utrydningstrua husdyrarter (FAO, 2013: kritisk truet). Det er ikke mange nok som ønsker å eie og bruke lyngshesten.

Regionene trenger næringsutvikling og det pekes på opplevelsesnæringene, inkludert reiseliv og kulturnæringer som viktige satsingsområder. Nord-Troms har erkjent at den som region er lite kjent ut over sine egne grenser.

Løsninger

Island sin reiselivsutvikling, kultur-bevaring/utvikling og bevaring- og utvikling av islandshesten henger tett sammen. Vi kan bruke erfaringer fra Island, sammen med kompetanse i regionen og samarbeid på Nordkalotten, for å etablere lyngshesten som en identitetsmarkør og merkevare for vår region. Det vil samtidig kunne bidra til næringsutvikling i regionen og til at lyngshesten øker i antall.

Avlsarbeidet, aktiviteter og kunnskapsformidling overfor oppdrettere og tradisjonelle brukere av hesten, ivaretas av raseorganisasjonen (Landslaget for nordlandshest/lyngshest, med lokallag) og det nasjonale senteret, som ligger i Målselv.

Prosjektet som beskrives i denne forstudien, skal initiere aktiviteter som kan bidra til utvikling av regionen ved å bruke lyngshesten praktisk i næringsvirksomhet og som en identitetsmarkør.

Om lyngshesten

Lyngshest (nordlandshest/lyngshest) er en av de tre nasjonale norske raser av meget gammel opprinnelse og den eneste med Nord-Norsk opprinnelse. Den første, kjente og dokumenterte utstilling hvor lyngshest var stilt ut, var i 1898 på Lyngseidet i Troms. På 1930 tallet ble det satt i gang organisert avl av rasen, primært i nordligste fylkene, med hovedtyngde langs Lyngenfjorden i Troms.

Lyngshesten er den felles hesten for alle folkegrupper i vår region. Både samer, kvener og nordmenn opplever hesten som sin og det er ingen konflikt knytta til «eierskapet».

På grunn av krigen og mekaniseringen i jordbruket, gikk rasen sterkt tilbake. På 1960-70-tallet var det bare 50 – 100 lyngshester igjen. Rasen består i dag av 2000 – 2500 individer men har per i dag trolig fødselsunderskudd.

Hesterasen har alltid hatt et allsidig bruksområde. Lyngshesten var tidligere brukt til all slags gårdsarbeid og som skyss- og ridehest. Den er allsidig og kan brukes av alle i familien fordi den er høvelig i størrelse og lynne. Hesten er godt egna for bruk i alle vanlige disipliner innenfor ridning og kjøring, og er godt egna til turridning og kløving fordi den er stø på foten og fornuftig i vanskelig terreng. Den er en utmerket terapihest med sitt rolige, vennlige vesen og sitt gode bevegelsesmønster. Arbeidsviljen og pågangsmotet til lyngshesten gjør den velegna til bruk i rideskoler der det kreves at hesten viser tålmodighet med uerfarne ryttere. Samtidig har den kapasitet til å gi utfordringer for de mer erfarne rytterne.

På grunn av begrenset genmateriale og et ønske om å bevare rasens særpreg uten innkryssing av andre raser, kreves strukturert og målbevisst avlsarbeid for å ivareta en sunn og bærekraftig populasjon. (http://www.lyngshestlandet.no)

I doktorgradsarbeidet til Hanne Fjerdingby Olsen, NMBU (Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet, 2011) framkommer det at det er behov for 200 fødte og registrerte føll årlig, for å bevare rasen på sikt.

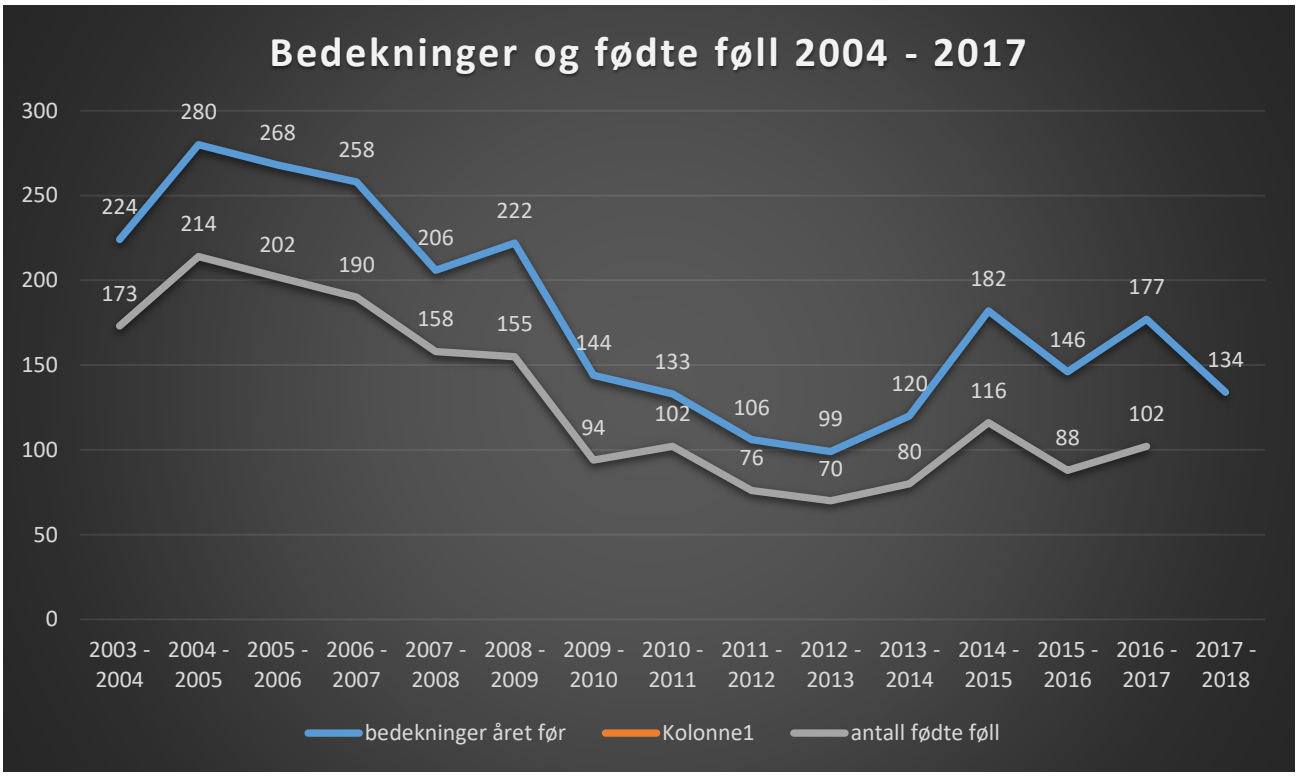

Prosjektbeskrivelse

Gjennom prosjektfasen vil en kunne utforske ulike tiltak knytta til bruk av lyngshesten i næringsutvikling og aktiviteter for og med lyngshesten i de enkelte kommunene i prosjektet. Prosjektet må ledes av en prosjektleder med kunnskap om fagområdene, sammen med en tverrfaglig arbeidsgruppe og være eid av de to regionrådene.

Mål

Lyngshesten kan strykes fra FAO sin liste over truede husdyrarter og regionen er etablert som «Lyngshestlandet» med tydelige kulturuttrykk, stolthet og kunnskap hos regionens innbyggere og bruk av lyngshesten i næringer knytta til landbruk, helse, reiseliv/opplevelser/kultur i alle kommuner.

Prosjektmål

Gjennom en forprosjektfase på 1 år og et hovedprosjekt med varighet i 3 år vil en kunne vurdere om:

- interessen for å eie/bruke lyngshest har økt i regionen gjennom bedekningstall og kjøp/salg
- det er en positiv endring i antall reiselivsaktører som tilbyr opplevelse med lyngshest
- lyngshesten er mer synlig for besøkende i alle regionens kommuner
- det er en oppgang i antall næringsdrivende som tilbyr aktivitet med lyngshest innafor landbruk og helse
- det har blitt en økt synlighet i media/medvirkning i kultur i regionen
- om det har kommet fram ny kunnskap om lyngshesten og om regionen (opprinnelse, kultur)

Prosjektfaser

Forstudie

Dette dokumentet. Beskriver problemet og forslag til løsning i korte trekk. Benyttes som budsjett for forprosjekt og søknad om forprosjektmidler. Brukes også i forbindelse med forankring i tidlig fase av forprosjektet. Forstudien må brukes til å avgjøre om man skal gå videre med prosjektet til forprosjekt. Denne fasen har ikke kostnader og inntekter, men er drevet av initiativtaker; Lyngshestlandet ved Birgit D. Nielsen.

Forprosjekt

Videre planlegging av prosjektet; aktivitetsplan, prosjektorganisasjon, budsjett og prosjektmål i hovedprosjektet.
Prosjektet må få oversikt over status i dag

- i forhold til antall hester, bedekningstall og omsetning av hester
- reiselivsaktører
- andre næringsdrivende
- synlighet, kunnskap i befolkninga

Prosjektet må etablere kontakter/nettverk med relevante samarbeidsparter/kompetansemiljøer i regionen og i våre naboland på Nordkalotten, for å utvikle felles prosjekter.
Prosjektet må søke finansiering for noen mindre, gjennomførbare prosjekter i forprosjektperioden.

Slutten av fasen er et beslutningspunkt for om man skal gå videre til et hovedprosjekt, legge ned prosjektet eller stake ut en ny retning gjennom en ny forprosjektfase.

Hovedprosjekt

En jobber for å få til en løsning som lever videre med å løse problemene etter prosjektfasen er over. Prosjektevaluering, regnskap og rapport.

Livet etter hovedprosjektet

Dersom prosjektet vurderes som vellykka og man ønsker å videreføre dette, kan man se for seg at det etableres et varig interregionalt-samarbeid. Det kan for eksempel være en fysisk plassering av typen «Lyngshestens hus», eller aktiviteter i hele regionen en kombinasjon av disse, eller helt andre løsninger. Driften må på sikt dekkes av gjester/brukere/næringsaktører/eksterne prosjektmidler.

Forankring

Norge ønsker å ivareta rasen både fordi det er en internasjonal forpliktelse (Rio-konvensjonen) og en nasjonal forpliktelse se for eksempel: http://www.nhest.no/NHS/Rapporter/evaluering-av-dagens-bevaringsarbeid-for-de-tre-nasjonale-hesterasene.pdf.

«Landbruksdepartementet ønsker kommunal satsing på tilrettelegging for hest og de vil produsere en veileder om hesten og hesteholdet beregnet på norske kommuner. Med en praktisk guide vil kommunens medarbeidere være bedre rustet til å innlede et nærmere samarbeid med hestebransjen som på mange måter er en ny næring slik som hesteholdet framstår i dag» (Norsk Hestesenter juni 2017).

Regjeringen oppnevnte før sommeren et råd som skal gi innspill til både kultur-, reiselivsaktørene og Regjeringen. Målet er blant annet bedret samhandling mellom alle aktørene på feltet, og dermed økt verdiskaping. (https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/forste-mote-i-samarbeidsradet-for-kultur-og-reiseliv/id2567929/)

«Erfaringar frå andre land, tyder på at identitetsskaping med utgangspunkt i regional merkevarebygging er ein suksessfaktor for reiselivet.»
«Norske hesterasar kan vere med å forsterke lokal og regional identitet og skape gode historier og opplevingar.» (Opplevingar for ein kvar smak Strategi for reiseliv basert på landbruket og reindrifta sine ressursar, LMD 2017).

Prosjektorganisering forprosjekt

Organiseringen vurderes, og endres eventuelt i løpet av forprosjektfasen.

Prosjekteier

Regionrådene i Nord-Troms- og Tromsøregionen

Styringsgruppe

Representanter fra regionrådene

Prosjektleder

Innleid profesjonell prosjektleder

Arbeidsgruppe

Tverrfaglig: (lyngshest/reiseliv/kultur/omdømmebygging/næringsliv) 3 – 4 medlemmer

Kostnader og finansiering forprosjekt

	Kostnader	
	Prosjektledelse (40 % stilling over 1 år)	240000
	Reiser	30000
	Møtelokaler	5000
	Bevertning	5000
	Innsamling av informasjon	20000
	Timer prosjektmøter 5 personer 7 møter 3 timer á 350,- timen	36750
	Arbeidsgruppe arbeidstimer á 350,- timen (4 ukeverk)	51800
	Sum	***388550***
	Finansiering	
	Kommunene tilskudd 9 kommuner á 20.750,-	186750
	Tilskudd Innovasjon Norge/RUP	201800

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2018/542 -5
Arkiv: 223
Saksbehandler: Hilde Johnsen
Dato: 04.10.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
56/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Kevin Larsen Motorservice: Søknad om støtte til bedriftsutvikling - utarbeidelse av forretningsplan

Henvisning:
Vedtekter for Storfjord kommunes næringsfond

Vedlegg
1 Soknad-2018-0029
2 20181002(1)
3 20181002

Saksopplysninger

Kevin Larsen Motorservice (KLM) søker Storfjord kommunes næringsfond om kr 10 030 til utarbeidelse av forretningsplan. Arbeidet gjennomføres med bistand fra Halti Næringshage som gjennom sin tilknytning til SIVA kan tilby såkalte «målbedriftavtale» til lav kostnad for bedriftene.

Iht vedlagte søknad fra KLM, ble det opprinnelig søkt om kr 170 000 til innkjøp av drone og programvare samt tiltak for kompetanseheving for å utvikle nye tjenester fra bedriften. I dialog med søker kom det fort frem at tilskudd innenfor rammene for det kommunale næringsfondet ikke ville være tilstrekkelig for å realisere planene, og at bedriften har behov for å utarbeide forretningsplan. Dette både for å analyser det nye forretningsområdet skikkelig ift produkter, tjenester og marked, og for å komme i posisjon til støtte fra Innovasjon Norge og Sametinget. Saksbehandler har avklart med søker at sak legges frem for politisk behandling som søknad om bistand til forretningsplan-utvikling i henhold til vedlagte avtale mellom KLM og Halti Næringshage. Gjennom saksbehandlingen er altså opprinnelig søknad endret fra investeringsstøtte til en søknad om arbeid med forretningsplan.

Som det fremgår av vedlagte oppdragsavtale mellom KLM og Halti Næringshage utgjør totale kostnader kr 50 916. Kr 10 030 er direkte kostnader til Halti Næringshages arbeid,

kr 30 090 SIVA næringshagebidrag, kr 8550 eget arbeid og kr 2246 reiseutgifter. Finansiering består av bedriftens eget arbeid og reiser samt SIVA næringshagebidrag, i tillegg til omsøkte kr 10 030 fra Storfjord kommunes næringsfond.

KLM ble opprettet i 2005. Eier Kevin Larsen har hatt en sykdomsperiode men er nå ansatt som maskinfører i et firma som også driver med oppmåling og gps maskinstyring. KLM har i dag ikke aktivitet av betydning. Søker har drevet med droner som hobby i flere år, og har i løpet av det siste året fått tillatelser fra Luftfartstilsynet og Avinor for kommersielt bruk. Ny teknologi med droner gjør at man kan måle opp areal langt mer effektivt enn tidligere, og kan levere 3D modeller med opplysninger om eks masseforbruk, areal og faktiske høyder. Også bruksområder eks termisk (IR) kamera som kan se varmetap i bygninger, vannlekkasjer, ettersøk av skadde dyr mer mye mer. KMS har per i dag en gratis programvare som er testet ut og som han har forespørsler fra kunder på.

Målsetning med etableringen er å skape nye tjenester og produkter som i første omgang skal utgjøre en fulltidsstilling for eier.

Vurdering

Søker beskriver mulighet for å utvikle nye forretningsområder ved hjelp av droner og ny teknologi. Gjennom egen arbeidserfaring og bruk av droner på hobbybasis er han kjent med markedet, produktområder og hvilke tjenester som nå er under utvikling i bransjen. Rådgiver Rune Steinsvik i Halti Næringshage, blant annet gjennom nettverket i næringshagene og SIVA, er kjent med tilsvarende bedriftsetableringer og generell utvikling innenfor området.

I henhold til vedtekter for Storfjord kommunes næringsfond faller tiltaket inn *under I) Nyetablering – tiltak som fører til etablering av ny bedrift i Storfjord eller omstilling av eksisterende bedrift som fører til nyetablering.*

Næringsfondet har tidligere innvilget tilsvarende støtte for utvikling av forretningsplan.

Rådmannens innstilling

Kevin Larsen Motorservice tildeles kr 10 030 for utvikling av forretningsplan i henhold til avtale med Halti Næringshage.

Vilkår for tilskuddet fremgår i eget skriv som følger vedtaket. Søkere må akseptere vilkårene ved å signere og returnere et akseptbrev til Storfjord kommune.

Søknad - Bedriftsrettet-/etablererstøtte

Prosjektnavn

Utvide og utvikle firmaet for å kunne ta flere jobber, og om mulig ansette.

Kontaktopplysninger

Prosjektansvarlig/ -eier: Kevin Larsen Motorservice	Kontaktperson: Kevin Larsen	
Adresse: Kitdalveien 702	Postnr.: 9046	Poststed: OTEREN
Mobil: 94423354	Telefon: -	Telefon arbeid: 94423354
E-post: Kl-motor@hotmail.com		Bankkonto: 47856396971
Organisasjonsnummer: 987658002		

Prosjektinformasjon

Type virksomhet / type støttemottaker

Flyging med drone for foto, video, fotogrammetri (volum beregning og 3d-kart), dokumentering.

Forretningside / mål og innhold med prosjektet

Ønsker å utvide bedriften med større og eventuelt flere droner med FLIR kamera (IR) for bruk på eks. Søke etter brudd på kraftlinjer, vannlekasjer, søke etter mennesker og dyr i forhold til ulykker/snøskred.
Og gjøre et forsøk på å få dette godkjent og åpne et nytt marked for ettersøk under storvilt jakt.
Ønsker støtte til utstyr, programvare og kompetanseheving

Eiersammensetning / deltakere i prosjektet utover støttemottaker

Kevin Larsen, kitdalveien 702, 9046 oteren

Kostnadsplan og finansieringsplan

Kostnadsplan

Tittel	SUM
01. Eget arbeid	100 000
data utstyr	20 000
kjøp av drone og utstyr	200 000
kjøp av programvare	80 000
Sum kostnad	**400 000**

Finansieringsplan

Tittel	SUM
01. Søknad næringsfond Storfjord	170 000

02. Eget arbeid	100 000
03. Egenkapital	30 000
04. Lån i bank	0
05. Andre finansieringskilder	100 000
Sum finansiering	**400 000**

Tilskudd fra andre
ingen

Er det tidligere søkt andre offentlig instanser om tilskudd til prosjektet/tiltaket? Nei
ingen

Begrunnelse avslag

Andre opplysninger
har to fastpris jobber stående i påvente av utstyr/program

Geografi
1902-Tromsø, 1939-Storfjord

Vedlegg

Dokumentnavn	Filstørrelse	Dato

OPPDRAGSAVTALE

mellom

HALTI NÆRINGSHAGE AS

Organisasjonsnummer: 983 839 517

og

Kevin Larsen Motorservice (*«målbedriften»*)

Organisasjonsnummer: 987 658 002

1. Alminnelige bestemmelser

Dato for oppdragets start:	1.10.2018		
Oppdragets varighet:	Til ferdigstillelse		

Målbedriftens kontaktperson:	Kevin Larsen		
Besøksadresse:	Kitdalveien 702, 9046 OTEREN		
E-post:	kl-motor@hotmail.com	**Telefon:**	944 23 354

Halti Næringshages prosjektleder:	Rune Steinsvik		
Besøksadresse:	Hovedveien 2, 9151 STORSLETT		
E-post:	Rune.steinsvik@haltinh.no	**Telefon:**	48 30 28 92

2. Økonomisk ramme og vederlag

Nærmere beskrivelse av de rådgivningstjenester som målbedriften ønsker levert av Halti Næringshage AS, definert i form av hovedleveranse (HL) 1-5:

Rådgivningstjenester som skal leveres målbedriften :	**Antall timer**	**Sum eks. mva.**
HL1: Frie timer som følge av signert målbedriftsavtale •	**6**	**3000,-* (faktureres ved inngåelse av målbedriftsavtale)**
HL2: Utarbeidelse av forretningsplan • *Forretningsplan skal benyttes internt, og i søknader mot virkemiddelapparat*	**22,5**	**7030,-**
HL 3: •		
HL 4: Generell bedriftsrådgivning: Generell bedriftsrådgivning innenfor områder som ledelse, markedsføring, innovasjonsprosesser og strategi. • Omfang basert på målbedriftens egne ønsker • Forbrukte timer faktureres målbedriften iht. registrerte timelister	**Ved behov**	**Fakturering etter forbrukte timer**
Sum:	**28,5**	**10 030,-**

* 6 timer gratis rådgivning årlig som følge av signert målbedrift.

3. Fakturering:

Halti Næringshage AS sin timespris er NOK 1 250,- eks. mva. De rådgivningstjenestene som leveres målbedriften faktureres med 25 % av timesprisen, resterende 75 % dekkes av SIVA gjennom næringshageprogrammet, forutsatt at det foreligger en signert målbedriftsavtale. Målbedriften vil da faktureres NOK 312,50 per time, eks. mva.

Fakturering vil i utgangspunktet skje etter oppdragets slutt, og i henhold til produserte timelister. Fakturering kan imidlertid skje undervegs dersom oppdragets varighet blir lengre enn antatt, eller Halti Næringshage ellers finner dette hensiktsmessig. Så langt produserte timer vil da legges til grunn.

For å dekke inn de prosjektadministrative kostnader forbundet med avtalen vil målbedriften belastes med et påslag på 5 prosent av det totale oppdragsbeløpet.

4. Omfang

Halti Næringshage AS bistår målbedriften med inntil **28,5** timer for de definerte tjenestene i HL1-HL4, som tilsvarer NOK **10 030,-** - eks mva. I tillegg vil forbrukte timer i HL4 faktureres i henhold til faktisk forbrukte timer. Timeliste vil produseres og fremlegges målbedriften ved fakturering. Nødvendige reisekostnader vil dekkes av målbedriften gjennom timeforbruk. Kjøregodtgjørelser vil dekkes av målbedriften etter statens satser.

Timeanslaget er satt med forbehold om et tett samarbeid med målbedriften, noe som inkluderer målbedriftens eget arbeid i de leveranser dette er nødvendig. Prosjektleder vil kunne behøve informasjon om målbedriftens nåværende tilbud, samarbeidsparter, tilgjengelige ressurser, distribusjonskanaler, regnskap mv.

Kunden vil med signert målbedriftsavtale ha tilgang til 6 timer gratis rådgivning fra Halti Næringshage AS. Disse timene vil spesifiseres og trekkes fra når oppdraget faktureres.

Om oppdragets omfang bør endres undervegs skal Halti Næringshage så raskt som mulig, og uten ugrunnet opphold, melde skriftlig fra om dette til målbedriften. Målbedriften vil måtte gi sitt samtykke til et eventuelt økt timeforbruk for fakturering ut over rammene i denne avtale. E-post godkjennes som gyldig metode for varsling og samtykke.

5. Andre bestemmelser

Bistanden kan avbestilles av målbedriften ved skriftlig varsel. Ved avbestilling/oppsigelse før oppdraget er fullført skal målbedriften betale:

1. Det beløp Halti Næringshage har til gode for allerede utført arbeid
2. Dokumenterte eksterne kostnader for allerede utført arbeid.
3. Andre direkte kostnader som Halti Næringshage påføres som følge av avbestillingen.

Halti Næringshage vil lojalt tilstrebe å levere de tjenester målbedriften ønsker, selv om dette vil endre oppdragets innhold eller omfang. Likevel forbeholder Halti Næringshage seg retten til å si opp avtalen dersom målbedriften endrer oppdragets innhold eller omfang vesentlig.

Begge parter skal uten ugrunnet opphold varsle om forhold den annen part bør kjenne til for oppdragets gjennomføring.

Begge partene er underlagt taushetsplikt om informasjon man blir gjort kjent med gjennom samarbeidet. Taushetsbestemmelsene i Forvaltningsloven kommer til anvendelse for parten i denne sammenheng. Bestemmelsene om taushetsplikt gjelder også etter avtalens slutt.

Denne avtale er utarbeidet i to eksemplarer, hvorav ett beholdes av målbedriften, og ett av Halti Næringshage AS.

Sted og dato: Storslett 1.10.2018

For *Halti Næringshage AS*

For målbedriften

HALTI NÆRINGSHAGE AS
MÅLBEDRIFTSAVTALE

Målbedrift («Målbedriften»): Kevin Larsen Motorservice			
Organisasjonsnummer:	987 658 002	**Dato:**	1.10.2018
Antall ansatte:			
Besøksadresse:	Kitdalveien 702, 9046 OTEREN		
Kontaktperson:	Kevin Larsen		
E-post:	kl-motor@hotmail.com	**Telefon:**	944 23 354

Prosjektansvarlig (PA): Halti Næringshage AS			
Organisasjonsnummer:	983 839 517		
Kontaktperson:	Rune Steinsvik		
Besøksadresse:	Hovedvegen 2, 9151 Storslett		
E-post:	Rune.steinsvik@haltinh.no	**Telefon:**	48 30 28 92

1.1 BAKGRUNN OG HENSIKT

Halti Næringshage deltar i det nasjonale næringshageprogrammet, som skal bidra til økt verdiskaping ved å utvikle eksisterende næringsliv samt nye etableringer. Som deltaker i næringshageprogrammet, mottar Halti Næringshage tilskudd fra programoperatør SIVA som delfinansiering av innovasjonsaktiviteter.

Formålet med denne avtalen er å regulere det gjensidige forholdet mellom Halti Næringshage og Målbedriften («Partene»). Målbedriften tegner seg som deltaker i programmet ved å signere denne avtalen.

1.2 MÅL OG AMBISJONER

Halti Næringshage skal bidra til økonomisk merverdi for målbedriftene og være et aktivt bindeledd mot relevante støttespillere, som offentlig virkemiddelapparat, investeringsressurser og fagmiljø.

Halti Næringshage skal sammen med målbedriftene og nettverket ellers utgjøre et regionalt utviklings- og nyskapingsmiljø.

1.3 TILGJENGELIGE RESSURSER

Halti Næringshage er en del av SIVAs nettverk i hele Norge, og samarbeider med en rekke aktører, som for eksempel Innovasjon Norge, Norges Forskningsråd og Troms fylkeskommune, og kan bistå bedriftene med veiledning samt kobling opp mot innovasjonsstøttetjenester og andre relevante aktører.

Næringshagen skal initiere og støtte opp om konkrete innovasjons- og utviklingstiltak, som kan komme bedriftene i nettverket til gode.

1.4 FORDELSPROGRAM OG TJENESTER

Målbedriften blir en del av og får tilgang til det nettverket og de relevante ressursene næringshagen har tilgjengelig. Halti Næringshage tilbyr følgende tjenester til Målbedriften:

I. **Kostnadsfri rådgivning og veiledning**
Halti Næringshage tilbyr inntil **6 timer** per år i kostnadsfri rådgivning og veiledning ved innbetalt medlemsavgift. Dette kan f.eks. være søknader til SkatteFUNN, Innovasjon Norge, kommunale næringsfond, Sametinget eller andre aktuelle instanser. Bistand utover 6 timer faktureres Målbedriften med 25 % av ordinær timepris.

II. **Forretningsutvikling og bedriftsrådgivning**
Halti Næringshage tilbyr bedriftsrådgivning, hjelp til utvikling av forretningsidéer, markedsplanlegging, prosjektbeskrivelser, organisering og planlegging av utviklingsaktiviteter, og prosessledelse. Våre bedriftsrådgivere kan også følge Målbedriften tett over en gitt periode. Dette kan være i forbindelse med en oppstartfase, et utviklingsprosjekt eller en omfattende endringsprosess. Målbedrifter tilbys disse tjenestene til 25 % av ordinær timepris.

III. **Faglig nettverk**
Halti Næringshage vil skape en faglig arena og et møtested for bedriftene i næringshagenettverket. Dette vil foregå gjennom månedlige frokostmøter, seminarer og kurs på ulike steder i regionen. Målbedrifter får gratis tilgang til frokostmøtene, og inntil 50 prosent rabatt på alle kurs som gjennomføres i samarbeid med Nord-Troms Studiesenter. I tillegg gis det 50% rabatt på medlemskap i utviklingsprosjekt som eies av Halti Næringshage.

1.5 FINANSIERING

Målbedriften er klar over at finansieringen av næringshageprogrammet er delt i en offentlig og en privat del. Den offentlige delen av finansieringen anses som statsstøtte etter EØS-avtalen. Alle tjenester som ytes av Halti Næringshage etter denne avtalen, skal skje etter til enhver tid gjeldene rammer og vilkår for denne type statsstøtte.

Halti Næringshage mottar utviklings- og innovasjonstilskudd fra SIVA. Disse forutsettes brukt direkte eller indirekte på målbedriftene og ansees som statsstøtte til disse. Verdien av de tjenester som ytes direkte til Målbedriften kan ifølge EØS-avtalen ikke overstige 75 % av markedsprisen på tilsvarende tjenester. Det betyr at Målbedriften skal betale en andel på minimum 25 % for denne type tjenester.

Målbedrifter i Halti Næringshage bidrar med en årlig deltakeravgift på:
NOK 3.000,- eks mva. per år for bedrifter med under 5 ansatte
NOK 5.000,- eks mva. per år for bedrifter mellom 5 og 20 ansatte
NOK 10.000,- eks mva. per år for bedrifter med over 20 ansatte
Deltageravgiften kan justeres med tre måneders varsel.

1.6 OPPFØLGING OG RAPPORTERING

Partene forplikter seg til åpen og gjensidig informasjonsutveksling, nettverksdeling og erfaringsutveksling om forhold som er viktige for utvikling av Målbedriften. Halti Næringshage skal tilby Målbedriften en årlig utviklingssamtale for oppfølging av samarbeidet.

Halti Næringshage og Målbedriften skal gjensidig profilere sin deltagelse i næringshagemiljøet og det nasjonale næringshageprogrammet der det er naturlig.

Målbedriften forplikter seg til å overlevere informasjon og dokumentasjon, samt yte den bistand som er nødvendig for at Halti Næringshage skal kunne oppfylle sine rapporteringsforpliktelser til det nasjonale næringshageprogrammet.

1.7 TAUSHETSPLIKT

Partene forplikter seg til å holde all informasjon de får tilgang til gjennom denne avtalen og sitt videre samarbeid taushetsbelagt og konfidensielt. Dette gjelder også informasjon knyttet til andre bedrifter og etableringer i næringshagenettverket. Taushetsplikten gjelder også etter avtalens opphør.

1.8 AVTALENS VARIGHET OG FORUTSETNING

Avtalen trer i kraft ved undertegning. Samarbeidsavtalen kan gjensidig sies opp med tre måneders gjensidig skriftlig oppsigelse. I spesielle tilfeller som konkurs, opphør, fusjon eller lignende, kan Halti Næringshage si opp avtalen med øyeblikkelig virkning. Samarbeidsavtalen opphører med umiddelbar virkning dersom Halti Næringshage ikke lenger mottar forsknings- og utviklings- og innovasjonstilskudd fra SIVA.

Denne Avtalen følger norsk lov. Partene er forpliktet til å forsøke å løse konflikter gjennom forhandlinger. Lykkes ikke dette så velger partene de ordinære domstoler med Nord-Troms Tingrett som vedtatt verneting.

Denne avtale er utarbeidet i 2 – to – eksemplarer, hvorav partene beholder hvert sitt.

Storslett 1.10.2018

(sted/dato)

Halti Næringshage AS

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2015/1052 -20
Arkiv:
Saksbehandler: Trond Roger Larsen
Dato: 08.10.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
57/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Plansamarbeid i Nord-Troms

Vedlegg
1 NIBR Interkommunal planlegging
2 NIVI-Notat 2013
3 Notat plansamarbeid i Nord-Troms
4 Referat planmøte 06.06.2018
5 Sluttrapport prosjekt Nord-Troms plankontor

Saksopplysninger

Etter langt forarbeid og utredninger ble «Nord-Troms plankontor» startet opp i 2012 i egne lokaler lokalisert på Storslett. Tiltaket ble organisert som et 3-årig prosjekt med tilskudd fra Troms Fylkeskommune (totalt 4,35 mill). I tillegg bidro alle deltakende kommuner, slik at totalkostnadene ble ca. 12 mill.

Etableringen av Nord-Troms plankontor var et resultat av at kommunene i Nord-Troms over flere år hadde store utfordringer på plansiden. Dette gjaldt spesielt utarbeidelse og rullering av kommuneplanens samfunns- og arealdel. Årsaken var begrenset faglig kapasitet i kommunene, samt utfordringer med å rekruttere og beholde kompetanse. En ser i ettertid at det nok var urealistisk å nå målet om ferdigstilte arealplaner for alle kommuner i løpet av den 3-årige-prosjektperioden – dette fordi flere av kommunene mangla kommuneplanens samfunnsdel. Sistnevnte er en omfattende plan som en må påregne store ressurser til og en tidshorisont på 1-2 år.

6.6.18 ble det avholdt et møte med fagfolk innen plan fra alle Nord-Troms-kommunene (Lyngen møtte ikke). I møtet ble erfaringene fra plankontoret drøfta, og det viste seg at det ikke er en felles forståelse av hva som gikk galt. Nedenfor er det lista opp ei rekke moment som både peker bakover på årsaker, men også framover på hvilken lærdom en kan trekke av erfaringa med Nord-Troms Plankontor:

- Leder må ha en helhetlig struktur å lede.
- Leder må ha det fulle ledelses- og driftsansvar
- Kommunene må ha noe mer enn bare en bestillerrolle – planarbeid fordrer dialog med hjemkommunen – all plankompetanse må ikke flyttes ut i et plansamarbeid
- Den politiske forankringa er viktig – og kunnskap om kompleksitet og krav i planarbeid må også tilflyte politikerne.
- Avklar hvor grensene går mellom kommunene og plankontoret
- Ansatte i et plansamarbeid skal ikke være knytta til enkeltkommuner, men jobbe som et helhetlig team for alle samarbeidende kommuner.
- Realistiske forventninger/ambisjoner ift hva som skal oppnås med hvilke ressurser.
- Det er viktig å gjøre et grundig forarbeid før et eventuelt nytt plansamarbeid
- Siden krava til planarbeid stadig skjerpes, er det viktig at et fagmiljø har god bredde i kompetansen.
- Det bør være en link mellom et sentralisert planarbeid og lokal driftsenhet/enkel saksbehandling
- Styret bør være bredere sammensatt, og det er tilstrekkelig med én rådmann i styret.

De ulike kommunene uttrykte i møtet ulike ambisjonsnivå i forhold til etablering av nytt plansamarbeid. Ytterpunktene er etablering av et faglig nettverk kontra et plankontor med samling av fagkompetanse, der deltakende kommuner har ei bestillerrolle.

Faglige nettverk er mindre forpliktende og kan fungere som støtte/veiledning til små fagmiljø i de ulike kommunene, og man kan i større grad gå sammen om kompetanseutvikling. Ulempen er at slike nettverk ikke går av seg selv – de må ledes av en ressurs som kaller inn til møter, følger opp vedtak, skriver referat osv. En annen ulempe er at arbeidspresset hos fagfolka er så stort at nettverksarbeid blir nedprioritert.

Etablering av et felles plankontor forplikter kommunene økonomisk, men gir også kommunene dedikerte ressurser til planarbeid – ressurser med en viss tverrfaglighet, slik at de til sammen utgjør et fagmiljø som kan levere kvalitet. Å reetablere et plankontor er likevel krevende, da det må brukes ressurser på å berede grunnen for et slikt samarbeid. Utgangspunktet – et havarert plansamarbeid og kommuner med ulike behov og forutsetninger – er også krevende.

Om kommunene i Nord Troms på nytt skulle inngå i et forpliktende plansamarbeid må:

- Behovet defineres, (hvorfor?)
- Hva skal inngå i et samarbeid?
- Hvordan skal dette organiseres?

Svar på disse spørsmåla vil avgjøre hvor omfattende samarbeidet blir, og hvor mye økonomiske ressurser som skal legges inn.

Dagens ressursbruk i kommunene:

	Kvænangen	Nordreisa	Kåfjord	Skjervøy	Storfjord	Lyngen
Årsverk	0,4	1,8	1	0,3	1	1
Kjøp av tjenester	250000	0		150000		790000

(For Kvænangen og Skjervøy er det stipulert årsverk på bakgrunn av omfang av planarbeid som gjøres av ansatte i andre type stillinger. Når det gjelder kjøp av tjenester, kan tallene variere fra år til år pga enkeltprosjekt med særskilt finansiering).

Etablering av et felleskontor vil for noen av kommunene medføre økte kostnader, da dagens rammer ikke er tilstrekkelig for å dekke både ressurs i felleskontor og ressurs på hjemmebane. To avgjørende suksessfaktorer for etablering av et slikt kontor er en god, gjennomarbeidet og omforent beskrivelse av alle sider ved ei slik etablering og god ledelse. Det siste innbefatter både ledelse av kontoret og styringsgruppe for samarbeidet.

I mellom ytterpunktene faglig nettverk og felles plankontor ligger også muligheter for mer eller mindre forpliktende samarbeid på enkeltområder og mellom enkeltkommuner.

På fagmøtet 6.6.18 ga kommunene et bilde av egen status mht planarbeid. Status er noe ulikt (se referat), men følgende ser ut til å være felles:

- Det er et gap mellom kapasitet og politiske forventninger og ambisjoner.
- Kravene til kvalitet og omfang av momenter som planleggerne skal ta inn i sin planlegging, blir stadig skjerpa.
- Juridisk kompetanse er for svak
- Sårbarhet - vanskelig kompetanse å rekruttere og beholde
- Kommunene tar for lav pris mht behandling av reguleringsplaner

Digitalisering kan forenkle noe, men utviklinga er ikke nådd så langt at en høster store gevinster av dette nå.

Oppsummering:
Kommunenes statusbilder i forhold til behov for planarbeid og –kompetanse varierer noe, men det er gjennomgående en avstand mellom ambisjoner og kapasitet. Det er også en tendens til at myndighetene stiller stadig strengere krav, både i forhold til kvalitet og holdbarhet. Samfunna endres stadig fortere og planer blir «ferskvare». I tillegg utfordrer næringsaktører ofte kommunene ved at de ikke har en lang tidshorisont i sin planlegging. Og over alt dette henger rekrutteringsutfordringa. Alt dette tilsier at kommunene i Nord-Troms bør gå sammen om et forpliktende plansamarbeid.

På den annen side har kommunene lang tradisjon for å utarbeide planer på egenhånd. Man blander seg ikke bort i hva andre kommuner gjør, og i noen tilfeller vil man kanskje holde kort «tett inntil brystet». Lokalpolitikere ser gjerne på plan som et felt til å fremme lokal politikk og er ikke så engasjert i nabokommunenes planer. I et felles plankontor vil det bli et spørsmål om prioritering, og dermed også en kime til konflikt. Til slutt har lokaliseringsspørsmål en tendens til å påvirke samarbeidsklima. Opprettelse av et faglig nettverk/forum vil kunne svare på behovet for faglig støtte og utvikling, mens all produksjon vil være «egenproduksjon».

Nord-Troms Regionråd drøftet saken den 25.09.18. Det ble bestemt at et fremtidig plansamarbeid skulle drøftes i den enkelte kommune først. Så fikk man se hvem som ønsket dette.
Valget står mellom:

a) Ingen samarbeid
b) Opprettelse av et faglig forum/nettverk med en ressurs som har ansvar for møteforberedelser, -innkallinger, referat oa

c) Nedsette ei arbeidsgruppe som ledes av en sekretærressurs som utreder innhold og organisering av et framtidig plansamarbeid/plankontor

Rådmannens innstilling

Storfjord formannskap stiller seg positive til å vurdere gjenopptaking av et forpliktende plansamarbeid i Nord-Troms.
Det nedsettes ei arbeidsgruppe bestående av fagfolk fra alle Nord-Tromskommunene, som utreder innhold og organisering av et fremtidig plansamarbeid/plankontor. Det tas utgangspunkt i evalueringsrapporten av Nord-Troms Plankontor, erfaringer, rapporter om organisering av plansamarbeid m.m.

NIBR-rapport 2015:3

Kjell Harvold
Sigrid Stokstad

Interkommunal planlegging

Muligheter og utfordringer

NIBR
Norsk institutt for by- og regionforskning

Interkommunal planlegging

Andre publikasjoner fra NIBR:

NIBR-rapport 2013:15	**Evaluering av planprosess ny E6 Ringebu – Otta**
NIBR/Østlandsforskning 2012	**Interkommunalt plansamarbeid**

Rapportene koster
fra kr 250,- til kr 350,-og kan bestilles
fra NIBR:
Gaustadalléen 21
0349 Oslo
Tlf. 22 95 88 00
Faks 22 60 77 74

E-post til
nibr@nibr.no

Publikasjonene
kan også skrives ut fra
www.nibr.no
Porto kommer i tillegg til de oppgitte
prisene

Kjell Harvold
Sigrid Stokstad

Interkommunal planlegging

Muligheter og utfordringer

NIBR-rapport 2015:3

Tittel:	Interkommunal planlegging: Muligheter og utfordringer
Forfatter:	Kjell Harvold og Sigrid Stokstad
NIBR-rapport:	2015:3
ISSN:	1502-9794
ISBN:	978-82-8309-051-2
Prosjektnummer:	3260
Prosjektnavn:	Interkommunal planlegging – muligheter og utfordringer
Oppdragsgiver:	Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Prosjektleder:	Kjell Harvold
Referat:	Vi finner i dag få eksempler på forpliktende plansamarbeid, organisert etter plan- og bygningsloven (PBL). Kommunene ser flere ulemper enn fordeler ved å inngå i et slikt samarbeid. PBLs bestemmelser legger opp til et interkommunalt plansamarbeid der bare prosessen er gitt en institusjonell ordning. Dette er sannsynligvis ikke tilstrekkelig: Det kan være grunn til å spørre om det egentlig er plass for interkommunalt samarbeid innenfor PBLs system for myndighetsfordeling.
Sammendrag:	Norsk og engelsk
Dato:	Januar 2015
Antall sider:	48
Pris:	250,-
Utgiver:	Norsk institutt for by- og regionforskning Gaustadalléen 21, 0349 OSLO Telefon: (+47) 22 95 88 00 Telefaks: (+47) 22 60 77 74 E-post: nibr@nibr.no
Vår hjemmeside:	http://www.nibr.no

Trykk: X-ide
Org. nr. NO 970205284 MVA
© NIBR 2014

Forord

På oppdrag for Kommunal- og moderniseringsdepartementet gjennomførte Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) prosjektet «Interkommunal planlegging – muligheter og utfordringer» i 2013-14. Prosjektet besto i tre moduler.

For det første ble det foretatt en landsomfattende kartlegging av omfanget av interkommunalt planarbeid på landsbasis. For det andre rettet prosjektet søkelys på juridiske spørsmål knyttet til interkommunal planlegging.

Den tredje modulen var knyttet til et pågående arbeid med interkommunalt plansamarbeid i Sør-Helgeland. NIBRs rolle her, var først og fremst å være samtalepartner for det pågående arbeidet. Det konkrete plansamarbeidet i Sør-Helgeland er ikke evaluert i prosjektet, men det har vært et grunnlag for å forstå problemstillinger mht. interkommunalt plansamarbeid. Plansamarbeidet i Sør-Helgeland er imidlertid kort omtalt i kapittel 2 (i egen ramme).

Resultatet av den landsomfattende undersøkelsen – jf. også kapittel 2 i denne rapporten - ble lagt ut på departementets nettsider da den forelå (tidlig i 2014). I denne rapporten supplerer vi denne undersøkelsen med noen intervju vi gjorde med kommuner og fylkeskommuner/fylkesmannsembeter i forlengelsen av den landsomfattende undersøkelsen.

De juridiske vurderingene av plan- og bygningslovens kapittel om interkommunalt plansamarbeid ble foretatt av Sigrid Stokstad. Gjennomgangen, som også har vært drøftet på egne møter med departementet, ble oppsummert i et eget arbeidsnotat, som ble ferdigstilt i juni 2014. Notatet er grunnlaget for kapittel 3 i denne rapporten.

Kapittel 4 oppsummerer vurderingene fra prosjektet. Prosjektet ble gjennomført av Sigrid Stokstad og Kjell Harvold med sistnevnte som prosjektleder.

Prosjektets informasjonskilder har vært dokumenter og intervju. Vi vil takke alle som vi har vært i kontakt med i forbindelse med intervjuene for velvillig hjelp under arbeidet.

Oslo, januar 2015

Trine M. Myrvold
Forskningssjef

Innhold

Forord 1

Sammendrag 5

Summary 6

1 Interkommunalt plansamarbeid – muligheter og utfordringer 7
- 1.1 Interkommunalt plansamarbeid 7
- 1.2 Problemstillinger 9
- 1.3 Metode 9
- 1.4 Gangen i rapporten 10

2 Plansamarbeid sett fra regionalt nivå og fra kommunene 11
- 2.1 Utgangspunkt 11
- 2.2 Forekomsten av interkommunalt plansamarbeid 12
- 2.3 Interkommunalt plansamarbeid – styrking av kompetanse og kapasitet 14
- 2.4 Problematiske sider ved interkommunalt plansamarbeid 15
- 2.5 Interkommunalt plansamarbeid: begrensninger og muligheter 16

3 Rammene for interkommunalt plansamarbeid i plan- og bygningsloven 21
- 3.1 Innledning 21
- 3.2 Etablering 27
- 3.3 Den interkommunale planprosessen 29
- 3.4 Planvedtak 34
- 3.5 Gjennomføring 37

4 Interkommunalt plansamarbeid – begrensede muligheter? 44
- 4.1 Lite forpliktende samarbeid 44
- 4.2 Svake lovbestemmelser 44
- 4.3 Svak lov – svak lokal interesse 45

Litteratur 47

Tabelloversikt

Tabell 2.1 Ulike modeller for interkommunalt samarbeid..... 14

Figuroversikt

Figur 3.1 Planprosess med interkommunalt plansamarbeid..... 23
Figur 3.2 Oversikt over myndighetsfordeling ved interkommunalt plansamarbeid..... 24
Figur 3.3 Mulige konfliktlinjer i interkommunalt plansamarbeid..... 25
Figur 3.4 Regional plan og interkommunalt plansamarbeid jf. NOU 2003: 14 s. 112..... 26

Sammendrag

Kjell Harvold og Sigrid Stokstad:
Interkommunal planlegging: Muligheter og utfordringer
NIBR-rapport 2015:3

Plan- og bygningslovens kapittel 9 åpner for at kommunene kan samarbeide om planlegging når det er hensiktsmessig å samordne planleggingen over kommunegrensene. Samarbeidet kan omfatte alle kommunale plantyper.

På oppdrag av Kommunal- og moderniseringsdepartementet har NIBR evaluert de muligheter og utfordringer som ligger i interkommunalt plansamarbeid etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven. Evalueringen oppsummeres i denne rapporten.

I rapporten gjennomgår vi de muligheter og utfordringer som ligger i disse bestemmelsene. I rapportens kapittel 2 ser vi kort på omfanget av interkommunalt plansamarbeid i dag, mens kapittel 3 drøfter de juridiske rammene som er knyttet til plan- og bygningslovens kapittel 9. Våre hovedkonklusjoner – jf. også kapittel 4 i rapporten - kan oppsummeres i tre punkter:

- Vi finner i dag få eksempler på ***forpliktende*** plansamarbeid i Norge, organisert etter plan- og bygningslovens kapittel 9, eller etter andre bestemmelser
- Mange grunnleggende forhold gjør at mange kommuner ser ***flere ulemper*** enn fordeler ved å inngå i et forpliktende interkommunalt plansamarbeid etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven
- Plan- og bygningsloven kapittel 9 legger opp til et interkommunalt plansamarbeid der bare planprosessen er gitt en egen institusjonell ordning. Det kan se ut til at dette ikke er tilstrekkelig til å sikre at ordningen tas i bruk. Det kan være grunn til å spørre om det ***egentlig er plass for interkommunalt samarbeid*** innenfor plan- og bygningslovens system for myndighetsfordeling

Summary

Kjell Harvold and Sigrid Stokstad:
Inter authority co-operation in local planning: Possibilities and limitations
NIBR Report 2015:3

The Norwegian Planning and Building Act of 2008 puts into place a specific chapter dedicated to cooperation between municipalities in the field of planning. The new chapter aims to promote cooperation between local authorities in all types of planning, from operative to more strategic challenges, and in both physical and social planning.

In this report we go through the possibilities and the challenges which the regulations in this new chapter in the plan- and building act. First, we study the extent of inter authority planning co-operation (chapter 2 in the report). Then we discuss the juridical framework and implications that derives from the new plan- and building act (chapter 3 in the report). In the last chapter (chapter 4) we sum up our findings. Our main conclusions can be summarized in three points:

- There are today few examples of ***binding*** co-operation in Norway, when it comes to planning – organized after the plan and building act, or after other provisions
- Most municipalities see today ***more disadvantages*** then advantages by entering into a formally organized inter authority co-operation
- The Planning and Building Act's regulations on inter authority co-operation give institutional arrangements only to the planning process. This is probably not enough to secure that the intentions in the act of planning co-operation between municipalities. The **whole idea of planning co-operation** -within the framework of the plan and building act- **can in our opinion be questioned**.

1 Interkommunalt plansamarbeid – muligheter og utfordringer

1.1 Interkommunalt plansamarbeid

Generelt økende interkommunalt samarbeid

Omfanget av interkommunalt samarbeid *generelt* har vokst betydelig de siste tiårene. En bredt anlagt undersøkelse (ECON 2006) indikerer at norske kommuner i snitt har samarbeid på 14 områder. Typisk rapporterer kommunene mellom åtte og 21 samarbeidsfelt, men det er betydelig spredning. Den kommunen som oppga flest samarbeidsområder, oppga hele 51 felt for samarbeid. Samtidig understrekes det at det er grunn til å tro at antall samarbeid i kommunene er høyere enn det som er rapportert inn (ECON 2006:3), både fordi mer uformelle eller sporadiske samarbeider ikke skulle rapporteres, og på grunn av mangler i kommunenes rapportering. Det er mange grunner til denne utviklingen. Ofte går det naturlige samhandlingsrelasjoner som bryter med kommunegrensene: Mens vi har 428 kommuner, har vi f.eks. nå bare 160 bo- og arbeidsregioner i landet (Gundersen og Juvkam 2013, Juvkam 2002).

Plansamarbeid etter flere bestemmelser

Omfanget av samarbeid mellom kommuner mht. *planlegging* synes også å ha økt de siste årene. Interkommunalt plansamarbeid er imidlertid ikke et entydig begrep. Ofte kan dette samarbeidet være relativt uforpliktende (Harvold og Skjeggedal 2012). Mer forpliktende samarbeid kan organiseres etter ulike lovverk: I tillegg til plan- og bygningsloven, kan samarbeid også etableres etter kommuneloven og forsøksloven. Vi omtaler disse to lovene kort nedenfor.

Når interkommunalt plansamarbeid blir regulert etter *kommuneloven*, snakker vi om en form for samarbeid som foregår på samme måte som mange andre former for interkommunalt samarbeid: Det kan

være samarbeid etter kommunelovens paragraf 27 – eller administrativt eller politisk vertskommunesamarbeid etter kommunelovens paragrafer 28b eller 28c. I noen kommuner er det etablert felles interkommunale plankontor med hjemmel i kommunelovens paragraf 28. Dette gjelder f.eks. Nissedal - Kviteseid hvor det er etablert felles plankontor og Alvdal - Tynset hvor det er etablert en enhet for «plan byggesak og geodata». For kommunene i Nord-Østerdal er det dessuten etablert et eget GIS-samarbeid

Gjennom *forsøksloven* kunne en "gjennom forsøk» utvikle funksjonelle og effektive organisasjons- og driftsformer i den offentlige forvaltning, og en hensiktsmessig oppgavefordeling mellom forvaltningsorganer og mellom forvaltningsnivåer" som det heter i paragraf 1 i loven. I regi av forsøksloven ble det etablert to "samkommuner" i Norge, begge i Nord-Trøndelag: Innherred samkommune (Levanger og Verdal kommune) og Midtre Namdal samkommune (Fosnes, Namdalseid, Namsos og Overhalla kommune). Innherred samkommune har ansvaret for "plan, byggesak, oppmåling og miljø", mens plan ikke er langt inn i ansvarsområdet for Midtre Namdal samkommune.

I tillegg til disse to lovverkene – samt bestemmelsene i plan- og bygningsloven - kan en i *prinsippet* tenke seg at plansamarbeid kunne bli organisert etter andre lovverk, som for eksempel lov om interkommunale selskaper, etter lov om aksjeselskaper eller lov om stiftelser. Vi kjenner ikke til at noen kommuner har prøvd dette, og vi vil også anta at dette ville være svært problematisk på planområdet i og med at den politiske kontrollen ville bli vesentlig svekket gjennom slike ordninger.

Interkommunalt plansamarbeid kan selvsagt også foregå uten at det er knyttet opp mot de formelle lovverk. Dette kan være samarbeid som oppstår ut fra lokale behov for samarbeid og som i større eller mindre grad blir oppmuntret av aktører på regionalt eller sentralt hold.

Interkommunal plansamarbeid etter plan- og bygningsloven

Interkommunalt plansamarbeid kan gjennomføres med hjemmel i plan- og bygningsloven (som trådte i kraft 1. juli 2009) kapittel 9 om interkommunalt plansamarbeid. Samarbeidet kan omfatte alle former for kommunale plantyper. Kapittel 9 ble innført ved revisjonen av plandelen av plan- og bygningsloven. Formålet er

> Å legge til rette for mer interkommunalt plansamarbeid gjennom et sett med "normalregler" for likt samarbeid (Ot.prp. nr. 32 (2007-2008:203).

Bestemmelsene i kapittel 9 gir de deltakende kommunene stor grad av frihet til å organisere samarbeidet på den måten de selv finner mest hensiktsmessig. Bestemmelsene i PBLs kapittel 9 gir på den ene siden kommunene stor grad av frihet til å organisere interkommunalt samarbeid: Det er relativt lett å starte et samarbeid. Samtidig er det først når det interkommunale plansamarbeidet er kommet i gang, at det blir tydelig hvilke interesser/interessemotsetninger som kan gjøre seg gjeldende. Som «svar» på dette, er det i loven tatt inn regler som skal gjøre det mulig å løse uenighet mellom kommunene, slik at planarbeidet ikke kjører seg fast. Likevel følger det av loven at selve planvedtaket skal treffes av den enkelte kommunen.

Dermed blir de juridiske mulighetene – og begrensningene – i PBLs kapittel 9 et kjernespørsmål i hvordan interkommunalt samarbeid vil kunne utvikle seg framover.

1.2 Problemstillinger

I denne rapporten retter vi søkelys mot to hovedspørsmål:

- For det første retter vi søkelyset mot omfanget av interkommunalt plansamarbeid i Norge. Har kommunene tatt i bruk mulighetene loven gir til å samarbeide over kommunegrensene? I rapportens kapittel 2 går vi gjennom dette.
- For det andre retter vi søkelyset mot bestemmelsene i plan- og bygningsloven når det gjelder interkommunalt plansamarbeid: Hvilke muligheter – og eventuelle mangler – kan en peke på i kapittel 9 i plan- og bygningsloven? I rapportens kapittel 3 drøfter vi bestemmelsene i loven.

1.3 Metode

I vårt arbeid har vi dels basert oss på dokumentstudier: vi har gått gjennom en rekke dokumenter knyttet til interkommunal planlegging. Intervju med sentrale aktører i kommuner og på regionalt nivå har også vært en viktig del av vår studie. I starten av prosjektet sendte vi – i samarbeid med departementet – en forespørsel til nettverket for planveiledere i fylkeskommunene og plankoordinator hos fylkesmennene. Formålet var først og fremst å få et grunnlag for å vurderer omfanget av interkommunalt plansamarbeid i Norge, med særlig vekt på samarbeid knyttet til kapittel 9 i plan- og bygningsloven. Forespørselen ble sendt pr e-

post 05.12.13 med purring 16.12 og en siste purring 22.01.14. Etter siste purrerunde fikk vi svar fra alle fylker.

I og med at vi har fått svar fra alle fylker kan vi med andre ord si at svarene gir et godt bilde av interkommunalt plansamarbeid i landet, sett fra regionalt nivå. Etter at den landsdekkende undersøkelsen var gjennomført, foretok vi noen telefonintervju – både med regionalt nivå i fire fylker og med utvalgte kommuner – for å fylle ut det bildet vi hadde fått gjennom den kvantitative undersøkelsen.

1.4 Gangen i rapporten

Rapporten består av fire kapitler: I kapittel 2 presenterer vi hovedresultatene fra den mail-baserte undersøkelsen samt de intervjuene vi gjennomførte. I kapittel 3 foretar vi en gjennomgang av de juridiske rammene for interkommunalt plansamarbeid, slik de framkommer i plan- og bygningslovens kapittel 9.

Avslutningsvis, i kapittel 4, drøfter vi muligheter og utfordringer knyttet til interkommunalt plansamarbeid.

2 Plansamarbeid sett fra regionalt nivå og fra kommunene

2.1 Utgangspunkt

I første del av prosjektet foretok vi – som tidligere nevnt – en enkel e-post basert spørreundersøkelse rettet mot fylkesnivået. På bakgrunn av svarene fikk vi en oversikt over interkommunalt plansamarbeid i landet, sett fra regionalt nivå. Hovedinntrykket fra undersøkelsen er at interkommunalt plansamarbeid med sterke forpliktelser knyttet til felles organisering og/eller felles planprodukt **ikke** er veldig utbredt i dag. Undersøkelsen kan oppsummeres i følgende hovedpunkter:

- De fleste fylker rapporterer om at det fins interkommunalt plansamarbeid, *i en eller annen form*. Bare tre fylker oppga at en ikke var kjent med noe slikt samarbeid.
- Flere samarbeidsprosjekt knyttet til arealplanlegging er knyttet til transportinfrastruktur, som ny vei eller jernbane
- Et mindre utvalg fylker oppgir at det eksisterer samarbeid om planstrategi
- Nye interkommunale planer for strandsone og/eller felles sjøareal ble rapportert inn fra fire fylker.

Selv om det i spørreundersøkelsen spesifikt ble understreket at en ønsket informasjon om interkommunalt plansamarbeid etter plan- og bygningslovens kapittel 9, har mange i sine svar inkludert andre typer interkommunalt plansamarbeid, når de har besvart spørsmålene. Mye av det samarbeidet som er rapportert inn fra fylkene, kan altså ikke sies å være plansamarbeid etter PBLs kapittel 9.

2.2 Forekomsten av interkommunalt plansamarbeid

Interkommunalt plansamarbeid er langt mindre utbredt enn interkommunalt samarbeid på andre områder. Likevel foregår det en del interkommunalt plansamarbeid, - og dette skjer i ulike former. Tidligere studier (se f.eks. Harvold og Skjeggedal 2012)har vist at det meste dreier seg om mer eller mindre formaliserte og avtalebaserte samarbeid om konkrete planoppgaver og/eller kjøp og salg av tjenester.

I de telefonintervjuene vi gjennomførte i etterkant av spørreundersøkelsen, understreket noen av våre informanter fra fylkene at det var et betydelig samarbeid mellom kommunene innenfor planfeltet:

> Vi kjenner til plansamarbeid mellom flere kommuner i fylket, men da snakker vi gjerne om utveksling av erfaringer på bestemte felt; for eksempel plan- og byggesaksforum.

Det ble også understreket at kommunene samordnet seg i tid mht. kommuneplanprosessen:

> Det fins flere eksempler på at kommuner har kjørt planprosesser relativt parallelt og utvekslet erfaringer underveis. Men samarbeidet har ikke vært formalisert som et samarbeid etter plan- og bygningsloven eller andre lovverk. Når en kommer til vedtaksfasen i kommunene, kjøres det oftest prosesser som ikke er samordnet med andre kommuner.

Vurderinger som denne, fra regionalt nivå, er nokså representativ: Det ble understreket at det fantes uforpliktende samarbeidsordninger som omfattet planfeltet. Dette samarbeidet var gjerne utviklet innenfor rammen av den regionen i fylket, som kommunene tilhørte. Samarbeid mellom to-tre kommuner - som så naturlige koplinger på planfeltet – forekom også. Imidlertid er dette primært samarbeid som ikke direkte handler om å utarbeide *konkrete* interkommunale planer.

Noen kommuner samarbeid også til en viss grad, når det gjelder tjenester: en kommune som har mangel på planleggere kan kjøpe tjenester av en nabokommune som har personal. Slikt samarbeid kan være løst organisert:

> Det kan være tale om små kommuner som kjøper slike tjenester av nabokommunen, fordi ingen kan gjøre jobben. Derfor må en betale andre kommuner for tjenesten.

Denne situasjonsbeskrivelsen viser det kan være behov for en sterkere planadministrasjon i mange mindre kommuner. På regionalt nivå ble det av flere understreket at en ofte ser behov for at kommunene bør samarbeide om planlegging. Fylkesnivået prøver også å oppmuntre til samarbeid, men ofte viser det seg at det er vanskelig for kommunene å komme i gang.

> Få kommuner i vårt fylke har god personell dekning når det gjelder planlegging. Planarbeidet blir ofte skadelidende. Samarbeid over kommunegrensene *kan* være en løsning for å gjennomføre krevende planprosesser.

Denne uttalelsen fra en kommuneplanlegger viser at samarbeid kan ha et stort potensiale, hvis en får lagt til rette for dette mellom kommunene. Begrensede ressurser kan imidlertid hindre dette.

Noen hovedmodeller for interkommunal planlegging

I prinsippet kan en tenke seg fire typer interkommunalt plansamarbeid (Harvold og Skjeggedal (2010:30-32). Samarbeidet kan knyttes opp mot en prosess-side og en produktside. Med prosess-side mener vi i denne sammenheng kommuner som fokuserer på et samarbeid knyttet opp mot personellmessig kontakt mellom planleggere i ulike kommuner. Samtidig kan interkommunalt plansamarbeid ha fokus på «produktet»: dvs. at en primært fokuserer på å lage en samordnet interkommunal plan, uten nødvendigvis å etablere felles plankontor. I tillegg kan en selvsagt ha samarbeid både om prosess og produkt., jf. tabellen nedenfor.

Vi kjenner til få eksempler på samarbeid der en både har sterkt fokus på felles plan og felles organisering (rute 1 i tabellen nedenfor). Innherred samkommune (Levanger og Verdal) kan imidlertid tjene som eksempel på dette. Samkommunen er en samarbeidsløsning hvor kommunene har et felles politisk organ til styring av aktuelle fellesoppgaver, mens kommunene beholder sine kommunestyrer til styring på andre områder. Dette er altså en nokså omfattende og forpliktende måte å legge opp samarbeidet på.

Etablering av interkommunalt plankontor kan tjene som eksempel på en situasjon med sterkt fokus på organisering og svakt fokus på

felles plan (rute 2 i figuren). Her kjenner vi til noen flere eksempler. Det er bl.a. etablert felles plankontor for Nissedal og Kviteseid og for Tynset og Alvdal. Det fins også noen eksempler på samarbeid om plan, uten særlig fokus på felles organisering (situasjon 3 i tabellen). Eksempler her er felles kommuneplanens arealdel for Tolga og Os og interkommunal kommunedel plan for Solnørvassdraget (mellom Skodje, Vestnes og Ørskog). Erfaringene fra denne typen samarbeider at det bør settes av godt med tid når denne typen planarbeid skal gjennomføres. Mange hensyn skal avveies og mange konflikter kan dukke opp underveis i prosessen.

Tabell 2.1 Ulike modeller for interkommunalt samarbeid

	Sterkt fokus på utarbeidelse av plan	Svakt fokus på utarbeidelse av plan
Sterk fokus på å etablere felles organisering	1. «Samkommunen»	2. «Plankontormodellen»
Svakt fokus på å etablere felles organisering	3. Felles plan	4. Uforpliktende samarbeid

Bestemmelsene i kapittel 9 i PBL kan ikke plasseres entydig en av rutene i tabellen, men ligger relativt nær rute 3 i tabellen: hovedfokus ligger først og fremst på å få fram en felles (interkommunal) ***plan***. Samtidig fins det noen bindinger for organisering, men disse er – som vi kommer tilbake til i kapittel 3 – relativt generelle og overordnede.

2.3 Interkommunalt plansamarbeid – styrking av kompetanse og kapasitet

Mange av våre informanter i kommuner og fylker framhevet at det var gode grunner for å etablere interkommunalt plansamarbeid. For mange små kommuner ser den viktigste grunnen ut til å være å samarbeide for å styrke kompetanse og kapasitet til planarbeid. I byområder kan det i mange sammenhenger fornuftig å samordne planleggingen over kommunegrensene fordi det er klare funksjonelle sammenhenger mellom kommunen. De aller fleste vi

har intervjuet framhever ***plankompetanse*** som en stor utfordring for små kommuner.. En informant fra fylkeskommunen understreket at kravene til konsekvensutredninger av planer er økende, og at det er vanskelig for små kommuner, med liten planleggingsstab, å løse disse utfordringene alene.

De tekniske kravene til kartløsninger og produksjon av kart er så store at mange kommune ikke har mulighet til å lage tilfredsstillende løsninger. Kompetansekravene er så store og spesialiserte at det ikke lenger er mulig for enkeltpersoner å utføre mange ulike typer oppgaver. Etablering av nettverk i forbindelse med Geografiske informasjonssystemer (GIS) er eksempel på et samarbeid som drives i mange fylker. Denne typen samarbeid er i mange kommuner en nødvendig forutsetning for å kunne gjennomføre planarbeid ved at kompetente personer kan arbeide med kartløsninger og planpresentasjoner for hele regionen. GIS-samarbeidet er også viktig for informasjonsutveksling og nettverksbygging og fungerer i flere regioner som en plattform for andre typer samarbeid.

På fylkesnivå ble det også understreket at interkommunalt plansamarbeid ofte kunne ha gitt bedre resultater enn når kommunene planlegger hver for seg. Samarbeid innenfor bo - og arbeidsmarkedsregioner kunne for eksempel gi bedre løsninger mht. plassering av nye boligfelt, enn når kommunene planlegger hver for seg.

2.4 Problematiske sider ved interkommunalt plansamarbeid

Hovedinntrykket vi sitter igjen med fra de telefonintervjuene vi gjennomførte er at interkommunalt plansamarbeid er relativt begrenset, når vi snakker om ***konkret*** samarbeid etter plan- og bygningsloven.

Noen typer hindringer synes å gå igjen i mange kommuner, som politisk styring og spørsmål om lokalisering.

Nesten alle vi intervjuet pekte på ett viktig moment når de skulle forklare hvorfor det i praksis ble så lite samarbeid på dette området: Lokalpolitikken setter ofte klare grenser for plansamarbeid. Politikken er territoriell. En vil styre bruken av eget areal **uten** at må ta hensyn til nabokommunen.

Det ble understreket at kommunene, som politisk selvstendig organ, selv skal lage sin egen plan, og sånn vil kommunene ha det. Hvis en skal inngå samarbeid med andre må nytten av dette være

helt klar for begge/alle parter. Ofte er det vanskelig for kommunene å se denne nytten – og dermed uteblir samarbeidet.

Det er en lang tradisjon for at kommunene utarbeider planer på egenhånd og i minst mulig grad "blander" seg bort i det andre kommuner gjør. En av de intervjuede påpekte at kommunene sjelden gir innsigelse på nabokommunenes planer, og at dette kom av et sterkt ønske i kommunene om ikke å overkjøre nabokommunene.

Grunnen til at det relativt begrensede plansamarbeid, er altså at lokalpolitikerne ikke vil ha det. En typisk uttalelse i våre samtaler var at planleggere og administrasjonen i kommunene gjerne vil samarbeide, men politikerne ser på plan som et felt for å fremme lokal politikk. Derfor er politikerne sjelden interessert i et samarbeid med nabokommuner.

Lokaliseringsspørsmål har også stoppet mange forsøk på interkommunalt plansamarbeid. Dette gjelder både spørsmål om faglig samlokalisering av planleggingsstaben og spørsmål om lokalisering av boligfelt/hyttefelt. Alle kommuner vil helst ha planleggerne i sitt eget rådhus. Politikerne er ikke interessert i at planleggere skal jobbe i andre kommuner. På samme måte vil en gjerne ha boligfelt og hyttefelt lokalisert i engen kommune – og ikke i nabokommunen

2.5 Interkommunalt plansamarbeid: begrensninger og muligheter

Dagens politiske oppfatninger synes altså å sette klare begrensninger for omfanget av interkommunalt plansamarbeid. Likevel finner samarbeid sted i noen kommuner. I noen sammenhenger utvikles det samarbeid knyttet til et konkret prosjekt: f.eks. ved utbygging av ny transportinfrastruktur. Ved utbygging av ny E6 i Gudbrandsdalen fra Otta til Ringebu, samarbeidet de fire kommunene som var berørt om planleggingen. Samtidig var dette en planlegging der Statens vegvesen var en viktig premissleverandør (Harvold og Tesli 2013).

Vi ser også at kommuner vurderer samarbeid om overordnende strategiske forhold. Utvikling av kommunal planstrategi på tvers av kommuner, kan etter hvert utvikle seg som et verktøy for nærmere interkommunalt samarbeid. Vi kjenner imidlertid ikke til konkrete evalueringer av utviklingsforsøk på dette feltet.

Flere av personene vi intervjuet i dette prosjektet påpekte at ***kystsoneplanlegging*** er felt flere kommuner ser potensiale for

samarbeid. Dette er for så vidt ikke nytt som plantema, men det er en økende interesse for samarbeid. Her er *næringen* (knyttet til oppdrett) opptatt av at det bør utarbeides planer på tvers av kommunegrensene, og næringen sørger for å formidle dette til kommunene, ikke bare til administrasjonen men også til det politiske nivået. Dermed kan det skapes større forståelse for at kommunene må samarbeide på dette feltet i årene framover. Det er nå flere pågående prosesser mht. interkommunalt samarbeid langs kysten. Kystplan Helgeland er et slikt eksempel. Her inngår 13 kommuner i et samarbeid, se også egen ramme i slutten av dette kapittelet.

Klima - og energiplaner er også plantema som innbyr til å se over kommunegrensen og til å finne interkommunale løsninger. Det finnes imidlertid få eksempler på forpliktende planer på dette feltet (Harvold og Risan 2010).

Samarbeid i storbyregioner

Det ble pekt på at det kunne være nødvendig med en holdningsendring i kommunene, for å få til mer interkommunalt samarbeid. En fylkesplanlegger påpekte for eksempel at en forutsetning for å få til et interkommunalt samarbeid mellom en storkommune og mer rurale nabokommuner, er at en får til en god balanse mellom kommunene ikke minst når det gjelder fordeling av boliger. Det fins nå flere eksempler på samarbeid mellom kommuner innenfor storbyområder.

Det er etablert en samarbeidsavtale mellom Oslo kommune og Akershus fylkeskommune om opprettelse av felles plansekretariat for utarbeidelse av regional plan for areal og transport. Målsetningen med arbeidet er å utarbeide og behandle en langsiktig overordnet regional plan for regionens arealmessige utvikling.

Det er også utarbeidet en interkommunal arealplan for Trondheimsregionen (IKAP). Slikt samarbeid i storbyregioner gir selvsagt nye muligheter for arealplanlegging. Samtidig viser prosessen i Trondheimsregionen at det også er store utfordringer knyttet til slike planer. Som kjent fremmet Malvik kommune innsigelse på Trondheim kommunes kommuneplan – arealdel 2012-24, fordi en mente denne ikke fulgte intensjonen i IKAP. Innsigelsen ble ikke tatt til følge da departementet behandlet saken, men illustrerer likevel de konflikter som kan oppstå mellom kommuner i slike utbyggingssaker. I kapittel 3 (avsnitt 3.4) drøfter vi planleggingen i trondheimsregionen litt nærmere under avsnittet «Kommunal forankring av planforslaget».

For svake rammer?

Så å si alle de intervjuende understreket at en viktig forutsetning for planlegging generelt og også for interkommunalt plansamarbeid, er at kompetansen i kommunene må styrkes på planfeltet. En utfordring ligger i å få personalressurser til å gjennomføre de bestemmelser som lov/regelverk foreskriver.

Noen uttalte også en generell skepsis til verdien av kapittel 9 i PBL. En av våre informanter sa det slik:

> Bestemmelsene i plan og bygningsloven om interkommunalt plansamarbeid betyr lite i praksis. Det må sterkere styringssignaler til for å få til konkret samarbeid mellom kommunene.

Samtidig kan det reises spørsmål ved om fokus utelukkende på kompetanse og personal ressurser er nok. Et plansamarbeid på tvers av kommunegrenser kan representere store utfordringer, ikke minst når det gjelder struktur og organisasjon i samarbeidet. I neste kapittel drøfter vi bl.a. utfordringer knyttet til slike føringer i forhold til bestemmelsene i PBL.

Kystplan Helgeland: Eksempel på bredt anlagt plansamarbeid

Som nevnt i forordet, var en av modulene i dette prosjektet knyttet til et pågående samarbeid med interkommunalt plansamarbeid i Sør-Helgeland. NIBR har fulgt samarbeidet, men uten at det spesifikt skulle evalueres. Vi mener imidlertid det er interessant å nevne prosjektet, som eksempel på et bredt anlagt interkommunal plansamarbeid.

Kommunene Bindal, Sømna, Brønnøy, Vega, Vevelstad, Herøy, Dønna, Leirfjord, Nesna, Træna, Lurøy, Rødøy og Vefsn inngår i samarbeidet for Kystplan Helgeland. Planen skal definere bruk og vern i sjøområdene i de 13 kommunene.

De 13 kommunene utarbeider en felles arealplan for sjøområdene (kystsoneplan) gjennom et interkommunalt plansamarbeid, og planen skal til slutt danne en delplan for sjøområdene i hver enkelt kommune.

Kommunene har selv planmyndigheten og representanter fra hver kommune vil være ansvarlig for planprosessen helt frem til at den endelige arealplanen for sjøområdene er klar for vedtak i de enkelte kommunestyrene.

Første halvår 2014 ble det lagt ut forslag til planprogram ut til offentlig ettersyn iht. PBL. § 11-12. Planprogrammet ble også gjort tilgjengelig for gjennomsyn på prosjektets nettside: http://www.sh-region.no/kystplan-helgeland, gjennom kommunenes nettsider og på rådhusene/ kommunehusene i de deltakende kommunene.

Arbeidet med kystsoneplanen ble i 2014 delt opp i tre faser, jf. også prosjektets nettside http://www.sh-region.no/kystplan-helgeland:

1. **Utarbeiding av planprogram:** Planprogrammet skal være en arbeids-, utrednings- og medvirkningsplan og derigjennom være grunnlag for fortsatt planarbeid. I utarbeidelsen av planprogram inngår en høringsrunde på seks uker, frist for innspill er 16.4.2014.

2. **Utredninger og planløsninger:** Forslag på arealbruk blir tatt frem og alternativer og forskjellige

interesser utredes og veies mot hverandre i løpet av våren 2014. I perioden mai – juni ønskes innspill og forslag velkommen. Mal for konkrete innspill til ny arealbruk finnes på WEB-sidene til kommunene og til Sør-Helgeland Regionråd.

3. **Planforslag og planbehandling:** Plankart, planbestemmelser og planbeskrivelse. tenkes sendt ut på offentlig høring 31. mai 2015. I prosessen legges det vekt på lokale medvirkningsprosesser. Målsetningen er at Kystplan Helgeland skal være ferdig behandlet 1. oktober 2015.

3 Rammene for interkommunalt plansamarbeid i plan- og bygningsloven

3.1 Innledning

Reglene om interkommunalt plansamarbeid i plan- og bygningsloven (PBL)springer ut av et ønske om at planlegging skal skje på tvers av kommunegrensene når innholdet av planene gjelder spørsmål av kommuneoverskridende karakter. Samferdsel, miljøvern, bolig- og næringsutvikling er eksempler på politikkområder som ofte går utover den enkelte kommunen.

Planlovutvalgets mente at det var nødvendig med mer forpliktende samarbeid mellom kommuner, statlige sektororganer og fylkeskommunen for å oppnå en mer effektiv og samfunnsmessig ønsket løsning på kommuneoverskridende utfordringer. (NOU 2003: 14, side 112) Interkommunalt samarbeid var ett av grepene som skulle realisere dette.

Ny lov måtte legge vesentlig bedre til rette for at plansystemet skulle brukes også i interkommunalt plansamarbeid enn det tidligere lov gjorde. (NOU 2003:14, side 121.) Dette skulle gjøres ved å innføre nye regler om interkommunalt plansamarbeid som avklarte hvordan slikt samarbeid skal organiseres, hvordan det forholder seg til annen regional planlegging og hvilke rettigheter og plikter deltakerne i planprosessen har.

Utvalget så for seg interkommunalt plansamarbeid som noe mål- og tiltaksrettet heller enn noe rent strategisk. Tanken var altså ikke at det interkommunale plansamarbeidet først og fremst skulle gjelde informasjonsinnhenting og føringer på svært overordnet nivå.

> En fylkesplan bør i alle fall være av strategisk karakter mens fylkesdelplaner, regionale handlingsplaner og

> interkommunalt plansamarbeid bør gjøres mer mål- og tiltaksrettet – avhengig av oppgaven (NOU 2003: 14 s. 113).
>
> Utvalget mente også at identifisering av utfordringer som kan løses ved interkommunalt plansamarbeid skulle være en del av regional planstrategi.

Erfaringene så langt viser at interkommunalt plansamarbeid ikke er tatt i bruk på den måten planlovutvalget så for seg. Omfanget er mindre, og plansamarbeidet gjelder i mindre grad bindende planer og er mindre «mål- og tiltaksrettet» enn det som var forutsatt.

I odelstingsproposisjonen om plandelen i ny plan- og bygningslov ble linjene fra planlovutvalgets forslag i stor grad fulgt. Imidlertid ser det ut til at forventningene er blitt noe dempet når departementet sier at endringene neppe vil påvirke planpraksis eller ressursbruk i målbart omfang (Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 252).

Det viktigste alternativet til interkommunalt samarbeid for kommuneoverskridende temaer er regional plan. Dette planredskapet brukes, men trolig ikke i så stor utstrekning at det sikrer det omfanget av kommuneoverskridende planlegging som planlovutvalget så for seg. Vurderingen av interkommunalt plansamarbeid etter plan- og bygningsloven kap. 9 kan altså plasseres i en større sammenheng, der planleggingen er mindre kommuneoverskridende enn lovgiver forutsatte.

Kommunesamarbeid kan også skje i andre former, også når det gjelder planarbeid. For eksempel brukes vertskommuneordningen for å etablere felles plankontorer. Slike ordninger kan løse problemet med lite planfaglig kompetanse i små kommuner. Det er likevel ikke gitt at plansakene vurderes i et kommuneoverskridende perspektiv.

Oversikt over myndighetsfordeling og prosess

Forarbeidene til lovens kapittel 9 viser at lovgiver ønsket mye interkommunalt plansamarbeid, men ingen endring i plan- og bygningslovens struktur for myndighetsfordeling. Dette er en underliggende premiss for regelverket som preger det sterkt.

Figuren under viser en oversikt over de ulike stadiene i planprosessen for interkommunalt plansamarbeid.

Figur 3.1 *Planprosess med interkommunalt plansamarbeid*

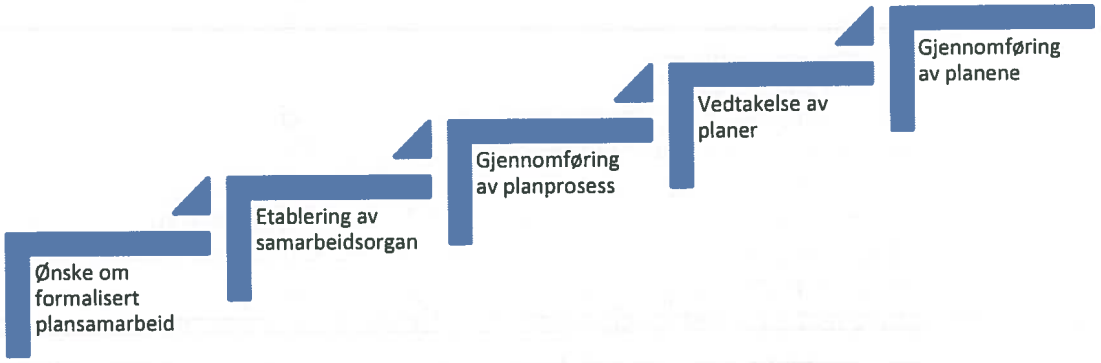

Reguleringen av interkommunalt plansamarbeid tar utgangspunkt i at hver enkelt kommune, eller eventuelt fylkeskommunen eller statsforvaltningen, først tar initiativ til slikt samarbeid. Så samler kommunene seg ved å etablere et felles samarbeidsorgan. Når planforslaget er utarbeidet, er det imidlertid opp til hvert enkelt kommunestyre å vedta og forvalte planen. Kommunene kan inngå avtale om gjennomføring av planen, men de bindende vedtakene som planmyndighet må kommunene gjøre selv. Det institusjonelle fellesskapet er ikke lenger på plass når styret for det interkommunale plansamarbeidet ikke kan treffe selve planvedtaket.

Interkommunalt plansamarbeid innebærer ikke noe brudd med hierarkiet av planmyndigheter som inngår i plan- og bygningslovens system. På toppen er statlig planmyndighet, under er regional planmyndighet og nederst er kommunene. Interkommunalt plansamarbeid gir kommunene en egen mulighet

til å påvirke planleggingen utenfor kommunegrensene, men regional og statlig planmyndighet kan sette rammer for og styre det interkommunale plansamarbeidet på samme måte som overfor den enkelte kommune.

Figur 3.2 *Oversikt over myndighetsfordeling ved interkommunalt plansamarbeid*

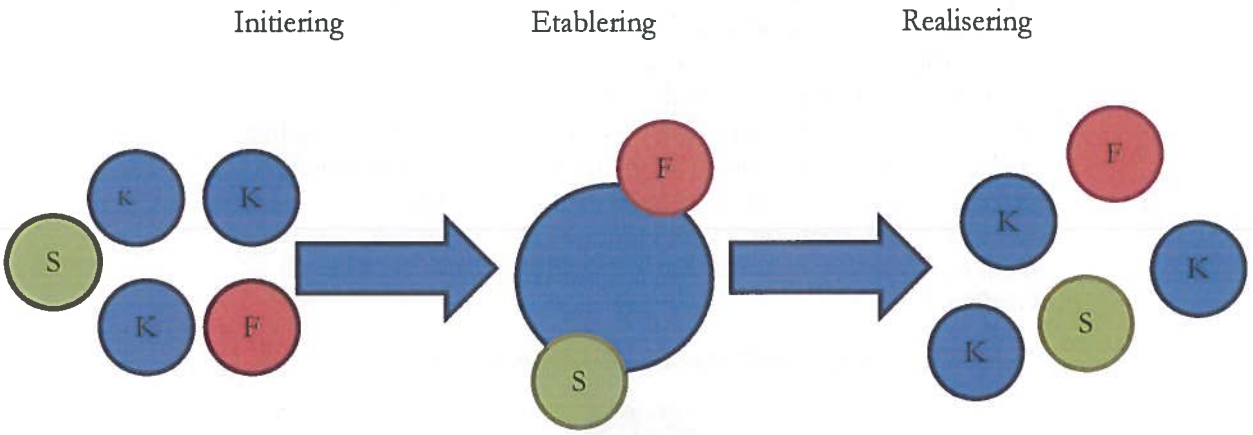

S=statsforvaltning/ K=kommune/ F=fylkeskommune

I denne figuren ser vi at ønsket om formalisert plansamarbeid mellom kommuner kan oppstå i en eller flere av de aktuelle kommunene, i fylkeskommunen og i statsforvaltningen, typisk hos fylkesmannen. Alle disse instansene kan ta initiativ til slikt samarbeid. I gjennomføringsfasen blir samarbeidsorganet etablert og planprosessen blir gjennomført i regi av samarbeidsorganet sammen med de aktuelle kommunene. I samarbeidsorganet er kommunene representert, men fylkeskommune og stat kan påvirke planprosessen på samme måte som ellers. I realiseringsfasen blir planene vedtatt og gjennomført. Dette må skje i hver enkelt kommune.

Slik oppsplitting mellom politikkutformer og gjennomfører bærer i seg en risiko for at gjennomføringen kan svikte.

Loven legger opp til at interkommunalt plansamarbeid kan føres over til regional planlegging. Kommunene er altså ikke «nødt til» å bli enige for at noe felles skal skje. Regional planmyndighet kan gå inn og sikre dette på en alternativ måte. Dette gjør at rasjonalet bak

interkommunalt plansamarbeid blir litt annerledes enn det som ellers gjelder for interkommunalt samarbeid. Planhierarkiets ramme påvirker forhandlings- og forpliktelsesmekanismen ved interkommunalt plansamarbeid.

Vi ser at interkommunalt plansamarbeid omfatter mange aktører. Det er mange muligheter for at motstridende interesser gjør seg gjeldende i prosessen fra initiering via etablering til realisering.

Figuren nedenfor illustrerer konfliktlinjene som kan oppstå i slike prosesser. Utgangspunktet er de ulike aktørene. Der har vi selvsagt de aktuelle kommunene. Det kan også tenkes at det interkommunale plansamarbeidet selv, representert ved styret, har et syn som er ulikt det enkeltkommunene står for. I tillegg kommer statlige myndigheter, typisk fylkesmannen, og regional myndighet ved fylkeskommunen. Disse ulike instansene har ikke nødvendigvis samme interesser i saken. Interkommunalt plansamarbeid forutsetter at aktørene greier å håndtere slike konflikter.

Figur 3.3 *Mulige konfliktlinjer i interkommunalt plansamarbeid*

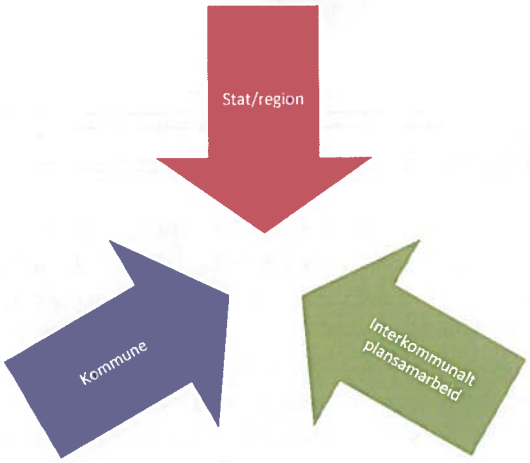

Hva er egnet for interkommunalt plansamarbeid?

Det er aktørene selv som må ta stilling til hva som skal inngå i interkommunalt plansamarbeid. Her skal vi se nærmere på hva lovens forarbeider sier om dette. Utgangspunktet finner vi i NOU 2003: 14 s. 114:

> Utfordringer som berører et begrenset antall kommuner, og hvor det stort sett er felles interesser mellom kommunene og heller ikke vesentlige regionale

> eller nasjonale hensyn, vil som regel mest hensiktsmessig kunne behandles gjennom interkommunalt plansamarbeid og som fører fram til samordnete kommuneplaner.

Samtidig finner vi en sterk vektlegging av fylkeskommunens rolle. Planlovutvalget så interkommunalt plansamarbeid som en del av det regionale plansystemet.

Figur 3.4 *Regional plan og interkommunalt plansamarbeid jf. NOU 2003: 14 s. 112*

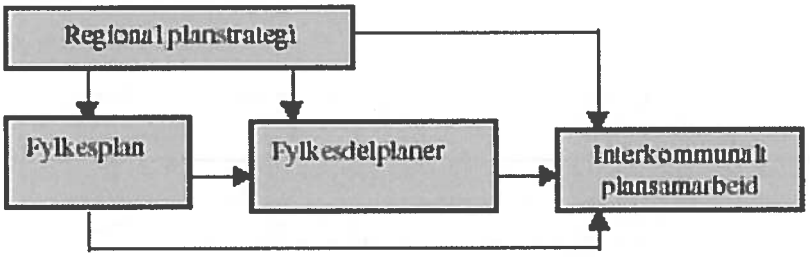

For oppgaver som omfatter svært mange kommuner, hvor det må foretas avveininger mellom motstridende kommunale interesser, og hvor også fylkeskommunale og statlige organer må forpliktes, vil fylkesdelplaner i henhold til planlovutvalget være et mer egnet virkemiddel (NOU 2003: 14 s. 114).

> Der det er best å ha én helhetlig plan som en overordnet retningslinje for både kommunenes videre planlegging og sektorenes planlegging og virksomhet, bør fylkesplan velges. Der målet oppnås fullt ut gjennom flere, samordnete enkeltplaner for hver kommune, kan interkommunalt samarbeid være å foretrekke. ... Gjelder derimot planoppgaven mer konfliktfylte spørsmål og krever vedtak som kan gå på tvers av interessene til noen kommuner, og særlig hvor det også er betydelige statlige og regionale interesser, vil det ofte være en bedre løsning at planleggingen skjer som fylkesplanlegging (NOU 2003: 14 s. 286).

Vi ser her at planlovutvalget så de aktuelle konfliktlinjene for seg, og de sa ganske tydelig at interkommunalt plansamarbeid er mest aktuelt når det ikke er knyttet konflikter til planleggingen.

Problemstillinger for juridisk analyse

Den overordnede problemstillingen er om regelverket hindrer mer bruk av interkommunalt plansamarbeid. Er regelverket en push-faktor, slik det var tenkt, eller innebærer reglene barrierer mot

interkommunalt plansamarbeid? Hvilke elementer er det eventuelt som gjør at interkommunalt plansamarbeid ikke brukes mer?

Problemstillingene kan formuleres med grunnlag i de ulike prosesstrinnene for interkommunalt plansamarbeid. Er det sider ved regelverket om *etablering* av interkommunalt plansamarbeid som hindrer at ordningen tas i bruk? Dette er behandlet i neste avsnitt. Eller er det elementer ved reguleringen av *gjennomforingen av plansamarbeidet* som gjør at ordningen ikke foretrekkes? Dette er behandlet i avsnitt 3.3. Er reguleringen om selve *planvedtaket* problemet, eller er det reguleringen av den etterfølgende *gjennomforingen av planen*? Disse problemstillingene er behandlet i avsnitt 3. 4 og 3.5.

Studien tar utgangspunkt i fordelingen av myndighet mellom de ulike planmyndighetene, stat, fylkeskommune og de ulike kommunene, med hensyn til å styre både planprosessen og innholdet i planene. Interkommunalt plansamarbeid innebærer ulike former for samhandling og avtaler mellom partene. Bruk av avtalemekanismen forutsetter grunnleggende sett at avtalepartene har en viss handlefrihet. Kommunenes handlefrihet på dette området holdes opp mot overordnete planmyndigheters mulighet til styring. Det er stor forskjell på rettslig bindende avtaler som kan bringes inn for domstolene for gjennomføring og mer løse «intensjonsavtaler». Studien går blant annet nærmere inn på hva slags avtaler det interkommunale plansamarbeidet etter plan- og bygningsloven kapittel 9 kan omfatte, særlig med tanke på framtidige forpliktelser for nye kommunestyrer.

3.2 Etablering

To eller flere kommuner «bør samarbeide»

Lovgiver har tatt utgangspunkt i at to eller flere kommuner bør samarbeide om planlegging etter denne lov når det er hensiktsmessig å samordne planleggingen over kommunegrenser, jf. PBL. § 9-1 første ledd første setning. I denne bestemmelsen er det særlig uttrykkene «bør» og «hensiktsmessig» som påkaller oppmerksomheten.

«Bør» viser at denne bestemmelsen ikke pålegger kommunene en rettslig plikt til å inngå plansamarbeid, men den gir en oppfordring. Siste del av setningen presiseres at plansamarbeidet bør inngås når det er «hensiktsmessig å samordne planleggingen over kommunegrenser». Vurderingen av hva som er hensiktsmessig er i utgangspunktet ganske åpen, og både faglige og politiske synspunkter kan være relevante. I slike situasjoner har det stor

betydning hvem som skal foreta hensiktsmessighetsvurderingen. Forarbeidene sier lite om dette. Men det er i hvert fall klart regional planstrategi og regional plan kan være relevant, slik at det i utgangspunktet ikke bare er opp til kommunene å vurdere hva som er «hensiktsmessig», jf. Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 203. Samme tankegang finner vi i formuleringen om at interkommunalt plansamarbeid er «et virkemiddel for å følge opp den regionale planstrategien», jf. § 9-1 første ledd og Ot. prp. nr. 32 (2007-2008) s. 204.

«Regional planmyndighet eller statlige myndigheter kan anmode kommuner»

Forbindelsen mellom interkommunalt plansamarbeid og regionale og statlige myndigheter blir ytterligere understreket i regelen om at regional planmyndighet eller statlige myndigheter kan anmode kommunene om å innlede et slikt samarbeid når det anses nødvendig for å ivareta hensyn og løse oppgaver som går ut over den enkelte kommune, jf. § 9-1 andre ledd andre setning. Det er altså ikke bare kommunene som kan vurdere når det er grunn til å planlegge over kommunegrenser. «Bestemmelsen er tatt inn for å gjøre det klart at slike oppfordringer er fullt legitime dersom kommunene selv ikke foreslår slikt samarbeid.», jf. Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 204. Og videre: « Regional planmyndighet og staten har et selvstendig ansvar for å bidra til at overordnede hensyn og oppgaver løses gjennom en hensiktsmessig planlegging.» Denne bestemmelsen gir likevel bare en rett til å anmode, og slik anmodning etablerer ingen rettslig plikt for kommunene til å etablere interkommunalt samarbeid.

Spørsmålet om når interkommunalt plansamarbeid «anses nødvendig for å ivareta hensyn og løse oppgaver som går ut over den enkelte kommune» er ikke nærmere omtalt i forarbeidene. Denne formuleringen innebærer neppe noe mer enn uttrykket «hensiktsmessig» i bestemmelsen over.

Spørsmålet er om reglene om interkommunalt plansamarbeid i kapittel 9 sikrer regional planmyndighet og staten muligheten til å bidra til at overordnede hensyn og oppgaver løses gjennom en hensiktsmessig planlegging. Er det tilstrekkelig å gi dem mulighet til å ta initiativ til slikt plansamarbeid?

Pålegg om interkommunalt plansamarbeid

Loven gir også en mulighet til å pålegge kommunene å etablere interkommunalt plansamarbeid, jf. PBL. § 9-1 siste ledd. Et slikt pålegg vil gi en rettslig forpliktelse. Pålegg kan bare gis av «departementet», slik at regional planmyndighet er utelukket, og

vilkåret er at «det anses nødvendig for å ivareta og løse nasjonale og viktige regionale hensyn og oppgaver». Pålegg skal i henhold til forarbeidene ikke være enkeltvedtak etter forvaltningsloven, men kommunene skal ha anledning til å uttale seg i forkant. (Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 204. Dette innebærer at det blant annet ikke er klagerett på vedtak om slikt pålegg. Vilkåret for å gi pålegg framstår også som betydelig skjerpet i forhold til vilkårsdelen i reglene om at kommunene «bør» etablere interkommunalt plansamarbeid og vilkåret for «å anmode» om slikt samarbeid. På den annen side er det ikke opplagt hva som egentlig er skjerpet i forhold til formuleringene «hensiktsmessig» og «nødvendig for å ivareta hensyn og løse oppgaver som går ut over den enkelte kommune». Den viktigste forskjellen mellom de ulike reguleringene av hvem som kan ta initiativ til interkommunalt plansamarbeid ligger i graden av frivillighet for kommunene.

Likevel ligger bruk av regional planmyndighet og statlig styring som en underliggende premiss også uavhengig av formuleringene her. Spørsmålet er dermed ikke i første rekke om kommunene fritt kan bestemme seg for å etablere interkommunalt samarbeid, men hvilken form den statlige styringen av kommuneoverskridende planlegging skal ha.

Oppsummering

- Loven oppfordrer kommunene til interkommunalt plansamarbeid, men gir ingen klar forpliktelse.
- Regional planmyndighet eller statlige myndigheter kan anmode kommunene om interkommunalt plansamarbeid.
- Slike myndigheter kan også pålegge kommunene interkommunalt plansamarbeid
- Bruk av regional planmyndighet og statlig styring er en underliggende premiss som uansett preger kommunenes handlefrihet til å etablere interkommunalt plansamarbeid

3.3 Den interkommunale planprosessen

Hva omfatter det interkommunale plansamarbeidet?

Tematisk kan det interkommunale plansamarbeidet omfatte mye forskjellig. I planlovutvalgets utredning er det lagt til grunn at samarbeidet kan gjelde både innen den generelle samfunnsplanleggingen, på bestemte sektorer som for eksempel vannforsyning, renovasjon, visse sosiale tjenester med videre, og for spørsmål knyttet til utbyggingsmønster og arealbruk.

Samarbeidet kan også omfatte alle plantyper. I dette ligger for det første at det er de ordinære plantypene etter loven som skal brukes også i interkommunalt plansamarbeid. Det er ikke adgang til å utarbeide typer av planer som ikke er hjemlet og regulert i loven. For det andre presiseres det at *alle* de kommunale planformene kan brukes. Kommunal planstrategi, kommuneplanens samfunnsdel (eventuelt med langsiktig arealstrategi), kommuneplanens handlingsdel, kommuneplanens arealdel og områdeplan. Unntaksvis kan også samarbeid om en detaljplan være aktuelt, for eksempel dersom et boligfelt eller næringsområde legges i grenseområdet mellom to kommuner.

De nærmere reglene om hva det interkommunale plansamarbeidet omfatter finner vi i PBL. § 9-2. For planprosess og innhold i planene gjelder reglene for vedkommende plantype jf. kapittel 11 og 12. I disse kapitlene finner vi ikke egne bestemmelser om interkommunalt samarbeid. I tillegg er det presisert i § 9-2 at hver kommune har ansvar for at saksbehandlingsreglene følges innenfor sitt område. Den myndigheten som kan overføres til styret for det interkommunale samarbeidet er «vedtak om planprosessen som etter loven er lagt til kommunen». I tillegg er det presisert at «hvert kommunestyre treffer endelig planvedtak for sitt område.

Det blir ikke vedtatt *én interkommunal plan*. Hvert kommunestyre vedtar sin plan. Meningen er at hver enkelt kommunale plan skal være i tråd med planforslaget som er utarbeidet av styret for det interkommunale plansamarbeidet.

Det interkommunale samarbeidet i henhold til plan- og bygningsloven kapittel 9 omfatter altså ikke selve planvedtakene. Det er begrenset til «planprosessen». Det er anledning til å delegere kommunens myndighet i planprosessen, men hver enkelt kommune beholder ansvaret for at saksbehandlingsreglene følges. Dette innebærer en avgrensning av det interkommunale plansamarbeidet som det er viktig å være oppmerksom på.

Organisering

I henhold til PBL. § 9-2 står kommunene ganske fritt når det gjelder organisatoriske løsninger for plansamarbeidet, bortsett fra kravet om at planarbeidet skal ledes av et eget styre. Nærmere regler om planprosess og planinnhold er gitt i § 9-3. Et sentralt punkt i denne reguleringen er fordeling av ansvar mellom det interkommunale plansamarbeidet og den enkelte kommunen.

PBL. § 9-2 fastsetter at planarbeidet ledes av et styre. Sammensetning, regler for styrets arbeid og organisering av planarbeidet er opp til kommunene. Styrets oppgave er å lede det

interkommunale plansamarbeidet og fungere som bindeledd mellom de deltakende kommunene. Styret har i utgangspunktet ingen myndighet til å treffe avgjørelser om planprosessene, det krever særskilt delegasjonsvedtak jf.PBL. § 9-3 andre ledd.

I henhold til forarbeidene må kommunene i praksis være enige om hvordan planarbeidet i hovedtrekk skal drives, og det må være enighet om de rammene som gis styret, jf. Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 204 andre spalte. Samtidig er det lagt til grunn at den enkelte kommune må kunne instruere styret med hensyn til spørsmål knyttet til den formelle planprosessen innenfor sitt område, og fullmakten kan når som helst trekkes tilbake (Innjord (2010) s. 178).

Styret kan for eksempel overlates å vedta planprogram, herunder opplegg for konsekvensutredning og medvirkning, og hvordan høringene av planprogram og planforslag skal gjennomføres, vedta å opprette utvalg eller innhente konsulentbistand, og vedta hvordan kommunikasjonen mellom styret og det enkelte kommunestyret skal være underveis.

Siden de ordinære planformene og planreglene gjelder, må også medvirkningen av statlige og fylkeskommunale myndigheter i den interkommunale planleggingen bli som for den kommunale planleggingen. Alle myndigheter som berøres har rett og plikt til å delta, og det er viktig at de kommer tidlig med (jf. *andre ledd*). En kunne tenke seg at statlige og regionale myndigheter deltar i styrene for interkommunalt samarbeid. Dette ville være i tråd med kravet om at statlige og regionale myndigheter som berøres har rett og plikt til å delta i planleggingen. § 9-2 om organisering sier bare at styret for det interkommunale samarbeidet skal ha samme antall representanter fra hver kommune. I odelstingsproposisjonen er det ikke sagt noe om deltakelse fra andre enn kommunene (Ot.prp. nr. 32 s. 204). Det er imidlertid gitt en presisering om at departementet fastsetter måten arbeidet skal organiseres på i tilfeller der departementet har pålagt interkommunalt samarbeid.

Overføring til regional plan

Loven har særlige bestemmelser om overføring fra interkommunalt samarbeid til regional plan i PBL. § 9-4. Slik overføring kan skje dersom et flertall av kommunene ønsker det, men departementet kan også pålegge slik overføring. Kommunene skal imidlertid ha anledning til å uttale seg.

Hvis det oppstår uenighet om et samlet planforslag, kan både den enkelte kommune og styret i henhold til PBL § 9-5 anmode om mekling hos regional planmyndighet eller fylkesmannen jf. første

ledd. Gjelder dette bare uenighet i forkant av vedtakelsen av planen, eller gjelder det også spørsmål som oppstår i etterkant? Ordlyden bruker uttrykket «innholdet i et samlet planforslag». Denne formuleringen tilsier at meklingsadgangen gjelder prosessen fram mot et ferdig planforslag. Forarbeidene omtaler nedslagsfeltet som «uenighet mellom kommunene om viktige spørsmål i løpet av planprosessen», se Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 205 andre spalte. Dette tilsier også at det er uenighet om hva planen skal inneholde som omfattes av bestemmelsen. Samme synspunkt finner vi hos Marianne Reusch i kommentar på Gyldendal Rettsdata: «Så vidt forstås, gjelder det uenighet om hva planen skal inneholde, ikke om hvordan et planforslag, eller senere selve planen, kan forstås i etterkant.»

Uenighet

Reguleringen av tilfeller der kommuner ønsker å tre ut av samarbeidet er gitt i pbl. § 9-5 andre ledd. Som utgangspunkt er adgangen åpen, men det kreves tre måneders varsel. Men tredje ledd åpner igjen for at departementet kan styre kommunenes deltakelse i slikt samarbeid. Det er ikke satt vilkår for dette i bestemmelsen, men forarbeidene presiserer at behovet for å gi pålegg oppstår når plansamarbeidet gjelder «viktige nasjonale eller regionale interesser og hensyn, og den helheten som kommunene i fellesskap utgjør er svært viktig». Det sies videre at det skal foreligge «spesielle forhold og gode grunner» for at staten skal bruke denne muligheten (Ot. Prp. nr. 32 (2007-2008) s. 205 andre spalte).

Lovens regulering av uenighet mellom partene i samarbeidet utover situasjoner der en part ønsker å tre ut av samarbeidet er gitt i PBL. § 9-5 første ledd. Er kommunene uenige om innholdet i et samlet planforslag, kan styret eller den enkelte kommune anmode fylkesmannen eller regional planmyndighet om å mekle. Vi har ikke opplysninger om hvor mye denne muligheten til mekling brukes. Lovgiver har valgt å legge meklerrollen til to instanser som også ellers ville vært viktige premissleverandører for plansamarbeidet. På denne måten kan meklingen bidra til «realitetsorientering» av motvillige kommuner, men på den annen side kan meklingen få «slagside» fordi mekleren oppfattes som part i saken.

Er den interkommunale planprosessen hensiktsmessig regulert?

Sett i forhold til det ambisiøse målet om omfattende kommuneoverskridende planlegging er reglene om innholdet i

samarbeidet lite omfattende. Regelverket er rettet mot planprosessen, og holder selve planvedtaket og gjennomføringen utenfor. Det er opp til kommunene å delegere myndighet til styret og de beholder også ansvaret for planprosessen.

Siden statlig og regional planmyndighet har sin overordnede posisjon i behold overfor det interkommunale plansamarbeidet, kunne det vurderes å trekke dem nærmere inn i planprosessen også gjennom bestemmelser i loven. For eksempel kunne det åpnes for/pålegges at de skal være representert i styret – eller at de kan ha en observatørstatus i et slikt styre.

Mekling og pålegg er ansett som mekanismer som skal bringe prosessen videre ved uenighet mellom kommunene. Men uenighet kan være et signal om manglende vilje til samarbeid. Da hjelper det kanskje ikke så mye med mekling. Pålegg om samarbeid er forpliktende, men på den annen side er det ikke gitt at resultatet vil bli godt hvis samarbeidsviljen egentlig mangler.

Reglene om den interkommunale planprosessen er kanskje ikke av en slik art at de gir kommunene særskilt oppfordring til å starte slikt samarbeid. De risikerer å legge mye arbeid i noe som kanskje ikke gir resultat.

Oppsummering

- Interkommunalt plansamarbeid kan omfatte alle planformene, men regelverket gjelder bare selve planprosessen, og ikke planvedtak og gjennomføring.
- Reglene om interkommunalt plansamarbeid endrer ikke den grunnleggende myndighetsfordelingen i planprosessen.
    - Det er statlige myndigheter, regional planmyndighet og hver enkelt kommune som kan vedta planer. Det interkommunale plansamarbeidet kan bare foreslå planer.
    - Staten og fylkeskommunen er overordnet planmyndighet også ved interkommunalt plansamarbeid.
- Loven åpner for overføring fra interkommunalt samarbeid til regional plan dersom et flertall av kommunene ønsker det, men departementet kan også pålegge slik overføring.
- Ved uenighet i planprosessen kan kommunene anmode fylkesmannen eller regional planmyndighet om mekling.

- Kommunene kan trekke seg ut av samarbeidet med tre måneders varsel, men departementet kan også gi pålegg om at samarbeidet skal fortsette.
- Pålegg om samarbeid og mekling utgjør svake virkemidler der kommuner faktisk ikke ønsker å samarbeide.

3.4 Planvedtak

Myndigheten til å vedta planer ligger hos kommunestyret

Plan- og bygningsloven kapittel 9 om interkommunalt plansamarbeid innebærer ingen endring i forhold til den generelle fordelingen av vedtaksmyndighet i plansaker. Lovens grep går ut på å sikre en felles planprosess, mens planene skal vedtas av hvert enkelt kommunestyre, jf. PBL § 9-3 siste ledd. Interkommunalt plansamarbeid leder dermed ikke fram til «én interkommunal plan». Resultatet blir dermed heller ikke en «overkommunal plan», men en sammensetning av flere formelt selvstendige kommunale planer (Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 205. Ansvaret for planens *innhold* ligger dermed hos politisk ledelse i hver enkelte kommune.

Dette er i tråd med planlovutvalgets syn på myndighetsfordeling ved interkommunalt plansamarbeid:

> Hovedprinsippet må være at interkommunalt plansamarbeid baseres fullt ut på de ordinære planformene i plan- og bygningsloven, og at de formelle planvedtakene treffes av den enkelte kommune. Det må ikke etableres et eget «myndighetsnivå» mellom kommunenivået og fylkesnivået for interkommunalt plansamarbeid innenfor rammen av plan- og bygningsloven. De organer som opprettes for å gjennomføre det interkommunale plansamarbeidet, vil ha en myndighet som begrenser seg til å lede selve planprosessen (NOU 2003: 14 s. 121).

Bestemmelsene i plan- og bygningsloven kapittel 9 om at kommunene kan samarbeide om planprosessen mens planvedtakene må treffes av den enkelte kommune er i samsvar med den generelle myndighetsfordelingen i loven. Plan- og bygningsloven legger «ledelsen av den kommunale planleggingen» til «kommunestyret selv», jf. PBL § 3-3 andre ledd første setning. Uttrykket «kommunestyret selv» viser til at kommunestyret ikke kan delegere dette ledelsesansvaret. I neste setning sier loven også at «kommunestyret skal vedta kommunal planstrategi,

kommuneplan og reguleringsplan.» Her brukes ikke uttrykket «kommunestyret selv», men i henhold til forarbeidene innebærer denne setningen at vedtak om kommuneplan, herunder kommuneplanens samfunnsdel, handlingsdel og arealdel, alltid må treffes av kommunestyret selv. Dette gjelder også tematisk eller geografisk avgrensede kommunedelplaner, jf. § 11-1 tredje ledd (Ot. prp. nr. 32 (2007-2008) s. 183). Som utgangspunkt gjelder det samme for vedtak om reguleringsplan, men da gir loven også to begrensede delegasjonshjemler i henholdsvis § 12-12 andre ledd (mindre reguleringsplaner) og § 12-14 andre ledd (mindre endringer i reguleringsplan) (Innjord (2010) s. 65).

Selv om adgangen til å delegere myndigheten til å treffe planvedtakene er svært begrenset, hindrer ikke loven at kommunestyret delegerer øvrig planforvaltningsarbeid. Forarbeidene presiserer at myndigheten til å treffe avgjørelser i forbindelse med planprosessen, organisering og det praktiske planleggingsarbeidet, for eksempel fastsettelse av planprogram med opplegg for medvirkning, beslutning om konsekvensutredning, frister mv. kan delegeres (Ot. prp. nr. 32 (2007-2008) s. 183). Det følger av PBL § 3-3 andre ledd tredje setning at kommunen har ansvaret for å organisere arbeidet med den kommunale planleggingen slik den selv finner mest hensiktsmessig, og den kan opprette utvalg og treffe tiltak som den selv mener er nødvendig for å kunne gjennomføre planleggingen.

Innsigelse og klage

Regler om innsigelse og klage og om rettsvirkninger, gjelder helt på samme måte som for planer som er blitt til gjennom vanlig kommunal planbehandling, jf. Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 205 første spalte. Her ser vi at fordelingen av ansvar mellom det interkommunale samarbeidet og den enkelte kommunen reiser utfordringer. Loven sier ikke noe om hva som skjer med samarbeidet i forbindelse med innsigelse og klage på planvedtak. Må eller kan da samarbeidet reforhandles? Hva om tilsvarende påstander og løsninger kan gjøres gjeldende overfor andre deler av samarbeidsområdet uten at det er fremmet innsigelse/klage der?

Presiseringen viser for det første at interkommunalt samarbeid ikke legger noen skranker for statlige myndigheters styring gjennom innsigelser og klagebehandling. For det andre gir formuleringen anledning til å rette oppmerksomheten mot at lovverket ikke har noen «løsning» for hvordan det interkommunale plansamarbeidet skal håndtere innsigelser og klagebehandling som kommer etter at det felles planforslaget er utarbeidet. Bruk av disse styringsmidlene i en kommune kan for eksempel gjelde forhold

som er likt regulert i en annen kommune. Selv om innsigelser og klage formelt sett ikke har virkninger utover den enkelte saken, vil bruk av slike styringsmidler kunne si noe om hvordan de vil bli brukt i kommende saker. Gjennom det interkommunale plansamarbeidet vil kommunene trolig følge forvaltningen av det felles planforslaget i de andre kommunene, og kunnskapen om innsigelser og klagevedtak vil være bedre enn ellers. Men vil de umiddelbart gjøre endringer i tråd med statlig styring i en annen kommune? Det er ganske tvilsomt.

Videre vil bruk av statlige styringsmidler kunne forrykke balansen i avveiningen mellom de ulike kommunenes interesser som er gjort ved utarbeidelsen av felles planforslag. For eksempel vil det kunne være «gi og ta» med hensyn til å utnytte utbyggingsmuligheter i de ulike kommunene. Hvis en kommune likevel ikke kan realisere en utbygging som det felles planforslaget la opp til som følge av statlig innsigelse, vil den kanskje heller ikke lenger akseptere å avstå fra annen utbygging i tråd med det felles planforslaget. På denne måten kommer selve grunnlaget for det interkommunale plansamarbeidet i spill, og en konsekvens kan bli at kommuner trekker seg ut av samarbeidet. Dette innebærer en stor risiko for manglende gjennomføring av det felles planforslaget.

Kommunal forankring av planforslaget

Planvedtak i henhold til felles planprosess i hver enkelt kommune er et kritisk punkt i det interkommunale plansamarbeidet. Når planleggingen «overføres» fra styret for felles planprosess til det enkelte kommunestyret, kan vi risikere at planene ikke blir vedtatt i henhold til forutsetningene.

Interkommunal arealplan for Trondheimsregionen (IKAP 1) kan brukes som eksempel for å illustrere hvordan samarbeid om planvedtak kan organiseres. Dette samarbeidet la ikke opp til å inngå avtaler om planvedtakene, men planforslagene fikk likevel forankring i kommunene i forkant av planvedtakene. IKAP ble utarbeidet i tre planfaser: Det ble først laget et planprogram (2008) som alle kommunene sluttet seg til. Neste fase var Melding om strategiske valg, som omfattet situasjonsbeskrivelser og strategisk grunnlag for prioriteringer. På bakgrunn av høring av regionale instanser og behandling i alle kommunestyrer vedtok så Trondheimsregionen-regionrådet strategiene (2009). 1.-ukast IKAP ble vedtatt av Trondheimsregionen 11. juni 2010, også dette etter at alle kommuner hadde sluttet seg til retningslinjene. Det ble ikke lagt opp til juridisk virkning for IKAP i seg selv. De respektive kommunene vedtok retningslinjene som forpliktende for kommuneplanenes arealdel og annen oppfølging

(http://trondheimsregionen.no/no/prosjekter/ikap/planprosess lesedato 22. april 2014).

Da Trondheim kommune vedtok sin nye kommuneplan – arealdel for 2012-24, vakte dette reaksjoner Malvik kommune. Malvik mente at Trondheim hadde brutt med intensjonene i IKAP og fremmet derfor innsigelse på planen (på flere av de nye planlagte boligområdene i Trondheim). Da innsigelsen ble behandlet i departementet, ble imidlertid ikke Malviks innsigelse tatt til følge. Prosessen viser at det kan oppstå uenigheter selv om kommunene i utgangspunktet er enige om retningslinjer. Og i dette tilfellet måtte altså uenigheten gå helt til departementet før den ble avklart.

Oppsummering

- Planvedtak i henhold til felles planprosess er et kritisk punkt i det interkommunale plansamarbeidet.
- Kommunestyrene, fylkeskommunen og statsforvaltningen kan ha interesser som står i strid med planforslaget.

3.5 Gjennomføring

Utfordringer

Gjennomføringsfasen gjelder gjennomføringen av kommunenes planvedtak. Dette skjer for eksempel gjennom enkeltvedtak om f.eks. dispensasjon og ekspropriasjon og gjennom vedtakelse av underordnede planer dersom plansamarbeidet har resultert i planer av overordnet karakter.

En utfordring er å sikre at plansamarbeidet behandler flest mulig av de problemstillingene som kan oppstå i gjennomføringsfasen før det institusjonelle fellesskapet trer tilbake for gjennomføring i hver enkelt kommune. Alle mulige framtidige problemstillinger vil imidlertid ikke være kjent. Ny kunnskap, men også ny politikk, vil også kunne endre tidligere vurderinger. Her er det viktig at ikke bare kommunene som deltar, men også regionale og statlige myndigheter deltar aktivt ved utformingen av planforslaget.

Det springende punkt er imidlertid i hvilken grad kommunene er bundet til å følge føringene fra den interkommunale planprosessen etter at planene er vedtatt.

Endre plan

Loven åpner opp for at en kommune ensidig kan endre en vedtatt plan. Dette er regulert i PBL. § 9-6 andre ledd, som fastsetter at

kommunen i så fall må varsle de øvrige deltakerne i det interkommunale samarbeidet før planarbeidet starter.

Avtaler om gjennomføring

Rettslig utgangspunkt

I henhold til PBL. § 9-6 første ledd «bør» partene inngå avtale om gjennomføring planer når det er behov for samordning av bruk av virkemidler til bruk for gjennomføring. I henhold til forarbeidene bør slike avtaler inngås som «et felles handlingsprogram», som bør fastsette nødvendige tiltak for gjennomføring, hvem som er ansvarlig og avtaler om finansiering av tiltakene. (Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 206 første spalte). I Innjord (red.) *Plan- og bygningsloven med kommentarer* (2010:184) er det tatt opp at det er uklart hvor langt slike avtaler vil være bindende for framtidig myndighetsutøvelse.

Den alminnelige avtalekompetansen omfatter som utgangspunkt ikke bruk og utøvelse av offentlig myndighet. Avtaler er i utgangspunktet en privatrettslig konstruksjon som på sett og vis er et «artsfremmed» element i forvaltningsretten. I motsetning til vedtak om myndighetsutøvelse er en avtale prinsipielt basert på frivillighet mellom avtalepartene. Innholdsmessig går den ofte ut på utveksling av en type ytelser mellom partene, men den kan også innebære et ensidig løfte. Når avtalebegrepet brukes i privatrettslig forstand, følger det forutsetningsvis at avtalene behandles fullt ut etter obligasjonsrettens regler. Denne forutsetningen er imidlertid modifisert når det gjelder avtaler som forvaltningen inngår. For dem kan både obligasjonsrettslige og forvaltningsrettslige synspunkter være relevante for fastleggelsen av den rettslige statusen (Henrichsen (2013) s. 192).

Rammen for kommunenes adgang til å inngå avtaler er på den ene siden at kommunene kan inngå privatrettslige avtaler om for eksempel kjøp og salg på lik linje med andre rettssubjekter. På den andre siden kan også avtaleinngåelser være regulert av offentligrettslige regler som dels setter skranker for hvordan avtaler kan inngås og hva de kan gå ut på, og dels forbyr avtaleinngåelser helt. Den siste typen avtalers legalitet, rettskraft og domstolsprøving reiser særegne spørsmål.

Dersom avtalene binder opp framtidig myndighetsutøvelse, kreves særskilt lovhjemmel. Hvis ikke slik lovhjemmel er gitt, er adgangen til forhåndsbinding begrenset. Det offentligrettslige behovet for å

stå fritt til å utnytte sin myndighet ut fra en helhetsvurdering av de relevante interesser slik de til enhver tid fortoner seg er et argument mot at kommunene i særlig utstrekning kan binde opp sin reguleringskompetanse etter plan- og bygningsloven Graver (2007) s. 242.

Når det gjelder avtaler om interkommunalt plansamarbeid, blir spørsmålet i første rekke om kommunene har rettslig handleevne til å inngå avtalene.

Innholdet i avtalene

Innledning

Loven regulerer «avtaler om gjennomføring av planer». Dette kan dreie seg om ganske ulike forhold. I forarbeidene er «handlingsprogram» særskilt nevnt. Nødvendige tiltak for gjennomføring, hvem som er ansvarlig og avtaler om finansiering av tiltakene er eksempler på hva det bør inngås avtaler om. Det er nærliggende å tenke seg at det også kan være aktuelt å avtaleregulere framtidig bruk av dispensasjonsmyndighet, ekspropriasjonsmyndighet og myndighet til å vedta underordnede planer. Da omfatter i så fall avtalene også framtidig bruk av offentlig myndighet.

Avtalene kan altså være av ganske ulike kategorier. De ulike kategoriene kan være undergitt ulike rettslige rammer.

Intensjonsavtaler

Intensjonsavtaler inneholder utsagn som ikke er ment å skape rettsvirkninger. De kan etter sitt innhold ikke være bindende. Rene intensjonsavtaler kan bidra til å avklare viktige spørsmål og sikre felles forståelse mellom avtalepartene. Det er klart at det er adgang til å inngå intensjonsavtaler mellom kommunene i et interkommunalt plansamarbeid.

Avtaler om fordeling av økonomisk ansvar mellom kommunene

Kommunene har som selvstendige rettssubjekter adgang til å forplikte seg selv økonomisk innenfor gjeldende rettslige rammer, for eksempel regler i kommuneloven, konkurransereglene mv. Det er ikke tvilsomt at avtaler i henhold til § 9-6 kan omfatte fordeling av økonomisk ansvar mellom kommunene. Dette gjelder i hvert fall så lenge de økonomiske forpliktelsene ikke gjelder myndighetsutøvelse.

Avtaler om varsling mellom kommunene

Varsling mellom kommunene i et interkommunalt plansamarbeid kan være med på å sikre gjennomføring av avtalene. PBL kap. 9

regulerer varslingsplikt i noen situasjoner, men det kan også tenkes andre tilfeller der varsling kan være av verdi. Det gjelder for eksempel i saker om vedtak av underliggende planer, dispensasjon og byggetillatelser. I tillegg kan det gjelde i situasjoner der fylkesmannen overprøver kommunale vedtak i henhold til gjeldende plan i klagesaker, innsigelser fra andre myndigheter mv. Det er ikke noe i veien for å avtale å varsle om forhold som kan tenkes å ha betydning for gjennomføring av gjeldende planer.

Avtaler om fordeling av administrative oppgaver mellom kommunene

Det kan også tenkes at kommunene vil inngå avtaler om fordeling av administrative oppgaver. Dersom det i realiteten dreier seg om å starte et interkommunalt samarbeid, må de generelle reglene for dette følges.

Avtaler om myndighetsutøvelse

Som nevnt er det adgangen til å inngå avtaler om myndighetsutøvelse som det er knyttet størst usikkerhet til, se nærmere redegjørelse nedenfor. Også for slike avtaler er det imidlertid grunn til å skille mellom noen ulike kategorier. Slike vedtak kan være av ulik art, for eksempel byggetillatelser, dispensasjoner, underliggende planer og ekspropriasjonsvedtak.

Vedtakene åpner i ulik grad for utøvelse av skjønn. Kommunene kan være interessert i å avtaleregulere hvordan skjønnsutøvelsen kan være. Flere typer av binding er tenkelig. Mest problematisk er de tilfeller hvor det offentlige hevdes å være bundet til et bestemt resultat. Mindre betenkelige er de tilfeller hvor det offentlige hevdes å ha forpliktet seg til å basere sitt skjønn på et bestemt sett av hensyn eller underliggende premisser som det er blitt enighet om.

Dispensasjonsvedtak gjelder utøvelse av rettsanvendelsesskjønn, mens vedtak om underliggende planer gjelder utøvelse av diskresjonært skjønn. Det betyr at det kan være mindre betenkelig å gjøre avtaler om utformingen av underliggende planer enn det er å gjøre avtaler om dispensasjonspraksis.

Gir PBL § 9-6 hjemmel for forhåndsbinding av myndighet?

Plan- og bygningsloven § 9-6 fastsetter at kommunene «bør inngå avtaler om gjennomføring av planer som er vedtatt på grunnlag av slikt samarbeid, når det er behov for samordning av bruk av virkemidler for gjennomføring», og forarbeidene omtaler dette som «en oppfordring om å inngå forpliktende avtaler om gjennomføringen» (Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 205-206 og NOU

2003: 14 s. 289). Det er også presisert at meningen med dette er å binde opp framtidige kommunestyrer gjennom avtalene:

> Politiske prioriteringer kan f.eks. endre seg etter et kommunevalg. Hensikten med forpliktende avtaler er nettopp å forhindre endringer som vil undergrave en felles gjennomføring av vedtatte planer. (Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) s. 206)

Utgangspunktet er at forhåndsbinding av dispensasjonspraksis og underliggende planer bør ligge i den planen som er vedtatt på bakgrunn av interkommunalt plansamarbeid. En slik løsning vil følge plan- og bygningslovens planhierarki. Forhåndsbinding gjennom avtaler som kommer som et tillegg til den vedtatte planen er på sett og vis en omgåelse av plan- og bygningslovens prosessbestemmelser der blant annet krav om utredning og medvirkning står sentralt.

Lovens ordlyd og forarbeidene sier ikke klart hva som er tenkt om innholdet i slike avtaler. «Gjennomføring av planer» har som utgangspunkt at planvedtaket er gjort. Det kan tilsi at det som gjenstår å gjennomføre er av en annen karakter enn det selve planvedtaket handler om, for eksempel tiltak av økonomisk eller administrativ art. Men hvis det interkommunale plansamarbeidet har dreid seg om overordnede planer i kommunene, for eksempel planstrategi eller kommunedelplan, vil det i uttrykket «gjennomføring» også kunne ligge å vedta planer på lavere nivå, for eksempel reguleringsplan. Gjennomføring kan også omfatte andre vedtak om myndighetsutøvelse, for eksempel byggetillatelser og ekspropriasjonsvedtak. Ordlyden er ikke klar på dette punktet. Utgangspunktet må være at den omfatter alle former for «gjennomføring», også avtaler om myndighetsutøvelse.

Siden slike avtalers gyldighet, rettskraft og mulighet for prøving i domstolene uten særskilt lovregulering er usikker, hadde det vært grunn til å si noe mer om dette i loven eller forarbeidene. Bestemmelsen i § 9-6 andre ledd om kommunenes mulighet til ensidig endring av plan forutsatt at de øvrige deltakerne varsles viser at lovgiver er åpen for at forutsetningene fra plansamarbeidet kan brytes. Det står ikke noe i forarbeidene om at det ikke skal være mulig å trekke seg ut i tilfeller der det er inngått en avtale, men det er presisert at andre ledd særlig ivaretar hensynet til å gjennomføre plansamarbeidet der det ikke er inngått noen avtale. Når kommunen kan endre arealplanvedtak, bør den også kunne endre oppfatning om gjennomføring.

På generell basis er det som utgangspunkt uklart om utøving av reguleringsmyndighet kan forhåndsbindes, men det er alminnelig antatt at adgangen til å forhåndsbinde slik myndighet ved avtale er forholdsvis snever (Eckhoff/Smith (2010) s. 453 og Innjord (2010) s. 184). Når kommuner samarbeider om planlegging, er partskonstellasjonen forskjellig fra det som vanligvis er tilfellet når det offentliges adgang til å inngå bindende avtaler om myndighetsutøvelse blir vurdert. Det «klassiske» temaet er forhandlinger og avtaler om bruk av offentlig myndighet overfor private parter. Da er det offentlige som utgangspunkt «den sterke part» i kraft av å ha offentlig myndighet. Samtidig krever utøvelse av offentlig myndighet demokratisk kontroll, slik at avtaler må ha nødvendig forankring på folkevalgt nivå, enten gjennom eget vedtak eller ved delegasjonsvedtak. Ved vurderingen av om avtaler mellom kommuner er bindende, vil styrkeforholdet mellom partene presumptivt være jevnere enn når avtalene inngås mellom en kommune og en privat part. Selv om kommunene kan ha ulik størrelse, økonomi, fagkunnskap mv., vil begge parter være i besittelse av offentlig myndighet. Dette tilsier at det er mindre betenkelig å gi kommunene adgang til å forhåndsbinde utøvelse av forvaltningsmyndighet gjennom avtaler i et interkommunalt plansamarbeid enn det er når avtalen inngås med en privat part.

Hensynet til å sikre demokratisk kontroll av utøvelsen av planmyndighet gjør seg imidlertid fortsatt gjeldende. Hvis det skal være adgang til å inngå bindende avtaler om utøvelse av for eksempel dispensasjonsmyndighet, vil det binde opp framtidige kommunestyrer som vil kunne ha interesse av å ha en annen praksis. På den annen side har også interkommunalt samarbeid en demokratisk ramme for virksomheten. Kommunen binder seg ikke opp i forhold til en privat part med egne særinteresser. Avtaleparten er et annet folkevalgt organ. Argumentet om at framtidige kommunestyrer bør være fristilte innenfor planene og planlovgivningens rammer, gjør seg likevel gjeldende.

Selv om ordlyden er åpen og kan romme også inngåelse av avtaler om forhåndsbinding av myndighetsutøvelse, er det usikkert om den faktisk hjemler dette. Et viktig argument mot at den hjemler forhåndsbinding, er at loven selv åpner for at en kommune ensidig kan endre planer som er vedtatt etter gjennomføring av interkommunal planprosess. Dersom avtalene i henhold til PBL § 9-6 skulle gå lenger, burde det vært presisert i forarbeidene. Hensynet til kommende kommunestyrers handlefrihet veier også tungt i slike saker. Selv om lovgiver kan velge å gi hjemmel for forhåndsbinding av myndighetsutøvelse, burde dette vært gjort på en tydeligere måte enn det vi finner i § 9-6.

Oppsummering

- Gjennomføringen av planer som er vedtatt etter en interkommunal planprosess reiser utfordringer.
- Kommunene har adgang til å endre planer ensidig.
- Føringer for gjennomføringen bør i første rekke framgå av de vedtatte planene.
- Kommunene kan inngå avtaler om gjennomføringen, men det er usikkert om loven hjemler avtaler om myndighetsutøvelse.

4 Interkommunalt plansamarbeid – begrensede muligheter?

4.1 Lite forpliktende samarbeid

Vår undersøkelse (jf. kapittel 2 i rapporten) tyder på at det er mye uformell kontakt og samarbeid mellom planleggere i norske kommuner. Konkret og forpliktende samarbeid – organisert etter bestemmelsene i plan- og bygningslovens kapittel 9, eller etter andre bestemmelser – finner vi imidlertid lite av. Viktige grunnleggende forhold synes å sette begrensinger for interkommunalt plansamarbeid: Dette gjelder forhold som ønske om lokal politisk styring av forhold i kommunen. Ikke minst kommer dette til uttrykk i ønsket om å ha avgjørende innflytelse på lokalisering av boliger, hytter mm.

4.2 Svake lovbestemmelser

Studien av regelverket om interkommunalt plansamarbeid (jf. kapittel 3 i rapporten) gir grunnlag for å peke på noen mulige forklaringer på at interkommunalt plansamarbeid ikke brukes mer:

Reguleringen er preget av uklare linjer. Formelt sett har regionale og statlige myndigheter sterke styringsmuligheter overfor kommunene, blant annet gjennom ulike regler om «tvang til samarbeid». Det å være part i en avtale innebærer bruk av egen autonomi. Noe av det som gjør at samarbeid lykkes, risikerer å forsvinne når partenes autonomi er undergitt sterke begrensninger.

Plan- og bygningsloven kapittel 9 legger opp til et interkommunalt plansamarbeid der bare planprosessen er gitt en egen institusjonell ordning. Det kan se ut til at dette ikke er tilstrekkelig til å sikre at ordningen tas i bruk. Det kan være grunn til å spørre om det egentlig er plass for interkommunalt samarbeid innenfor plan- og bygningslovens system for myndighetsfordeling.

Regelverket om interkommunalt plansamarbeid etablerer en uklar subjektsposisjon for dette samarbeidet. Det er antatt at effektiv gjennomføring av politikk lettest skjer når samme subjekt har ansvar for initiativ, organisering og gjennomføring. I dette kan det ligge ulike enheter innenfor et hierarki, men der øverste nivå i hierarkiet har det overordnete ansvaret for alle elementene. Slik er det ikke nødvendigvis ved interkommunalt plansamarbeid. I utgangspunktet er verken fylkeskommunene (regional planmyndighet) eller kommunene hierarkisk underordnet statlige myndigheter. Gjennom plan- og bygningsloven er det etablert en form for hierarki med statsforvaltningen på toppen, men de hierarkiske styringslinjene er ikke fullt ut gjennomført. Ved interkommunalt plansamarbeid er initiativretten delt, organiseringsansvaret samlet og gjennomføringsansvaret delt, men det interkommunale samarbeidsorganet (styret) har ikke ansvar verken i initieringsfasen eller i gjennomføringsfasen. Statsforvaltningen og regional planmyndighet kan påvirke i alle tre fasene.

4.3 Svak lov – svak lokal interesse

En viktig forklaring på at interkommunalt plansamarbeid ikke brukes mer er nok også manglende enighet mellom kommunene i initiativfasen. En underliggende forutsetning er en erkjennelse av at bestemte problemer bør løses i fellesskap mellom kommuner. Denne erkjennelsen ligger kanskje hos faginstanser, men deles ikke nødvendigvis av de aktuelle kommunene når det kommer til stykket.

Når regional plan uansett er aktuelt, vil dette kunne prege kommunenes innstilling til å delta i en interkommunal planprosess. Regional plan kan være mindre ressurskrevende for kommunene enn å gå inn i en tung samarbeidsprosess der resultatet er usikkert.

De viktigste føringene for kommuneovergripende planlegging er allerede lagt i regional planstrategi. Kommunene ser da ikke behov for interkommunalt plansamarbeid som en mellomstasjon mellom regional planstrategi og kommunal planlegging.

Uenighet under prosessen hindrer at interkommunal planlegging kommer til gjennomføring. Lovens konfliktløsningsmekanismer fungerer ikke slik at samarbeidet kommer i gang igjen. Tiltroen til konfliktløsningsmekanismer kan være overdrevet. Overgang til regional plan ligger der uansett. Kommunene opplever ikke at de «må» samarbeide.

Reguleringen av interkommunalt plansamarbeid gir ikke mulighet til å tvinge kommunene som deltar til å vedta planer i henhold til et felles planforslag fra styret for det interkommunale plansamarbeidet. Usikkerhet om planene vil bli gjennomført i de enkelte kommunene kan gjøre at interkommunalt plansamarbeid ikke settes i gang. Dette løser ikke loven.

Interkommunalt plansamarbeid innebærer ikke at de deltakende kommunene fullt ut har hånd om planleggingen i området. Statlige myndigheter har for eksempel innsigelsesrett og kan behandle klagesaker. Dette kan skape usikkerhet om rammene for det interkommunale plansamarbeidet og gjøre at kommunene ikke tar bryet med samarbeidet.

Interkommunalt plansamarbeid i henhold til plan- og bygningsloven kapittel 9 kan gi et godt redskap for kommuner som vil samarbeide. Dette regelverket er imidlertid lite egnet til å sikre gjennomføring av interkommunalt plansamarbeid i kommuner som ikke ønsker det. Hvis regionale og statlige myndigheter ønsker kommuneoverskridende planlegging uten at ønsket deles av de berørte kommunene, vil interkommunalt plansamarbeid være lite egnet. I så måte er resultatet blitt i tråd med det planlovutvalget så for seg. Interkommunalt plansamarbeid er en god løsning når kommunene er enige og det ikke gjør seg sterke regionale og statlig interesser gjeldende.

Dersom det interkommunale plansamarbeidet skal styrkes, kan et alternativ være å utvide den ***institusjonelle*** rammen for samarbeidet til også å gjelde selve planvedtaket. Dette vil innebære et markant brudd med gjeldende ordning der kommunestyret ikke har anledning til å delegere den overordnede planmyndigheten. Et annet alternativ kan være å gi fylkeskommune og statsforvaltning en sterkere rolle i samarbeidet, for eksempel ved å inkludere dem i styret for planprosessen. På den måten kan rammene for samarbeidet blir klarere. I så fall må det avklares om også fylkeskommunen og statsforvaltningen skal «forhåndsbinde» framtidig myndighetsutøvelse gjennom slik deltakelse.

Litteratur

Aulstad, J.G. (2005): *Kommunale utbyggingsavtaler.* Fagbokforlaget.

Avtaleloven av 31. mai 1918 nr. 4

Bernt, J. F. (1981): *Avtaler med stat og kommune.* Universitetsforlaget

Eckhoff, T. & E. Smith (2010): *Forvaltningsrett.* 9. utgave, Universitetsforlaget

ECON/KS (2006): *Interkommunalt plansamarbeid i Norge – omfang og politisk styring.* Rapport 2006-057. ECON Analyse. Oslo

Frihagen, A. (1977): *Avtaler med forvaltningsmyndighetene* Universitetsforlagets trykningssentral

Graver, H. P. (2007): *Alminnelig forvaltningsrett*, Universitetsforlaget

Gundersen, F. og D. Juvkam (2013): *Inndelinger i senterstruktur, sentralitet og BA-regioner.* NIBR-rapport 2013:1. NIBR. Oslo

Harvold, K. & L.C. Risan (2010): Kommunal klima- og energiplanlegging. NIBR-notat 2010:107. NIBR:Oslo

Harvold, K. & T. Skjeggedal (2008): *På rett veg. Evaluering av større vegprosjekter i byområder.* NIBR-notat 2008:107. NIBR. Oslo

Harvold, K. & T. Skjeggedal (2012): *Interkommunalt plansamarbeid.* Samarbeidsrapport NIBR/Østlandsforskning

Harvold, K & A. Tesli (2013): Evaluering av planprosess ny E6 Ringebu – Otta. NIBR-rapport 2013:15. NIBR. Oslo

Henrichen, C. (2013): *Aftaler om offentlig myndighedsudøvelse* i Søvig, K. H., S. Eskeland Schütz & Ø. Rasmussen (red.) *Undring og erkjennelse. Festskrift til Jan Fridthjof Bernt*, Fagbokforlaget, ss. 192-206

Hov, J. & A. P.Høgberg (2009): *Alminnelig avtalerett* Papinian

Innjord, F. A. (red.) (2010): *Plan- og bygningsloven med kommentarer* 1. utgave, 1. opplag, Gyldendal Norsk Forlag AS

Juvkam, D. (2002): *Inndeling i bo- og arbeidsmarkedsregioner.* NIBR-rapport 2002:20. NIBR: Oslo

Lov av 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven)

NOU 2003: 14 *Bedre kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven II*

Ot.prp. nr. 32 (2007-2008) *Om lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) (plandelen)*

Stokstad, S. (2014): *Interkommunalt plansamarbeid. Vurdering av bestemmelsene i plan- og bygningslovens kapittel 9.* Arbeidsnotat til Kommunal- og moderniseringsdepartementet – juni 2014. NIBR. Oslo

Tyrén, C. W. (2010): *Plan- og bygningsloven Kommentarutgave.* Universitetsforlaget.

Woxholth, G. (2006) *Avtalerett* 6. utgave, 2. opplag, Gyldendal akademisk

http://abo.rettsdata.no/browse.aspx?sDest=gL20080627z2D71z2EzA79z2D1

http://www.sh-region.no/kystplan-helgeland

http://trondheimsregionen.no/no/prosjekter/ikap/planprosess (lesedato 22. april 2014).

NIVI-notat 2013:3

Interkommunale samarbeidsmodeller for styrket plankompetanse og kapasitet

Utarbeidet på oppdrag av KS i samråd med KRD og MD

Oktober 2013

Innhold:

SAMMENDRAG 1

1 INNLEDNING OG PROBLEMSTILLINGER 2

2 BEGREPENE KOMPETANSE OG KAPASITET 2

3 DET INTERKOMMUNALE MULIGHETSROM 3
- 3.1 Hva er offentlig myndighetsutøvelse? 3
- 3.2 Hva kan delegeres? 3
- 3.3 Plan- og myndighetsloven og myndighetsutøvelse 4
- 3.4 Samarbeidsmodellene 4
- 3.5 Forholdet til anskaffelsesregelverket 13
- 3.6 Oppsummering 14
- 3.7 NIVIs vurdering 16

4 EKSEMPLER PÅ PLANSAMARBEID 17
- 4.1 Felles plankontor Nord-Troms 17
- 4.2 Innherred samkommune 19
- 4.3 Nissedal og Kvitseid 21
- 4.4 Alvdal og Tynset 22
- 4.5 Oppdal og Rennebu 23

Sammendrag

Kommunal- og regionaldepartementet har sammen med Miljøverndepartementet og KS, tatt initiativ for å øke kapasiteten og kompetansen i distriktskommuner gjennom interkommunalt samarbeid. Forarbeidene til plan- og bygningsloven oppfordrer til samarbeid og erfaringer fra allerede etablerte ordninger er i hovedsak positive.

Bakgrunnen for initiativet er å styrke kommunenes fagmiljøer som samfunnsutviklere og planleggere, men fordi de samme personer og administrasjoner i praksis også har ansvaret for å følge opp plansaker, vil også disse oppgavene som regel måtte inngå i interkommunale løsninger. Da vil spørsmålet om utøvelse av myndighet komme opp.

Kommunene står overfor mange mulige samarbeidsmodeller så lenge samarbeidet kun er av saksforberedende karakter og ikke innebærer myndighetsutøvelse. Ulike former for kompetansesamarbeid med eller uten organisatorisk overbygning, og samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner, kan avtalefestes.

Dersom kommuner etablerer samarbeid som innebærer delegasjon av myndighetsoppgaver, er det kun samarbeid etter kommunelovens bestemmelser om vertskommune og samkommune som er mulig (kommunelovens § 28-1a-k og 28-2a-v). Det innebærer at kommunestyrene kan delegere planoppgaver og relaterte oppgaver til en vertskommune eller en samkommune med unntak av ansvaret for oppgaver kommunestyret selv skal ivareta, dvs. å vedta kommunal planstrategi, kommune(del)plan og reguleringsplan.

I lys av departementenes og KS initiativ for å bidra til å utvikle kapasitet og kompetanse gjennom interkommunalt samarbeid, mener NIVI at samarbeidsmodeller som innebærer oppbygging av faste kompetanseenheter bør prioriteres. Det innebærer at enkle kompetansesamarbeid, for eksempel fagsamarbeid eller kjøp og salg av tjenester mellom kommunene, faller utenfor intensjonene med initiativet. Enkelt avtalebasert kompetansesamarbeid er allerede svært utbredt og bygger ikke opp under en tyngre og langsiktig satsning for utvikling av plankompetanse og -kapasitet.

Bestemmelsene i kommunelovens § 27 om felles interkommunale styrer er en aktuell samarbeidsform så lenge samarbeidet kun gjelder saksforberedende planoppgaver.

Dersom samarbeid i tilegg til planoppgavene også skal innebære delegasjon av myndighet, er det som nevnt kun vertskommunemodellen og samkommunemodellen som er aktuell. Fordelen med full delegasjon er at det kan gi raskere beslutningsveier, en samling av fagkompetanse og bedre kobling mellom planbehandling og etterfølgende oppfølging.

Dersom det kun er aktuelt å inngå samarbeid om planlegging og tilhørende funksjoner, anses ikke samkommunemodellen som aktuell.

1 Innledning og problemstillinger

I Meld nr 13 (2012-2013) *Ta heile Noreg i bruk*, heter det at for kommuner med begrenset kapasitet og kompetanse, kan interkommunalt samarbeid være nøkkelen til å styrke den lokale samfunnsutviklingen. Spesielt fremheves kapasitet og kompetanse til kommunal planlegging å være en stor utfordring for mange små kommuner i distriktene. Kommunal- og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet og KS har derfor tatt et initiativ til å se på hvordan interkommunalt plansamarbeid kan styrke tilgangen til fagmiljøer i distriktskommunene.

Dette er bakgrunnen for at NIVI ble bedt om å beskrive og vurdere mulige interkommunale samarbeidsmodeller på planfeltet. Det er i oppdraget presisert at det er samarbeidsordninger etter kommuneloven som er i fokus i prosjektet, men felles styre for interkommunal plan etter plan- og bygningsloven er kort omtalt. Følgende hovedtemaer inngår i notatet:

- Oversikt over mulighetsrommet og modeller for interkommunalt samarbeid, herunder samarbeid mellom kommune og fylkeskommune.

- Beskrivelse av egenskaper og konsekvenser av de ulike alternativene.

- Beskrivelser av eksempler på plansamarbeid og oppsummering av evalueringer om erfaringer med disse ordningene.

Bakgrunnen for initiativet er å styrke kommunenes fagmiljøer som samfunnsutviklere og planleggere, men fordi de samme personer og administrasjoner i praksis også har ansvaret for å følge opp plansaker (behandle reguleringssaker, delingssaker, byggsaker mv), vil også disse oppgavene som regel måtte inngå i interkommunale løsninger og da vil spørsmålet om utøvelse av myndighet komme opp.

Notatet er i hovedsak utarbeidet på bakgrunn av eksisterende dokumenter, herunder evalueringer og beskrivelser knyttet til temaet. I tillegg er det gjennomført telefonintervjuer av personer med erfaringer fra interkommunalt plansamarbeid.

2 Begrepene kompetanse og kapasitet

Med fagkompetanse menes at kommunene bør ha tilgang til personale med den nødvendige formalkompetanse innenfor planlegging. Samtidig må det understrekes at arbeidserfaring og muligheten for etterutdanning og kurs kan ha minst like stor betydning som medarbeiderens formalkompetanse.

Med kapasitet menes at kommunene bør kunne ivareta alle oppgaver og den saksmengden kommunene står overfor. For det første dreier dette seg om de løpende oppgaver som kommunene skal ivareta. For det andre omfatter kapasitet kommunens evne til å utvikle seg og arbeide med nye satsnings- og

oppgaveområder, rullering av samfunns- og arealplaner, nye tjenester og/eller nye arbeidsformer.

Med fagmiljø menes at kommunene bør ha attraktive fagmiljøer som stimulerer til å beholde og utvikle fagmiljøene, rekruttering og som reduserer avhengigheten av enkeltpersoner. Kommunene bør kunne tilby attraktive arbeidsplasser og lykkes med rekruttering av fagfolk med relevant kompetanse.

3 Det interkommunale mulighetsrom

Kommunene står i utgangspunktet fritt til selv å velge hvordan planfunksjonen skal organiseres så lenge myndighetsutøvelsen ligger igjen i kommunene. Det innebærer for eksempel at kompetansesamarbeid i ulike former ikke krever en organisering i tråd med bestemmelsene i kommuneloven. Kompetansesamarbeid kan fritt avtales mellom kommuner. Derimot, dersom et plansamarbeid også innebærer delegasjon av myndighetsutøvelse, trer bestemmelsene i kommuneloven om vertskommune og samkommune inn.

3.1 Hva er offentlig myndighetsutøvelse?

Med utøvelse av offentlig myndighet siktes det til myndighetsutøvelse i betydningen vedtak av offentligrettslig art. Bestemmelsen sikter derfor til forbud, pålegg, fullmakt, dispensasjon og andre avgjørelser på det offentligrettslige området. Offentlig myndighet kan omfatte mer enn det å kunne gjøre enkeltvedtak og gi forskrifter, for eksempel også kontroll- og planleggingsmyndighet (Ot. prp. nr 95 (2005-2006) *Om lov om endringar i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (interkommunalt samarbeid).*

3.2 Hva kan delegeres?

Kommunelovens bestemmelser om vertskommunesamarbeid og samkommune åpner for at kommuner kan hhv delegere og overføre myndighetsoppgaver til interkommunalt organ, med mindre den aktuelle særloven uttrykker at slik delegasjon er ulovlig, dvs at særloven angir at det er kommunestyret selv som skal ha myndigheten. Imidlertid er det ikke noe i veien for at saksforberedende arbeid kan delegeres. I forarbeidene til den nye lovbestemmelsen (Ot.prp. nr. 95 (2005-2006) heter det følgende om delegasjon og samarbeid:

”Det blir no føreslått å ta inn ei såkalla «generalføresegn» i kommunelova, som inneber at all offentleg myndigheitsutøving kan delegerast til ein vertskommune, med mindre dette er avskore i den aktuelle lova. Den einaste avgrensinga på kva som kan delegerast til ein vertskommune, vil etter dette vere dei føresegnene i kommunelova – eller andre lover – som forbyr kommunestyret å delegere myndigheita til andre. …. Departementet legg såleis til grunn at der ei myndigheit i kommunelova eller andre lover er lagd til «kommunestyret sjølv», bør dette vere ein absolutt skranke for å overlate myndigheita til andre kommunar eller interkommunale einingar. Der ei avgjerdsmakt er lagd til «kommunestyret sjølv», inneber dette at høvet til å delegere til andre organ i kommunen er avskore.”

3.3 Plan- og myndighetsloven og myndighetsutøvelse

Noen bestemmelser i plan- og bygningsloven avgrenser hva som kan delegeres av avgjørelsesmyndighet ved interkommunalt samarbeid, dvs at lovbestemmelsene angir at kommunestyret selv er tildelt et ansvar. I lovens § 3–3 om kommunens planoppgaver og planleggingsmyndighet heter bl.a. at: ”*Kommunestyret selv har ledelsen av den kommunale planleggingen og skal sørge for at plan- og bygningslovgivningen følges i kommunen. Kommunestyret skal vedta kommunal planstrategi, kommuneplan og reguleringsplan”*.

Videre heter det at kommunestyret skal sikre at kommunen har tilgang til nødvendig planfaglig kompetanse.

I lovens forarbeider (Ot.prop. nr 32 (2007-2008)) kommenteres kommunestyrets myndighet og muligheten for delegasjon nærmere. Kommunestyret kan delegere myndigheten til å treffe avgjørelser i forbindelse med planprosessen, organisering og det praktiske planleggingsarbeidet i samsvar med reglene i kommuneloven. Dette kan f.eks. gjelde fastsettelse av planprogram med opplegg for medvirkning, beslutning om konsekvensutredning, frister mv. Også myndigheten til å vedta detaljregulering under visse forutsetninger kan delegeres, når planen er i tråd med rammer og retningslinjer i kommuneplan eller områderegulering. Videre påpekes det at kommunen har ansvaret for å organisere arbeidet med den kommunale planleggingen slik den selv finner mest hensiktsmessig.

Proposisjonen klargjør også kommunestyrets ansvar for at kommunen har tilgang til nødvendig planfaglig kompetanse. Videre heter det i proposisjonen at det for mange mindre kommuner vil det kunne være vanskelig å ha full planfaglig kompetanse blant kommunens ansatte. Det kan være hensiktsmessig at flere kommuner går sammen om å drive felles plankontor eller lignende. Alternativt må kommunen skaffe seg planfaglig kompetanse utenfra. Planarbeidet krever forskjellige typer fagkompetanse, herunder også kompetanse om planprosess og medvirkning. Videre heter det at den veiledningen som skal gis av fylkeskommunen, og fagmyndighetenes medvirkning i planleggingen, også vil være svært viktig for mange kommuners mulighet til å gjennomføre en god planlegging.

Oppsummering

Når det gjelder planlegging og myndighetsutøvelse er bildet sammensatt. Kommunestyrene kan ikke delegere ansvaret for å vedta kommunal planstrategi, kommuneplan og reguleringsplan. For øvrig ser det ut til at kommune og kommunestyret har stor frihet til å organisere den politiske og administrative behandlingen av plansaker inkludert å kunne delegere myndighetsutøvelse og fagoppgaver til en vertskommune eller til en samkommune. Forarbeidene til loven oppfordrer til plansamarbeid for å styrke kompetansen og kapasitet.

3.4 Samarbeidsmodellene

Nedenfor er hovedmodellene for samarbeid beskrevet. Aksjeloven og lov om interkommunale selskaper er ikke omtalt da disse anses som uaktuelle. Både fordi de innebærer en betydelig fristilling fra ordinær politisk og administrativ styring, og fordi modellene er utviklet for tjenester av forretningsmessig karakter.

Avtalebasert samarbeid – uten bruk av kommunelovens bestemmelser

Avtalebasert samarbeid - eller ”Kompetansemodellen” som den ofte også omtales som - innebærer som regel at kommuner gjennom nedskrevne eller muntlige avtaler samarbeider om visse oppgaver eller funksjoner. Et kjennetegn ved slike ordninger er at samarbeidet ikke er regulert gjennom kommunelovens bestemmelser om samarbeid. Et annet kjennetegn er at de varierer mht hvilke oppgaver det samarbeides om.

Den enkleste samarbeidsformen er samarbeid om kompetanseutvikling, fagmøter, felles kursing eller samarbeid gjennom fylkesvise eller kommuneoverskridende plannettverk. Slike samarbeidsordninger er svært vanlige innenfor de fleste sektorer, også innenfor planområdet.

En annen form for kompetansesamarbeid som går lenger, er kjøp og salg av tjenester mellom kommuner. For eksempel kan slik samarbeid innebære salg av planfaglige tjenester til en kommune, eller utlån av fagkompetanse, for eksempel ved vakanser, sykefravær eller dersom større saker dukker opp i enkeltkommuner. Utlån kan innebære at nabokommunenes saksbehandlere arbeider fysisk i kommunen som trenger kompetanse for en periode. Avtaler om delte saksbehandlerstillinger mellom kommuner er også et eksempel på en slik samarbeidsform.

En mer omfattende variant av kompetansesamarbeid kan innebære at det opprettes en felles permanent kompetanseenhet – felles planfaglig gruppe - som kan betjene alle de samarbeidende kommunene for de oppgaver samarbeidet omfatter. Begrunnelsen for en slik enhet kan både ligge i at det gir effektiv ressursutnyttelse og at den er egnet til å ivareta oppgaver som er spesielt kompetansekrevende. I tillegg til felles utviklingstiltak og bistand i bestemte situasjoner, kan et slikt samarbeid også omfatte f eks saksforberedelse og ansvar for å følge opp vedtak i kommunene.

Egenskaper

Kjøp og salg av tjenester og utlån av saksbehandlere legger grunnlag for å støtte opp om de kommunale fagmiljøene i perioder det er behov for dette. Ved langvarig kjøp og salg av tjenester risikerer imidlertid kommune å bli avhengig av eksterne ressurser som formelt ikke er tilknyttet kommunen. Kommunenes bestillerkompetanse overfor eksterne fagmiljøer vil også kunne reduseres som følge av svak fagadministrasjon i kommunene. Samarbeidsformen legger ikke grunnlag for en tyngre og langsiktig satsing på å bygge opp egen plankompetanse og -kapasitet, og kan ha preg av ”brannslukking”.

Opprettelse av et mer omfattende og permanent kompetansesamarbeid vil i større grad kunne imøtekomme behovet for å bygge opp en mer robust og spesialisert tjeneste i kommunene. En større fagenhet gir muligheter for faglige synergier, kompetanseutvikling og fleksibel bruk av ressursene innenfor hele samarbeidsområdet. Et større og mer interessant fagmiljø kan også gjøre det enklere å opprettholde og rekruttere ny kompetanse. Erfaringer har vist at avgrenset kompetansesamarbeid kan utgjøre et viktig skritt på veien til mer formaliserte og helhetlige interkommunale tjenester. I utgangspunktet kan det

antas å være en fordel å legge til rette for fysisk samlokalisering av de som skal inngå i kompetanseenheten for best mulig utnyttelse av felles kompetanse. Løsningen er imidlertid også fullt mulig med desentralisert plassering av saksbehandlere.

En ulempe med modellen er den ikke hjemler myndighetsoverføring og at samarbeidsenheten derfor løpende må forholde seg til den enkelte kommune. Kommunene kan ha ulike kulturer, rutiner og praksis for håndtering av saker. Slike variasjoner kan gjøre det vanskelig å tenke helhetlig og foreta prioriteringer av arbeidsområder og arbeidsinnsats. Dersom samarbeidet er av et visst omfang kan samarbeidsavtalenes løse karakter kunne skape lite forutsigbarhet og uavklarte rutiner for politisk, økonomisk og administrativ innflytelse – denne problemstillingen gjelder særlig for kjøpskommunene, og behovet for formalisering gjennom kommunelovens bestemmelser kan melde seg.

Samarbeid etter § 27 i kommuneloven

Kommuner kan opprette felles styrer med tilhørende fagadministrasjon for plansamarbeid etter kommunelovens § 27 (KL § 27). I styret må alle deltakende kommuner være representert. Bestemmelsen åpner for samarbeid mellom kommuner og fylkeskommuner. KL § 27 gir stor frihet i organiseringen av samarbeidet, men begrenser kommunestyrets mulighet til å overføre myndighet til styret til kun å treffe avgjørelser som angår virksomhetens drift og organisering. KL § 27 gir ikke hjemmel for å delegere oppgaver som innebærer offentlig myndighetsutøvelse. Loven stiller krav til at det skal være vedtekter for samarbeidet. Vedtektene skal inneholde bestemmelser om:

a. styrets sammensetning og hvordan det utpekes,
b. området for styrets virksomhet,
c. hvorvidt deltakerkommunene skal gjøre innskudd til virksomheten,
d. hvorvidt styret har myndighet til å ta opp lån eller på annen måte pådra deltakerne økonomiske forpliktelser,
e. uttreden fra eller oppløsning av samarbeidet.

Et samarbeid etter KL § 27 kan være et selvstendig rettssubjekt, men trenger ikke være det. Dette vil bero på en konkret helhetsvurdering der selvstendigheten i forhold til de deltakende kommuner er det sentrale. I den sammenheng vil for eksempel hvorvidt fagmedarbeiderne er ansatt i samarbeidsorganet ha betydning. Det er også åpnet for at en saklig avgrenset del av styringskompetansen i klare unntakstilfeller kan legges til en kommune eller fylkeskommune. Dette gjør det blant annet mulig at arbeidsgiverfunksjonen kan legges til en én kommune og dette er ganske vanlig.

Egenskaper

Et viktig kjennetegn ved KL § 27-samarbeid er at myndighetsutøvelse ikke kan delegeres til styret. Saker som krever utøvelse av offentlig myndighet må som en hovedregel alltid behandles i hver enkelt kommune. Et annet kjennetegn ved § 27 samarbeid er at både fylkeskommunen og kommunene kan inngå i samarbeidet.

Modellen legger til rette for samordning av kommunale fagmiljøer. Modellen kan også understøtte grenseoverskridende perspektiver gjennom felles fagmiljøer, felles styrebehandling av saker og lik saksfremstillinger overfor kommunestyrene. Eksempel på slike overskridende perspektiver kan være strategidokumenter knyttet til areal, transport og næring eller forslag til planer.

Svært mange regionråd er organisert som § 27 og måten å håndtere saker på vil således være gjenkjennelig.

Styret kan imidlertid ikke overta ansvaret for myndighetsutøvelse og det kan oppfattes som en svakhet ved modellen. Gjennom kommunevise behandlinger kan mulighetene for forpliktende kommuneoverskridende løsninger og perspektiver svekkes. I tillegg vil endelig sakshåndtering i kommuner normalt være mer tids- og ressurskrevende enn dersom myndighetsutøvelse også er delegert.

Vertskommunemodellen

Bestemmelsene om vertskommunemodellen er regulert i kommunelovens § 28-1 a-k. Modellen innebærer at ansvaret for planoppgavene herunder myndighetsutøvelse, kan delegeres til en av deltakerkommunene gjennom en skriftlig samarbeidsavtale, med unntak av vedtaksmyndighet lagt til kommunestyret selv. Modellen kan også benyttes for samarbeid om oppgaver og saksområder der det ikke er nødvendig med delegering av myndighet[1].

Vertskommunen må ut fra avtalen med samarbeidskommunene, tilrettelegge for at vertskommunens administrasjon organiseres og dimensjoneres for å ivareta de aktuelle oppgavene. Som regel innebærer vertskommunesamarbeid virksomhetsoverdragelse etter arbeidsmiljølovens bestemmelser kap. 16, og innebærer at medarbeiderne i samarbeidskommunene blir ansatt i vertskommunen. Selv om ansvaret delegeres til en av kommunene, er det ikke noe i veien for at tjenesten kan være lokalisert flere steder enn i vertskommunen. Bestemmelsene om vertskommunesamarbeid gir anledning for samarbeidskommunene å trekke tilbake delegasjon av myndighet og muligheten for instruksjon og omgjøring av vedtak i visse tilfeller.

Administrativ og politisk vertskommunemodell

Loven legger til grunn to varianter av vertskommunesamarbeid

1. Administrativt vertskommunesamarbeid

2. Vertskommunesamarbeid med felles folkevalgt nemnd.

Administrativt vertskommunesamarbeid innebærer at deltakerkommunene via rådmannen delegerer ansvar for planoppgavene fra administrasjonen i egen kommune til administrasjonen i vertskommunen, såkalt sidelengs delegasjon.

Vertskommune med felles folkevalgt nemnd innebærer at kommunene oppretter en felles politisk nemnd med minimum to representanter fra hvert kommunestyre

[1] Kommunal- og regionaldepartementet har utarbeidet en egen veileder om vertskommunesamarbeid som gir en detaljert fremstilling om mulighetene og begrensningene kommuneloven gir på dette området.

Det er nemnda som i denne modellen har ansvar for at oppgavene blir løst innenfor rammen av delegasjon fra deltakerkommunen regulert gjennom avtalen. Nemnda er del av vertskommunens organisasjon. Administrasjonen ivaretas av vertskommunens rådmann og nemnda kan delegere kurante saker til administrasjonen. Det er opp til kommunene å velge hvilken av de to modellene som skal benyttes

Figur 3.1: Delegasjonssystemet for de to vertskommunemodellene (Kilde KRD)

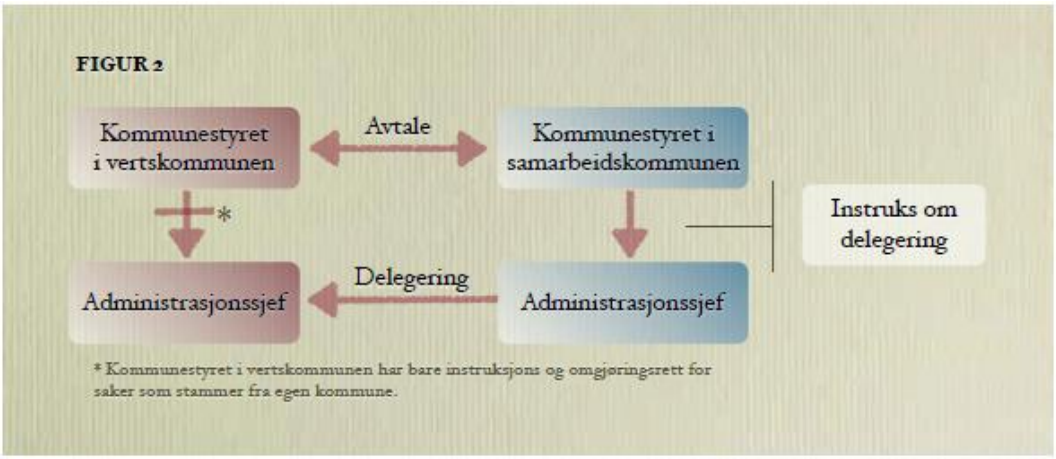

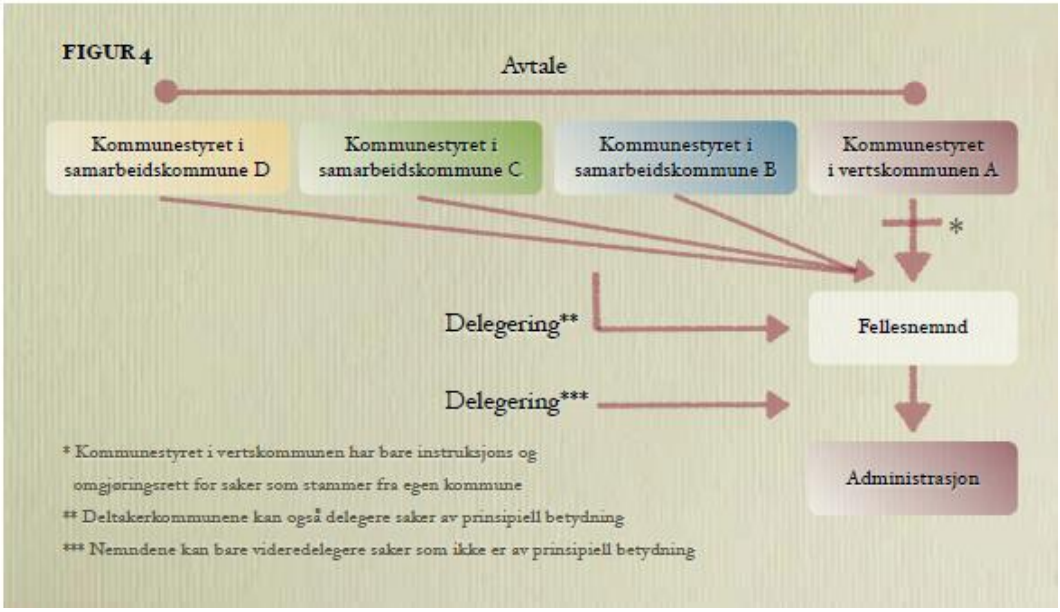

Samarbeidsavtale som grunnlag for samarbeidet

Til grunn for vertskommunesamarbeidet skal det foreligge en skriftlig samarbeidsavtale. Kommuneloven fastsetter at avtalen som et minimum må inneholde bestemmelser om:

- Deltakere og hvem som er vertskommune
- Hvilke oppgaver og hvilken avgjørelsesmyndighet som legges til vertskommunen
- Tidspunktet for overføring av oppgaver og avgjørelsesmyndighet

- Underretning til deltakerne om vedtak som treffes i vertskommunen

- Det økonomiske oppgjøret mellom samarbeidskommunene og vertskommunen

- Regler for uttreden og avvikling av samarbeidet, jf. lovens bestemmelser

De lovfestede kravene utgjør bare det som må tas inn i avtalen. Kommunene står fritt til å regulere andre forhold enn det som følger av loven. Det kan for eksempel være aktuelt å ta inn avtalen nærmere bestemmelser om for eksempel:

- Hvordan tjenestene skal gjøres tilgjengelig for innbyggerne i samarbeidskommunene, for eksempel ved å ha kontorer eller kontordager i kommunene

- Informasjon til deltakerne om mottatt klager, tilsynsrapporter, forvaltningsrevisjoner mv.

Egenskaper

Vertskommunesamarbeid legger til rette for større planfaglige miljøer som også ivaretar myndighetsutøvelse. Det innebærer at saksbehandling i mange situasjoner forenkles gjennom ett saksbehandlingsledd. Samtidig er modellen fleksibel fordi modellen også kan benyttes for samarbeid om oppgaver der det ikke er nødvendig med delegering av myndighet. Modellen kan også legge til rette for kommuneoverskridende perspektiver i saker som krever det. En annen fordel med vertskommunemodellen er at den innebærer utbygging av eksisterende organisasjoner i kommunene og utgjør således ikke en ny enhet.

En ulempe ved vertskommunemodellen er at den kan oppleves som en ubalansert samarbeidsmodell. Det er vertskommunen som er ansvarlig for oppgaveløsningen og deltakerkommunene ”mister” tilsvarende ansvar og innflytelse over områder som legges til vertskommunen. Demokratiske innvendinger kan gjøres gjeldende fordi vertskommunen får en utvidet styringsrett overfor innbyggere i nabokommuner. Det skal imidlertid påpekes at loven gir anledning for samarbeidskommunene til å trekke tilbake delegasjon av myndighet, eller mulighet for instruksjon og omgjøring av vedtak i visse tilfeller.

For vertskommunen innebærer samarbeidet en betydelig overføring av saksmengde og som regel nytt personale. Administrativt skal det legges opp til enhetlige fagsystemer og det skal utvikles en felles kultur og kjøreregler for planadministrasjonen. Rådmannen i vertskommunen vil i praksis stå som ansvarlig for oppgaveutførelsen overfor flere kommunestyrer.

For samarbeidskommunene vil ansvaret for tilrettelegging og rammer for en felles planadministrasjon måtte skje indirekte gjennom samarbeidsavtalen og oppfølgingen av denne, og gjennom dialog med vertskommunen og øvrige samarbeidskommuner. Ønskede prioriteringer eller nysatsninger for planadministrasjonene vil kunne kreve enighet fra alle parter, dersom det ikke åpnes opp for egne løsninger eller prioriteringer for den enkelte kommune.

Samkommunemodellen

Samkommunemodellen er nedfelt i kommunelovens § 28- 2 a-v og trådte i kraft 1. juli 2012 som den nyeste av de formelle samarbeidsformene for samarbeid. Per i dag har landet to samkommuner, henholdsvis Innherred samkommune og Midtre Namdal samkommune.

Samkommunen er eget rettsubjekt. Samkommunen ledes av et samkommunestyre med representanter oppnevnt av og blant kommunestyrenes medlemmer. Samkommunestyret skal ha minimum 3 representanter fra hver kommune (så langt har ingen samkommune valgt minimumsløsningen). Det er kommunene som er ansvarlig for finansiering av samkommunen og det er kommunestyrene som vedtar samkommunens budsjett etter forslag fra samkommunen. Samkommunen har en egen administrasjon og fagenheter. Fagenhetene kan lokaliseres balansert i deltakerkommune, men personalet er underlagt administrasjonssjefen i samkommunen.

Samkommunens politiske og administrative styringssystem følger i stor grad de samme prinsipper som gjelder for en kommune når det gjelder kommuneloven, forvaltningsloven og offentlighetsloven.

Organisering etter samkommuneprinsipper innebærer at alle interkommunale oppgaver som hovedregel legges til en samkommune for å samle den politiske og faglige utøvelsen av styring til ett sted. Samkommunemodellen er ikke utviklet for etablering av samarbeid om et fåtall oppgaver. Samkommunen kan ivareta myndighetsutøvelse på linje med vertskommunesamarbeid.

Deltakerkommunene kan ikke instruere eller overprøve vedtak i samkommunen. Dette gjelder også for vedtak som bare gjelder én deltakerkommune til forskjell fra vertskommunemodellen som har en slik mekanisme innebygd. Klager og lignende, må rettes til samkommunen. Det samme gjelder for statlige kontrollorgan og tilsyn.

Loven stiller krav til samarbeidsavtalen mellom kommunene. I denne skal bl.a. følgende være avklart:

- Deltakerkommunene og antall representanter i samkommunestyret fra den enkelte deltakerkommune,

- Hvilke oppgaver og hvilken avgjørelsesmyndighet som skal overføres til samkommunen,

- Tidspunkt for overføring av oppgaver og avgjørelsesmyndighet,

- Deltakerkommunenes innskuddsplikt og plikt til å yte andre bidrag til samkommunen,

- Den enkelte deltakerkommunes eierandel i samkommunen og ansvarsandel for samkommunens forpliktelser dersom denne avviker fra eierandelen,

- Underretning til deltakerkommunene om vedtak som treffes i samkommunen,

- Uttreden fra og oppløsning av samkommunen, herunder oppbevaring av arkiver skapt av samkommunen.

Egenskaper

Samkommunen er utviklet for ivaretakelse av flere interkommunale oppgaver og modellen er ikke tiltenkt for enkeltoppgaver, for eksempel som modell for samarbeid kun om planlegging og tilstøtende oppgaver

Faglig sett ivaretar samkommunemodellen mange av de samme egenskaper som vertskommunen. Modellen legger til rette for større planfaglige miljøer som også ivaretar myndighetsutøvelse, samtidig er modellen fleksibel fordi modellen ikke krever delegasjon av myndighet.

En viktig fordel med samkommunemodellen er at den legger til rette for å samle interkommunale oppgaver under ett politisk styre oppnevnt av og blant kommunestyrene og til én administrasjon. Modellen legger til rette for en helhetlig interkommunal organisering og sektorsamordning i det interkommunale rom. Imidlertid kan modellen, i likhet med øvrige samarbeidsordninger, skape utfordringer med samordningen av oppgaver som fortsatt er enhetskommunale.

Samkommunen er et felles eie mellom deltakerkommunene som kan gi en balansert politisk og administrativ styringsløsning og som innebærer stor fleksibilitet i organisering og lokalisering av samkommunens fagpersonell.

Et argument som kan reises mot samkommunen, er at den kan framstå som et forvaltningsnivå og en konkurrent til kommunene. Samkommunen kan få delegert interessante politiske og administrative oppgaver og bli en viktig og kanskje elitepreget arena på siden av kommunene. Det må imidlertid understrekes at det er kommunestyrene som har finansierings- og delegasjonsansvaret til samkommunen. Hvor omfattende oppgaveløsningen i regi av samkommunen skal være er opp til kommunene å bestemme. Det er også viktig å poengtere at samkommunen ikke er noe forvaltningsnivå, selv om den er et eget rettsubjekt på linje med interkommunale selskaper. En samkommune inngår ikke i den formelle styrings- og funksjonsfordelingen mellom staten og kommunesektoren, den mottar ikke inntekter fra staten og har ikke beskatningsrett slik tilfellet er for kommuner og fylkeskommuner.

Interkommunalt plansamarbeid etter plan- og bygningsloven

§ 9 i pbl omtaler interkommunalt plansamarbeid. Det heter at to eller flere kommuner bør samarbeide om planlegging etter pbl når det er hensiktsmessig å samordne planleggingen over kommunegrenser. Samarbeidet kan omfatte alle kommunale plantyper.

Videre heter det at planarbeidet ledes av et styre med samme antall representanter fra hver kommune, med mindre kommunene er enige om noe annet. Kongen kan i forskrift gi bestemmelser om organisering av interkommunalt plansamarbeid.

Det heter også at de deltakende kommuner kan overføre til styret den myndighet til å treffe vedtak om planprosessen som etter loven er lagt til kommunen, men hvert kommunestyre treffer endelig planvedtak for sitt område.

Etter vår tolkning innebærer det at et samarbeid etter § 27 i kommuneloven kan ivareta en slik oppgave. Også et vertskommunesamarbeid med politisk nemnd og samkommunemodellen kan antagelig ivareta de samme intensjoner planloven har, mens administrativt vertskommunesamarbeid eller avtalebasert samarbeid synes uaktuelt da administrativt vertskommunesamarbeid/avtalesamarbeid ikke er ledet av et styre.

Samarbeid kommune – fylkeskommune

Fylkeskommunene har et veiledningsansvar etter pbl. I § 3-2, siste ledd, heter det at *"Regional planmyndighet skal veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver".* I lovkommentaren til plandelen av loven av 1. juni 2009, heter det at fylkeskommunen skal veilede og bistå kommunene i deres planleggingsoppgaver etter loven. I dette ligger det at fylkeskommunen har et hovedansvar for å gi kommunene veiledning. Videre heter det at bakgrunnen for denne veiledningsplikten er at mange, særlig mindre kommuner, har begrenset kapasitet og kompetanse for planleggingen etter loven. Veiledningen kan skje for eksempel gjennom regionalt planforum der statlige skal statlige, regionale og kommunale interesser skal klarlegges og søkes samordnet i forbindelse med arbeidet med kommunale planer. Fylkeskommunen leder planforumet. Andre veiledningsarenaer kan være fylkeskommunal deltakelse i utformingen av regionale eller interkommunale planer hvor fagansvaret er lagt til interkommunale sekretariater, fylkesvise plannettverk og/eller konkret veiledning i enkeltsaker etter forespørsel fra den enkelte kommune.

Et kjennetegn ved veiledningsansvaret er at det kan fremstå som reaktivt, dvs. at fylkeskommunenes rolle er å respondere på kommunale forespørsler. Veiledningsansvaret innebærer som regel ikke at fylkeskommunen skal ha en initierende eller saksbehandlende rolle på oppdrag av den enkelte kommune.

Flere fylkeskommuner bidrar økonomisk og faglig med utvikling av interkommunale planer. I den senere tid har for eksempel flere fylkeskommuner bistått og tatt initiativ til utvikling av interkommunale kystsoneplaner. De fylkeskommunale bidragene har styrket det faglige grunnlaget for arbeidet i kommunene med slike planer. Imidlertid virker ikke fylkeskommunenes hovedambisjon med dette å være en mer varig satsning for utviklingen av den generelle plankompetansen og kapasiteten i kommunene. Prosjektene er tidsavgrensende og innebærer primært støtte til kommuneoverskridende planer.

Dersom det er en ønskelig utviklingsretning at fylkeskommunen skal få et større faglig ansvar i å bistå kommunene i ordinære planleggingsoppgaver, reiser det spørsmålet om hvilke muligheter og begrensinger som lovverker setter. Det er på det rene at fylkeskommunene og kommunene ikke kan inngå i samme vertskommunesamarbeid eller i samme samkommune. Det innebærer at fylkeskommunen ikke kan delta sammen med kommunene i samarbeid som innebærer myndighetsoverføring. Når det gjelder samarbeid om øvrige oppgaver innenfor planlegging er mulighetsrommet stort – alt fra saksforberedende samarbeid til kompetanseutviklingstiltak og veiledning kan avtales. Samarbeidet kan organiseres etter KL § 27, eller gjennom avtale utenfor kommunelovens bestemmelser.

I prinsippet kan fylkeskommunen på samme måte som en nabokommune ivareta eller selge planfaglige tjenester til en eller flere kommuner i fylket, alternativt at fagmedarbeidere fra fylkeskommunene trer inn som saksbehandlere i en kommune ved for eksempel vakanser. Dette kan reguleres i en avtale.

Dersom formalisering av samarbeid er ønskelig, kan et alternativ være at fylkeskommunene og kommuner etablerer et § 27 samarbeid der kommunene og fylkeskommunene er representert i styret for samarbeidet og der fylkeskommunen utgjør fagadministrasjonen for styret, alternativt at det etableres en felles fagadministrasjon direkte underlagt styret.

Så kan det spørres om hvilke konsekvenser og egenskaper formaliserte samarbeidsordninger mellom fylkeskommunen og enkeltkommuner kan ha for kommuneplanleggingen. Spesielt gjelder dette dersom fylkeskommunen utgjør fagadministrasjonen. En mulig fallgruve kan være at fylkeskommunene kan komme i en uheldig dobbeltrolle som rådgiver/saksforberedere og samtidig innsigelsesmyndighet overfor den samme kommunen. Videre kan det oppstå spørsmål om fylkeskommunens fagfolk kan komme til å legge regionale føringer eller synspunkter i planprosessene som kommunen ikke nødvendigvis er enig i. Spørsmål om saksbehandlernes lojalitetsforhold - til fylkeskommunen som arbeidsgiver eller kommunen som oppdragsgiver - kan også komme opp.

På den andre siden skal det presiseres at det uansett vil være kommunenes bestillinger til fagmiljøene og kommunenes egne vedtak som til slutt legger føringer for planenes innhold. Det skal også sies at tilsvarende argumenter også kan gjelde når nabokommuner bidrar planfaglig, fordi nabokommuner kan ha ulike interesser i for eksempel utvikling av konkurrerende utbyggingsområder. I tillegg vil kommunale planer uavhengig av forutgående saksbehandling, måtte ta hensyn til regional plan og ev føringer gitt gjennom sektoransvaret fylkeskommunen har for eksempel innenfor kulturminnevernet.

3.5 Forholdet til anskaffelsesregelverket

Anskaffelsesregleverket legger visse føringer ved etablering av interkommunalt samarbeid. Ved etablering av samarbeid bør kommunene ha et bevisst forhold til regelverkets føringer og vurdere det enkelte samarbeid i lys av regleverket. I følge notat fra KS-advokatene[2], synes det klart at samarbeid som omfatter lovpålagte oppgaver knyttet til myndighetsutøvelse ikke omfattes av anskaffelsesverket. Det innebærer at kommunene fritt kan inngå samarbeid om myndighetsoppgaver gjennom bruk av bestemmelsene om vertskommunesamarbeid og samkommune. Når det gjelder samarbeid om faglige støttetjenester, må anskaffelsesregelverket følges. Imidlertid følger det av regelverket, at samarbeid om faglige støttetjenester kan ivaretas dersom kravet til utvidet egenregi er tilfredstilt. Det innebærer at enheten som ivaretar oppgavene har nær tilknytning til samtlige av samarbeidskommunene og at den har en vesentlig del av sin omsetning til kommunene som har opprettet samarbeidet. Konkret vil det innebære at styrer etter KL § 27 som er egne rettsubjekter, og samkommunemodellen, ivaretar kravet til utvidet egenregi.

[2] Hvordan er handlingsrommet i anskaffelsesregelverket? Notat KS advokatene, februar 2012.

På grunn av kontrollkravet, vil det ikke være mulig å foreta rene tildelinger av oppdrag til en annen kommune etter reglene om utvidet egenregi. Dette innebærer at samarbeid etter kommunelovens bestemmelser om vertskommune og avtalebasert samarbeid vil kunne omfattes av anskaffelsesregelverket. Det innebærer også at dersom samarbeidet settes opp som et rent tjenestekjøp, vil det ikke gå klar av anskaffelsesregelverket. Imidlertid har senere rettspraksis i EU myket opp dette kravet og det åpnes opp for at egenregikravet for vertskommunesamarbeid kan være oppfylt dersom:

- Samarbeidet bare er mellom offentlige organer

- Det må være et reelt samarbeid med formål om å sikre utførelse av en offentlig serviceoppgave.

- Samarbeidet må kun være styrt av hensynet til å oppnå mål i det offentliges interesse.

KS advokatene presiserer at det fortsatt uklart hvor store krav som stilles til at det skal være et reelt samarbeid. Herunder er det usikkert om det stilles krav om at alle samarbeidskommunene må delta i selve utførelsen av oppgaven, eller om det er nok at alle samarbeidskommunene har reell innflytelse på hvordan oppgaven blir utført i større grad enn man ville hatt ved ordinær kontraktstyring. EU-kommisjonen har foreløpig inntatt det standpunktet at rent bytte av tjenester mot penger ikke vil oppfylle vilkårene, men det er likevel usikkert hva som egentlig ligger i dette kravet. KS advokatene avslutter i den sammenheng med at reelle hensyn og den begrunnelse EU-domstolen har gitt for at enkelte typer samarbeid ikke omfattes av anskaffelsesregelverket, tilsier at det bør være tilstrekkelig at alle samarbeidskommunene har reell og sterk innflytelse på hvordan tjenesten utføres.

I tillegg skal det presiseres at det innenfor planlegging vil samarbeid kunne omfatte både myndighetsoppgaver og faglige og administrative støttetjenester. Ved slike tilfeller må det må det foretas en konkret vurdering for å vurdere om anskaffelsesregelverket får betydning.

3.6 Oppsummering

- Samtlige samarbeidsformer som innebærer utvikling av felles planenheter legger grunnlag for større fagmiljøer, robusthet, mulighet for spesialisering, redusert sårbarhet og større kapasitet i plan- og utviklingsarbeidet.

- Samarbeid som reguleres gjennom en av kommunelovens bestemmelser vil fremstå som mer varige, forutsigbare og klare når det gjelder oppgaver og styringsforhold med avklarte rutiner for politisk, økonomisk og administrativ innflytelse.

- Vertskommunemodellen og samkommunemodellen legger til rette for samarbeid om myndighetsoverføring som kan delegeres ut av kommunestyrene. Det innebærer at saksbehandling i mange situasjoner forenkles gjennom ett saksbehandlingsledd og det legger til rette for kommuneoverskridende perspektiver

- Vertskommunemodellen innebærer utbygging av eksisterende organisasjoner i kommunene og nødvendiggjør således ikke en ny organisasjon

- Samkommunemodellen krever samarbeid om flere oppgaver mellom samme kommuner og er lite aktuell dersom det kun er aktuelt å samarbeide om planoppgavene.

- Samarbeid etter plan- og bygningslovens bestemmelser om plansamarbeid er myntet på utarbeidelse av interkommunal plan og ikke på utvikling av kompetanse og kapasitet for den enkelte kommune. Også Kl § 27, vertskommunemodellen med politisk nemnd og samkommunemodellen antas å kunne få delegert ansvar for å utarbeide interkommunal plan etter pbl bestemmelser.

- Samarbeid mellom fylkeskommune og kommune vil innebære at fylkeskommunen opptrer som et avlastningsorgan for kommunal oppgaveløsning, uten at den formelle myndigheten for planleggingsoppgavene endres. Imidlertid kan det reises spørsmål ved om modellen kan skape uklare ansvarslinjer og lojalitetskonflikter for medarbeiderne i fylkeskommunen dersom fylkeskommunen utgjør fagadministrasjonen. Alternativt kan det etableres en felles fagadministrasjon direkte underlagt styret.

Når det gjelder anskaffelsesregelverket kan det oppsummeres som følger:

- Myndighetsoppgaver: Kommunene står fritt til å velge samarbeidsmodell som er i tråd med kommunelovens bestemmelser om myndighetsutøvelse.

- Faglige støttetjenester: Kommunene står fritt til å etablere samarbeid organisert etter KL § 27 som er egne rettsubjekter og samkommune.

- Faglige støttetjenester: Kommunene må gjennomføre en konkret vurdering av forholdet til anskaffelsesregelverket ved etablering av samarbeid om faglige støttetjenester i et vertskommunesamarbeid. Rent kjøp-salg av tjenester mellom kommuner omfattes av regelverket

- Det må foretas en konkret vurdering dersom samarbeidet omfatter både myndighetsoppgaver og administrative støtteoppgaver.

Tabell 3.1: Hovedmodellene – formalisering og myndighetsutøvelse

		Myndighetsutøvelse	
		Nei	**Ja**
Formalisering	**Etter lov**	- Kl 27 - Samarbeid etter § 9-2 PBL	- Vertskommune med og uten pol nemnd - Samkommune
	Etter avtale	- Avtalebasert samarbeid	- Ikke mulig

3.7 NIVIs vurdering

I lys av departementenes og KS initiativ for bidra til å utvikle kapasitet og kompetanse i distrikstkommunene gjennom interkommunalt samarbeid, mener NIVI at:

1. Samarbeidsmodeller som innebærer oppbygging av faste kompetanseenheter bør kunne stimuleres. Det innebærer at enkle kompetansesamarbeid, for eksempel fagsamarbeid eller kjøp og salg av tjenester mellom kommunene, ikke bør stimuleres i lys av initiativets ambisjoner. Enkelt avtalebasert kompetansesamarbeid er allerede svært utbredt og bygger ikke opp under en tyngre og langsiktig satsning for utvikling av plankompetanse og -kapasitet, slik de andre modellene legger til rette for.

2. Bestemmelsene i kommuneloven om felles interkommunale styrer er en aktuell samarbeidsform så lenge samarbeidet kun gjelder saksforberedende planoppgaver.

3. Dersom samarbeid i tilegg til planoppgavene også skal innebære delegasjon av myndighet, er det kun vertskommunemodellen og samkommunemodellen som er aktuell. Fordelen med full delegasjon er bl.a. at det kan gi raskere beslutningsveier, en samling av fagkompetanse og bedre kobling mellom planbehandling og etterfølgende oppfølging.

4. Dersom det kun er aktuelt å inngå samarbeid om plan og tilhørende funksjoner, anses ikke samkommunemodellen som aktuell.

Vurderingene er oppsummert i skissen nedenfor. Som det fremgår av skissen anses samarbeid etter bestemmelsene i § 27 og § 28-1 a-k i kommuneloven som mest aktuelle.

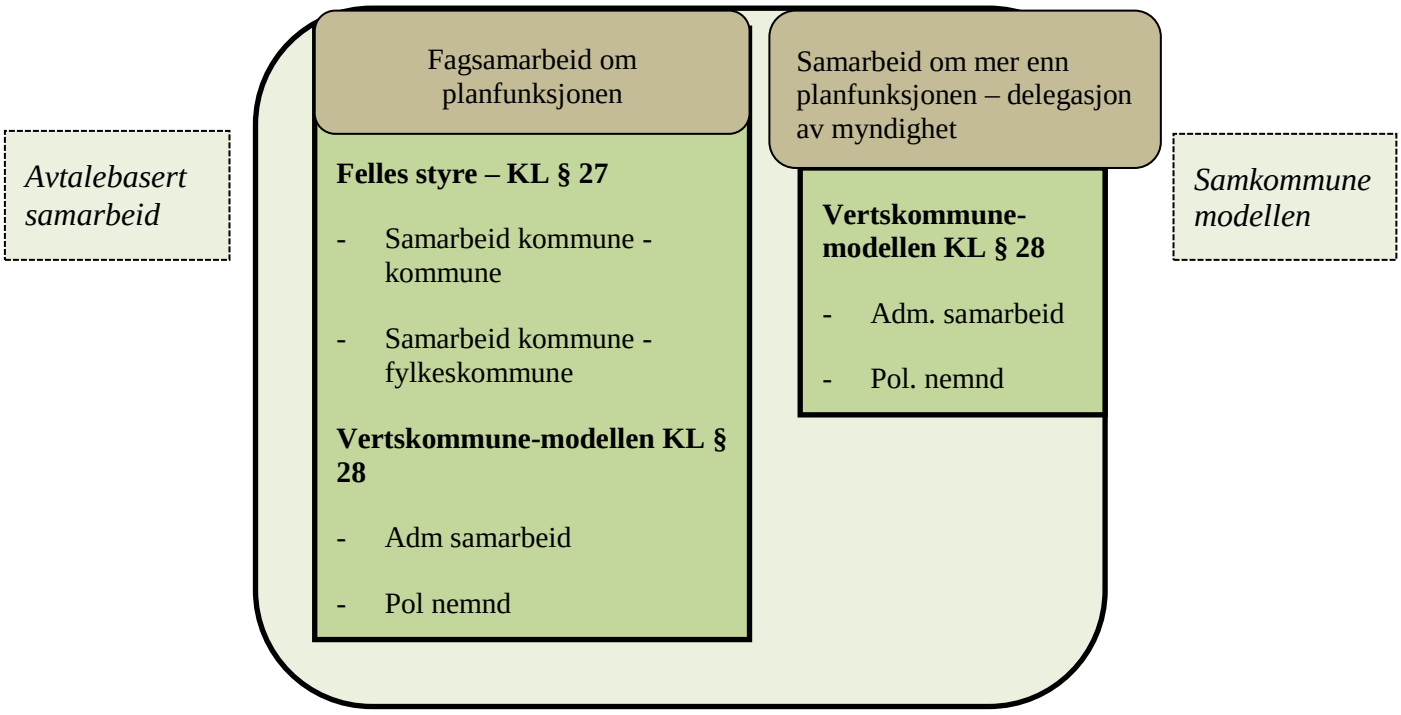

Boks 3.1: Forhold som bør avklares ved inngåelse av samarbeid

Mål og intensjoner for samarbeidet Oppgaver og myndighet: Hvilke oppgaver og ev myndighet skal delegeres til plansamarbeidet? Samarbeidsmodell: Hvilken bestemmelse i kommuneloven skal benyttes? Alternativt avtale mellom partene uten bruk av lovens bestemmelser? Anskaffelsesregelverket: Oppgavenes karakter og samarbeidsmodell må vurderes i lys av anskaffelsesregelverket Administrativ organisering: Skal planadministrasjonen samlokaliseres eller skal administrasjonen ha utlokalisert saksbehandlere i samarbeidskommunene, ev en kombinasjon? Førstelinjen: Skal kommunenes servicekontorer ivareta publikumsrettet kontakt i kurante saker som informasjon og veiledning og mottak av saker? Prinsipper for finansiering: For eksempel finansiering fordelt etter antall innbyggere, utført saksbehandling eller en kombinasjon? Grad av ekstern finansiering? Tiltak for å sikre informasjon og dialog med den enkelte kommune, herunder forholdet mellom planadministrasjonen og de oppgaver som fortsatt ivaretas av den enkelte kommune.

4 Eksempler på plansamarbeid

NIVIs klare inntrykk er at kommunene i liten grad har etablert formalisert samarbeid om de ordinære planfunksjonene. Våre totalkartlegginger av samarbeid i fylkene Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Møre og Romsdal og Nordland understøtter dette. Imidlertid finnes det eksempler som kan tjene som illustrasjon på formalisert forpliktende samarbeid innenfor planfeltet. Nedenfor følger omtale av fem etablerte samarbeider som varierer mht organisasjonsform og hvorvidt myndighetsutøvelse er delegert til samarbeidet.

4.1 Felles plankontor Nord-Troms

Nord-Troms kommunene Kvænangen, Skjervøy, Nordreisa og Kåfjord etablerte i 2012 felles plankontor. Storfjord kommune tiltrådte samarbeidet i 2013. Samarbeidet er organisert som et prosjekt i tre år, men siktemålet er etablering av et fast interkommunalt plankontor. Samlet utgjør plankontoret 6,3 årsverk.

Samtlige planoppgaver er lagt til plansamarbeidet og samarbeidets rolle er å forberede saker for endelig behandling i den enkelte kommune. Samarbeidet er mao ikke tillagt formell myndighet. Samarbeidet er organisert etter kommunelovens § 27. Styret består av rådmennene i kommunene. Arbeidsgiveransvaret for medarbeiderne ligger til Nordreisa som også er hovedkontor for samarbeidet. Hele planadministrasjonen er ikke fysisk samlokalisert da to medarbeidere er lokalisert til hhv Kvænangen og Kåfjord,

mens de øvrige medarbeiderne har kontorsted i Nordreisa. Imidlertid har samarbeidet en ordning med faste dager der hele planadministrasjonen er samlet.

Samarbeidet mottar tilskudd fra Troms fylkeskommune (som en del av LUK-satsningen) på 1 mill kroner årlig i tre-årsperioden. De øvrige kostnader dekkes av kommunene selv etter en fordeling med 40 pst fast og 60 pst etter antall innbyggere i de respektive kommuner.

Bakgrunnen for etableringen

Bakgrunnen for etableringen av plansamarbeidet lå i at kommunene hver for seg hadde små fagmiljøer og at de slet med å rekruttere kommuneplanleggere. I tilegg var plandokumentene i kommunene gamle og i en av kommunene eksisterte det ikke en kommuneplan. I en utredning fra NIBR i 2009[3] heter det at de fire Nord-Troms kommunene gjennomgående hadde en klart svakere planstatus enn det mest av landet for øvrig. Kravet i plan- og bygningsloven er at alle kommuner skal ha en kommuneplan og at revidering av kommuneplanen skal vurderes i hver kommunestyreperiode. Kåfjord mangler helt kommuneplan, mens de tre andre kommunene hadde til dels svært gamle kommuneplaner. I rapporten heter det videre at mye av problemet i Nord-Troms kommunene lå i at planfunksjonene i stor grad ble ivaretatt på noen svært få personer og disse må prioritere de mest akutte oppgavene. Dermed blir viktige overordnede oppgaver liggende. Kommunene kom dermed inn i en ond sirkel: fordi en hele tiden må fokusere på ”akutte” oppgaver, blir en stadig mer akterutseilt når det gjelder håndtering av strategiske spørsmål.

Ordfører i en av samarbeidskommunene uttrykker at kommunen tidligere slet med å ta tak i planarbeid fordi kompetansen og kapasiteten i administrasjonen var for svak. Bl.a. pekes det på rekrutteringsproblemer og kun søkning fra nyutdannede.

Målsettinger og erfaringer

Samarbeidsløsningen skal bidra til å øke effektiviteten, kompetanseheving, bedre tjenestetilbudet og gi kommunene et strategisk verktøy for å utøve lokal og regional utvikling. Hovedoppgaven til planavdelingen er at alle kommuner skal få etablert, eventuelt revidert, sine kommuneplaner/arealplaner. I tillegg vil avdelingen/kontoret arbeide med reguleringsplanlegging og annen planlegging. Plansamarbeidet skal også være en ressurs for kommunene innen prosjekt og prosessledelse, utredning, rådgivning og veiledning. Planavdelingen skal ha høy kompetanse og vil være et nyttig strategisk virkemiddel for kommunene og for regionen som helhet.

I følge informant fra plankontoret er erfaringene så langt i arbeidet at fagmiljøene har blitt styrket og så langt har samarbeidet bl.a. utarbeidet forslag til arealplan for en av kommunene, mens forslag til planprogram er utarbeidet for de øvrige kommunene. Ordningen med egne kontorer i Kvænangen og Kåfjord synes å fungere, selv om det faglige samarbeidet da kan lide noe. Men dette søkes ivaretatt gjennom IKT teknologi og felles samling av saksbehandlere minst en gang i uken. Planadministrasjonen jobber gjennom kommunene og den enkelte

[3] NIBR-notat 2009:112 Kommuneplansamarbeid i Nord-Troms (Harvold og Skjeggedal)

innbygger har få direkte kontaktpunkter med planadministrasjonen og merker således lite til samarbeidet. Ved behandling av for eksempel reguleringssaker, forholder utbygger seg til den enkelte kommune og planadministrasjonens medarbeidere reiser ved behov til den enkelte kommune for å bistå.

Ordfører i en av samarbeidskommunene peker på at det er noe tidlig å evaluere samarbeidets resultater. Imidlertid virker samarbeidet så langt å fungere godt. Det legges til at bidraget og støtten fra fylkeskommunen har vært svært viktig for å få samarbeidet etablert.

4.2 Innherred samkommune

Levanger og Verdal kommuner har siden 2004 hatt felles plan- og byggadministrasjon underlagt samkommunen. Også de kommunale miljøvernoppgavene og oppgavene etter matrikkelloven er lagt til samkommunen. Plan, miljø, oppmåling og byggsak er lagt til samme enhet i samkommunen og det er nå vedtatt å integrere også ansvaret for landbruk i denne da areal/plan og landbruksoppgavene ofte må ses i nær sammenheng. Fellesadministrasjonen utgjør 23 medarbeidere og er fysisk samlokalisert i Verdal kommune. Av disse utgjør plan og miljøseksjonen 5 medarbeidere.

Figur 4.1 Organiseringen av plan, miljø og byggsak i Innherred

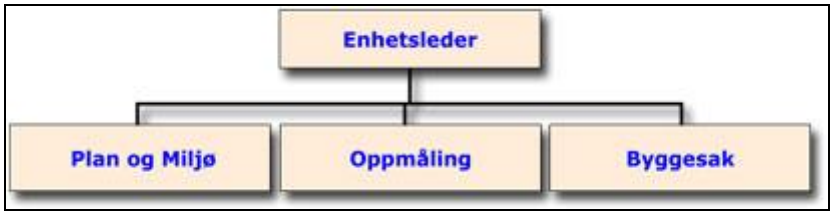

Administrasjonen i samkommunen er begge kommunenes plan- og byggadministrasjon og treffer vedtak som ikke trenger politisk behandling. Samkommunestyret er forberedende planutvalg i saker som anses å ha en regional karakter og innstiller til begge kommunestyrene i slike saker for endelig behandling. Planutvalgene i kommunene behandler saker som angår en kommune, men som krever politisk behandling. Avtalen mellom kommunene lyder som følger:

"Den myndighet og de oppgaver som kommunen har etter plan- og bygningsloven 27. juni 2008 nr. 71 overføres til samkommunen. Det administrative ansvar for samkommunens planleggingsoppgaver i henhold til plan og bygningsloven legges til samkommunens administrasjonssjef. Kommunenes planutvalg er fast planutvalg for enkeltsaker og saker som berører bare den enkelte kommune. Samkommunestyret er fast planutvalg i øvrige plan-, areal- og byggsaker. Ordføreren i samkommunen avgjør om en sak skal behandles i den enkelte kommunes planutvalg eller om saken skal oversendes samkommunestyret som planutvalg".

Figur 4.2 *Samkommunen som fast planutvalg – eksempel med tre kommuner*

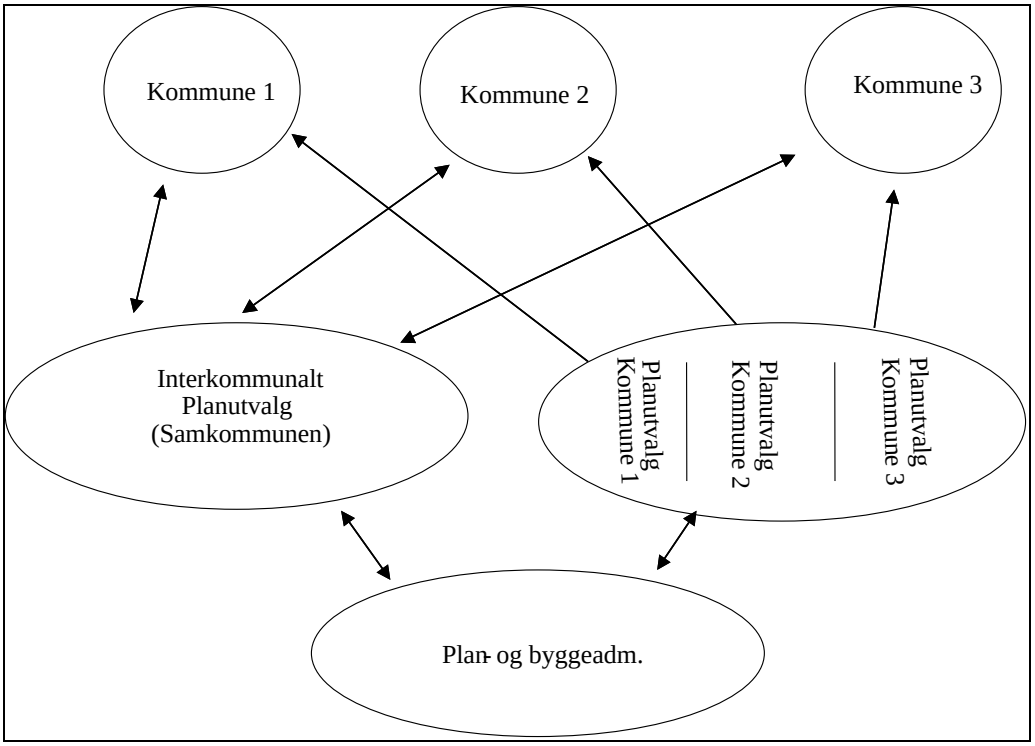

Innherred samkommune har tidligere utarbeidet felles kommuneplaner (både areal- og samfunnsdelen) og utarbeidet i 2012 forslag til felles planstrategi for kommunene. Samkommunestyret er i slike sammenhenger forberedende politisk utvalg før planene ble behandlet i kommunestyrene.

Erfaringer

Innherred samkommune ble evaluert i 2007 av Trøndelag forskning og utvikling[4]. I følge rapporten hadde samarbeidet gitt gode kompetansemessige effekter av samlokalisering og få problemer med tilgjengelighet for brukerne. Den første større felles saken var utarbeiding av felles kommuneplan som startet i 2007. I en rapport fra NIBR og Østlandsforskning fra 2012[5] heter det følgende: ”*Felles kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i de to kommunestyrene i desember 2008, og felles kommuneplanens arealdel ble vedtatt i de to kommunestyrene i april 2011. De positive erfaringene har utviklet seg videre, og de ansatte ved enheten er godt fornøyd med modellen. Det er også stor tilsutning til modellen blant kommunepolitikerne. Fagmiljøet er blitt sterkere, det er lettere å rekruttere nye medarbeidere og kvaliteten på tjenestene har blitt bedre. Selvfølgelig hadde det vært enklere med bare ett planutvalg og ett kommunestyre å forholde seg til, men å slå sammen to såpass store kommuner med hvert sitt fungerende senter, er lite aktuell politikk. Det er stort sett kommuneplaner som blir behandlet av samkommunestyret. Dermed får samkommunestyret som planutvalg forholdsvis liten aktivitet og få møter med lange mellomrom”.*

[4] Sand, Aasetre og Lysø (2007) *Evaluering av innherred samkommune*. Trøndelag Forskning og Utvikling.

[5] Harvold og Skjeggedal (2012). *Interkommunalt plansamarbeid.* Samarbeidsrapport NIBR/Østlandsforskning.

En informant fra planadministrasjonen i Innherred uttrykkes det at medarbeiderne er tilfredse med dagens løsning og ser det som lite aktuelt å gå tilbake til enhetskommunale administrasjoner som vil svekke fagmiljø og kompetanse. Det uttrykkes videre at det er godt samarbeid med de enhetskommunale tjenester, for eksempel de tekniske tjenestene. Det gis også uttrykk for at hensynet til nærhet til brukerne blir ivaretatt gjennom servicekontorene i kommunene.

I tillegg kan det tilføres at modellen i Innherred er fleksibel og tar høyde for om en oppgave er lokal eller kommuneoverskridende. I kommuneoverskridende saker vil samkommunestyret, som fast planutvalg, kunne legge et regionalt perspektiv til grunn overfor kommunestyrene. Samtidig beholder kommunestyrene sin formelle myndighet etter plan- og bygningsloven. Fram til nå har samkommunestyret i hovedsak behandlet felles kommuneplan (arealdelen og samfunnsdelen).

4.3 Nissedal og Kvitseid

Nissedal og Kviteseid kommune har hatt felles plankontor siden 2004 med Nissedal som vertskommune. Samtidig som etableringen av plansamarbeidet ble det utviklet samarbeid om landbruk, skattekontor og lønnskontor. Skattekontoret og landbrukskontoret ble lokalisert til Kvitseid. Plansamarbeidet ivaretar bl.a. planoppgaver, dispensasjoner, byggesaksbehandling, kartforretning og delingssaker. Medarbeiderne er ansatt i Nissedal kommune. Faglig avgjørelsesmyndighet etter pbl blir utøvd av rådmannen i Nissedal etter delegasjon fra rådmannen i Kvitseid. Rådmannen i Kvitseid fremmer forslag til vedtak som skal til politisk behandling i Kvitseid. Plankontoret må anses organisert som et administrativt vertskommunesamarbeid etter kommunelovens paragraf 28, selv om vedtektene ikke uttrykkelig slår det fast. Vedtektene er fra 2005 og er dermed laget før den nye vertsmodellen trådte i kraft.

Plankontoret for de to kommunene er fysisk lagt til Nissedal. Plankontoret har i alt 5,75 årsverk fordelt på følgende måte: 2,5 årsverk til byggsak, 2,0 årsverk til oppmåling og 1,25 stilling til planlegging. Kontoret har en egen plansjef (inkludert i de 5,75 årsverkene). Plankontoret er samlokalisert med teknisk etat i Nissedal kommune (i kommunehuset).

Erfaringer

Hovedmålsettingen for etableringen av samarbeidet var å:

- Styrke fagmiljøene, bevare og utvikle eksisterende kompetanse for å holde på kvalifiserte medarbeidere og ved å bedre tilgangen på godt fagpersonell.

- Bedre kvaliteten på det arbeidet kommunene gjør

- Effektiv, kostnadsbesparende og rasjonell drift

Plankontoret har nå snart vært i aktivitet i ni år (siden 2004). I følge NIBR og Østlandsforsknings rapport fra 2012 synes det å være stor tilfredshet i begge kommunene med kontoret. Ved å samlokalisere planarbeidet i de to kommunene, har en fått et relativt robust fagmiljø. Det har blitt mindre turnover, og ved å samle kompetansen på ett sted er det lettere å få til spesialisering. Miljøet er også mer

attraktivt mht nyrekruttering. Det er også stordriftsfordeler gjennom bruk av felles programvare. Videre heter det i NIBR og Østlandsforsknings rapport at en ulempe ved felles plankontor kan være at lokalkunnskapen kan bli svekket. Kommunene til sammen dekker et stort areal (over 1600 kvadratkilometer). Det at det er ulike administrative bestemmelser i de to kommunene, kan også av og til være en ufordring – selv om dette lar seg håndtere.

Politikerne i begge kommunene gir i følge ovennevnte rapport uttrykk av å være fornøyd med det arbeidet plankontoret som utføres. I og med at kontoret går i økonomisk balanse, er det heller ingen budsjettmessige problemer i forhold til den politiske ledelsen i de to kommunene.

4.4 Alvdal og Tynset

Kommunene har siden 2005 samarbeidet om landbruk og miljøvern og plan, geodata og byggsak. Samarbeidet er organisert etter kommunelovens bestemmelser om administrativt vertskommunesamarbeid. Tynset kommune er vertskommune med det administrative ansvaret for plan og byggsak. Enheten har om lag 12 årsverk og yter tjenester til begge kommunene. Fagansatte i Alvdal fikk Tynset kommune som ny arbeidsgiver og rådhuset på Tynset som nytt kontorsted, da ordningen ble innført. Ansvaret for landbruk og miljø er lagt til Alvdal som vertskommune. Lokaliseringen til de to kommunene ble gjort i sammenheng for å balansere samarbeidet geografisk.

Planadministrasjonen utfører oppgaver og treffer avgjørelser etter delegert myndighet fra Alvdal i enkeltsaker, eller typer av saker som ikke er av prinsipiell betydning. All politisk behandling av plan- og byggsaker foregår i politiske råd og utvalg i hver av kommunene.

Plansamarbeidet omhandler både overordnet plan- og utviklingsarbeid som kommuneplaner, kommunedelplaner, analyser og utviklingsprosjekter og veiledning og behandling av private reguleringsplaner. Felles planer for de to kommunene blir sjelden utarbeidet, men kommunedelplan for Savalen dekker områder i begge kommunene. Enheten arbeider også med planer og utredninger som er felles for hele fjellregionen, som nærings-, handels- og serviceanalyse og klimavennlig transport. Kommunene har ikke utarbeidet felles planstrategi, men plankontoret har forestått det faglige arbeidet for hver kommune.

Fordeling av kostnader mellom de to kommunene blir gjort på basis av timeregistreringer. De ansatte fordeler sine arbeidstimer på prosjekter i de to kommunene, og Tynset som vertskommune fakturerer Alvdal tertialvis for medgåtte kostnader. I 2011 var fordelingen 36 prosent for Alvdal og 64 prosent for Tynset. Unntatt fra denne registrerte fordelingen mellom kommunene er kostnader til lederstilling og administrasjon, som deles 50/50.

Erfaringer

Begrunnelsen og målsettingene for å etablere samarbeidet var:

- En robust enhet, som er mindre sårbar overfor ferier og sykdom.

- Mer spesialisering av bemanningen med mål om økt kompetanse, rasjonelle arbeidsformer og høy kvalitet i saksbehandlingen.

- Bedre muligheter til ajourhold av kartverk, GAB, DEK og planarkiv. Dette igjen vil rasjonalisere og øke kvaliteten på saksbehandlingen og planleggingen.

- Attraktivt fagmiljø som bedrer muligheten for rekruttering.

I følge NIBR og Østlandsforskning (2012) hadde enheten utfordringer med å beholde ansatte og med rekruttering. Etter hvert har nye medarbeidere kommet til. Det innebærer at det er fagmiljøer innenfor både plan, byggsak, delesak, kart og oppmåling. Utfordringen er å beholde fagkompetansen og rekruttere nye ved behov. Dette forutsetter fagmiljøer av en viss størrelse. Det er liten tvil om at det interkommunale samarbeidet har gjort dette lettere. Delvis har dette skjedd ved rekruttering fra nabokommunene, men også ved tilflytting utenfra regionen. Både ansatte og politikere, i begge kommunene, ser ut til å være godt tilfreds med samarbeidet. Enheten har god tillit hos politikerne. Fagmiljøet har fått en tyngre posisjon og blir regna med.

Samtidig pekes det på ulemper i NIBR og Østlandsforsknings rapport. Bla pekes det på visse administrative utfordringer og merarbeid. Det pekes også på at det er en ulempe at er to enheter som "plan, byggsak og geodata" og "landbruk og miljø" som har mye samarbeid og kontakt, ikke er samlokalisert. Spesielt miljøkompetansen hadde det vært gunstig å ha lettere tilgjengelig i planarbeidet.

4.5 Oppdal og Rennebu

Oppdal og Rennebu kommuner har felles plankontor som har som formål å utvikle og utføre tjenester knyttet til planarbeid og andre tjenester som naturlig faller sammen med planoppgavene til kommunene, herunder kommuneplanlegging, reguleringsplaner, landskapsarkitektur, kartarbeid og GIS. Samarbeidet er av faglig og saksforberedende karakter og innebærer ikke myndighetsoverføring. Plankontoret er organisert etter § 27 i kommuneloven og ledes av et styre som består av ordførerne og ett medlem som oppnevnes av kommunene i felleskap. Planadministrasjonen utgjør 4-årsverk og ligger i Berkåk i Rennebu som også har arbeidsgiveransvaret. De samarbeidende kommuner stiller kvartalsvis til rådighet a konto beløp i henhold til vedtatt budsjett. Beløpet overføres til vertskommunens kommunekasse.

Plankontoret ble etablert i 1978, som en omorganisering av et felles plansekretariat for kommunene Oppdal, Rennebu og Midtre Gauldal i Sør-Trøndelag fylke. Midtre Gauldal trakk seg ut av samarbeidet i 2004. Fra 2005 har Plankontoret i tillegg til å arbeide for de to eierkommunene, også tatt på seg oppdrag fra eksterne oppdragsgivere. Eksterne oppdragsgivere står for om lag i halvdelen av inntektene til kontoret.

Erfaringer

Begge eierkommunene samt Midtre Gauldal og Meldal kjøper tjenester fra Plankontoret. Det gjelder bl.a. til utarbeidelse av arealplan (Meldal) og til arbeid med reguleringsplaner. Det påpekes fra informanter at Plankontoret i økende grad

tar oppdrag fra andre enn eierkommunene, ikke minst fra private aktører i arbeidet med reguleringsplaner, jf. også foran nevnte rapport fra NIBR og Østlandsforskning 2012.

PLANSAMAREBEID I NORD TROMS – NOTAT

Notatet er kun ment å være et diskusjonsgrunnlag i rådmannsutvalget. Forhåpentligvis kan diskusjonen føre til et vedtak om vei videre.

Jeg vil på det sterkeste anbefale at det enkelte medlem i RU leser vedlagte NIBR-rapport og NIVI-notat. Jeg vil også henvise til stortingsmelding nr 18, «bærekraftige byar og sterke distrikt». Det anbefales at man i første omgang tar for seg kapittel 7.

Ytterlig har jeg lagt ved mail fra Per Elvestad om planstatus.

Etter et forarbeid og utredninger ble «Nord-Troms plankontor startet opp i 2012 i egne lokaler lokalisert på Storslett. Tiltaket ble organisert som et 3-årig prosjekt med tilskudd fra Troms Fylkeskommune. Samarbeidet ble oppløst høsten 2015 etter forutgående vedtak i de ulike kommunestyrer. Hovedintensjonen var at samarbeidskommunene innen prosjektperioden skulle ha vedtatte arealplaner. Kontoret kom i forhold til dette noe på etterskudd. Det var også åpnet for at samarbeidet kunne arbeide med reguleringsplaner. Det kan se ut som om kontoret behandlet om lag 15 slike planer, ulikt fordelt mellom kommunene.

Etableringen av Nord-Troms plankontor var et resultat av at kommunene i Nord-Troms over flere år hadde store utfordringer på plansiden. Dette gjaldt spesielt utarbeidelse og rullering av kommuneplanens samfunns- og arealdel. Årsaken var begrenset administrativ kapasitet i kommunene, samt utfordringer med å rekruttere og beholde kompetanse.

Det er i liten grad etablert formalisert samarbeid om ordinære planfunksjoner mellom kommunene i Norge. Jeg har prøvd å se etter men ikke funnet at det er opprettet noen nye samarbeidstiltak etter kommunelovens bestemmelses, § 27, § 28, etter at vårt samarbeid ble oppløst. De som fortsatt eksisterer er i hovedsak mellom to kommuner. Imidlertid er det flere samarbeidstiltak av mer løselig karakter.
Det har også vært flere interkommunale samarbeidstiltak etter plan- og bygningslovens kap 9. Slike planer er i hovedsak «grenseoverskridende», eks kystsoneplaner. Dette har vi jo to eksempler av i Nord Troms, en plan for de tre sørligste og en plan for de tre nordligste.

I forarbeidene til plan- og bygningsloven, skriv/dokumenter utgått av nivåene over kommunen oppfordres kommuner til å inngå samarbeid. Begrunnelsen er kompetanse, kapasitet og behov som går på tvers av kommunegrenser. Mulighetene for å overføre myndighet fra en kommune til et samarbeidstiltak er begrenset, - det er kommunestyret selv som vedtar eksempelvis kommuneplaner, kommunedelplaner og reguleringsplaner.

På oppdrag fra KMD har NIBR gjort en rapport «Interkommunal planlegging, muligheter og utfordringer». Rapporten er fra 2015. Noen av funnene i rapporten er:

- Kommuner ser flere ulemper enn fordeler med å inngå et forpliktende plansamarbeid etter plan- og bygningsloven
- Det er lang tradisjon for at kommuner utarbeider planer på egenhånd og i minst mulig grad «blander» seg bort i hva andre kommuner gjør.
- Lokalpolitikere ser på plan som et felt til å fremme lokal politikk. Derfor er politikere sjelden interessert i et samarbeid med nabokommuner.
- Lokaliseringsspørsmål har stoppet mange forsøk på interkommunalt plansamarbeid, (hvor skal plankontoret være, hyttefelt osv).

NIVI, (foretak samfunnsfaglig analyse) har i 2013 på oppdrag fra KS og KMD utarbeidet et notat om kommunenes planarbeid. Hovedtemaer i notatet er

- Oversikt over mulighetsrommet og modeller for IK-samarbeid
- Beskrivelse av egenskaper og konsekvenser av de ulike alternativene
- Beskrivelser av eksempler på plansamarbeid

Om kommunene i Nord Troms på nytt skulle inngå i et forpliktende plansamarbeid må:

- Behovet defineres, (hvorfor).
- det bestemmes hva som skal inngå i et samarbeid.
- Hvordan dette skal organiseres
- Hvordan skal oppgavene prioriteres kommunene i mellom.

Etter mine vurderinger vil det sistnevnte kulepunkt være mest utfordrende. Det er lett å tenke seg en situasjon med ulike ønsker / behov ved fra de ulike kommunene. Prioriteringer av behovene vil føre til uenigheter og konflikter som i neste omgang resulterer i oppløsning. Dette var utvilsomt en vesentlig årsak til at vårt samarbeid ble oppløst. Vi fikk ikke levert hovedprioriteringen innen prosjektperioden på 3 år, dvs vi fikk et verst tenkelig resultat - *noen fikk men andre fikk ikke.*

Kommunene må ha tilgang til personell som besitter kompetanse, (formal/realkompetanse), i å få fram kommunale planer og oppfølgning av disse. Vi har erfart at det det er utfordrende både å rekruttere og beholde kompetent personell. Før å rekruttere og beholde fagfolk med relevant kompetanse må vi kunne tilby fagmiljø og attraktive arbeidsplasser.

For å oppnå denne målsettingen i vår region foreligger det to alternativer:

Felles plankontor etter samme mal som forrige gang. Risikoen for at det oppstår konflikter tilknyttet prioriteringer er overhengende, spesielt det en kommune eks bare har en planlegger og stillingen er overført kontoret.

Det andre alternativet er å opprette en mer formalisert og forpliktende lokalt forum for plan og arealforvaltning. Noen føringer for et slikt forum kan tenkes å være:

- Forumet forankres i kommunens toppledelse, eks at innkalling til møter i forumet gjøres av rådmann / kommunalsjef. Det samme nivået har ansvaret for møteledelsen.

- Det legges opp til et minste antall møter i året, eks 2 dagsmøter pr kvartal. I minst et av møtene deltar representant for regional nivå.
- Møtene dokumenteres med møteinnkallinger / referater.
- Årlig avsettes det økonomi for å drifte forumet.
- Det gjøres et grundig forarbeid til hva skal være tema for det enkelte møte.
- Forumet må omfatte personell med fagkompetanse på kommunal planlegging,(areal-/samfunn), risiko-/sårbarhetsanlyser, kartverk, oppmåling, matrikkel o.l. (NB: det innføres krav om autorisasjon for landmåler)
- Forumet utarbeider forslag til støtte- og samhandling på tvers av kommunegrenser, (eks hvordan handtere fravær av oppmåler i en av kommunene).

Jeg tror at alternativet med å etablere et plan-/areal-forum vil kunne være et første skritt på veien mot et mer fast plansamarbeid. Det er allerede nå atablert ulike uformelle samarbeidstiltak innenfor temaet plan og arealforvaltning.

13.4.18 Ep

«15.mars vedtok Stortinget krav om landmålerfaglig utdanning for å kunne kalle seg landmåler. Det blir nå innført krav om både bachelorutdanning og relevant praksis.
Dette er en stor seier for Tekna Samfunnsutviklerne, som har kjempet for å få på plass et autorisasjonskrav i flere år.
- Det norske eiendomsregisteret – matrikkelen – har klare mangler. Noe av årsaken til at matrikkelen holder så dårlig kvalitet er at det ikke har vært faglig krav eller autorisasjonskrav for å drive oppmåling av eiendommer, slik det er i de aller fleste andre land i Europa. Det sier leder for Tekna Samfunnsutviklerne Arve Leiknes.
Vi har tiltro til at Kommunal og Forvaltningskomiteen har vurdert om ordningen med kompetansekrav og Landmålerbrev kan innføres også med fortsatt kommunal oppmåling. Vi håper at innføringen av landmålerbrev, vil bidra til økt kompetanse også i små distriktskommuner der utfordringene med å skaffe kompetente landmålere har vært størst.»

Referat planmøte, 6.6.18

Til stede:
Gunn Andersen og John Johansen, Kåfjord, Joakim Stensrud Nilsen, Storfjord, Eivind Mathiesen, Cissel Samuelsen og Kjell Ove Lehne, Skjervøy, Dag Funderud, Hanne Henriksen og Birger Storaas, Nordreisa, Jan Inge Karlsen og Frank Pedersen, Kvænangen

Lyngen kommune møtte ikke.

Møteleder: Frank Pedersen
Referent: Cissel Samuelsen

Det var satt opp følgende agenda for møtet:

- **Et kort tilbakeblikk før vi ser framover**
  - Intensjoner
  - Erfaringer
- **Kompetanse – kapasitet**
  - Status i kommunene ift planarbeid
- **Gjenopptaking av plansamarbeid?**
  - Hvorfor?
  - Hva er det aktuelt å samarbeide om?
  - Hva er det ikke aktuelt å samarbeid om?
- **Samarbeidsform/-modeller**
  - Drøfting av ulike former for samarbeid

1. Erfaring fra plankontoret

Plankontoret ble lagt ned i 2015, etter 3 års drift. Fra oppstart av kontoret til det ble lagt ned ble det brukt ca 12 mill., hvorav Troms Fylkeskommune bidro med 4,35 mill. Fra fylkesnivå har det vært uttrykt stor skuffelse over at prosjektet ikke ble videreført til ordinær drift, både med tanke på de ressursene som var lagt ned, men også med tanke på vedvarende svak kapasitet og/eller kompetanse på plan.[1]

Det må også legges til at plankontoret hadde en lang forfase (4 år), der det ble gjort en del forarbeid før etablering. Til tross for et omfattende forarbeid, kan det se ut som om noen vesentlige moment ikke var godt nok drøfta da målsettingene for prosjektperioden ble fastsatt: En ser i ettertid at det var urealistisk å nå målet om ferdigstilte arealplaner for alle kommuner i løpet av den 3-årige- prosjektperioden – dette fordi flere av kommunene mangla kommuneplanens samfunnsdel. Sistnevnte er en omfattende plan som en må påregne store ressurser til og en tidshorisont på 1-2 år. Det ble i møtet også påpekt at politikerne ofte ikke

[1] Storfjord, Skjervøy og Nordreisa ønska videreføring av plankontoret, men trakk seg når grunnlaget ble svekka ved at to kommuner gikk ut.

har en grunnleggende forståelse for omfanget og kompleksiteten i planarbeid, og at ambisjonene derfor kan være høyere enn mulighetene for gjennomføring.

Når det gjelder organiseringa av Nord-Troms Plankontor, ble praksis med fleksibel kontorsted omtalt som «et evig gnagsår» (Dag Funderud, Nordreisa). Det var ikke lett for daglig leder å styre mannskapet som delvis var i kontorfellesskap på Storslett og delvis var i sine respektive hjemkommuner, dette gjaldt Kvænangen og Kåfjord. Klarere og eksplisitte retningslinjer ville gitt leder bedre mulighet for å styre ressursene. Kjøring mellom kontorsted som spiste av arbeidstida, ble også nevnt som en ulempe. Ikke alle møtedeltakerne anså løsning med fleksibelt kontorsted som et problem. Det vises bl a til erfaring med fjernledelse, som ikke tilsier at leder og ansatte nødvendigvis må være fysisk samlokalisert for

Daglig leder for plankontoret forholdt seg til et styre, bestående av rådmennene, og ei ressursgruppe med fagfolk fra de 5 deltakerkommunene. Styret brukte nok for lite tid på oppfølging av plankontoret, spesielt i forhold til prioritering av oppgaver/årsplaner ved kontoret. Ei omforent prioritering av oppgaver for hvert år kunne ha redusert misnøyen med at noen kommuner fikk mer igjen enn andre. Det var kanskje ikke den beste løsninga med et styre bestående av rådmenn, som gjerne har mange prosjekt og tjenestesamarbeid å følge opp.

I forhold til ressursgruppa ble den vurdert som greit fungerende, men samtidig kom det fram at det hadde vært svært få møter. Alle møtedeltakerne var samstemte om at kommunene må ha person(er) med plankompetanse på hjemmebane, selv om det er oppretta et plansamarbeid. Planleggerne savna ofte dette: Kommunene inntok ei bestiller-rolle, og var for passive i planprosessene.

Et annet moment som også ble nevnt, var hjemkommune-tenking. De ansatte på plankontoret var knytt opp mot spesifikke kommuner.[2] Dette var en hemsko i forhold til å tenke ett kontor for alle de fem kommunene. Planarbeid fordrer bredde i kompetansen, og da er det ikke riktig å peke på at enkeltansatte tilhører den og den kommunen.

De ulike kommunene har svært forskjellig syn på hvorvidt en fikk noe igjen i forhold til ressursene som ble lagt inn i prosjektet. Hovedankepunktet går nok på at arealplanene ikke ble ferdigstilt, og at arbeid med reguleringsplaner tok tid fra arealplanarbeidet. Nordreisa og Skjervøy er nok mest fornøyd med hva en fikk igjen. Storfjord kom godt i gang med arealplanen, men fikk ingen produksjon av reguleringsplaner. Fra Kåfjord var vurderinga at med tanke på hvor store økonomiske ressurser som ble lagt inn, var utbyttet altfor dårlig. Kvænangen uttrykte også misnøye med utbyttet for egen kommune – Nordreisaplanen tok for mye ressurser (Jan Inge Karlsen). Samtidig ser en at kontoret ikke fikk høste effektiviseringsgevinst av arealplanarbeidet, da det ble lagt ned før en kunne gjøre seg nytte av erfaring fra de første planene.

Hovedinntrykket etter en runde med tilbakeblikk er at det både politisk og administrativt var bred enighet om målsetting og behov for et samarbeid på plan, men uenigheter om struktur, herunder ledelsesstruktur, organisering og prioriteringer skapte negativitet. Dårlig samsvar

[2] Forståelsen av hvordan de ulike personressursene ble brukt, er sprikende. Kåfjord v/Gunn Andersen, har påpekt følgende: De ansatte var ikke knyttet til sine «opprinnelseskommuner». Daglig leder ved plankontoret hadde det fulle ansvaret for driften. Og daglig leder prioriterte selv oppgaver og ressursbruken internt i plankontoret.

mellom målsetting og gjennomføringsmulighet bidro også til at plankontoret møtte motstand og til slutt ble lagt ned.

Hvilke lærdommer kan en trekke fra erfaringa med Nord-Troms Plankontor?

- Leder må ha en helhetlig struktur å lede.
- Leder må ha det fulle ledelses- og driftsansvar
- Kommunene må ha noe mer enn bare en bestillerrolle – planarbeid fordrer dialog med hjemkommunen – all plankompetanse må ikke flyttes ut i et plansamarbeid
- Den politiske forankringa er viktig – og kunnskap om kompleksitet og krav i planarbeid må også tilflyte politikerne.
- Avklar hvor grensene går mellom kommunene og plankontoret
- Ansatte i et plansamarbeid skal ikke være knytta til enkeltkommuner, men jobbe som et helhetlig team for alle samarbeidende kommuner.
- Realistiske forventninger/ambisjoner ift hva som skal oppnås med hvilke ressurser.
- Det er viktig å gjøre et grundig forarbeid før et eventuelt nytt plansamarbeid
- Siden krava til planarbeid stadig skjerpes, er det viktig at et fagmiljø har god bredde i kompetansen.
- Det bør være en link mellom et sentralisert planarbeid og lokal driftsenhet/enkel saksbehandling

2. **Hvilke planoppgaver vil det være aktuelt å samarbeid om?**

Det er enighet om at disse oppgavene bør prioriteres ved et eventuelt samarbeid:

Revidering av kommuneplanens arealdel
Utarbeidelse av kommunale reguleringsplaner (produksjon – ikke bare saksbehandling)
Temaplaner?

Gruppa var ikke samstemt ift om kommuneplanens samfunnsdel skulle inngå i et plansamarbeid. Slike planer er svært ressurskrevende og har et innhold som favner alle fag- og tjenesteområder i kommunene – ikke minst er folkehelse blitt en sentral del. Det tverrfaglige perspektivet krever mye medvirkning fra kommunene uansett om en overlater prosessledelse til et plansamarbeid. På den annen side kan nettopp kompetent prosessledelse bidra til at samfunnsplanene gjennomføres.

De samme betenkningene gjelder kommunal planstrategi – da hver enkelt kommune må involveres sterkt i disse planprosessene.

Det er enighet om at det ikke er aktuelt å inngå samarbeid innen byggesak, landbruk og/eller oppmåling i startfasen, men at det kan tas opp til vurdering på sikt. I denne omgang sees kun plansaker som samarbeidsfag.

3. **Status – hvor trykker skoen mest?**

Kåfjord:
Det er usikkerhet ift rekruttering av plankompetanse. Nåværende planlegger slutter i august. Det foregår store utbyggingsprosjekt fra statlig side, noe som også krever mye fra kommunalt hold. Den kommunale kapasiteten beskrives som sprengt.

Kvænangen:
Har et stort etterslep på plansiden. Store deler av planressursen går nå til fullføring av kommuneplanens arealdel, samt plan for idrett, friluftsliv og kultur. Kommuneplanens samfunnsdel er ikke igangsatt. Det pågår et arbeid med noen delplaner/temaplaner, mange ligger på vent. Kommunen har en planleggerstilling. Den er besatt av en vikar, da den faste planleggeren e ute i permisjon. Andre på avdelinga bidrar også på plansiden, men det begrenses da de har sine «egne» faglige oppgaver. Sett i forhold til de utfordringene som kommunen har på plansiden, så er dagens ressurs/ressurser for liten.

Storfjord:
Kommunen har 1 stilling på plan. Kapasiteten rekker til saksbehandling av private og statlige planer, men ikke til produksjon av kommunale reguleringsplaner. Mangelen på oppdaterte/nye reguleringsplaner fører til at det går mye tid til å behandle dispensasjonssaker og gi veiledning. Utarbeiding av nye planer blir i stor grad satt ut til konsulenter. Liten administrasjon gjør også at planlegger ofte må gjøre andre «ikke-planoppgaver».

Nordreisa:
Kommunen har 1,8 stillinger til planlegging. Kompetansen er bra, men arbeidsmengden er stor. Sakene som nå ligger «i kø» utgjør anslagsvis arbeid for ett år framover, forutsatt dagens kapasitet.
Mange private reguleringsplaner på gang gjør at egne planer skyves ut i tid. Koordinering og samhandling med Statens Vegvesen ift prosjektering av Storslett sentrum tar også noe av kapasiteten. Det er også mange dispensasjons- og klagesaker.

Skjervøy:
Kommunen har ingen dedikert ressurs ift planlegging. Det er stort arbeidspress, og stort press på areal, spesielt til industri. Det er også stort behov for flere boliger. Arealmangel i sentrum framtvinger behov for nye reguleringsplaner/områdeplan. Et arbeid med sentrumsplan settes i gang nå.

Felles for alle kommunene:

- Det er et gap mellom kapasitet og politiske forventninger og ambisjoner.
- Kravene til kvalitet og omfang av momenter som planleggerne skal ta inn i sin planlegging, blir stadig skjerpa.
- Juridisk kompetanse er for svak
- Sårbarhet - vanskelig kompetanse å rekruttere og beholde
- Kommunene tar for lav pris mht behandling av reguleringsplaner

Digitalisering kan forenkle noe, men utviklinga er ikke nådd så langt at en høster store gevinster av dette nå.

Organisering:

Utgangspunktet for drøfting av organisering var et notat fra rådmannen i Kåfjord, som anbefaler en forsiktig oppstart med et fagnettverk/fagforum. Opprettelse av et fagnettverk kan bane vei for et bredere og mer forpliktende samarbeid på sikt. Ulempen med et slikt forum er at det ikke går av seg selv. Det må ledes av en ressurs med faglig kompetanse kan sende innkallinger og skrive referat, planlegge møter og drive nettverket framover med tanke på faglig utvikling, jfr nettverk innen helse og skole. Et forsøk på å revidere klima- og miljøplan viser at det ikke er lett å finne tid og rom for å jobbe sammen med planer uten at en dedikert ressurs. Nordreisa v/Funderud uttrykte vilje til å starte med et nettverk, mens Storfjord, Kvænangen og Kåfjord så forslaget fra Einar Pedersen som et mulig forprosjekt som kunne berede grunnen for et nytt plansamarbeid. Skjervøy uttrykte liten tiltro til at et fagnettverk ville fungere, og at et plansamarbeid etter kommunelovens §28 (vertskommune) var å foretrekke.

Anbefaling: det nedsettes ei arbeidsgruppe som ledes av en ekstra ressurs som utreder hva et framtidig plansamarbeid skal omfatte og dernest hvordan det skal organiseres.

NORD-TROMS PLANKONTOR

PROSJEKTET ER STØTTET AV TROMS FYLKESKOMMUNE

SLUTTRAPPORT PROSJEKT «NORD-TROMS PLANKONTOR»

Prosjektperiode 2012 – 2015

Arne Samuelsen

Daglig leder/ prosjektleder

Innhold

Forord - sammendrag 2
1. Bakgrunn 3
2. Organiseringa av prosjektet 4
2.2. Økonomi 5
2. Hvilke oppgaver skulle prosjektet løse? 6
2.1. Kommuneplanlegging 6
2.2. Reguleringsplanlegging 6
2.3. Eksterne planer / andre planer / utredning / analyse 6
4. Hvordan har plankontoret løst sine oppgaver? 7
Arbeidet med kommuneplanens arealdel i kommunene 7
4.1. Private reguleringsplanforslag 8
Andre kommunale planer 8
5. Vurdering av organisering og oppgaveløsning 9
5.1. Valgt organisering – fordeler og ulemper 9
Styringsgruppa 10
Ressursgruppa 10
Administrativ og politisk forankring 10
Lokale arbeidsgrupper 11
Desentral organisering og ledelse 11
Reduksjon av avstandsulemper 12
Digitalt planregister 12
Informasjon 12
5.2. Fagmiljø og kvalitet 12
6. Avslutning 14
Hvorfor ble ikke prosjektet videreført? 14
Hva har vi lært? 15

UTKAST

Forord - sammendrag

Dette skulle ikke vært en sluttrapport, - men en erfaringsrapport for hvordan vi i felleskap hadde bygd opp et slagkraftig regionalt planmiljø her i Nord-Troms. Tanken var at ved å samordne planressursene i kommunene, ville man få bedre plantjenester.

I skrivende stund må vi konkludere at slik skulle det ikke gå. Da kommunestyrene i Kåfjord og Kvænangen sa nei til videreføring sommeren 2015, og Storfjord også trakk seg i oktober, var det slutt for prosjekt plankontoret.

Som daglig leder av prosjektet i over tre år er det derfor trist å registrere at vi ikke lyktes med å få etablert plankontoret som en varig løsning i Nord-Troms. Dette til tross for at vi over år har fått etablert flere interkommunale løsninger i Nord-Troms, det være seg regionråd, IKT, barnevern, avfallshåndtering, osv. Disse samarbeidene er kommet i stand bl.a. for å levere bedre tjenester til våre innbyggere.

Prosjektet sitt hovedmål har vært å få på plass oppdatert arealplaner hos våre eierkommuner. Ved prosjektslutt har Nordreisa vedtatt sin arealplan mens hos de andre kommunene kun gjenstår sluttbehandling etter at det ble sendt ut høringsutkast i løpet av vår – høst 2015. Så i den grad det ikke kommer inn store endringer, bør det også være mulig for de øvrige kommunene å ha en sluttbehandling i løpet av vinteren – våren 2016.

Et annet prosjektmål har vært løpende behandling av private reguleringsplaner. I våre kommuner omfatter dette i stor grad private hyttefelt, og det er en klar sammenheng mellom antall slike saker og en oppdatert arealplan. Eksempelvis førte ferdigstillelsen av arealplanen i Nordreisa til at fikk vi inn en rekke nye private reguleringsplaner. Det kan forventes at det vil komme flere private planalternativ fra de øvrige kommunene etter hvert som de ferdigstiller sine arealplaner.

Denne sluttrapporten oppsummerer de viktigste erfaringer fra en tre års prosjektperiode med Nord-Troms plankontor. Det har vært spennende å lede en organisasjon som til de grader har potensiale til forme samfunnsutviklingen i Nord-Troms. Sluttrapporten er ført i pennen av daglig leder så konklusjonene er nok farget av mine opplevelser.

Rotsund, 18. januar 2016

Arne Samuelsen

Tidligere prosjektleder/ daglig leder

Nord-Troms plankontor

UTKAST

1. Bakgrunn

Etableringen av prosjekt «Nord-Troms plankontor» var et resultat av at kommunene i Nord-Troms over flere år hadde store utfordringer på plansiden. Dette gjaldt spesielt utarbeidelse og rullering av kommuneplanens samfunns- og arealdel. Årsaken var begrenset administrativ kapasitet i kommunene, samt utfordringer med å rekruttere og beholde kompetanse.

Dette var bakgrunnen for at kommunene Kvænangen, Skjervøy, Nordreisa og Kåfjord i 2008 engasjerte NIBR[1] til å utarbeide en rapport om et mulig plansamarbeid i Nord-Troms. Rapporten forelå i 2009 og anbefalte kommunene å etablere et nærmere plansamarbeid ut fra følgende to modeller:

- Ett kontor med alle planressursene samlet
- Delt løsning

På bakgrunn av rapporten ble det satt ned en interkommunal arbeidsgruppe som anbefalte en delt løsning. Dvs. at ansatte i de enkelte kommunene ble permittert fra sin daværende stilling og ansatt i prosjektet.

Prosjektplan og vedtekter ble behandlet politisk i de aktuelle kommunestyrer sommeren 2010. Det ble søkt om eksterne midler fra Troms fylkeskommune, og det forelå tilsagn fra fylket i desember 2010.

Selve oppstarten av prosjektet tok sin tid, og først våren 2012 ble det tilsatt prosjektleder / daglig leder for prosjektet. Etter kort tid sluttet prosjektlederen og først i oktober 2012 var ny leder på plass og kontoret i ordinær drift. I 2013 kom også Storfjord kommune med i samarbeidet etter at de over flere utlysningsrunder ikke fikk tilsatt arealplanlegger.

Prosjektperioden var tre år, dvs. frem til 1. oktober 2015. Etter den tid vedtok styret å forlenge prosjektet ut 2015, dvs. med tre måneder. Prosjektet avsluttes fra 31.12.2015 etter at kommunestyrene valgte å ikke videreføre plankontoret.

[1] http://www.nibr.no/filer/2009-112.pdf

2. Organiseringa av prosjektet

Plansamarbeidet ble organisert etter kommunelovens § 27 om interkommunalt samarbeid, og til grunn for samarbeidet forelå følgende organisasjonsmodell:

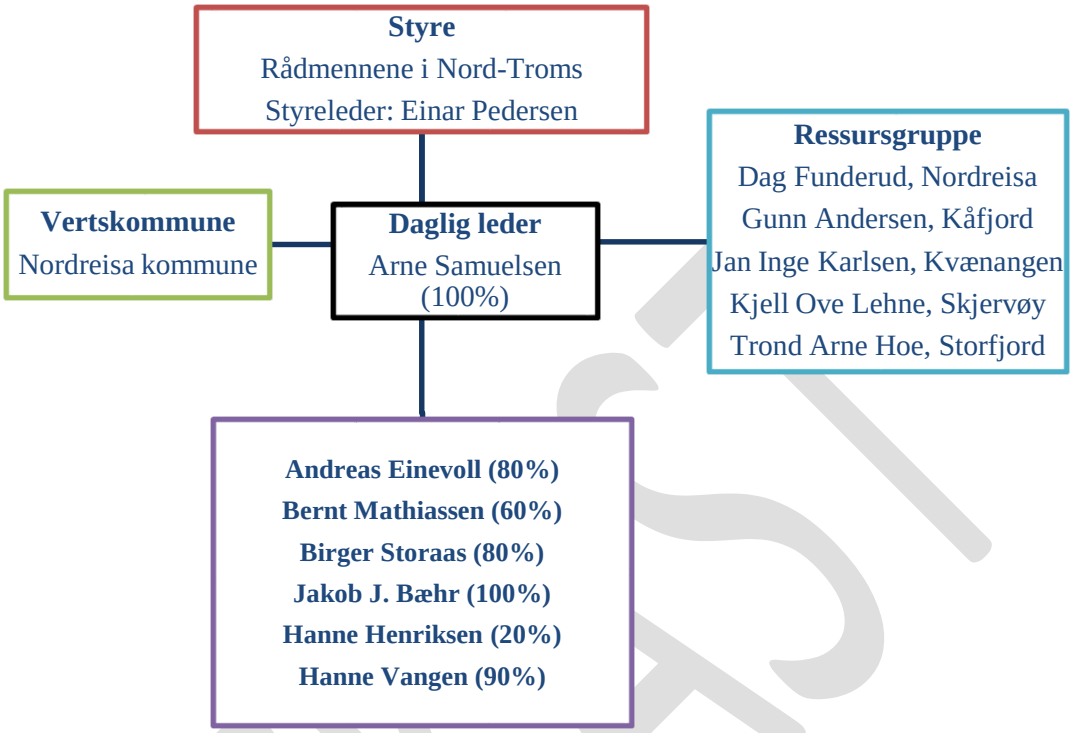

Figur 1. Organisasjonskart for Nord-Troms plankontor

Samarbeidet har hatt et **styre** bestående av rådmennene i eierkommunene, der rådmannen i Kåfjord kommune var styreleder.

Det ble etablert en **ressursgruppe** bestående av fagpersoner fra kommunene. Ressursgruppa fungerte som prosjektstøtte og rådgiver overfor daglig leder.

Nordreisa kommune har vært **vertskommune** for samarbeidet og plankontoret forholdt seg til vertskommunens administrative rutiner ref. personalforvaltning og økonomistyring.

Bemanningen av plankontoret var opprinnelig satt opp med en daglig leder og seks arealplanleggere i ulike stillingsprosenter. I løpet av prosjektperioden har Kjersti Kolbotn og Åsmund Austarheim vært inne i vikariater for å kompensere for fravær.

Fra oppstarten var kystsoneprosjektet for Nordreisa og Skjervøy samlokalisert med plankontoret. Dette prosjektet ble avsluttet 1. oktober 2014. Plankontoret har også vært kontorsted for det fylkeskommunale kystsoneprosjektet i Troms.

2.2. Økonomi

Troms fylkeskommune har vært en viktig økonomisk bidragsyter for etableringen av kontoret. Fylkeskommunen innvilget opprinnelig kr. 250.000,- i året til hver kommune, dvs. 3.75 mill. kroner over en treårsperiode. Etter at Storfjord kommune ble med i 2013, ble det innvilget et ekstra oppstartstilskudd og midler til kompetansetiltak samt lyd–bilde. Samlet har Troms fylkeskommune gått inn med 4.35 mill. kroner av et totalbudsjett på over 12 mill. kroner.

Etter prosjektperioden forelå følgende regnskap:

Utgifter fordelt på ressurser (fordelt på 3 år)	Budsjett		Budsjett		Faktiske utgifter	
Prosjektledelse	kr	1 800 000	kr	11 175 000	kr	10 170 825
Lønn ansatte	kr	7 500 000				
Adm. utgifter ansatte	kr	1 875 000				
Kontorhold (husleie og investering i inventar)	kr	600 000	kr	600 000	kr	812 701
Administrative utgifter (Opplæring, IT)	kr	700 000	kr	700 000	kr	277 733
Uforutsett (ref. økte oppstartskostnader)	kr	500 000	kr	500 000		
Sum kostnader	**kr**	**12 975 000**	**kr**	**12 975 000**	**kr**	**11 261 259**

Figur 2. Forbruk i prosjektperioden 01.10.2012-01.10.2015

I løpet av prosjektperioden har det vært et underforbruk på lønnsmidler som følge av fravær (fødselsperm og langtids sykemeldinger). For øvrig er det et overforbruk på kontorhold da prosjektet har vært nødt til å leie egne lokaler.

Prosjektet er i hovedsak finansiert over egne midler fra kommunene, samt tilskudd fra Troms fylkeskommune.

Finansiering over 3 år		
Kommunal egenandel	kr	8 625 000
Troms fylkeskommune	kr	4 350 000
Sum finansiering	**kr**	**12 975 000**
Innvilgede tilskudd fra TFK:		
TFK kap. 551.60, tilsagn RA 25/10 (tils.brev av 13.12.2010)	kr	1 800 000
LUK 01/10 T (tils.brev av 13.12.2010)	kr	400 000
Fylkesråd 176/10 (2011-2012) - (tils.brev av 13.12.2010)	kr	800 000
LUK 26/13, arkivsak 13/88 (tilsagnsbrev av 15.10.2013)	kr	1 350 000
Sum tilskudd TFK	**kr**	**4 350 000**

Figur 3. Finansieringsplan for prosjektet

2. Hvilke oppgaver skulle prosjektet løse?

I den opprinnelige prosjektplanen var plankontoret tiltenkt følgende oppgaver:

2.1. Kommuneplanlegging

- Utarbeidelse av kommunens arealplan fra oppstart: Planprogram, analyser/ utredninger, politisk prosess, forankring, saksbehandling og ajourhold av planregister.
- Revisjoner av vedtatte planer: Planprogram, analyser/utredninger, politisk prosess, forankring, saksbehandling.
- Kommunedelplaner[2]: Tematisk eller geografisk, herunder kystsoneplaner[3]. Planprogram, analyser/utredninger, politisk prosess, forankring, saksbehandling.
- Utarbeidelse av digitalt planregister[4].

Kommuneplanens samfunnsdel er som hovedregel en primæroppgave for hver kommune.

2.2. Reguleringsplanlegging

- Saksbehandling av private, kommunale og statlige reguleringsplaner.
- Delta i prosesser for utarbeidelse av arealplaner fra andre statlige fagetater f.eks. Statens Vegvesen, Kraftlinjer mv.
- Prosjektledelse på planer som har eksterne fagressurser involvert (eks. Statens vegvesen).

Etter at kontoret kom i drift har det vært fokus på punkt en og to. Under forutsetning av ledige stillingsressurser og fagkompetanse, kunne prosjektet jobbe med de øvrige punktene.

2.3. Eksterne planer / andre planer / utredning / analyse

Under visse forbehold av at det er stillingsressurser/ fagkompetanse ved plankontoret, vil det være mulig å gjennomføre følgende:

- Stedsutvikling: Styring av prosessen og gjennomføres som egne prosjekter definert av den enkelte kommune.
- Utomhusplaner, nærmiljø / parkanlegg.
- Planer / utredninger som utgjør faggrunnlag for annen planlegging for eksempel energi og miljøplaner, ROS-analyser, biologisk mangfold mv. Gjennomføres som egne prosjekter definert av den enkelte kommune eller i samarbeid.

Plankontoret har ikke jobbet med denne type problemstillinger i prosjektperioden.

---

[2] Begrepet «kommunedelplaner» beskrives i PBL som «områdeplaner».
[3] Kystsonearbeidet i Nord-Troms ble organisert som egne prosjekter.
[4] Etablering av digitalt planregister var ikke med i prosjektet fra starten, dvs. det er den enkelte kommune som hadde ansvaret for å utarbeide et slikt register. Et digitalt planregister forenkler saksbehandlingen i plansaker og åpner fora direkte innsyn i gjeldende planer for publikum.

4. Hvordan har plankontoret løst sine oppgaver?

Plankontoret har i hovedsak jobbet med kommunenes arealplaner, men det er også jobbet med saksbehandling av private reguleringsplaner. Målet var at alle kommunene skulle ha ferdige arealplaner innen prosjektperioden. I den opprinnelige prosjektplanen skulle ikke plankontoret jobbe med **kommuneplanens samfunnsdel.** Arbeidet med samfunnsdelen ble vurdert å være den enkelte kommune sitt ansvar, men i løpet av prosjektperioden erfarte man fort at manglende samfunnsdel hindret fremdriften i arbeidet med arealdelen.

Arbeidet med kommuneplanens arealdel i kommunene

Nordreisa: Ved prosjektstart overtok plankontoret et pågående arbeid, og ved et tett samarbeid med administrasjonen i Nordreisa, ble planen vedtatt i mars 2013. Dette var mulig ved at man hadde et godt samarbeid med fylkesmannen i Troms. Det var også møter med Statens vegvesen, NVE, fylkeskommunen og andre regionale partnere.

Storfjord: Førsteganshøring er gjennomført, og planen er merknadsbehandlet. Planen er i sin sluttfase og planen vil med stor sannsynlighet bli sluttbehandlet vinteren 2016. Det har vært en klar fordel at leder av lokal arbeidsgruppe tidligere har jobbet i kommunen.

Kvænangen: Planen ble sent ut på førstegangshøring høsten 2015 med høringsfrist medio desember. Arbeidet med planen har utfordrende som følge av svært mange private- og offentlige innspill. Arbeidet med merknadsbehandling starter på nyåret, og mye tyder på at det går mot en annenganshøring. Det bør være mulig å sluttføre planen før sommeren 2016, men det betinger at kommunen setter av administrative ressurser.

Skjervøy: Planen har vært ute på høring og er merknadsbehandlet. Det er nå opp til kommunen om de ønsker å fremme planen til sluttbehandling. Arbeidet har vært utfordrende i forbindelse med bytte av leder i lokal arbeidsgruppe. Det har vært utfordrende å få til god medvirkning i planprosessen både politisk og ute i befolkningen. Planen har relativt få private- og offentlige arealinnspill.

Kåfjord: Planen ble sent ut på førstegangshøring høsten 2015 med høringsfrist medio desember. Planen har relativt få private- og offentlige innspill, og det har i løpet av høringsperioden komme få innspill. Arbeidet med merknadsbehandling starter på nyåret, og

UTKAST

planen kan sannsynligvis tas opp til sluttbehandling i løpet av våren 2016 i den grad kommunen setter av administrative ressurser. Oppsummert så ble målet nådd for Nordreisa. For de andre fire kommunene mener vi målet ville blitt nådd hvis plankontoret hadde fått jobbe et halvt år videre.

4.1. Private reguleringsplanforslag

I tillegg til arbeidet med arealplaner har behandlingen av private reguleringsplanforslag vært en hovedoppgave for plankontoret**.** Så langt er det nok Nordreisa kommune som har hatt flest slike saker, men det må nok forventes at trøkket blir større i de andre kommunen når de øvrige arealplanene er ferdigstilt.
Målet her er nådd ved at alle innkomne planer er behandlet eller under behandling da kontoret ble lagt ned.

Andre kommunale planer

I den opprinnelige prosjektplanen står det at utarbeiding av reguleringsplaner kan gjøres hvis det er kapasitet. Noen kommuner hadde likevel ambisjoner om at plankontoret også skulle utarbeide reguleringsplaner for kommunene. Konkret har plankontoret utarbeidet reguleringsplan for Sandøra industriområde i Skjervøy og reguleringsendring av Bjørkholt boligfelt og Birtavarre II boligfelt i Kåfjord.
Disse sakene har bidratt å bygge kompetanse i prosjektet, og det har vært lærerikt å jobbe med denne type planer. Samtidig har disse planene dreid fokus bort fra arbeidet med de overordnede arealplanene. Det har derfor vært en løpende vurdering av ressursbruken sett opp mot et ønske om å bygge kompetanse for på sikt å bli et komplett plankontor. Ut i fra prosjektplanen litt forsiktige mål, mener vi det er nådd.

UTKAST

5. Vurdering av organisering og oppgaveløsning

I dette kapitelet gis det en vurdering av hvordan plankontoret har løst sine oppgaver sett opp mot prosjektets organisering, ledelse og bemanning.

5.1. Valgt organisering – fordeler og ulemper

I den opprinnelige prosjektplanen ble en desentral organisering sett på som en viktig premiss for realiseringen av plankontoret. Man så for seg at kommunens planlegger skulle være knyttet til plankontoret samtidig som de var lokalisert i sin primærkommune. Dette ble også problematisert i rapporten til NIBR, der man påpekte:

> *«Den største ulempen med modell 2 (Les: Delt løsning) er etter vårt syn at de ansatte kan komme i en vanskelig dobbeltrolle: De kan bli møtt med klare krav fra hjemkommunen om å prioritere oppgaver som lokalt blir sett på som akutte. Tilsvarende kan de bli møtt med krav om å prioritere viktige oppgaver på det interkommunale kontoret.»*

I prosjektplanen for plankontoret valgte man å løse denne problemstillingen på følgende måte:

> *«Intensjonen er at hver enkelt kommune har en egen kontaktperson i samarbeidet som har hovedansvaret for denne kommunen. Kontaktpersonen skal ha kontordager i kommunen, og møter i kommunestyret / planutvalg når saker fra planavdelingen er oppe. Det vil si at avdelinga er desentralisert med kontorer i hver kommune i tillegg til et felles kontor.»*

Etter at prosjektet startet opp ble denne problemstillingen en utfordring, dvs. hvordan skulle forholdet mellom plankontoret og den enkelte kommune håndteres?

Valget av en desentral organisering førte til at noen ansatte måtte forholde seg til to sjefer, dvs. daglig leder for plankontoret og egen sjef ute i kommunen. Delt ledelse var en av problemstillingene som ble omtalt i den opprinnelige rapporten til NIBR, der man viste til at:

> *«I en slik modell er det derfor viktig at det på forhånd blir foretatt en grundig avklaring av hva den enkelte skal gjøre på sine to arbeidssteder. En fordel med en slik modell kan være at de ansatte får et større faglig miljø å forholde seg til (gjennom det interkommunale kontoret), samtidig som de kan beholde interessante fagoppgaver i hjemkommunen.»*

På den ene side førte denne organiseringa til at de desentrale ansatt fikk en god oversikt over de dagsaktuelle utfordringene til kommunen. Dette var informasjon som i liten grad ble overført til de øvrige ansatte på «hovedkontoret». På den andre side fikk de desentrale ansatte i mindre grad ta del i de faglige diskusjonene på hovedkontoret. Bruk av Lync kompenserte til en viss grad for dette, men hadde sine klare begrensinger

UTKAST

Styringsgruppa

Rådmennene i de fem kommunene har fungert som styre for prosjektet og har behandlet saker av prinsipiell karakter, samt budsjett, virksomhetsplan og årsmelding.

Det har i løpet av prosjektperioden vært store utskiftninger i styret da både Nordreisa, Kvænangen og Skjervøy har fått nye rådmenn. Det er sannsynlig at de nye styremedlemmene ikke hadde det samme eierskapet til prosjektet som sine forgjengere.

Styringsgruppa leverte våren 2015 en felles innstilling om å videreføre plankontoret, men fikk ikke gehør hos politikerne. Alt tyder på at prosjektet ikke hadde tilstrekkelig politisk forankring ute i kommunene.

Ressursgruppa

I den opprinnelige prosjektplanen var det ikke tatt høyde for en egen ressursgruppe, men prosjektleder valgte å få etablert en ressursgruppe av etatsledere/ enhetsledere i de samarbeidende kommuner. Denne gruppa har vært viktig for å forankre og samordne prosjektet internt i kommunen.

Det ble gjennomført flere møter i forbindelse med prosjektstart, noe som var svært viktig for å få etablert gode samarbeidsrutiner med kommunene. Men det har også vært endringer i ressursgruppa i prosjektperioden, der Kvænangen, Skjervøy og Storfjord har kommet inn med nye folk.

Administrativ og politisk forankring

Det synes åpenbart at utskiftinger i både styre og ressursgruppa har bidratt til svekke kommunene sitt eierskap til prosjektet. Gjennom prosjektperioden har vi erfart ulike forventinger til prosjektet ute i kommunene. På den ene siden var det en forventning om at plankontoret nærmest alene skulle ivareta planprosessen fra planoppstart til endelig vedtatt plan. Mens på andre side var det kommuner som så på «planlagingen» som et samvirke mellom administrasjon og prosjektet.

En problemstillingen var at de fleste kommunene ikke hadde oppdaterte samfunnsplaner. Dette var planer som ikke var en del av prosjektet, men skapte det mye merarbeid da prosjektet i flere kommuner måtte aktivt inn for å få på plass de samfunnsmessige føringene. En oppdatert samfunnsplanen skal legge føringer på arealplanen. Dette gjaldt spesielt

UTKAST

kommuneplanen for Skjervøy- og Kvænangen kommune, hvor det innledningsvis i arealdelen ble utarbeidet en samfunnsplan «light».

Lokale arbeidsgrupper

I arbeidet med arealplanen for Nordreisa så man verdien ved at plankontoret jobbet tett med administrasjonen i kommunen. Dette var erfaringer som ble tatt med i det videre arbeidet med arealplaner i de øvrige kommunene. For å bygge bro mellom plankontoret og kommunen ble det etablert egne arbeidsgrupper med to ansatte fra plankontoret, og 2-3 ansatte fra administrasjonen i den enkelte kommune (i stor grad fra teknisk sektor).

De lokale arbeidsgruppene fungerte godt i noen kommuner, mens andre hadde problemer som følge av manglende lokal administrativ kapasitet. Også plankontoret hadde problemer med å følge opp som følge av sykdom og permisjoner. Dette ble til en viss grad kompensert ved å ta inn vikar, men fremdriften varierte som følge av alle disse faktorene.

Desentral organisering og ledelse

Intensjonen med plansamarbeidet var at alle kommunene skulle ta ut sine planressurser og legge de i plankontoret. Dette var omstridt da det kunne føre til at de minste kommunene ville bli helt uten overordnet plankompetanse. Dette var også årsaken til at man var svært kritisk til et samarbeid basert på en sentral organisering, dvs. at alle planressursene ble lokalisert til ett plankontor. Ved prosjektoppstart i oktober 2012 var dette fortsatt ikke avklart, og mye tid gikk med på å få på plass avtaler og rutiner. Det var stor uenighet innad i styret til hvordan en desentral organisering skulle praktiseres. På ett tidspunkt i løpet av det første driftsåret kunne det se ut som om hele prosjektet skulle bryte sammen!

I praksis valgte styret å gi daglig leder alle fullmakter til hvordan denne organiseringa skulle praktiseres. I ettertid har dette vært en av de store utfordringene med prosjektet, dvs. hvordan få til en god oppgaveløsning basert på ressurser som til daglig er lokalisert utenfor prosjektet?

Men samtidig er det forståelig at de minste kommunene ikke ønsket gi slipp på sine planressurser da de utgangspunktet hadde et marginalt planmiljø. Også fra prosjektet så vi klart verdien av å ha et oppegående planmiljø ute i kommunene, noe vi var avhengig av for å få til gode planprosesser.

UTKAST

Reduksjon av avstandsulemper

Ved oppstart av plankontoret ble det sett på som en suksessfaktor at eierkommunene hadde et felles IT-samarbeid (felles systemer for sak/arkiv, økonomi og kart). Spesielt ble lyd/-bildesystemet «Lync» vurdert som et viktig samhandlingsverktøy. Det skulle ta over ett år før Lync fungerte tilfredsstillende. Dette var utfordrende i oppstartsfasen da det var viktig å få på plass samhandling mellom hovedkontoret og prosjektansatte ute i kommunene.

Etter at systemet var oppe og gikk har det vært en viktig suksessfaktor for samarbeidet, dvs. det har i mindre grad har vært behov for å samle folk fysisk, dvs. mye tid spart i bil.

Digitalt planregister

Utarbeidelse av digitalt planregister var ikke med i den opprinnelige prosjektplanen, men det var et ønske om at plankontoret også skulle starte dette arbeidet. Ved prosjektstart var det bare Nordreisa kommune som hadde etablert et slikt register. Plankontoret tok initiativet til etablering av en brukergruppe fra den enkelte kommune, men det viste seg vanskelig å få satt av personalressurser ute i kommunene til å følge opp dette arbeidet. Det var det kun Skjervøy som satte av ressurser til å systematiserte eksisterende reguleringsplaner.

Plankontoret har i høringsperioder satt av ressurser til å digitalisere reguleringsplaner, og ved prosjektslutt er store deler av planregistret for Skjervøy kommune på plass. Arbeidet med Storfjord er startet, mens det ikke er gjort noe i Kåfjord og Kvænangen.

Informasjon

Det ble etablert egen nettside for prosjektet på www.ntplan.no. Dette har vært en ren informasjonsside for prosjektet. I den daglige drift ble alle plankontorets nyheter (planer på høring osv.) lagt ut på den berørte kommunes hjemmeside.

Det er også utarbeidet egne nyhetsbrev om prosjektstatus og fremdrift som ble lagt på ut prosjektets hjemmeside. Nevnte hjemmeside kan også fungere som en informasjonsbase om hvilke erfaringer som er gjort i prosjektperioden.

5.2. Fagmiljø og kvalitet

Det har vært et overordnet mål om at plankontoret skulle bli et spesialisert planmiljø som skulle jobbe med overordnede planer. Ved å samle fagpersoner i ett felles fagmiljø hadde man en ambisjon om å utarbeide planer med høyere kvalitet, samt «ta unna» planarbeid som kommunene selv ikke har kapasitet til å gjennomføre.

I løpet av prosjektperioden har er det kommet gode tilbakemeldinger fra både sektor-myndigheter og private plankonsulenter til den jobben som er gjort. Fylkesmann Bård Pedersen sa i FiN 12. desember 2015 om de planer som plankontoret hadde utarbeidet at.. «*vi ser jo også på det som leveres at det er en helt annen kvalitet på planene enn det var før*».

Plankontoret har også bidratt med foredrag på eksterne fagsamlinger og deltatt i nasjonal ressursgruppe for VA i kommunal arealplanlegging. I dette arbeidet er det gitt innspill til endringer av plan og bygningsloven. Det betyr kompetanseheving og muligheter for regionen til å påvirke nasjonal politikk.

Ett annet mål med etableringen av plankontoret var å bygge opp kompetanse på plansiden i regionen. Dette har plankontoret i stor grad lyktes med, dvs. det er tilsatt folk med relevant real- og fagkompetanse. Fra å ha slitt med å rekruttere kompetente folk i kommunene, opplevde plankontoret å få 17 søkere på utlysningen av et vikariat i mai 2014.

Flere av de ansatte har også i løpet av prosjektperioden tatt kompetansegivende kurs og studiepoeng. Troms fylkeskommune har tatt initiativet til flere kompetanseopplegg (bl.a. prosessledelse) og fagrelaterte samlinger. Disse har vært svært nyttige for plankontoret og kommunene for øvrig.

UTKAST

6. Avslutning

Plansamarbeid i norske kommuner er ingen ny ide. Vi har en rekke eksempler på at det har fungert bra i periode, for så å bryte sammen. Det er rasjonelt å jobbe sammen med felles problemstillinger men utfordringen er hvordan dette skal organiseres. Plankontoret har vært organisert som et interkommunalt etter § 27 i kommuneloven, der den enkelte kommune har bidratt ut fra befolkningsstørrelse.

I den pågående kommunereformen har et av argumentene for sammenslåing vært at små kommuner har for sårbare eller manglende fagmiljø. I dette perspektivet vil interkommunalt samarbeid gi større faglig miljø og dermed være en virkemiddel for å unngå kommune-sammenslåing. Etableringen av Nord-Troms plankontor kan sees på som en konsekvens av denne problemstillingen, og prosjektet har i flere sammenhenger blitt fremhevet som et godt eksempel på at små kommuner gjennom samarbeid er i stand til å løse spesialiserte planoppgaver.

Hvorfor ble ikke prosjektet videreført?

Det er ikke enkelt å peke på en klar årsak til hvorfor kommunestyrene i Kåfjord- og Kvænangen kommune sa nei til videreføring. Men det er jo mulig å spekulere, og så langt ser jeg for meg følgende forklaringer:

- Manglende innsikt i fagområdet kommuneplanlegging både i administrasjonene og blant politikerne. I tillegg hadde prosjektet manglende politisk forankring.
- Enkelte av kommunene følte at de fikk for lite ut av prosjektet og arbeidet med arealplanene tok relativt lang tid.
- Trussel om fremtidig sammenslåing med andre kommuner førte til økt skepsis til å legge tjenesteløsning utenfor egen kommune.

I etterkant av nedleggingsvedtaket har det vært argumentert bl.a. fra Kvænangen om at man fikk for lite ut av samarbeidet (FiN 12.12.15). Dette kan nok stemme om man kun ser på behandling av antall private reguleringsplaner. Bakgrunnen til dette var at kommunen selv hadde satt stopp til behandling av nye planer i påvente av en revidert arealplan. Årsaken til at arbeidet med arealplanen trakk ut var bl.a. som følge av en manglende samfunnsdel.

En annen faktor var kravet om desentralisert organisering fra Kvænangen og Kåfjord, dvs. at de prosjektansatte skulle kunne jobbe og bo i sin primærkommune. Prosjektet tok hensyn til dette og det kan derfor synes som et paradoks at det var disse to kommunene som først trakk

UTKAST

seg ut av samarbeidet. En skulle tro at det var disse kommunene som hadde de største utfordringene med små fagmiljø og dermed mest å tjene på å opprettholde samarbeidet.

Det kan også stilles spørsmål om en tre års prosjektperiode er nok til å få på plass en organisasjon som dekker kommunene sine behov for planarbeid? Dette ble også poengtert i den opprinnelige notatet til NIBR (2009:18), der de forslo en prosjektperiode på fire til fem år.

Hva har vi lært?

Prosjektets hovedmål om å få på plass arealplaner er i disse dager er i ferd med å realiseres. Det er nå opp til den enkelte kommune å sluttføre dette arbeidet, men det betinger at det settes av administrative ressurser. Spørsmålet er om politikerne er villig til å sette av de ressurser som er nødvendig?

Vi har i løpet av prosjektperioden blitt kontaktet av en rekke kommuner som ønsker å etablere et tettere plansamarbeid, og har kommet med følgende råd:

- Sørg for at prosjektet er godt forankret både administrativt og politisk.
- Få en tidlig rolleavklaring over hvilke oppgaver prosjektet skal løse, og hvilke oppgaver kommunen skal løse.
- Sikre at det er en klar kobling mellom prosjektet og administrasjonen i kommunen. Det må være rutiner for informasjonsflyt og felles møteplasser.

Det er viktig å være klar over at kommuneplanen skal gi retning for kommunens utvikling, men også være et dynamisk styringsverktøy. Nord-Troms regionen har en unik historie og store utviklingsmuligheter. Her vil et oppdatert planverktøy være et viktig hjelpemiddel for våre politikere til hvordan vi kan gripe disse mulighetene.

Slik jeg vurderer det vil det fortsatt være behov for å utføre de oppgaver som plankontoret har jobbet med. Plankontoret har i løpet av prosjektperioden bevist at de kan produsere gode planer, men at det er et komplisert saksområde. En reetablering av plankontoret vil ikke være mulig uten en langt bedre forankring. Om det er mulig i disse reformtider gjenstår å se.

UTKAST

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2016/164 -35
Arkiv: 614
Saksbehandler: Hilde Johnsen
Dato: 25.10.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
58/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Nordkalottsenteret AS: Restsøknad byggeprosjekt, orientering status og strategi fremover

Henvisning:
Vedtekter for Storfjord kommunes næringsfond

Tidligere behandlet:
PS 08/15 Nordkalottsenteret SUS kr 1 200 000 bygg
PS 36/16 Nordkalottsenteret AS kr 267 000 ferdigstillelse bygg
PS 47/17 Nordkalottsenteret AS rest søknad – sak utsatt

Vedlegg
1 byggeregnskap
2 Rapport til Troms fylkeskommune
3 Regnskap 2017
4 Driftsregnskap per 09_2018
5 Budsjett 2019

Saksopplysninger

Styreleder Stine Jakobsson Strømsø deltar på video for å orientere om saken.

Nordkalottsenteret AS fremmet i 2017 søknad på kr 550 553 til Storfjord kommunes næringsfond for inndekning av overskridelser på byggeprosjektet. Saken ble behandlet i formannskapet 06.09.17 i sak 47/17. Saken ble utsatt med følgende vedtak:

Saken utsettes.

Før saken tas til behandling, må det fremlegges fullstendig byggeregnskap hvor årsak til overskridelse fremkommer. I tillegg bes det om dokumentasjon på at byggelånet som Storfjord kommune har forskuttert for i 2016 (inntil 4,3 millioner) er gjort opp i sin helhet. Evt. plan for hvordan dette skal gjøres opp.

Prosjekt Nordkalottsenteret ble realisert fordi 4 aktører/samarbeidspartnere innvilget tilskudd til etableringen. Ettersom Storfjord kommune allerede har finansiert ekstrakostnader i 2016 på kr 267000, må det avklares om de 3 andre (dvs. Troms fylkeskommune, Innovasjon Norge og Statskog) kan finansierer de ytterligere ekstrakostnader som nå foreligger. Denne muligheten må utredes før Storfjord kommune tar stilling til dekningen av overskridelsene i byggeprosjektet.

I oppfølging av saken viste det seg at byggeregnskap ikke var gjort opp, og at det følgelig ikke var sendt inn sluttregnskap og utbetaling på alle utestående tilskudd. Administrasjonen i Storfjord kommune sluttførte byggeregnskapet og utarbeidet sluttrapport til Troms fylkeskommune Sistnevnte ble det særskilt bedt om som en beskrivelse av effektene av tildelingen. Begge rapporter følger som vedlegg til saken.

Byggelån var innvilget med kr 5 217 176, 28. Vedlagte byggeregnskap viser en overskridelse på kr 1 485 323, 28 etter at tilskudd fra Storfjord kommune, Troms fylkeskommune, Statskog og Innovasjon Norge er utbetalt. I tillegg er det utbetalt kr 799 938 mva-refusjon fra Skatteetaten direkte til konto i Nordkalottsenteret AS. Del av midlene er brukt i løpet av 2017-18 til nødvendige tilpasninger bygg. Det står i dag kr 708 008 på Nordkalottsenteret AS sin konto fra mva-refusjon. Styret har gjort oppmerksom på at selskapet er insolvent om Storfjord kommune krever å få utbetalt hele mva-refusjonsbeløpet. Det vil naturlig komme spørsmål vedrørende nåværende økonomiske status og videre drift på senteret ved behandling av restsøknad. Administrasjonen har valgt å invitere styreleder til orientering ved behandling av saken, samtidig som hun orienterer rundt status og kan svare på spørsmål.

Direkte svar ift vedtak 06.09.17:

Bakgrunn for overskridelser:
Storfjord kommune er byggherre. Prosjektleder for byggete er sluttet i kommunen. I følge styreleder skyldes overskridelser i hovedsak at man fant råteskader og at store deler av takkonstruksjon måtte byttes ut. Det ble også nødvendig å kjøpe inn kafédisk, inventar personalrom mv som det ikke var budsjettert for.

Inndekning med ekstra bevilgninger:
Styreleder har undersøkt med Innovasjon Norge med negativt svar. Troms fylkeskommune viste velvilje med å utbetale tilskudd på tross av ikke overholdte frister for sluttrapport. Med denne bakgrunnen, og at Troms fylkeskommune nå ikke lengre har midler på «Regionale Utviklingsmidler» som tidligere, anses det ikke som relevant å fremme en ekstrasøknad dit. Styreleder kan orientere nærmere om dialog med Troms fylkeskommune.

Status for Nordkalottsenteret, økonomi og drift fremover:

Som kjent har leietaker kafe ruija sluttet med sin kafedrift per 01.10.2018. Styret har lyst ut de ledige lokalene. Det er prognoser på underskudd kr 80 000 på drift i 2018. I 2019 kan senteret gå i balanse, men avhengig av kafedrift. Det vises til vedlagte regnskapsrapport per 09/2018 og vedlagte budsjett 2019, med to alternativer. Styreleder orienterer på møtet om status og utsikter fremover i forhold til kafédrift.

Vurdering

Vedr dekning av overskridelser på byggeprosjektet anses det ikke som realistisk å kunne oppnå ytterligere eksterne midler. For å gjøre opp byggeregnskapet må Storfjord kommune tildele nødvendig ekstra finansiering. Overskridelser bygg utgjør kr 1 485 323, fratrukket gjenstående beløp for mva-refusjon kr 708 008 vil nødvendig tildeling fra Storfjord kommune utgjøre kr 777 315.

Det er samtidig opplysninger om underskudd på drift for 2018, prognose kr 80 000.
Om dette skal løses gjennom at Storfjord kommune ikke ber om utbetaling av hele restbeløp på mva-refusjon, eller som ekstra søknad til næringsfondet når driftsunderskudd 2018 er klarlagt må drøftes i formannskapet. Det gjøres oppmerksom på at midler fra næringsfondet ikke skal benyttes til drift.

Rådmannens innstilling

Saken fremmes uten innstilling.

Totale kostnader Nordkalottsenteret - tatt over regnskapet til Storfjord kommune

BA	Bilagsnr	#	Bilagsdato	Periode	Konto	Ansvar	Dim2	AV	Tekst	Beløp
GL	11602402	1	31.12.2016	201612	213890104			0	Ref.Nordkalott -Lønn Riitta + vaktmester, Internettilknytning og avfallskontainer	71 011,81
GL	11602283	57	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 11600624Avinet AS kfr 91600684,	4 453,00
GL	11602283	58	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 11601105Riitta Leinonen dekn utlegg Nordkalottsenteret	5 007,00
GL	11602283	59	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 11601295LINDRUP MARTINSEN AS kfr 91602247	34 146,00
GL	11602283	60	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 11601296SKIBOTN BLIKKENSLAGERVERKSTED kfr 91602242	145 523,75
GL	11602283	61	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 11601297Elkjøp Norge AS kfr 91602231	9 143,10
GL	11602283	62	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 11601340Ritta Leinonen dekn utlegg Nordkalottsenteret	3 794,00
GL	11602283	63	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 11601594Utlegg Riitta L. Kjøkkenmøbl.	16 762,46
GL	11602283	64	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71600127JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	250 000,00
GL	11602283	65	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71600265JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	187 500,00
GL	11602283	66	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71600745KJELL ARNESEN AS	4 927,50
GL	11602283	67	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71600746KJELL ARNESEN AS	42 809,00
GL	11602283	68	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71600779JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	149 445,00
GL	11602283	69	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71600884KJELL ARNESEN AS	18 668,75
GL	11602283	70	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71600889JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	221 859,00
GL	11602283	71	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71600995JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	8 903,00
GL	11602283	72	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71600996JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	16 270,00
GL	11602283	73	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71600997JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	49 006,00
GL	11602283	74	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71600998JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	49 201,00
GL	11602283	75	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71600999JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	1 811,00
GL	11602283	76	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71601000JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	3 311,00
GL	11602283	77	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71601001JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	2 860,00
GL	11602283	78	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71601002JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	3 594,00
GL	11602283	79	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71601003JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	3 406,00
GL	11602283	80	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71601004JB ELEKTRO AS AVD STORSLETT	25 306,00
GL	11602283	81	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 71601290ELEKTRO SPORT AS	6 059,00
GL	11602283	82	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91600260STEINNES SNEKKERSERVICE AS	475 118,00
GL	11602283	83	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91600264STEINNES SNEKKERSERVICE AS	443 243,00
GL	11602283	84	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91600882STEINNES SNEKKERSERVICE AS	418 430,00
GL	11602283	85	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91601316AKTIV VVS AS	71 125,00
GL	11602283	86	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91601367SKIBOTN BLIKKENSLAGERVERKSTED	137 500,00
GL	11602283	87	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91601415LINDRUP MARTINSEN AS	101 269,00
GL	11602283	88	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91601485ING. ARNE DALE	3 750,00
GL	11602283	89	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91601520STEINNES SNEKKERSERVICE AS	93 750,00
GL	11602283	90	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91601567SKIBOTN BLIKKENSLAGERVERKSTED	137 500,00
GL	11602283	91	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91601963SG Finans AS	506,00
GL	11602283	92	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91601979FORBO FLOORING AS	1 627,00
GL	11602283	93	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91601997STINE JAKOBSSON STRØMSØ	31 374,75
GL	11602283	94	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602368DSV ROAD AS	4 737,00
GL	11602283	95	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602377INT.ARK INGUNN SKULBRU	60 334,40
GL	11602283	96	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602402DSV ROAD AS	812,50
GL	11602283	97	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602474AKTIV VVS AS	7 500,00
GL	11602283	98	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602475AKTIV VVS AS	35 050,00
GL	11602283	99	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602510STEINNES SNEKKERSERVICE AS	121 375,00

GL	11602283	100	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602751SG Finans AS	1 549,00
GL	11602283	101	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602775SG Finans AS	3 116,00
GL	11602283	102	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602779AKTIV VVS AS	2 665,00
GL	11602283	103	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602827LINDRUP MARTINSEN AS	12 858,00
GL	11602283	104	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602897KANSTAD EL. SERVICE AS	13 124,00
GL	11602283	105	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602916SG Finans AS	547,00
GL	11602283	106	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91603040NILSENS KONTORSERVICE AS	41 775,00
GL	11602283	107	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91603141BLOMSTERBODEN FARVESENTER AS	1 641,00
GL	11602283	108	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91603167NYSTED AS	4 252,51
GL	11602283	109	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91603277PABA AS	1 943,75
GL	11602283	110	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602060dokumentavgift	90 525,00
GL	11602283	111	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91604166	11 008,00
GL	11602283	112	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602283NYSTED AS	432,00
GL	11602283	113	31.12.2016	201612	213890104			0	kfr 91602283	108,00
GL	11602328	3	31.12.2016	201612	213890104			0	korr mva # 11602283	-108,00
GL	11602328	5	31.12.2016	201612	213890104			0	korr mva # 11602283	108,00
GL	11501969	3	21.12.2015	201512	14717	440	325	0	Korr bilag 11501940, Dagfinn Johnsen Maskin AS,	146 637,00
GL	11501933	0	15.12.2015	201512	14717	440	325	0	JB Elektro fakt 24014	187 500,00
GL	11501697	0	05.11.2015	201511	14717	440	325	0	Steinnes Snekkerverksted Jf saknr PS 9/15 FSK 120215/KST 240215	450 000,00
GL	11501935	0	15.12.2015	201512	14717	440	325	0	Steinnes Snekkerverksted AS fakt 100043	550 743,00
GL	11501932	0	15.12.2015	201512	14717	440	325	0	Aktiv VVS AS fakt 15303	110 723,00
GL	11501934	0	15.12.2015	201512	14717	440	325	0	Aktiv VVS AS fakt 15346	56 250,00
F6	91702574	1	01.12.2017	201712	213890104			0	Sikkerhetsstillelse/depositum Steinnes snekkerverksted	50 000,00
	Totalt investert									5 217 176,28
GL	11602419	3	31.12.2016	201612	213890104			0	Etablering Nordkalottsenteret TFK 2015-151 tilskudd	-410 705,00
									Dekket av næringsfondet	-1 501 853,00
									Rest TFK	-589 295,00
									Statsskog	-300 000,00
									Innovasjon Norge	-930 000,00
	Netto									1 485 323,28
	MVA refusjon utbetalt til NKS AS									???
	Rest									**1 485 323,28**

Rapport

Nordkalottsenteret AS

Skibotn, Storfjord kommune

1 Byggeprosessen 2015 – 2016

Etter politisk beslutning i Storfjord kommune om å kjøpe den gamle ICA butikken i Skibotn for kr 3 900 000 og ekstern finansiering for ombygging av lokalene var avklart, startet prosessen med å prosjektere for ominnredning av lokalene med kontorplasser, møterom, toaletter, spiserom og areal for kafe med kjøkken.

Ved befaringer i forbindelse med prosjekteringen av ICA butikken oppdaget man svakheter i yttervegger og tak samt at eksisterende rør og elektriske installasjoner hadde behov for utbedring. Videre var det behov bytte av vann- og kloakkrør samt øvrige grunnarbeid for at utearealet skulle kunne brukes til parkering mv.

Det ble utarbeidet tegninger og kravspesifikasjon som ble lagt ut på anbud (Doffin).

En entreprenør med samordningsansvar for øvrige entreprenører fikk jobben, med oppstart i oktober2015. Underveis i arbeidet oppdaget man svakheter i gulv og at eksisterende isolering av vegger og tak hadde store skader. Dette ble retta opp, men medførte ekstra kostnader i prosjektet som ble dekket av Storfjord kommune.

Fuktskade i isolering som medførte ekstra kostnader

Gamle kabler som måtte graves opp og legges nye

2 organisering og leietakere

I 2015 ble det etablert en stiftelse som skulle drive Nordkalottsenteret, men organisasjonsform ble senere samme år endre til et aksjeselskap – **Nordkalottsenteret AS**, hvor Storfjord kommune eier 100% av aksjene. Styreleder Stine Jakobsen Strømsø fungerer som daglig leder for bygget.

Leietakere med kontorplasser i Nordkalottsenteret AS er Visit Lyngenfjord, Storfjord Språksenter, Nordkalottens grensetjeneste samt NAV som er tilknyttet sistnevnte. Den største leietaker for kafedrift og turistinformasjon, kafe ruija ivaretas av selskapet Nordkalotteri AS v/ Inga Pirita Viik.

I juni 2016 var Nordkalottsenteret ferdig og de første leietakere flyttet inn. Sommeråpen turistinformasjon i sesongen 2016 ble ivaretatt av Storfjord kommune.

Fra offisiell åpning av Nordkalottsenteret AS, juni 2016

3 Drift og resultater av etableringen

Kafedrift – **kafe ruija** – åpnet først høsten 2016. Kafeen ivaretar samtidig helårsåpen turistinformasjon på vegne av Storfjord kommune. Kafedriften suppleres også med utsalg av finsk design, et populært tilbud for befolkninga i hele regionen og for turister. Fra 2018 etablere nettbutikk av kafe ruija som Norges eneste forhandler av de finske Pentik produktene. Med etablering av kafeen er Nordkalottsenteret blitt en viktig møteplass både for lokalbefolkningen og for besøkende:

Eier Inga Pirita Viik er selv finsk og har opparbeidet seg et stort nettverk hos næringsaktører i Tornedalen. Kafeen har ofte finske grupper på besøk. **Visit Lyngenfjord** og kafe ruija samarbeider tett og gjennomførte blant annet høsten 2017 workshop «Finland meets Lyngenfjord» på Nordkalottsenteret, i tillegg til visningstur til reiselivsaktører rundt Lyngenfjorden. Kafe ruija leverer catering til nordlysgrupper på besøk i Storfjord, der lokale aktivitetsbedrifter pakker og selger turer for gjester fra Tromsø. Kafe ruija er også del i pakketilbud for serie av grupper med utgangspunkt fra Levi som vinteren 2016/17 kom med vel 700 gjester til kommunen for bading i Ishavet, sauna og mat på kafe ruija. I inneværende sesong utvides tilbudet.

Etableringen av et godt kafe- og mattilbud har gitt viktige synergieffekter for øvrige reiselivsaktører i området; å tilby helhetlige pakker har vist seg utløsende for å få salg. Storfjord er ikke lengre «råvareleverandør» av nordlys som beskues fra parkeringsplasser, men tilbyr helhetlige tilbud med opplevelser og mat som selges til nordlysturister i Tromsø og Finland.

Fra kafe ruija

Kafeen har opplevd et overaskende høyt antall turister som drop-in besøk. Mange, spesielt nordlysturister, leier bil i Tromsø for å oppleve regionen på egen hånd. Generelt mangler Lyngenfjord-regionen serveringssteder og kafe ruija er blitt et viktig tilbud for hele reisemålet.

Veggene i kafeen og fellesarealene benyttes til rullerende utstillinger/salgsutstillinger for regional kunstnere.

For lokalsamfunnet er Nordkalottsenteret og kafe ruija blitt en populær og viktig møteplass. Det arrangeres konserter, strikkekafe, seminarer mv. Pensjonistforening har faste treff i kafeen. Senteret leies til barnedåp, konfirmasjoner, bursdager mv. Storfjord kommune bruker Nordkalottsenteret til møter og arrangement, for eksempel seminar i forbindelse med Forskningsdagene 2017, seminar om stisykling for kommunene i Troms og andre regionale møter.

Sommeren 2017 etablerte **Tesla ladestasjon** med såkalte «superchargers» på deler av parkeringsarealet ved Nordkalottsenteret. Etableringen er med på å forsterke Nordkalottsenteret som stopp-punkt og møteplass i regionen. Det var Nordkalottsenterets profil med kafe, turistinformasjon og grensetjenester som var utløsende for valg av lokalitet for ladestasjonen.

Tesla superchargers – fra byggeperioden

Nordkalottens Grensetjeneste inkludert NAV er etablert i Nordkalottsenteret. Tjenesten er eid av Nordkalottrådet og del av Nordisk Ministerråds informasjonstjeneste. Grensetjenesten er per i dag organisert som et interreg-prosjekt. Det arbeides nå med finansiering for drift slik at tjenesten skal fungere videre på permanent basis – i Nordkalottsenteret.

Både **Storfjord Språksenter** og Nordkalottens Grensetjeneste som leietakere er med på å befeste Nordkalottsenteret som et samlingssted for språk, kultur, næring og folk på Nordkalotten.

4 Konklusjon – tilrettelegging for næringsutvikling

Det har vært arbeidet med etablering av et Nordkalottsenter i Storfjord kommune over mange år. Først med kjøp av det gamle ICA-bygget kunne etableringen realiseres fra 2015. Bygget har sine begrensinger i areal og utforming, men fungerer utmerket i henhold til intensjonene som møteplass, nettverks- og kulturarena – og som katalysator for ny næringsutvikling. En kafe med god lokal mat med både norsk og finsk profil har vist seg å bli et viktig nav for samarbeid og produktpakking overfor det sterkt voksende reiselivsmarkedet; det har utløst direkte ny trafikk til området. Samtidig er kafeen en viktig møteplass og kulturarena lokalt, og et viktig produkttilbud for individuelle tilreisende. Det er nettopp miks av turister og catering i samarbeid med lokale reiselivsaktører, sammen med lokalbefolkningens bruk av kafeen som skaper det økonomisk grunnlaget for drift.

Det er per dato to mindre kontorlokaler ledige. I forbindelse med kafe ruija sin utvidelse med nettbutikk er det plan om å leie ett av disse til lager. Ledige kontorlokaler er relativt små. Felles møterom blir også leid ut eksternt slik at kontorene har begrensinger. Det forsøkes å tilby lokalen for korttidsleie, men i realiteten er senteret nesten fullt.

Tilskudd fra Troms fylkeskommune og «Statskog-midlene» har vært utløsende for realisering av prosjektet. Etableringen har skapt store ringvirkninger i lokalsamfunnet, har bidratt til etablering av ny virksomhet og har bidratt til å styrke eksisterende næringsliv. Uten tilrettelegging av bygget gjennom de offentlige tilskuddene, ville denne utviklingen ikke kunne skje.

Fremover ser vi på Nordkalottsenteret som en stadig viktigere base og møteplass i regionen. Den sentrale plasseringen i Skibotn er et naturlig stopp for gjester både fra nord, sør og øst. Skibotn er for eksempel blitt regionens mest populære stisykkel-destinasjon med de mest sentrale stiene i terrenget bak Nordkalottsenteret. Langs sjøkanten er det tilrettelagt sti inn mot LHL-senteret og naturreservat ved utløpet av Skibotnelva. Skibotn Havn like ved senteret brukes i stadig større grad av gjestende båter med grupper av turister og av lokale reiselivsaktører som utgangspunkt for turer på Lyngenfjorden.

Leietakere i Nordkalottsenteret, og både lokale og regionale reiselivsaktører ser nye muligheter for samarbeid, produktpakking og felles utvikling med basis i Nordkalottsenterets tjenester og lokaliteter.

Eksteriør – fra baksida. Storfjord Språksenters lokaler er her, Tesla ladestasjon til høyre. Skibotn Camping, kommunens eldste campingplass i forkant. Nytt servicebygg er under bygging og hytter restaureres i fortsettelsen. Samarbeid med Nordkalottsenteret/kafe ruija for levering av nøkler og bespisning. Helt til høyre i forkant skimtes Skibotn havn som er base for flere reiselivsaktører med rib-båter og ekskursjoner på Lyngenfjorden.

Storfjord 05.01.2017

Hilde Johnsen
Nærings- og utviklingsrådgiver

Årsregnskap 2017
for
Nordkalottsenteret AS

Organisasjonsnr. 916336950

Utarbeidet av:

Dm Consult AS
Autorisert regnskapsførerselskap
Kåfjorddalsvegen 10
9147 BIRTAVARRE
Organisasjonsnr. 981110943

Innholdsfortegnelse

- Resultatregnskap 2017

- Balanse pr. 31.12.2017

- Noter til resultatregnskap og balanse 2017

Resultatregnskap

	Note	2017	2016
DRIFTSINNTEKTER OG DRIFTSKOSTNADER			
Driftsinntekter			
Annen driftsinntekt		270 370	121 685
Sum driftsinntekter		**270 370**	**121 685**
Driftskostnader			
Lønnskostnad	1	12 000	0
Avskrivning på varige driftsmidler	2	101 196	53 667
Annen driftskostnad		369 176	122 343
Sum driftskostnader		**482 372**	**176 010**
DRIFTSRESULTAT		**-212 002**	**-54 325**
FINANSINNTEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Finansinntekter			
Annen renteinntekt		9 941	2 330
Sum finansinntekter		**9 941**	**2 330**
Finanskostnader			
Annen rentekostnad		284	323
Sum finanskostnader		**284**	**323**
NETTO FINANSPOSTER		**9 657**	**2 007**
ORDINÆRT RES. FØR SKATTEKOSTNAD		**-202 345**	**-52 318**
Skattekostnad på ordinært resultat		-45 789	-17 999
ORDINÆRT RESULTAT		**-156 556**	**-34 319**
ÅRSRESULTAT		**-156 556**	**-34 319**
OVERF. OG DISPONERINGER			
Fremføring av udekket tap		-156 556	-34 319
SUM OVERF. OG DISP.		**-156 556**	**-34 319**

Balanse pr. 31.12.2017

	Note	31.12.2017	31.12.2016
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
Immaterielle eiendeler			
Utsatt skattefordel	3	63 788	17 999
Sum immaterielle eiendeler		**63 788**	**17 999**
Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	2,4	3 840 036	7 651 128
Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontorm.		120 770	142 727
Sum varige driftsmidler		**3 960 806**	**7 793 855**
SUM ANLEGGSMIDLER		**4 024 594**	**7 811 854**
OMLØPSMIDLER			
Fordringer			
Kundefordringer		42 806	91 102
Andre kortsiktige fordringer		112	0
Sum fordringer		**42 918**	**91 102**
Bankinnskudd, kontanter o.l.		1 750 127	814 634
SUM OMLØPSMIDLER		**1 793 044**	**905 735**
SUM EIENDELER		**5 817 638**	**8 717 589**
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Selskapskapital	5	1 800 000	1 800 000
Overkurs		1 768 203	1 768 203
Sum innskutt egenkapital		**3 568 203**	**3 568 203**
Opptjent egenkapital			
Udekket tap		-213 553	-56 997
Sum opptjent egenkapital		**-213 553**	**-56 997**
SUM EGENKAPITAL		**3 354 650**	**3 511 206**
GJELD			
LANGSIKTIG GJELD			
Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld	6	1 485 323	0
Sum annen langsiktig gjeld		**1 485 323**	**0**
SUM LANGSIKTIG GJELD		**1 485 323**	**0**

Balanse pr. 31.12.2017

	Note	31.12.2017	31.12.2016
KORTSIKTIG GJELD			
Leverandørgjeld		977 136	5 260 622
Skyldig offentlige avgifter		0	-54 239
Annen kortsiktig gjeld		529	0
SUM KORTSIKTIG GJELD		**977 665**	**5 206 383**
SUM GJELD		**2 462 988**	**5 206 383**
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		**5 817 638**	**8 717 589**

Skibotn 15/06-2018

Hanne Marit Braathen	Stine Jakobsen Strømsø	Geir-Johnny Varvik
Styremedlem	*Styreleder*	*Styremedlem*

Noter 2017

Regnskapsprinsipper:

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk for små foretak.

Inntektsføring

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen. Andelen av salgsinntekter som knytter seg til fremtidige serviceytelser, balanseføres som uopptjent inntekt ved salget og inntektsføres deretter i takt med levering av ytelsene.

Anleggsmidler

Lineære avskrivninger over driftsmidlenes forventede økonomiske levetid er lagt til grunn ved beregning av avskrivningsbeløp.

Handelsvarer innkjøpt for videresalg

Handelsvarene i butikken er vurdert til utsalgspris redusert for merverdiavgift og kalkulert gjennomsnittlig bruttofortjeneste som en tilnærming til anskaffelseskost.

Egentilvirkede ferdigvarer og varer i arbeid

Anskaffelseskost for disse varene er direkte kostnader og indirekte variable tilvirkningskostnader. Ved beregning av virkelig verdi er salgspris på et framtidig salgstidspunkt fradratt salgskostnader og tilvirkningskostnader som påløper for å bringe varer i arbeid i salgsferdig stand.

Pensjonsforpliktelser

Selskapet er ikke pliktig til å ha en pensjonsavtale og har følgelig ikke opprettet det.

Note 1 - Lønnskostnad

	I år	I fjor
Lønn	12 000	0
Arbeidsgiveravgift	0	0
Totalt	**12 000**	**0**

Noter 2017

Note 2 - Tomter, bygninger og annen fast eiendom

	Tomter, bygninger og annen fast eiendom	Driftsløsøre, inventar, verktøy, kontorm.	Sum
Anskaffelseskost pr. 1/1	7 693 817	153 705	7 847 522
+ Tilgang	-3 731 853	0	-3 731 853
- Avgang	0	0	0
Anskaffelseskost pr. 31/12	3 961 964	153 705	4 115 669
Akk. av/nedskr. pr 1/1	42 689	10 978	53 667
+ Ordinære avskrivninger	79 239	21 957	101 196
+ Avskr. på oppskrivning	0	0	0
- Tilbakeført avskrivning	0	0	0
+ Ekstraord nedskrivninger	0	0	0
Akk. av/nedskr. pr. 31/12	121 928	32 935	154 863
Balanseført verdi pr 31/12	3 840 036	120 770	3 960 806
Prosentsats for ord.avskr	2-2	14-14	

Note 3 - Skattekostnad på ordinært resultat

Utsatt skatt/utsatt skattefordel

	2017	2016
+ Driftsmidler inkl. goodwill	28 555	69 382
+ Utestående fordringer	856	0
- Skattem. fremf. underskudd som utlignes	306 752	144 378
= Grunnlag utsatt skatt	**-277 341**	**-74 996**
Utsatt skatt	**0**	**0**
Negativt grunnlag utsatt skatt	277 341	74 996
= Grunnlag utsatt skattefordel	**277 341**	**74 996**
Utsatt skattefordel	**63 788**	**17 999**

Note 4 - Avskrivning på varige driftsmidler

Selskapet har fått innvilget og utbetalt tilskudd til renovering av bygget. Tilskuddene kr. 3.731.853 er anvendt til nedskrivning av bygget.

Noter 2017

Note 5 - Selskapskapital

Selskapet har 1 800 aksjer pålydende kr 1 000 pr. aksje, samlet aksjekapital utgjør kr 1 800 000.

Selskapet har en aksjonær:

Navn	Foretaksnr	Antall	Eierandel
Storfjord Kommune	964 994 129	1 800	100,00 %

Note 6 - Øvrig langsiktig gjeld

Ansvarlig lån aksjonær Storfjord kommune. Nedbetaling og renter ikke avtalt.

Budsjett Nordkalottsenteret 2019

Uten kafedrift			
INN		UT	
Husleie VL	18 223	Renhold	39 200
Husleie Kafe		Brøyting	20 000
Husleie språksenteret	71 565	Vaktmester	5 000
Husleie grensetjenesten	30 923	Strøm	10 000
Møteromsutleie	5 000	Internett	15 000
Finansielle inntekter	10 000	Forsikring	7 000
Bodutleie	10 000	Avfall	10 000
Kopimaskin viderefakt.	20 000	Eiendomsavgifter	20 000
		Andre kostnader	2 000
		Styrets arbeid	15 000
		Regnskapsfører	20 000
		Kopimaskin	20000
SUM	**165 711**	**SUM**	**183 200**
Overskudd/underskudd	-17 489		

Med kafedrift			
Husleie VL	18 223	Renhold	110 000
Husleie Kafe	163 584	Brøyting	20 000
Husleie språksenteret	71 565	Vaktmester	10 000
Husleie grensetjenesten	30 923	Strøm	10 000
Møteromsutleie	5 000	Internett	20 000
Finansielle inntekter	10 000	Forsikring	7 000
Bodutleie	10 000	Avfall	20 000
Kopimaskin viderefakt.	20000	Eiendomsavgifter	20 000
		Andre kostnader	10 000
		Styrets arbeid	15 000
		Regnskapsfører	25 000
		Kopimaskin	20000
SUM	**329 295**	**SUM**	**287 000**
42 295			

Budsjett Nordkalottsenteret 2019

Uten kafedrift			
INN		UT	
Husleie VL	18 223	Renhold	39 200
Husleie Kafe		Brøyting	20 000
Husleie språksenteret	71 565	Vaktmester	5 000
Husleie grensetjenesten	30 923	Strøm	10 000
Møteromsutleie	5 000	Internett	15 000
Finansielle inntekter	10 000	Forsikring	7 000
Bodutleie	10 000	Avfall	10 000
Kopimaskin viderefakt.	20 000	Eiendomsavgifter	20 000
		Andre kostnader	2 000
		Styrets arbeid	15 000
		Regnskapsfører	20 000
		Kopimaskin	20000
SUM	**165 711**	**SUM**	**183 200**
Overskudd/underskudd	-17 489		

Med kafedrift			
Husleie VL	18 223	Renhold	110 000
Husleie Kafe	163 584	Brøyting	20 000
Husleie språksenteret	71 565	Vaktmester	10 000
Husleie grensetjenesten	30 923	Strøm	10 000
Møteromsutleie	5 000	Internett	20 000
Finansielle inntekter	10 000	Forsikring	7 000
Bodutleie	10 000	Avfall	20 000
Kopimaskin viderefakt.	20000	Eiendomsavgifter	20 000
		Andre kostnader	10 000
		Styrets arbeid	15 000
		Regnskapsfører	25 000
		Kopimaskin	20000
SUM	**329 295**	**SUM**	**287 000**
42 295			

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2017/33 -6
Arkiv: 223
Saksbehandler: Hilde Johnsen
Dato: 25.10.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
59/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Nordkalottsenteret, søknad profilering

Henvisning:
Vedtekter for Storfjord kommunes næringsfond

Vedlegg
1 Soknad-2017-0031
2 her er vi prisvurdering

Saksopplysninger

Nordkalottsenteret AS søkte 21.08.17 Storfjord kommunes næringsfond om kr 200 000 til arbeid med profilering. I samråd med søker valgte administrasjonen å avvente behandling av søknaden inntil økonomisk oversikt på bygg og driftsituasjon ble avklart. Styret i Nordkalottsenteret AS har nå bedt om at søknaden behandles samtidig med sak om ovenfor nevnte.

Søknaden skisserer et prosjekt for logokonkurranse, etablering av nettsider og visuell tilrettelegging av bygget. Totale kostnader er kr 271 000. Kr 25 000 er avsatt til logokonkurranse, kr 20 000 etterarbeid for digital utforming av logo, kr 60 000 for etablering av nettsider inkludert bilder og kr 30 000 for visuell tilrettelegging av bygg. Øvrige utgifter er prosjektledelse kr 81 000 og prosjektadministrasjon/diverse kr 55 000.

Utover omsøkt finansiering kr 200 000 fra næringsfondet, dekkes kr 50 000 med eget arbeid og kr 21 000 med egenkapital. Nordkalottsenteret søkte først Sametinget på dette prosjektet men fikk avslag. Opprinnelig søknad til Sametinget følger som vedlegg til saken.

Vurdering

Nordkalottsenteret kan med fordel få et «visuelt løft», særlig med tanke på selve bygget og uteområder, inkludert synliggjøring av navnet Nordkalottsenteret og innhold i bygget – leietakerne.

Nordkalottsenteret er et næringsbygg der hver leietaker har egen profil og hjemmeside. Administrasjonen stiller spørsmål om det er nødvendig og hensiktsmessig at Nordkalottsenteret AS skal etablere og drifte egen nettside.

Fra søknad fremgår det ikke hvilket materiell for Nordkalottsenteret AS som skal utarbeides med logo i etterkant. En går ut fra at visualisering av bygg er viktigste formål med logo.

Leietakerne er de som bidrar med aktivitet og innhold i Nordkalottsenteret. Det er viktig at et arbeid med profilering gjøres i tett samarbeid med dem.

Storfjord kommune planlegger asfaltering rundt bygget i 2019. Man bør se samlet på behov for ferdigstillelse av uteareal, forskjønning og profilering av bygg/leietakere i sammenheng.

I henhold til vedtekter for Storfjord kommunes næringsfond kan tiltaket falle innunder *punkt II) Bedriftsutvikling: Tiltak som utvikler eksisterende bedrifter i Storfjord og skaper/legger til rette for nye arbeidsplasser*. Markedsføring kan herunder støttes. Maksimal støttesats er inntil 25% av godkjente kostnader.

Rådmannens innstilling

Saken fremmes uten innstilling.

Søknad - Bedriftsrettet-/etablererstøtte

Prosjektnavn
Her er vi!

Kontaktopplysninger

Prosjektansvarlig/ -eier: Nordkalottsenteret AS	Kontaktperson: Stine Jakobsson Strømsø	
Adresse: Åsheimveien 27	Postnr.: 9046	Poststed: OTEREN
Mobil: 91639041	Telefon: -	Telefon arbeid: -
E-post: stine.stromso@hotmail.com		Bankkonto: 47504105152
Organisasjonsnummer: 916336950		

Prosjektinformasjon

Type virksomhet / type støttemottaker

Nordkalottsenteret er et næringsbygg beliggende i Skibotn. Bygget ble ferdigstilt i 2016, og inneholder i dag flere servicetjenester. Senteret er heleid av Storfjord kommune.

Forretningside / mål og innhold med prosjektet

Primærkundene er leietakere av bygget. Sekundært er det brukere av bygget. Det har vært et stort behov for både en samlingsplass og et næringsbygg med flerbruksområde i kommunen. Styrken til bygget er at vi dekker et viktig behov for samling og plassering av næringsareal i kommunen. Senteret har også fått en god start, og har en fin posisjon i befolkningen. Senteret er fortsastt i en oppbyggingsfase, det er mye utgifter i starten og det er vanskelig å prioritere viktige tiltak ift markedsføring

Eiersammensetning / deltakere i prosjektet utover støttemottaker

100% eid av Storfjord kommune

Kostnadsplan og finansieringsplan

Kostnadsplan

Tittel	SUM
Diverse utgifter	25 000
Etterarbeid - logokonk. (etterarbeid, eps-fil m.m.	20 000
Foto - nettsider	10 000
Logokonkurranse	25 000
Møter og reiser	30 000
Nettsider	50 000
Prosjektledelse	81 000
Visuell tilrettelegging av bygg	30 000

Sum kostnad	**271 000**

Finansieringsplan

Tittel	**SUM**
01. Søknad næringsfond Storfjord	200 000
02. Eget arbeid	50 000
03. Egenkapital	21 000
04. Lån i bank	0
05. Andre finansieringskilder	0
Sum finansiering	**271 000**

Tilskudd fra andre

Ingen

Er det tidligere søkt andre offentlig instanser om tilskudd til prosjektet/tiltaket? Ja

ikke aktuelt.

Begrunnelse avslag

Søkt og fått avslag fra Sametinget da søknaden ikke hadde tilstrekkelig samisk profil.

Andre opplysninger

Fremdriftsplan:
1) oppnevning av styrings- og arbeidsgruppe
2) Utlysning av logokonkurranse
3) Oppstart arbeid med nettsider
4) Beslutning logokonkurranse
5) Presentasjon av nettsider og vinner av logokonk., inkl. åpent hus
6) Utvikling av visuell info på bygg.

Geografi

1939-Storfjord

Vedlegg

Dokumentnavn	**Filstørrelse**	**Dato**
her er vi prisvurdering.pdf	49 874	21.08.2017

Nordkalottsenteret AS

9143 Skibotn

Sámediggi – Sametinget
Ávjovárgeaidnu 50

9730 Karasjok

Ad. Søknad om tilskudd – "Her er vi!"

Viser til vedlagte søknad om profilering av Norkalottsenteret. Profilering av bygget henger tett sammen med omsetning. Nå som vi er i en startfase gjør vi svært mye med svært få midler. Vi har blant annet ikke styrehonorar eller lønn utover det som betales til vaktmester og renholder.

For å vokse må vi profileres, første steg er dermed å profilere bygget gjennom nettsider og visuell profil av bygget. Gjennom kontakter og andre løsninger ser vi for oss å få dette til for en rimelig penge.

Prosjektet inneholder følgende:

- Logokonkurranse: Styret utlyser logokonkurranse i nærområdet. Det er flere kunstnere og mennesker som arbeider med visuell profilering, og styreleder har tidligere gjort et tilsvarende stunt gjennom "hjernerådet – med hjerte for hjernen" og Norsk Epilepsiforbund med gode resultater. En premiesum på 25 000 kroner er tilstrekkelig. Etter at logoen er valgt, må den omarbeides til eps-fil, slik at vi kan bruke den i profileringsarbeidet.
- Nettsider: Vi ønsker å lage nettside for senteret. Også her vil vi bruke mye egeninnsats. Det er mange leverandører på markedet, og vi vil bruke "open source-tjeneste" for å få kostnadene lave. Kostnadene som medgår vil være til teknisk tilrettelegging, bilder m.m.
- Visuell tilrettelegging av bygget: bygget er et signalbygg som ligger midt i Skibotn sentrum. Det er her mulig å lage god visuell av bygget også på en rimelig måte. Vi anser denne delen av prosejktet som svært viktig, og vil bruke lokale aktører/kunstnere i arbeidet.

Vi håper med dette å få positiv tilbakemelding på vårt prosjekt.

Med vennlig hilsen

Stine Jakobsson Strømsø
styreleder

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2018/601 -1
Arkiv: 614
Saksbehandler: Trond Roger Larsen
Dato: 19.10.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
60/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Vestersiasenteret - videre drift

Vedlegg

1 Plantegning

2 Oversikt valgte medlemmer

Saksopplysninger

Valmuen har nå flyttet ut fra Vestersiasenteret, og det foregår da ikke lengre kommunal drift/tjenester i dette bygget. Spørsmålet blir da hva som skal skje videre med drifta av bygningsmassen. Kommunen har imidlertid som eier, tillatt at lag og foreninger kan benytte gymanlegget til diverse, s.s. sport og idrett.

Det er nettopp avholdt et folkemøte på Elvevoll (16.10.l8), hvor befolkningen er samstemte og ønsker at senteret skal kunne brukes av lag og foreninger, næringsliv og som samfunnshus, men da fortrinnsvis som adskilte driftsdeler. Videre er man (bygda) villig til å organisere bruken av – først og fremst- samfunnsdelen, hvor et eget styre holder orden og driver utleie til private og/eller andre formål.

Lag og foreninger eller ildsjelene i bygda klarer ikke å drive hele bygget ved å selv ha ansvaret for alle faste utgifter i året. Kommunen må bære størstedelen av de faste utgiftene (strøm/oppvarming, forsikring, kommunale avgifter..), sier de.

Fortløpende forbruksvarer til samfunnsdelen kan dekkes gjennom utleie (papir, vaskemidler osv.) Men det råder noe ulikt syn på hvem som skal ha ansvaret for særlig næringsdelen. Rådmannen har antydet at leieinntektene fra næringsdelen kan forvaltes av styret, slik at nødvendig vedlikehold og oppussing kan skje gjennom et samarbeid, dvs. også dugnad. Men like fullt kan kommunen som alternativ, ha styringen med dette.

De faste utgiftene for drift av bygget vil være:

Strøm	kr. 100 – 120.000
Forsikring	kr. 22.000
Kommunale avgifter	kr. 41.200

Vurdering

Rådmannen ser det blir for krevende at bygda/lag og foreninger på Vestersia skal ha ansvaret for alle de årlige utgiftene på bygget. Her må det eventuelt bli en nærmere avtalt samdrift, hvor utgiftene, pliktene og oppgavene blir fordelt mellom partene.

Opprettelse av et styre synes å være en god ide iallfall for fremtidig drift av samfunnsdelen. Styret bør også komme med forslag til samdrift og hvem som har ansvaret for hva. Hvem skal ha utgiftene, hvem får inntektene? Hvilke plikter tilkommer kommunen ved at gymanlegget skal kunne benyttes gratis av lag og foreninger? Renhold osv.? Det verserer ulike konstellasjoner om et styre – i antall og representasjon. For rådmannen er det viktig med en administrativ representant, og ser ikke det store behovet for en politisk representant. Anbefaler derfor et styre på 5 – hvor 4 kommer fra bygdeutvalget/og eller lag og foreninger, samt en administrativ kommunal representant.

I næringsbygget på Oteren har ikke kommunen renhold. Der gjør leietakerne det selv. De avtaler også fibertilgang med private aktører, s.s. Broadnet. Dette kan også gjøres på Vestersiasenteret. Fiberen er allerede i bygget.

Rådmannens innstilling

1. Formannskapet går inn for at Vestersiasenteret skal være et fremtidig kombinasjonsbygg med mulighet for samfunnsfunksjoner, utleie, næringslokaler, til bruk for lag og foreninger, men også til Storfjord kommune etter nærmere behov.
2. Det nedsettes et styre som drifter bygget i det daglige og som består av 5 medlemmer – hvor 4 kommer fra bygdeutvalget, og/eller lag/foreninger i området. Fra kommunen velges en administrativ representant – plan- og driftssjef Trond Arne Hoe.
3. Styret får i oppgave å fremme forslag til samdrift. Fordeling av oppgaver, ansvar – herunder økonomisk ansvar – for de tre ulike funksjonene – samfunnsdel, næringsdel og lokaler for lag og foreninger.
4. Omforent driftsavtale danner grunnlaget for kommunal bevilgning til den faste driften av bygningsmassen.
5. Formannskapet ser for seg en ikke ubetydelig innsats fra bygda for å opprettholde drifta av Vestersia i framtida.

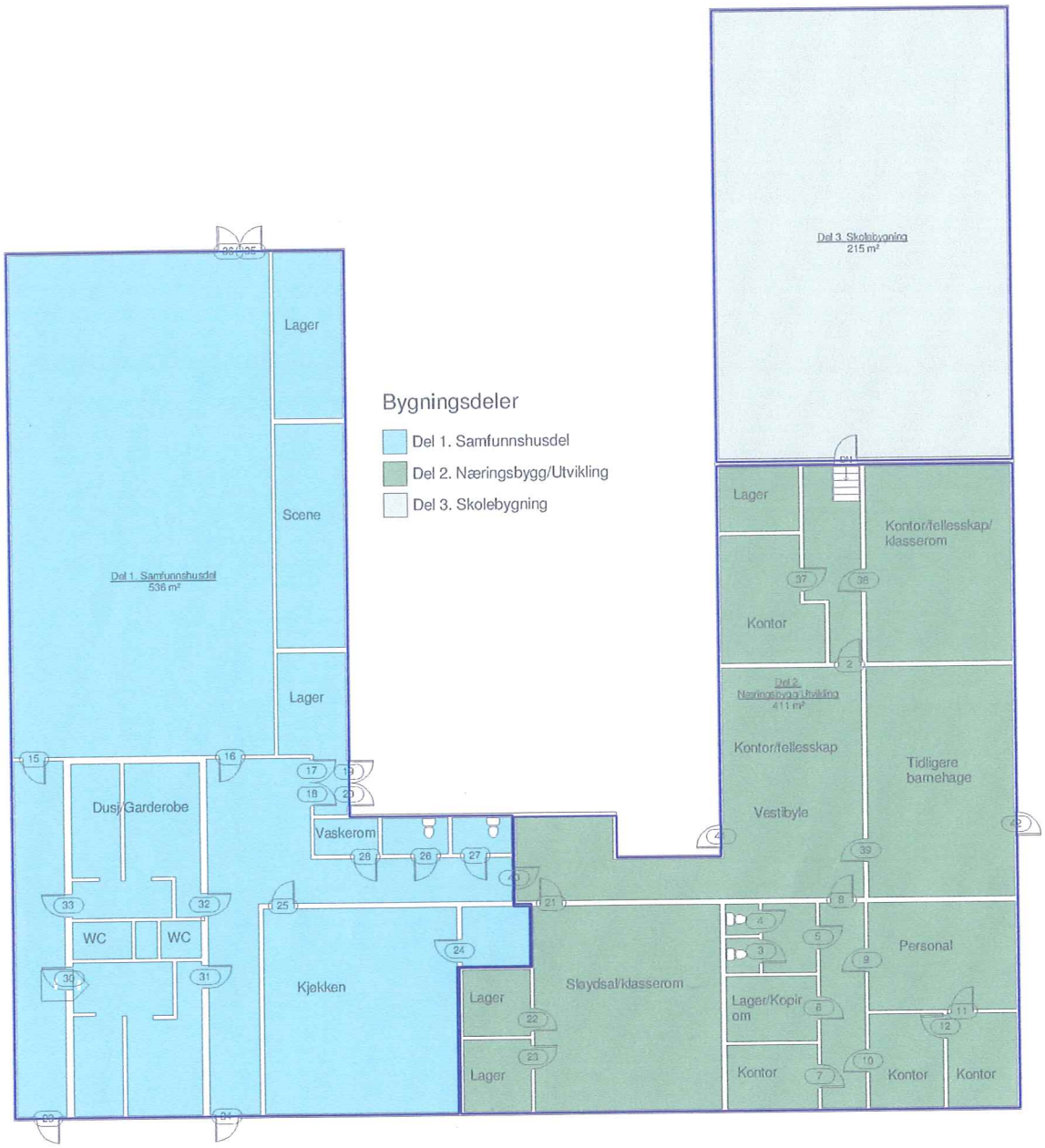
Bygningsdeler
Del 1. Samfunnshusdel
Del 2. Næringsbygg/Utvikling
Del 3. Skolebygning
Del 1. Samfunnshusdel
536 m²
Del 3. Skolebygning
215 m²
Del 2.
Næringsbygg/Utvikling
411 m²
Lager
Scene
Lager
Dusj/Garderobe
WC
WC
Vaskerom
Kjøkken
Lager
Lager
Sløydsal/klasserom
Lager
Kontor
Kontor/fellesskap/
klasserom
Kontor
Kontor/fellesskap
Vestibyle
Tidligere
barnehage
Lager/Kopir
om
Personal
Kontor
Kontor
Kontor

Til Storfjord kommune
V Rådmann

Oppnevning av medlemmer til styret for Vestersiasenteret.

Vestersia bygdeutvalg har kontaktet lag og foreninger for medlemmer til styret for Vestersiasenteret.

Følgende representanter er valgt :

Fra Ima Husflidslag :	Bente Heiskel, varamedlem	Ranveig Pettersen.
Fra Storeng / Steindal trim :	Eva Kristiansen,	John Andersen
Fra Vestre Storfj Lysløypelag:	Ninni Simonsen.	Atle Hansen
Fra Vestersia bygdeutvalg.	Leder til enhver tid	Varamedl for leder
	Pt Anne Dalheim	Pt Roger Heiskel

Forrige gang, 2009 var kommunestyrets oppnevnte representnt leder for styret.
Drift hadde også medlem i styret, og det synes vi er praktisk.

Vestersiasenteret har pt en leietaker , kunstner Ellen J Strømsø , som opplyser at hun betaler 1000 kr pr mnd.

Vi forutsetter at Storfjord kommune lager retningslinjer for arbeidet i Styret for Vestersiasenteret.

Mvh Anne Dalheim
Leder Vestersia bygdeutvalg

Elvevoll, 30.10.18

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2018/595 -6
Arkiv: P30
Saksbehandler: Hilde Johnsen
Dato: 30.10.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
61/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Havnesamarbeid i Nord-Troms

Vedlegg

1 Prosjektplan Havnesamarbeid

Saksopplysninger

Skjervøy kommune tok i 2017, via Nord-Troms Regionråd, initiativ til et felles prosjekt for havnesamarbeid i regionen: «Mer gods på sjø i Nord-Troms». Kystverket har egne midler til havnesamarbeid. Prosjektet er vedtatt i NTR Regionråd, anbudsinnbydelse sendt og endelig prosjektplan vedtatt som sak 2018/156 den 30.01.2018. Prosjektplan følger vedlagt saken.

Skjervøy kommune står formelt som prosjekteier. Prosjektledelse ivaretas av Transportutvikling AS i Narvik. Totale kostnader er kr 1 496 300. Kystverket bidrar med kr 672 800 og deltakende kommuner med egeninnsats estimert il kr 823 500. Kommunene deltar altså kun med egeninnsats.

Det har vært gjennomført møte i prosjektet 03.10 og Transportutvikling holder på med å utarbeide oversikt status havner og kaier i regionen. Det ble gjennomført en studietur til Vesterålen 22-23 oktober hvor ordfører og næringsrådgiver deltok. Et siste møte i prosjektet i denne fasen planlegges rundt 20 november. Her avklares de viktigste tiltakene/innsatsområdene for å lage plan og søke om nye prosjektmidler for 2019. Kystverkets støtteordning har søknadsfrist 30.november og er innrettet på prosjekt med maksimal varighet 1 år.

Fra Storfjord kommune er ordfører involvert. Fra administrasjonen er det Plan og Driftsavdelingen som skal følge opp prosjektet i fortsettelsen, ved Trond-Arne Hoe og Håkon Arild.

Vurdering

Det er ønske om å fortsette samarbeidet i prosjektet. Tiltak som felles kompetanseheving, felles oversikt over havnestruktur- og tilbud, felles profilering mv er diskutert og skal spesifiseres på neste prosjektmøte.

En ny søknad på Kystverkets støtteordning for havnesamarbeid vil ha samme økonomiske fordeling som inneværende, det vil si at kommunenes deltakelse finansieres gjennom eget arbeid. Det anbefales at Storfjord kommune deltar i det videre arbeidet.

Rådmannens innstilling

Storfjord kommune deltar i videre samarbeid i Havneprosjekt Nord-Troms – «mer gods på sjø i Nord-Troms».

”Tilskudd til havnesamarbeid”, saksnr. 2018/156

Prosjektet

«Mer gods på sjø i Nord-Troms»

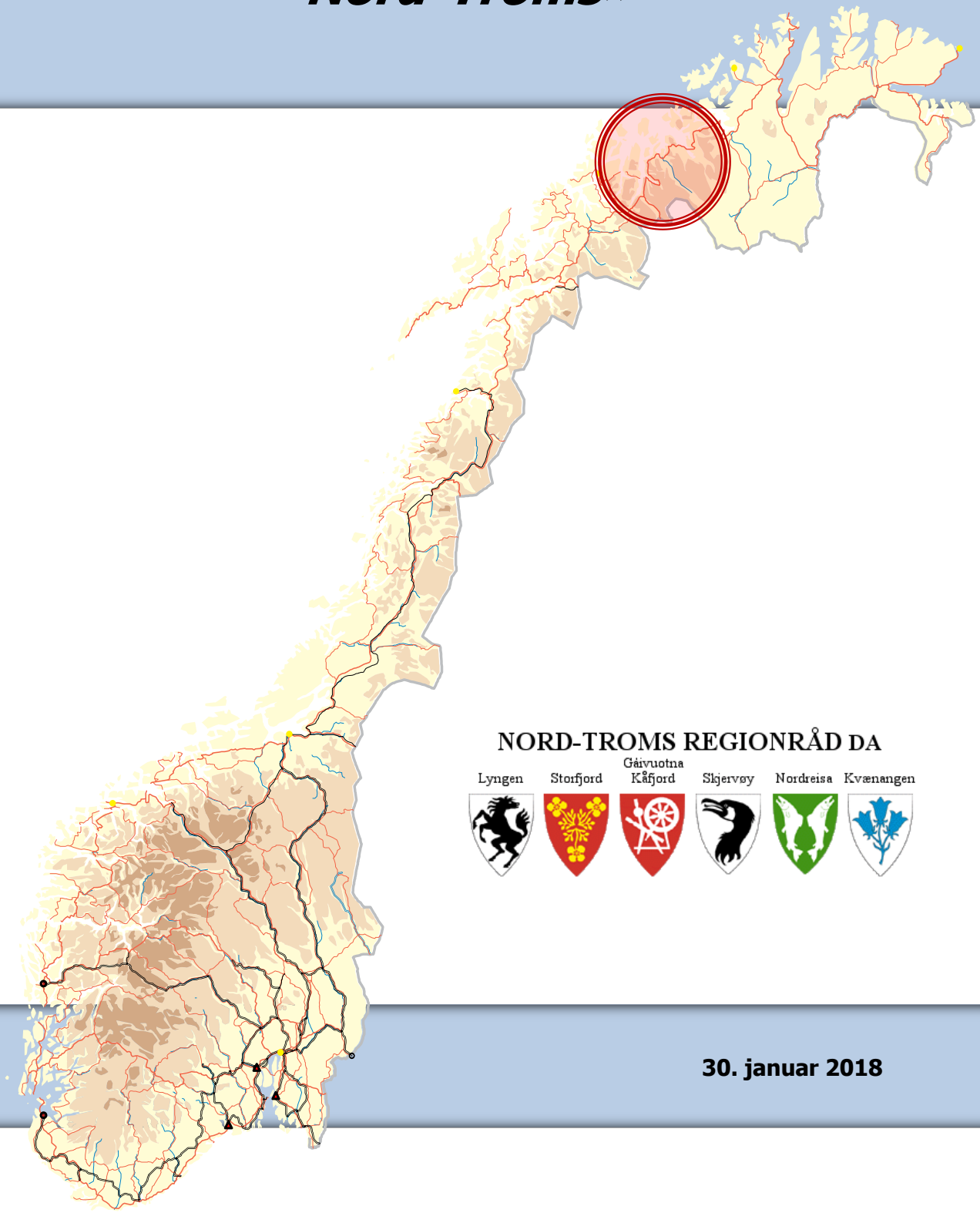

NORD-TROMS REGIONRÅD DA

Lyngen Storfjord Gáivuotna Kåfjord Skjervøy Nordreisa Kvænangen

30. januar 2018

INNHOLD

INNHOLD 2

1 INNLEDNING OG BAKGRUNN 3

2 HOVEDMÅL OG PROSJEKTMÅL 4

3 AVGRENSNING OG HOVEDMOMENTER 4

4 PROSJEKTAKTIVITETER 5

4.1 STATUSBESKRIVELSER 5
4.2 MARKEDSGRUNNLAG OG GODSSTRØMSANALYSE 6
4.3 AVKLARING AV SAMARBEIDSFORMER 6
4.4 STYRKE FAGLIG KUNNSKAP 7
4.5 ANBEFALINGER, FREMDRIFT OG HANDLINGSPLAN 7
4.6 FORMALIA OG ADMINISTRATIVE FORHOLD 7

5 ORGANISERING 8

6 PROSESSLEDELSE OG FAGLIG BISTAND 8

7 BUDSJETT OG FINANSIERING 9

8 TIDS- OG AKTIVITETSPLAN 10

1 Innledning og bakgrunn

6 kommuner i Nord-Troms står bak prosjektet som har som målsetting å styrke sjøtransportens konkurranseevne gjennom bl.a. forbedret transportkvalitet og lavere kostnader for brukerne.

Kommunene er alle tilknyttet Nord-Troms Regionråd. Kommunene er:

- Skjervøy kommune
- Storfjord kommune
- Kåfjord kommune
- Lyngen kommune
- Nordreisa kommune
- Kvænangen kommune

Kommunikasjonsmessig ligger regionen godt plassert og alle kommunene har tilknytning til havet. Hovedleia går i ytre del av regionen og det er bileder til alle kommunene. Landsdelens mest trafikkerte godsveier går gjennom regionen; E6 i nord-sør retning og E8 øst-vest mellom Tromsø og Finland.

De seks kommunene er små og har til sammen rundt 16.000 innbyggere. De har forskjellige former for sjøtransport, fra lokale båt- og fergeruter til hurtigruten, kystruter, oppdrettsfartøy og ulike former for fraktefartøy.

Det finnes havneanlegg, kaier og annen sjøtilknyttet infrastruktur, som både kan utvikles og utnyttes bedre enn i dag. Det er viktig å få en samlet oversikt over slik infrastruktur, for bl.a. å kunne planlegge felles utnyttelse.

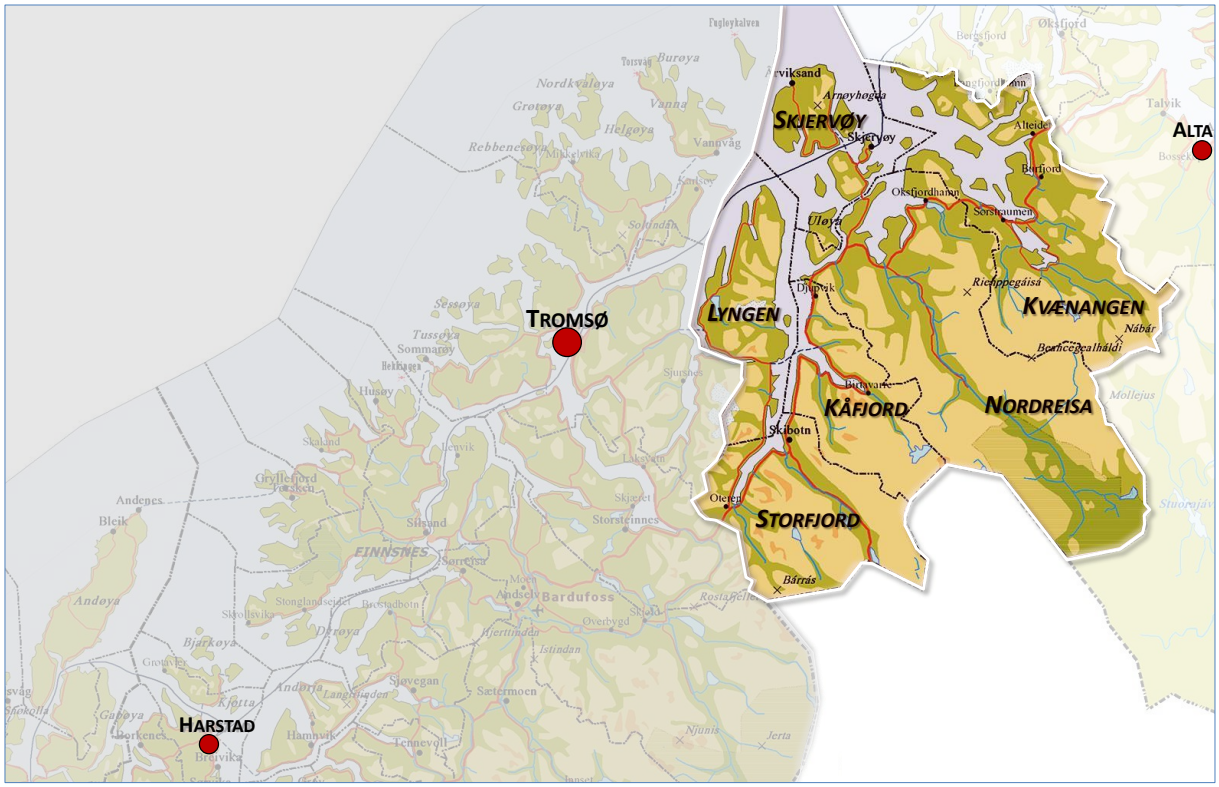

Kommunene har utviklet et godt samarbeid gjennom Regionrådet, - på flere områder. Kommunene har en klar ambisjon om en koordinert satsing i forhold til sjøtransport og havner. Kommunene ønsker nå å øke fokus på sjøtransport, havneutvikling og samarbeid mellom havnene i de respektive kommunene.

I Norge finnes det mange slike små kommuner der det kan være muligheter for å utvikle havnesamarbeid for å bidra til at mer gods kommer over på sjø. Overføringseffektene fra dette prosjektet kan derfor være viktige for utviklingen i andre deler av landet.

Ingen av kommunene har tidligere mottatt midler i forbindelse med havnesamarbeid.

2 Hovedmål og prosjektmål

Hovedmålet, som strekker seg utover denne prosjektperioden, er å etablere et funksjonelt og bærekraftig havnesamarbeid mellom kommunene som bidrar til å overføre mer gods til sjø ved å styrke sjøtransportens konkurranseevne gjennom bl.a. forbedret transportkvalitet og lavere kostnader for brukerne.

For kommunene i prosjektet er det av stor betydning å identifisere hvilke tiltak de kan bidra med for å sikre hovedmålet, og samtidig bidra til vekst og utvikling i regionen.

Prosjektmålet er å avklare nødvendige tiltak for å kunne etablere et funksjonelt samarbeid for å oppnå hovedmålene. Konkret innebærer dette følgende prosjektmål:

- Utarbeide en konkret beskrivelse av nåsituasjonen
- Gjennomføre en godstrømundersøkelse for å avklare markedsgrunnlaget
- Avklare hvilke samarbeidsformer som er mest gagnlig for kommunene
- Styrke kommunens faglige kunnskap om havn og sjøtransport
- Utarbeide en konkret handlingsplan for kommunene/havnene som skal sikre måloppnåelse, bl.a. i forhold til fellesfunksjoner, felles bruk av infrastruktur, felles systemer og andre ressurser.

3 Avgrensning og hovedmomenter

Prosjektet er i utgangspunktet avgrenset til 6 kommuner i Nord-Troms. Andre havner/kommuner kan inngå på sikt.

Samarbeid mellom havner kan skje på forskjellige nivåer, - fra enkeltsaker til mer juridisk bindende organisasjonsformer. Samarbeidet kan også omfatte få havner som ligger geografisk nært inntil hverandre eller et større geografisk område der en klarer å identifisere synergier eller komplementere arbeidsformer. Det er ikke alltid gitt hvilken form som er mest egnet og hvilken kunnskap som er nødvendig for å komme videre.

Grunnlaget for å utvikle et samarbeid på havnesiden kan være bedre i Nord-Troms enn enkelte andre steder, da prosjektet er forankret i et allerede eksisterende samarbeid gjennom Nord-Troms Regionråd.

For å kunne utvikle og etablere et bærekraftig samarbeid er det flere forhold som må avklares. Prosjektet har et godt utgangspunkt ved en sterk forankring i alle kommunene i regionrådet. Det legges opp til følgende hovedmomenter og prosjektaktiviteter:

- Skaffe en relevant oversikt over status/nåsituasjon
- Identifisere markedsgrunnlaget for den enkelte havn/kommune
- Økonomisk, organisatorisk og juridisk vurdering av hvilke samarbeidsformer som er best egnet for havnene/kommunene
- Styrke kommunenes faglige kunnskap om havn og sjøtransport
- Lage konkrete anbefalinger og fremdriftsplaner

Det vil bli gjennomført samlinger/prosjektmøter i prosjektperioden. Formalia som målrapportering, regnskap og andre administrative forhold vil bli ivaretatt.

Disse aktivitetene beskrives i påfølgende kapittel.

4 Prosjektaktiviteter

4.1 Statusbeskrivelser

For de seks lokale havnene er det viktig at det blir utarbeidet en statusbeskrivelse som gir relevant informasjon om nåsituasjonen og i forhold til prosjektets mål. Statusbeskrivelsen skal omfatte:

- Nasjonale, regionale og lokale føringer/planverk som påvirker havnesamarbeid, - og en vurdering av om internasjonale forhold kan ha betydning
- Demografiske forhold i regionen
- Havne- og kaiinfrastruktur, herunder tilknyttet infrastruktur, bl.a. for å vurdere muligheter for felles bruk av slik infrastruktur for å sikre best mulig ressursanvendelse og lavere kostnader for sjøtransporten
- Dagens kostnadsnivå ved bruk av havner og kaier i regionen
- Dagens organisering i hver enkelt havn/kommune
- Sjøtransportsystemet i regionen
- Annet

Det legges vekt på oversiktlige visualiseringer (kart, figurer osv.).

4.2 Markedsgrunnlag og godsstrømsanalyse

En god oversikt over markedsgrunnlag og godsstrømmer er avgjørende for hvordan et fremtidig samarbeid kan utvikles. Resultatene fra en slik analyse vil bli en del av grunnlaget for kommunenes handlingsplan rettet mot godsoverføring og utvikling av fellesfunksjoner.

Kystverket i Troms/Finnmark har også uttrykt viktigheten av dette i brev til Skjervøy komme i forbindelse med utvikling av kommunal planstrategi. I brev av 17.11.2016 fra Kystverket til Skjervøy kommune heter det at:

> *«Som kunnskapsgrunnlag for kommunale havneplaner/strategier, ser Kystverket for seg at en lokal godsanalyse også kan være av stor verdi.»*

Ved å gjennomføre en profesjonell analyse av godsstrømmer får en et bilde av hvilke veivalg som gjøres for fremføring av gods, og hvilken type gods som fremføres via de forskjellige veivalgene.

Det skal utarbeides en regional godsstrømsanalyse basert på:

- Primærinformasjon/intervjuer med alle relevante aktører
- Sekundærinformasjon som skal understøtte primærinformasjonen

Internasjonale tilknytninger bør også vurderes, bla.. i forhold til nærhet til Finland og en internasjonalt orientert fiskerinæring i regionen.

Gjennom en slik analyse av godsstrømmer skal en få frem viktige data om hvilke transportmiddel som foretrekkes; bil, båt, tog eller fly.

For en havn, en terminal eller andre som ønsker vekst og å øke mengde gods over sitt område, er en analyse som dette viktig. En slik analyse vil kunne gi opplysninger om markedet, og bidra til å avdekke eventuelle muligheter for å tiltrekke seg mere gods. Med dette vil en kunne oppnå målrettet markedsføring.

Konkurransesituasjonen, muligheter og utfordringer skal vurderes.

Gjennom intervjuene med vareeiere skal en avdekke holdninger og prioriteter som kan ha betydning for havnesamarbeidet. Bl.a. synspunkter på transportkvalitet, kostnadsnivå mv.

4.3 Avklaring av samarbeidsformer

Kommune har et samarbeid gjennom Regionrådet og ønsker et nærmere samarbeid innenfor havn og sjøtransport.

Samarbeid mellom havner kan skje på forskjellige nivåer, - fra enkeltsaker, felles driftsløsninger (f.eks. HMS, ISPS, ISO og tilstandsrapportering), synliggjøring av havnene, økonomisk/administrativt samarbeid, -til mer juridisk bindende organisasjonsformer. Det er ikke gitt hvilken form som er mest egnet, og lokale tilpasninger vil ofte være nødvendig.

Prosjektet skal avklare hvilke samarbeidsformer som er best egnet, hvilke effekter man kan oppnå og økonomiske, organisatoriske og juridiske utfordringer en kan komme til å møte, - både på kort og lang sikt.

De enkelte kommuner kan ha forskjellig utgangspunkt og rammebetingelser for et samarbeid. Prosjektet skal avklare de enkelte havner/kommuners premisser for å utvikle samarbeidet.

Slike forhold kan f.eks. være begrensinger i infrastruktur, politiske vedtak, egne planer mv.

4.4 Styrke faglig kunnskap

Faglig kunnskap er viktig for å utvikle havnesamarbeid/sjøtransport og hvilke forhold som påvirker dette.

Prosjektet skal styrke kommunenes faglige kunnskap om havn og sjøtransport, og det skal leies inn en prosessleder som kan tilføre nødvendig kunnskap.

Prosessleder skal organisere og formidle slik kunnskap gjennom prosjektmøter, samlinger og eventuelt sørge for deltagelse på arenaer hvor slik kunnskap kan oppnås.

Eksterne foredragsholdere, spesielt fra Kystverket, er ønskelig in kunnskapsutviklingen.

4.5 Anbefalinger, fremdrift og handlingsplan

Prosjektet skal avsluttes med konkrete anbefalinger og en handlingsplan. I sluttrapporten skal det gis strategiske føringer og det skal utarbeides en handlingsplan for arbeidet i en 12 måneders periode fremover.

Det skal lages et forslag til hvordan videre arbeid skal organiseres og finansieres.

4.6 Formalia og administrative forhold

Prosjektet skal gjennomføres på en profesjonell måte og etter offentlige myndigheters og Kystverkets regelverk.

Det skal utarbeides to sluttrapporter:

- En sluttrapport etter Kystverkets retningslinjer, -innen slutten av november 2018
- En sluttrapport egnet for intern videreføring/saksbehandling i kommunene.

Det skal gjennomføres rapportering til Kystverket etter gjeldende retningslinjer, herunder også en mellomrapport midtveis i prosjektet.

Det vil bli:

- Utarbeidet timelister
- Gjennomført separat regnskapsførsel, rapportering/revisjon og økonomirapportering
- Utarbeidet referater fra prosjektmøter og samlinger

Ved regnskapsavleggingen skal de enkelte kommuner/havner ha utarbeidet nødvendige inn-/utbetalingsbilag, reisekostnadsoversikter og timelister.

5 Organisering

Skjervøy kommune vil være prosjektets eier og prosjektleder. Fem andre kommuner/havner i Nord-Troms Regionråd vil være involvert i prosjektet. Disse er:

- Storfjord kommune
- Kåfjord kommune
- Lyngen kommune
- Nordreisa kommune
- Kvænangen kommune

Det vil bli leid inn ekstern faglig ekspertise og prosessledelse.

Prosjektmøter og samlinger
Det gjennomføres 4 prosjektmøter, hvorav ett kombinert med en faglig samling eller studietur. En samling kan legges utenfor regionen, gjerne i tilknytning til en havnebefaring eller møte med en organisasjon som kan bidra med relevante erfaringer, - f.eks. en eksisterende havneorganisasjon, næringsorganisasjon e.l.

Det er viktig at samlingene/prosjektmøtene inngår i en naturlig rekkefølge/prosess og at de ikke er løsrevet fra hverandre.

6 Prosessledelse og faglig bistand

Det vil bli leid inn en egen prosessleder som også har høy faglig kunnskap og prosessledererfaring. Prosessleder skal ha:

- Prosessledererfaring fra havneprosjekter
- Høy kompetanse innenfor markeds- og godsstrømsanalyser
- Evne til god pedagogisk fremstilling og visualisering
- Regional kunnskap og kunnskap om varestrømmer i Nord-Norge
- Erfaring fra, og faglig kunnskap om havnedrift og sjøtransport
- Kunnskap om havnens rammebetingelser

Tilbyder skal i eget vedlegg beskrive sin kjennskap til de regionale aktørene innenfor godstransport innenfor alle segment, samt sitt kjennskap til, rederidrift og havnedrift. Det vil også bli vurdert som en fordel med kunnskap om jernbanedrift og lufttransport.

7 Budsjett og finansiering

Prosjektets totalbudsjett er kr. 1.496.300, fordelt i henhold til tabellen nedenfor. Budsjettallene er kalkulerte kostnader.

Post	Budsjett		
	Total	Egen-finansiering	Ekstern finansiering
Prosessledelse og faglig bistand	540 800	-	540 800
Prosjektarbeid	352 800	352 800	
Prosjektruppemøter og samlinger	160 800	160 800	-
Lokaler, arrangement	33 000	-	33 000
Reiser	151 500	112 500	39 000
Regnskap, rapportering og revisjon	207 400	197 400	10 000
Andre aktiviteter/diverse	50 000	-	50 000
Sum	**1 496 300**	**823 500**	**672 800**

Finansiering		
Egen finansiering	823 500	55,0 %
Søknad til Kystverket	672 800	45,0 %
SUM	**1 496 300**	**100,0 %**

Posten «Prosessledelse og faglig bistand» inkluderer i tillegg til løpende prosessledelse også gjennomføring av godsstrømsanalysen/markedsvurderingen og faglig bistand til kommunene/havnene.

«Prosjektarbeid» og «Prosjektgruppemøter og samlinger» er prosjektdeltagernes eget arbeid knyttet til de enkelte prosjektaktiviteter og møtevirksomhet/faglig utvikling.

«Lokaler, arrangement» er direkte utlegg ved prosjektmøter, lokaler og samlinger.

«Reiser» omfatter prosjektets samlede reiser, for prosjektdeltagere og eksterne aktører.

«Regnskap, rapportering og revisjon» vedrører prosjektdeltagernes arbeid knyttet til løpende rapportering, timelister, sluttrapportering, regnskap og revisjon.

Det er ikke budsjettert med «Annet» eller diverseposter.

Ved beregning av er prosjektdeltagernes egentid er det benyttet en timesats på kr.600,-.

Kystverket søkes om et tilskudd på kr. 672.800, tilsvarende 45 % av totalbudsjettet. Kr. 823.500 (55%) dekkes av kommunene/havnene.

Prosjekteier Skjervøy kommune, har ikke mottatt tilskudd etter reglene om Bagatellmessig støtt de siste 3 år og har heller ingen planer om dette i de neste 3 år.

8 Tids- og aktivitetsplan

Prosjektet planlegges gjennomført i perioden april-november 2018. For en beskrivelse av de enkelte aktiviteter vises det til kapittel 4.

Prosjektdokumentasjon og rapportering vil være ferdigstilt i god tid før sluttrapporteringsfristen til Kystverket (30.11.18).

Mellomrapportering til Kystverket vil skje før sommeren 2018.01.26

Nedenfor vises en overordnet skisse til prosjektfremdrift. Tidspunkter for møter vil bli justert ut fra praktiske hensyn.

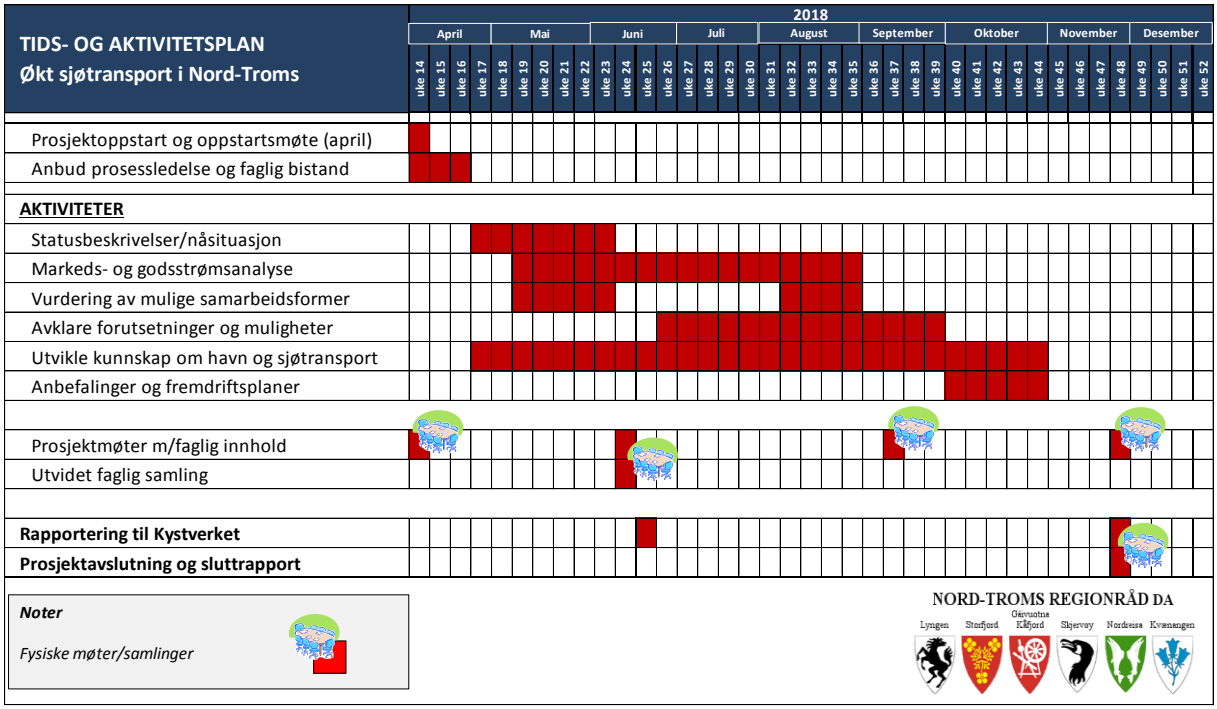

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2016/465 -8
Arkiv: 223
Saksbehandler: Hilde Johnsen
Dato: 27.09.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
62/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Søknad landbruk, Siikavuopio: Innkjøp av besetning gammelnorsk spælsau og ominnredning av fjøs

Henvisning:
Vedtekter for Storfjord kommunes næringsfond

Vedlegg
1 Soknad-2018-0023
2 gammelnorsk spælsau

Saksopplysninger

Bernt og Gunn Siikavuopio søker om kr 104 000 fra Storfjord kommunes næringsfond til innkjøp av gammelnorsk spælsau samt ominnredning av fjøs. Totale kostnader er kr 226 000; kr 114 000 til innkjøp av livdyr og vær, transport av dyr kr 20 000, materiell fjøs kr 12 000, staur og gjerder kr 30 000 og eget arbeid kr 50 000. Tiltaket finansieres med kr 72 000 i egenkapital og kr 50 000 i eget arbeid i tillegg til søknad til Storfjord kommunes næringsfond.

Siikavuopio har gård i Signaldalen. Våren 2018 ble det sendt ut 123 sauer og 194 lam på beite. Per i dag mangler gården 4 voksne og 64 lam etter beitesesongen og det antas at disse i all hovedsak er tatt av rovdyr. Deler av besetningen har inntil nå vært villsau. Her er imidlertid slaktevekt på lammene under kravet for å få produksjonsstøtte. Gammelnorsk spælsau oppnår høyere slaktevekt og tiltaket har som mål å øke lønnsomheten på gårdsdriften. I tillegg anses rasen for å være mer motstandsdyktig i forhold til rovdyr, slik det redegjøres for i søknaden.

Ominnredning av fjøs er nødvendig med bakgrunn i nye krav fra landbruksmyndighetene: Hvert dyr må veies før de slippes ut, og må veies og registreres med dato når hvert dyr er tilbake fra sommerbeite. Det er praktiske utfordringer med å få dette til, og gården må ominnrede fjøs og legge til rette for vekt mv for å møte de nye kravene.

Vurdering

Landbruk er et satsingsområde i Storfjord kommune og det arbeides separat med prosjekt «Styrking av Landbruket i Storfjord». Innkjøp av ny besetning kan støttes i henhold til vedtekter

for næringsfondet. Ominnredning av fjøs er ei nødvendig tilpasning for å håndtere nye krav fra myndighetene. Store rovdyrtap er et ytterligere argument for bedriftens behov for ny besetning.

I henhold til vedtekter for Storfjord kommunes næringsfond faller tiltaket inn under *punkt II) Bedriftsutvikling – tiltak som utvikler eksisterende bedrifter i Storfjord og skaper/legger til rette for nye arbeidsplasser. Tiltaket anses som et utviklings- og veksttiltak i eksisterende bedrift.*

Saksbehandler tolker at inngjerding og materiell til det må anses som en driftsutgift på gården og trekker kr 30 000 fra kostnadsoverslag slik at godkjente kostnader utgjør kr 196 000. 25% av beløp utgjør kr 49 000. Det anbefales at tiltaket innvilges med kr 49 000.

Rådmannens innstilling

Bengt og Gunn Siikavuopio tildeles kr 49 000 fra Storfjord kommunes næringsfond til innkjøp av livdyr og tilpasning av fjøs. Vilkår for tilsagnet fremgår i eget skriv som følger vedtaket. Søker må akseptere vilkårene ved å signere og returnere et akseptbrev til Storfjord kommune.

Søknad - Bedriftsrettet-/etablererstøtte

Prosjektnavn
Kjøp av rasegodkjent gammelnorsk spælsau

Kontaktopplysninger

Prosjektansvarlig/ -eier: Bengt Johan Siikavuopio	Kontaktperson: Gunn Sissel Siikavuopio	
Adresse: Naimakka 11	Postnr.: 9046	Poststed: OTEREN
Mobil: 91372887	Telefon: -	Telefon arbeid: -
E-post: siikavu@online.no		Bankkonto: 47851037337
Organisasjonsnummer: 976787862		

Prosjektinformasjon

Type virksomhet / type støttemottaker

Landbruk

Forretningside / mål og innhold med prosjektet

Ønsker å kjøpe 40 stk rasegodkjent gammelnorsk spælsau (GNS). GNS er en saurase som mer robust mot rovdyr. Vi har en løsdriftsform og GNS er bedre til å ta vare på lammene sammenlignet med den norske vitsauen (NVS), og det er mindre komplikasjoner ved lamming på GNS. Vi er mye plaget med store rovvilttap på lam/sau på vår sauebesetning. GNS er i bedre stand til å beite ned småskog og kratt slik at vi opprettholder kulturlandskaper, samt at vi tar vare på en truet sauerase.

Eiersammensetning / deltakere i prosjektet utover støttemottaker

Bengt Johan Siikavuopio, Naimakka 11, 9046 Oteren
Gunn Siikavuopio , Naimakka 11, 9046 Oteren

Kostnadsplan og finansieringsplan

Kostnadsplan

Tittel	SUM
Eget arbeid, gjerding, ominnredning av fjøs	50 000
Innkjøp av 40 livdyr	104 000
Innkjøp av rasegodkjent værer	10 000
Innkjøp av staur, gjerd ol	30 000
Matriell til ominnredning i fjøset	12 000
Transport av dyr	20 000
Sum kostnad	**226 000**

Finansieringsplan

Tittel	SUM
01.Tilskudd fra næringsfondet	104 000
03.Egenkapital	72 000
04. Lån i bank	0
04.Eget arbeid	50 000
05. Andre finansieringskilder	0
Sum finansiering	**226 000**

Tilskudd fra andre

Ingen

Er det tidligere søkt andre offentlig instanser om tilskudd til prosjektet/tiltaket? Nei

Begrunnelse avslag

Andre opplysninger

ingen

Geografi

1939-Storfjord

Vedlegg

Dokumentnavn	Filstørrelse	Dato
gammelnorsk spælsau.odt	15 684	09.07.2018

Bakgrunn for valg av rasegodkjent gammelnorsk spælsau

Spælsauen (eng. Old Norwegian Short Tail Landrace) er en sauerase, som var den opprinnelige sauerasen i Norge og hører til en av villsauerasene vi har. Etter århundreskiftet var det bare noen få besetninger av den gamle norske sauen. Kun i avstengte fjellbygder, på noen av øyene i Sunnhordland, Troms og Finnmark fantes det reine flokker. Sauerasen var vanlig i Varanger området helt frem til 1960 tallet, da Norskhvit sau overtok. I bøker fra begynnelsen av 1900 tallet vart sauerasen kalla «samesauen» er en regionalt tilpassa variant av gammalnorsk spælsau. Søyevekt er mellom 60 og 70 kilo, mens den gjennomsnittlige slaktevekten på lam variere fra 17 til 20 kg. Spælsauen er lettbeint, hardfør og nøysom, og går godt samlet i flokk. Den har lite lammingsvansker og er en god morsau. Søyene melker godt og tar godt vare på lammene.

Rasen er kjent for å ta vare på flokken og er lettere til beins i fjellet enn den vanlige hvite sauerasen. I områder som har store tap til rovvilt har denne sauerasen vist seg å gi laverer tap til rovvilt. Sauen er godt tilpasset vårt klima og egner seg for vår drift som har utegangere. Denne sauen er flinkere til å beite ned og holde kulturlandskapet ved like.

Den er utbredt over hele landet og hele 22% av dyra tilslutta sauekontrollen er spælsau. Ulla består av fin botnull og lengre, grov dekkull. Ulla er ettertraktet til husflidsproduksjon. Skinnene er svært ettertraktede for husflid og dekorskinn til hus og hytte.

Storfjord kommune

Arkivsaknr: 2015/1070 -52
Arkiv:
Saksbehandler: Hilde Johnsen
Dato: 26.10.2018

Saksfremlegg

Utvalgssak	Utvalgsnavn	Møtedato
63/18	Storfjord formannskap	07.11.2018

Søknad by region Tromsø - bærekraftig utvikling i arktis

Vedlegg

1 Soknad-2018-0032

2 ByRegion_prosjektsøknad

3 Regional_strategisk_naeringsplan_for_Tromsoeregionen

Saksopplysninger

På vegne av samarbeidet i «byregion-kommunene» Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord og Tromsø og en direkte oppfølging av regional strategisk næringsplan (RSNP), søker Tromsø kommune Storfjord kommunes næringsfond om kr 100 000 for perioden 2018-2020. I søknadsskjema er søknadssum oppgitt til kr 300 000. *Det må understrekes at kr 200 000 er beregnet som finansiering gjennom eget arbeid og kr 100 000 som direkte medfinansiering fra kommunalt næringsfond.*

Det søkes om kr 9 500 i 2018, kr 50 000 i 2019 og kr 40 500 i 2020.

Totale kostnader er kr 3 millioner. Alle kommuner i samarbeidet bidrar med samme beløp og egeninnsats, totalt kr 1,5 millioner. Det er videre søkt om kr 1,5 millioner fra Troms fylkeskommunes nye ordning «strategisk næringsrettet kommunesamarbeid».

Prosjektet er en operasjonalisering av RSNP og samarbeidet mellom kommunene, gjennom å gi nødvendig ressurser til å gjennomføre planen. Det ansettes en prosjektleder med Tromsø som vertskommune. Prosjektkostnader er satt opp med kr 1,4 millioner i prosjektledelse og –administrasjon, kr 600 000 til aktiviteter og tiltak, kr 200 000 kommunikasjon og informasjon samt kr 200 000 til kjøp av tjenester.

Prosjektplan og søknad er ikke spesifisert i detalj. Prosjektet skal direkte følge opp tiltak i RSNP og Forum for næringssjef/-konsulent/-rådgivere er arbeidsgruppe, planlagt møte 5.-6.11.

Overordnede mål i RSNP er:

- Å styrke Tromsøregionen som ledende region på innovasjon knyttet til bærekraftig verdiskaping i arktis
- Å tilrettelegge for at Tromsøregionen har en samordnet infrastruktur som fremmer utviklingen av et konkurransedyktig næringsliv og en funksjonell bo- og arbeidsmarkedsregion.
- Å samarbeide for at Tromsøregionen har næringsarealer i sjø og på land som imøtekommer næringslivets og samfunnets behov.

På siste side i RSNP er det liste på tiltakene som umiddelbart iverksettes:

- Etablering av regionalt næringsforum bestående av næringssjefer/-rådgivere/-konsulenter
- Forprosjekt bærekraftig besøksforvaltning med mål å finne løsninger for «fellesgodetiltak» toalett, infrastruktur og naturforvaltning knyttet til reiselivsnæringa. Prosjektet har fått finansiering fra fylkeskommunen. Tromsø og Storfjord kommune er hovedsøkere.
- Felles profilering av Tromsøregionen. Første grep vil være oversikt over industriarealer i regionen, og markedsføre disse som «Arctic Industrial Parks».
- Arbeide mot virkemiddelapparatet for nasjonale tilskudds- og finansieringsordninger som muliggjør bygging av nok og riktige boliger for å sikre verdiskapingspotensialet i hele Tromsøregionen.

Vurdering

RSNP er vedtatt i alle samarbeidende kommuner. Næringssjefer, -rådgivere og konsulenter har samarbeidet i utarbeidelse av planen. RSNP er bevisst lagt på et overordnet nivå med arbeidsområder alle kommunene tilslutter seg og har behov for å arbeide videre med. Det er en vesentlig forskjell i størrelse mellom Tromsø og de øvrige kommunene. Å utpeke tiltak som er relevant for alle samarbeidende kommuner har vært viktig. Samarbeidet har vært veldig positivt og administrasjonen ser frem til det videre arbeidet. Gjennom at regionalt næringsforum er arbeidsgruppe sikres tett forankring i kommunene. Prosjektet forventes å bidra til å styrke utviklingsarbeidet i Storfjord kommune.

Rådmannens innstilling

Tromsø kommune tildeles kr 100 000 til by region prosjekt - operasjonalisering av regional strategisk næringsplan. Midlene fordeles med kr 9 500 i 2018, kr 50 000 i 2019 og kr 40 500 i 2020.

Vilkår for tilskuddet fremgår i eget skriv som følger vedtaket. Søker må akseptere vilkårene ved å signere og returnere et akseptbrev til Storfjord kommune.

Søknad - Støtte til forening/frivillig org.

Prosjektnavn
ByRegion Tromsø – Bærekraftig utvikling i Arktis

Kontaktopplysninger		
Prosjektansvarlig/ -eier: Tromsø kommune	Kontaktperson: Magne Amundsen	
Adresse: Rådhusgata 2	Postnr.: 9008	Poststed: TROMSØ
Mobil: 95145184	Telefon: -	Telefon arbeid: -
E-post: magne.amundsen@tromso.kommune.no		Bankkonto: 47500508236
Organisasjonsnummer: 940101808		

Prosjektinformasjon

Type virksomhet / type støttemottaker

Kommune

Forretningside / mål og innhold med prosjektet

Overordnet prosjektmål er å bidra til prosess og kapasitet med tanke på gjennomføring av tiltakene i Regional strategisk næringsplan for Tromsøregionen 2018-22. Prosjektet skal bidra til økt verdiskaping gjennom å styrke Tromsøregionen som det foretrukne stedet for bærekraftig næringsaktivitet i Arktis. Prosjektet skal bidra til at regionen er attraktiv for næringsliv, boende og besøkende. Prosjektet skal motivere næringslivet til å bidra en bærekraftig utvikling og verdiskaping.

Eiersammensetning / deltakere i prosjektet utover støttemottaker

Balsfjord kommune – Rådhusgata 11, 9050 Storsteinnes
Karlsøy kommune – 9130 Hansnes
Lyngen kommune – Strandveien 24, 9060 Lyngseidet
Storfjord kommune – Oldersletta 1, 9046 Oteren
Tromsø kommune – Postboks 6900, 9299 Tromsø
Troms fylkeskommune – Postboks 6600, 9296 Tromsø

Kostnadsplan og finansieringsplan

Kostnadsplan

Tittel	SUM
Aktiviteter og tiltak	600 000
Informasjon, kommunikasjon og publisering	200 000
Kjøp av tjenester/bistand/analyser	140 000
Møter og reiser	200 000

Prosjektledelse og administrasjon	1 400 000
Samlinger/prosessarbeid	460 000
Sum kostnad	**3 000 000**

Finansieringsplan

Tittel	**SUM**
01. Søknad næringsfond Storfjord	300 000
Egenfinansiering øvrige 4 kommuner	400 000
Egeninnsats øvrige 4 kommuner	800 000
Troms fylkeskommune	1 500 000
Sum finansiering	**3 000 000**

Tilskudd fra andre

Annen finansiering: Leses som "Aktør - type bidrag - år 2018 - år 2019 - år 2020 - totalsum
Troms fylkeskommune - 95 000 kr - 750 000 kr - 655 000 kr - 1 500 000 kr
Balsfjord kommune – finansiering - 9 500 kr - 50 000 kr - 40 500 kr - 100 000 kr
Balsfjord kommune – egeninnsats - 9 500 kr - 100 000 kr - 90 500 kr - 200 000 kr
Karlsøy kommune – finansiering - 9 500 kr - 50 000 kr - 40 500 kr - 100 000 kr
Karlsøy kommune – egeninnsats - 9 500 kr - 100 000 kr - 90 500 kr - 200 000 kr
Lyngen kommune – finansiering - 9 500 kr - 50 000 kr - 40 500 kr - 100 000 kr
Lyngen kommune – egeninnsats - 9 500 kr - 100 000 kr - 90 500 kr - 200 000 kr
Tromsø kommune – finansiering - 9 500 kr - 50 000 kr - 40 500 kr - 100 000 kr
Tromsø kommune – egeninnsats - 9 500 kr - 100 000 kr - 90 500 kr - 200 000 kr
Sum finansiering - finansiering og egeninnsats - 190 000 kr - 1 500 000 kr - 1 500 000 kr - 3 000 000 kr

Er det tidligere søkt andre offentlig instanser om tilskudd til prosjektet/tiltaket? Ja

Søknad er sendt Troms fylkeskommune. Tilsvarende søknader sendes Balsfjord, Karlsøy, Lyngen og Tromsø kommuner.

Begrunnelse avslag

Andre opplysninger

Tidsplan
Alle kommunene i Tromsøregionen vil ha vedtatt Regional strategisk næringsplan 2018 – 2022 i løpet av oktober 2018.
Ved tilskudd vil det lyses ut prosjektlederstilling med mål om snarlig oppstart. I påvente av ansettelse, vil arbeidet med videreføring/implementering av arbeidet videreføres av styringsgruppen.

- Å styrke Tromsøregionen ledende region på innovasjoner knyttet til bærekraftig verdiskaping i Arktis.
- Å tilrettelegge for at Tromsøregionen har en samordnet infrastruktur som fremmer utviklingen av et konkurransedyktig næringsliv og en funksjonell bo- og arbeidsmarkedsregion.
- Å samarbeide for at Tromsøregionen har næringsarealer i sjø og på land som imøtekommer næringslivets og samfunnets behov.

Geografi

RF13.50 – Kommunalt næringsfond

1902-Tromsø, 1933-Balsfjord, 1936-Karlsøy, 1938-Lyngen, 1939-Storfjord

Vedlegg

Dokumentnavn	Filstørrelse	Dato
ByRegion_prosjektsøknad.pdf	671 550	16.10.2018
Regional_strategisk_næringsplan_for_Tromsøregionen.pdf	3 897 308	16.10.2018

Prosjektnavn:

ByRegion Tromsø – Bærekraftig utvikling i Arktis

Søknadsbeløp i kroner.

300 000 over to år. Av dette 33,3% som finansiering (100 000 kr) og 66,6% (200 000 kr) som egeninnsats.

Kort beskrivelse:

Gjennom felles arbeid i Byregionprogrammet (ByR) og i utforming av Regional strategisk næringsplan for Tromsøregionen 2018 – 2022 (RSNP) har kommunene Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord og Tromsø utarbeidet en felles plattform for et overordnet strategisk næringssamarbeid.

Prosjektet bygger videre på dette arbeidet, og er på den måten i tråd med Troms fylkeskommunes formål for ordningen «Strategisk næringsrettet samarbeid 2018».

Prosjektbeskrivelse

Gjennom felles arbeid i Byregionprogrammet (ByR) og i utforming av Regional strategisk næringsplan for Tromsøregionen 2018 – 2022 (RSNP) har kommunene Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord og Tromsø utarbeidet en felles plattform for et overordnet strategisk næringssamarbeid.

Ved å benytte kunnskapsgrunnlaget fra ByR og gjennom arbeidet med RSNP har kommunene utviklet en felles virkelighetsforståelse og identifisert felle satsingsområder som er viktig for næringsutviklingen i hele regionen.

Tromsøregionen er en attraktiv region som kombinerer en bærekraftig tradisjon med ny og moderne kunnskap, forsking og produksjon. Regionen har livskraftige lokalsamfunn, og er landsdelens største konsentrerte næringsmiljø med en allsidig og utfyllende næringsstruktur på tvers av kommunene.

Karlsøy kommune er en stor fiskeri- og oppdrettskommune med lang kystlinje. Storfjord og Balsfjord ligger sentralt plassert i forhold til regionens ferdselsårer langs E6 og E8. Kommunene har store nærings- og industriarealer tilgjengelig både i sjø og på land, og med god nærhet til flyplasser og jernbane. Balsfjord kommune har svært god kapasitet i kraftnettet. Sammen med Lyngen har Balsfjord sterke industrimiljøer, og nyter godt av at yrkesfagutdanningen i Nordkjosbotn er tilpasset næringslivets behov.

Karlsøy, Lyngen og Storfjord kommuner er en del av virkemiddelsonen Nord-Troms og Finnmark. De er derfor unntatt arbeidsgiveravgift, har nedskriving av studielån for innbyggere, har fritak for el-avgift på forbruk og reduksjon i personbeskatningen.

Tromsø kommune opplever sterkt befolkningsvekst og er et viktig nærings-, kunnskaps-, administrasjons- og logistikksenter i landsdelen. Byen utøver sentrale roller og funksjoner lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

En viktig del av næringslivet i Tromsøregionen er knyttet til de ressursbaserte næringene. I tillegg til fiskeri og oppdrett, jobber kommunene i Tromsøregionen godt med jordbruk og lokal matproduksjon – tuftet på rene sjøområder og de beste beiteområdene i landet.

Et likhetstrekk for alle kommunene i Tromsøregionen er den korte avstanden fra der innbyggerne bor til naturen. Naturen er en av forklaringene på den sterke veksten Tromsøregionen har opplevd i reiselivsnæringen de siste årene. Reiseliv har vokst til å bli en viktig næring i alle kommunene i Tromsøregionen. Vi ser at de erfaringer vi gjør fra arbeidet med reiseliv har overføringsverdi til andre næringer med tanke på økt verdiskaping.

Vi ser også en stor grad av mobilitet mellom kommunene der innbyggere i ulike livsfaser velger mellom å bo urbant eller spredt og flytter mellom ulike bosteder, men med nærhet til urbane kvaliteter.

For å videreføre denne muligheten i fremtiden, er det viktig å arbeide for en helhetlig samfunnsutvikling i regionen. I dag ser vi at boligmangel i distriktene er et reelt hinder for verdiskaping – regionalt, så vel som nasjonalt. Det tilbudet kommunene kan gi vil variere med geografisk bosted, men gjennom god planlegging og nye måter for innbyggerinvolvering vil hele Tromsøregionen være en attraktiv bo- og arbeidsmarkedsregion også i fremtiden.

Dersom Tromsøregionen skal oppfylle visjonen om å være den beste verdiskapingsregionen i Arktis med Tromsø som arktisk hovedstad, er det viktig å utvikle Tromsøregionen som et attraktivt sted hvor folk ønsker å bosette seg og besøke. Det er dette som på sikt vil gjøre det attraktivt å etablere nye og utvikle eksisterende bedrifter.

RSNP har identifisert fire overordnede satsinger som vil gjøre Tromsøregionen mer attraktiv. De fire strategiske satsingene er:

- Attraktivitet for utvikling og etablering
- Innovasjon og bærekraftig verdiskaping
- Infrastruktur og transport
- Areal

Prosjektet bygger videre på de fire strategiske satsingsområdene, og er på den måten i tråd med Troms fylkeskommunes formål for «Strategisk næringsrettet samarbeid 2018» og strategien om å videreutvikle vekstkraftige regioner i sammenheng med senterstrukturen. Prosjektet vil bidra til å styrke kommunene i Tromsøregionen sin evne til å planlegge, mobilisere, samarbeide og gjennomføre utviklingstiltak.

Bakgrunn

Troms fylkeskommune har gjennom utlysningen «Strategisk næringsrettet kommunesamarbeid 2018» satt at 5,8 millioner kroner fra kapittel 550, post 54 Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn. Satsingen skal følge opp fylkesplanens strategi om å «videreutvikle vekstkraftige regioner i sammenheng med senterstrukturen. Satsingen skal også følge opp Kommunal og moderniseringsdepartementets Delmål 1.2 for Kapittel 550, post 64 og å «styrke kommunenes evne til å planlegge, mobilisere, samarbeide og gjennomføre utviklingstiltak».

Midlene retter seg mot kommuner i samarbeid og regionråd som ønsker å videreutvikle samarbeid med basis i regionale strategiske næringsplaner og andre regionale plattformer for samarbeid. Arbeidet vil også være en videreutvikling og oppfølging av byregionarbeidet (ByR) og Nord-Troms satsing.

Midlene skal gå til prosess og kapasitet. Herunder prosjektledelse, møter mellom kommuner, folkemøter, reiser mv.

Prosjektene skal ha utviklingsfokus med blant annet målbare mål, måltall og beskrivelse av forventet resultat. Prosjektet skal også inkludere arbeid med å få på plass varige strukturer og modell for samarbeid. Videre skal prosjektet ha god lokal forankring og være en el av oppfølging av regional strategisk næringsplan eller annen plattform for samarbeid i regionen. Prosjektene skal være et samarbeid, der man samler ressurser for å få størst mulig effekt.

Prosjektperioden er satt til to år. Troms fylkeskommune kan bidra med inntil 50 % av samlede kostnader. Som det fremgår foreligger det en forventing fra fylkeskommunen om egenfinansiering og egeninnsats fra deltagerkommunene.

I fase 1 av Byregionprosjektet gjennomførte Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) en helhetlig samfunnsanalyse av Tromsøregionen der blant annet forholdet mellom samarbeid og regional vekst ble diskutert. I rapporten «Samspill og regional vekstkraft i Tromsøregionen» ble samfunnsmessige utviklingstrekk presentert, samtidig som Tromsøs rolle som regional vekstmotor ble diskutert.

Rapporten konkluderer med at «Tromsøregionen som helhet har et klar potensial for økt økonomisk aktivitet framover, gjennom vekst i privat, men også i offentlig, virksomhet.» Samtidig peker rapporten på at tilgang på arbeidskraft er en utfordring for hele regionen. Som følge av dette anbefalte NIBR kommunene i Tromsøregionen å utarbeide en regional strategisk næringsplan:

- Satse på eksisterende ressurser, næringer og klynger er regionen har spesielle fortrinn og potensialer i by og omland.
- Styrke entreprenørskap, innovasjon og omstillingsevne i næringslivet og i by og omland.
- Styrke regionale innovasjonssystem (samspill mellom kunnskapsinstitusjoner, næringsliv, mellomliggende organisasjoner, virkemiddelaktører).
- Styrke regional samfunnsutvikling i videre forstand (areal- og transportutvikling, tjenestetilbud, bostedsattraktivitet, lokalsamfunnsutvikling, synliggjøring utad etc.).

RSNP bygger på kunnskapsgrunnlaget og anbefalingene i «Samspill og regional vekstkraft i Tromsøregionen», kommuneplaner og næringsplaner i de respektive kommunene samt regionale, nasjonale og internasjonale dokumenter som for eksempel Regjeringens Nordområdestrategi (2017) og Regjeringens havstrategi (2017), Meld. St. 22 (2015-2016) «Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver», Meld. St. 18 (2016-2017) «Berekraftige byar og sterke distrikt» og OECD-rapporten «OECD Territorial Reviews: Northern Sparsely Populated Areas» (2017). Arbeidet med RSNP er også tatt inn som et av tiltakene i fase 2 av Byregionprogrammet.

Prosjektmål

Det overordnede prosjektmålet er å bidra til prosess og kapasitet med tanke på gjennomføring av tiltakene i Regional strategisk næringsplan for Tromsøregionen 2018 – 2022. Dette betyr at prosjektet skal bidra til å ta ut potensialet i økt verdiskaping gjennom å styrke Tromsøregionen som det foretrukne stedet for bærekraftig næringsaktivitet i Arktis. Prosjektet skal bidra til at regionen er attraktiv for næringsliv, boende og besøkende. Prosjektet skal motivere næringslivet til å bidra en bærekraftig utvikling tuftet på miljømessig, kulturell, sosial og økonomisk bærekraftig verdiskaping.

Forankring

Prosjektet er forankret i «Regional strategisk næringsplan for Tromsøregionen 2018 – 2022».

Regional strategisk næringsplan var våren 2018 lagt ut til offentlig ettersyn i de fem deltagerkommunene. Planen var også tema et på felles formannskapsmøte for alle fem kommunene (februar 2018). I tillegg har alle formannskapene fått egne orienteringer om planen underveis.

Regional strategisk næringsplan bli vedtatt av kommunestyrene i de enkelte kommuner i første kommunestyremøte høsten 2018. Det vil si mellom august og oktober.

Arbeidet med planen, og metodikken knyttet til fremtidig samarbeid på tvers av kommunegrensene er også nedfelt i deltagerkommunenes egne kommuneplaner og næringsplaner samt regionale,

nasjonale og internasjonale dokumenter som for eksempel Fylkesplan for Troms 2014 – 2025, Meld. St. 18 (2016-2017) «Berekraftige byar og sterke distrikt» og OECD-rapporten «OECD Territorial Reviews: Northern Sparsely Populated Areas» (2017).

Arbeidet med RSNP var også tatt inn som et av tiltakene i fase 2 av Byregionprogrammet. Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord og Tromsø kommuner her dermed deltatt både i fase 1 og 2 av Byregionprogrammet, og vært aktivt involvert i utarbeidelsen av RSNP.

Prosjektorganisering

- Prosjekteier: Tromsø kommune
- Styringsgruppe: Regionalt næringsforum* ved Einar Hamnvik (næringskonsulent, Balsfjord kommune), Hilde Johnsen (nærings- og utviklingsrådgiver, Storfjord kommune), Jan-Hugo Sørensen (nærings- og samfunnsutviklingssjef, Karlsøy kommune), Magne Amundsen (næringssjef, Tromsø kommune) og Stig Kjærvik (rådmann, Lyngen kommune)
- Prosjektleder: det tilsettes prosjektleder. Tromsø kommune vil være vertskommune for prosjektlederstillingen.

*Etablering av regionalt næringsforum for næringssjefer/-rådgivere/-konsulenter fra deltagerkommunene er et av tiltakene i RSNP, og etableres formelt etter at planen er vedtatt i de enkelte kommunene. Forumet har mandat til å fungere som arbeidsgruppe for Regional strategisk næringsplan, og rapporterer årlig til ordførere og rådmenn i deltagerkommunene.

Samarbeidspartnere

Det vil være naturlig å søke samarbeid med flere partnere. Blant annet:

- Nord-Troms Regionråd
- Tromsø-områdets regionråd
- Visit Tromsø-regionen AS
- Visit Lyngenfjord AS
- Troms fylkeskommune
- Næringsforeningen i Tromsøregionen
- Innovasjon Norge Arktis
- NHO Arktis
- Næringslivet i regionen
- Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet
- SMAK-festivalen og andre festivaler
- Balsfjord næringsutvikling AS
- Distriktssenteret

Aktiviteter

Prosjektet vil bidra til prosess og kapasitet med tanke på oppfølging av tiltak i Regional strategisk næringsplan for Tromsøregionen 2018 – 2020.

Det skal ansettes en prosjektleder som gjennom sitt arbeid med RSNP bidrar til å skape varige strukturer for samarbeid. Aktiviteter i prosjektperioden vil være knyttet til tiltakene i RSNP. Dette innebærer blant annet:

- Utarbeide et kunnskapsgrunnlag for boligsituasjonen i Tromsøregionen, og innhente erfaring fra andre regioner knyttet til arbeid med boligprosjekt og gründerskap.

- Jevnlige møter i Regionalt næringsforum, samt årlig evaluering av RSNP.
- Felles historiefortelling gjennom bruk av informasjonsmaterialet som ble laget om ByRegion Tromsø i fase 2 av Byregionprogrammet.
- Bidra til å koble eksisterende prosjekter knyttet til bærekraftig reiseliv i Tromsøregionen. Herunder «Prosjekt for bærekraftig besøksforvaltning» i regi av Tromsø, Storfjord og Karlsøy kommuner og tettdialog med Visit Lyngenfjord AS og Visit Tromsø-regionen og deres prosjekter på bærekraftige destinasjoner. Det planlegges også en pilot i Balsfjord kommune (forehold om finansiering), som det også vil være naturlig å koble seg til.
- Koordinere innspill fra kommunene ved overordnede planer for infrastruktur og areal.
- Kartlegge næringsaktører, kompetanse og industriareal til profilering av «Arctic Industrial Parks».
- Arbeide gjennom SMAK-festivalen for å samle og synliggjøre lokalmatproduksjon fra sjø og land, inkludert reindrift.

For mer informasjon om tiltakene se RSNP side 11 til 14. Planen ligger vedlagt.

Målgruppe

Næringslivet i regionen.

Ungdom og studenter fra regionen

Tilflyttere

Utdanningsinstitusjoner

Øvrige kommuner i Troms

Troms og Finnmark Fylkeskommune(r)

Resultat

Prosjektet vil bidra til:

- Varige samarbeidsmodeller for næringsutvikling i regionen.
- Økt vekstkraft gjennom økt verdiskaping, vekst i antall nyetablering, positiv befolkningsutvikling og økt antall besøkende til regionen.
- Økt bevissthet rundt miljømessig, kulturell, sosial og økonomisk verdiskaping.
- Bidra til at arbeidet med alle tiltakene i Regional strategisk næringsplan 2018 – 2022 er (i) igangsatt, (ii) gjennomført eller (iii) tatt inn i kommunenes langsiktige handlingsplaner i løpet av 2-årsperioden.

2015 brukes som referanseår. Forslag til måleindikatorer for Tromsøregionen er:

- Samlet verdiskaping per sysselsatt øker hvert år.
    - Kilde: NHOs kommune-NM
- Økning i netto positiv tilflytting.
    - Kilde: SSB

- Økning i nyetableringer per år.
    - Kilde: Foretaksregisteret/SSB
- Økt andel sysselsatte med fagutdannelse og utdannelse på universitets- og høyskolenivå.
    - Kilde: NHOs Kommune-NM
- Økt andel kommersielle gjestedøgn på hoteller, campingplasser og hyttegrender.
    - Kilde: SSB/Statistikknett
- 6 faste møtepunkter i Næringsforumet
    - Kilde: Næringsforumet

Vi ønsker også å teste ut følgende to indikatorer som mulig framtidige måleindikatorer:

- Utarbeide BNP for Tromsøregionen beregnet som (Verdiskaping = lønn + driftsinntekter)*
    - Kilde: Regnskapstall fra Foretaksregisteret.
- Økt innovasjonsgrad i næringslivet gjennom økt brukt av SkatteFunn.
    - Kilde: Innovasjon Norge

* Denne definisjon er i tråd med ledende analyser av verdiskaping innenfor flere næringer. Næringens verdiskaping blir da den aggregerte verdiskapingen for alle foretakene i regionen. En vesentlig egenskap ved denne definisjonen er at den ikke inkluderer varer og tjenester som blir benyttet i produksjon. Man unngår dermed dobbelttelling av disse innsatsfaktorene. Dette er spesielt viktig dersom man ønsker å sammenligne næringer som i stor grad kjøper varer og tjenester av hverandre. Begrepet fanger også opp avlønningen til de viktigste interessentene i næringen:

- De ansatte gjennom lønn
- Kommunene og staten gjennom inntektsskatt, arbeidsgiveravgift og selskapsskatt
- Kreditorene gjennom renter på lån
- Eierne gjennom overskudd etter skatt

Denne definisjonen av verdiskaping er identisk med inntektsmetoden for utregning av BNP (SSB.no) Driftsresultatet er resultatet av driftsaktivitetene i foretakene. Posten kommer etter driftsinntekter og driftskostnader og er uavhengig av de finansielle og ekstraordinære postene.

Årsresultatet er resultatet etter ordinære poster, ekstraordinære poster og skatt. De ekstraordinære postene omfatter også finansinntekter og finanskostnader.

Kilde: Bergen Business Region

Effekter

- Økt samhandling mellom kommunene i Tromsøregionen.
- Sterkere samhandling mellom regionene i Troms og Finnmark.
- Styrke Tromsøregionen som en attraktiv bo- og arbeidsmarkedsregion.
- Sysselsettingsvekst.

- Økning i antall sysselsatte med fagutdannelse og utdannelse på universitets- og høgskolenivå.

Tidsplan

Alle kommunene i Tromsøregionen vil ha vedtatt Regional strategisk næringsplan 2018 – 2022 i løpet av oktober 2018.

Ved tilskudd vil det lyses ut prosjektlederstilling med mål om snarlig oppstart. I påvente av ansettelse, vil arbeidet med videreføring/implementering av arbeidet videreføres av styringsgruppen.

- Å styrke Tromsøregionen ledende region på innovasjoner knyttet til bærekraftig verdiskaping i Arktis.
- Å tilrettelegge for at Tromsøregionen har en samordnet infrastruktur som fremmer utviklingen av et konkurransedyktig næringsliv og en funksjonell bo- og arbeidsmarkedsregion.
- Å samarbeide for at Tromsøregionen har næringsarealer i sjø og på land som imøtekommer næringslivets og samfunnets behov.

Kostnadsplan

Tittel	**2018**	**2019**	**2020**	**Sum**
Aktiviteter og tiltak	30 000	300 000	270 000	600 000
Informasjon, kommunikasjon og publisering	10 000	100 000	90 000	200 000
Kjøp av tjenester/ bistand/ analyser	10 000	70 000	60 000	140 000
Møter og reiser	20 000	100 000	80 000	200 000
Prosjektledelse og administrasjon	100 000	700 000	600 000	1 400 000
Samlinger/prosessarbeid	20 000	230 000	210 000	460 000
Sum kostnad	**190 000**	**1 500 000**	**1 310 000**	**3 000 000**

Finansieringsplan

Tittel	**2018**	**2019**	**2020**	**Sum**
Troms fylkeskommune	95 000	750 000	655 000	1 500 000
Balsfjord kommune – finansiering	9 500	50 000	40 500	100 000
Balsfjord kommune – egeninnsats	9 500	100 000	90 500	200 000
Karlsøy kommune – finansiering	9 500	50 000	40 500	100 000
Karlsøy kommune – egeninnsats	9 500	100 000	90 500	200 000
Lyngen kommune – finansiering	9 500	50 000	40 500	100 000

Lyngen kommune – egeninnsats	9 500	100 000	90 500	200 000
Storfjord kommune – finansiering	9 500	50 000	40 500	100 000
Storfjord kommune – egeninnsats	9 500	100 000	90 500	200 000
Tromsø kommune – finansiering	9 500	50 000	40 500	100 000
Tromsø kommune - egeninnsats	9 500	100 000	90 500	200 000
Sum finansiering	**190 000**	**1 500 000**	**1 310 000**	**3 000 000**

Vedlegg

- Regional strategisk næringsplan for Tromsøregionen.

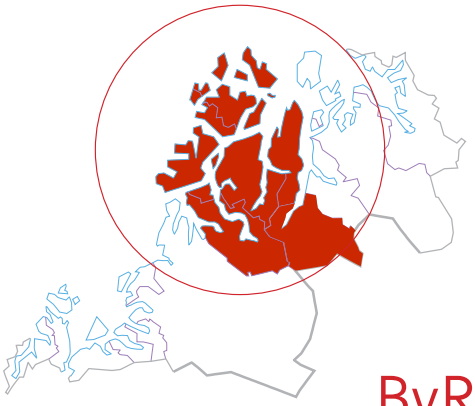

ByRegion Tromsø

Regional strategisk næringsplan for Tromsøregionen

2018
2022

Tromsøregionen ligger i en del av Arktis som er rik på naturressurser. Disse ressursene er grunnlaget for globalt viktige økonomiske verdikjeder. Langs disse verdikjedene utvikles bosettinger og samfunn.

Nord-Lenangen, Lyngen kommune

OM PLANEN 7
INNLEDNING 8
EN ATTRAKTIV ARKTISK HOVEDSTADSREGION 11
ARKTIS BLIR VIKTIGERE 13

ATTRAKTIVITET SOM DRIVER FOR VEKST 14
BÆREKRAFT VERDISKAPNING 15
INNBYGGERINVOLVERING SOM VERKTØY
I SAMFUNNSUTVIKLINGEN 17

VISJON OG MÅLSETNING 18

STRATEGISK SATSNING 19-20
Attraktivitet for utvikling og etablering 21
Innovasjon og bærekraftig verdiskaping 22
Infrastruktur og transport 24
Areal 25
TILTAK SOM IVERKSETTES UMIDDELBART 26
RELEVANTE DOKUMENTER 27

EWOS, Balsfjord kommune

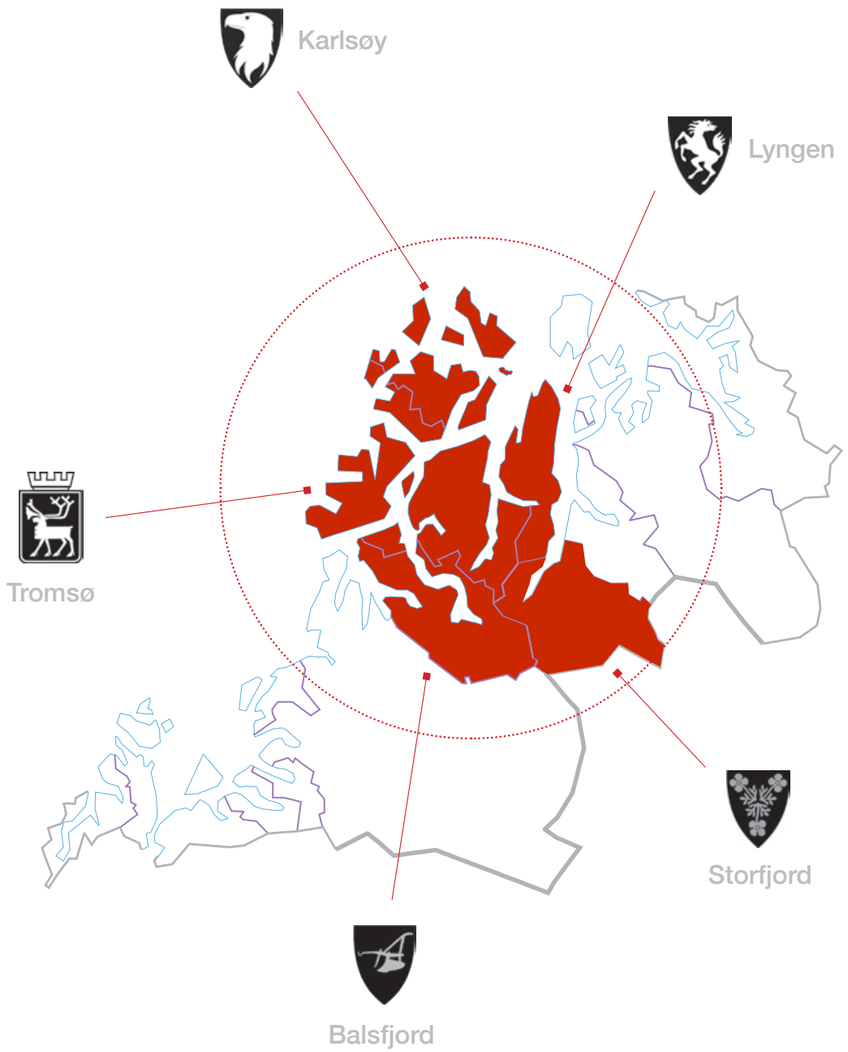

/// OM PLANEN

Regional strategisk næringsplan er en felles, overordnet strategisk plan for kommunene Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord og Tromsø. Planen skal bidra til en felles virkelighetsforståelse og identifisere felles satsningsområder som er viktig for næringsutviklingen i hele regionen.

Planen er en temaplan som strekker seg over 4 år i perioden 2018 til 2022. Fag- og temaplaner er ikke underlagt plan- og bygningslovens prosessregler.

Den enkelte kommune følger selv opp relevante tiltak i egne handlingsplaner og økonomiplaner.

Deltagerkommunene utgjør en funksjonell region, blant annet dokumentert i NIBR-rapport 2015:4 «Samspill og regional vekstkraft i Tromsøregionen».

Arbeidet med planen er tatt inn som et av tiltakene i fase 2 i Byregionprogrammet. Dette er et utviklingsprogram for byregioner som skal øke kunnskapen om samspillet mellom by og omland for å styrke den regionale vekstkraften i disse områdene. Byregionprogrammets andre fase strakk seg til våren 2018, og består av 37 byregioner og 213 kommuner.

Planen bygger på kunnskapsgrunnlaget og anbefalingene i «Samspill og regional vekstkraft i Tromsøregionen», kommuneplaner og næringsplaner i de respektive kommunene samt regionale, nasjonale og internasjonale dokumenter som for eksempel Regjeringens Nordområdestrategi (2017) og Regjeringens havstrategi (2017), Meld. St. 22 (2015-2016) «Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver», Meld. St. 18 (2016-2017) «Berekraftige byar og sterke distrikt» og OECD-rapporten «OECD Territorial Reviews: Northern Sparsely Populated Areas» (2017).

Arbeidet med planen er ledet av Tromsø kommune i en arbeidsgruppe bestående av næringssjefer/-rådgivere/-konsulenter fra alle kommunene. Arbeidsgruppen har rapportert til Styringsgruppen for Byregionprogrammet. Alle kommunene er representert i styringsgruppen med politisk eller administrativ ledelse.

I tillegg sitter Næringsforeningen i Tromsøregionen, Universitetet i Tromsø og Haplast i Styringsgruppen

INNLEDNING

Tromsøregionen ligger i en del av Arktis som er rik på naturressurser. Disse ressursene er grunnlaget for globalt viktige økonomiske verdikjeder. Langs disse verdikjedene utvikles bosettinger og samfunn. Ressursene utnyttes under krevende forhold og forutsetter kunnskaper om teknologi og erfaring med å leve og virke så langt mot nord. Gode samfunn her forutsetter derfor et tett samspill mellom naturressurser, teknologisk kunnskap og attraktive byer og lokalsamfunn. For å skape økonomisk vekst og utvikling må naturressursrikdommen omsettes i internasjonale markeder. En bred internasjonal orientering og et sterkt markedsfokus er derfor nødvendig. Markedene nås gjennom god infrastruktur, med trygg, stabil og effektiv transport av varer, tjenester og informasjon,

Det er menneskene som bor her som er nøkkelen til miljømessig, sosial, og økonomisk bærekraftig bruk av ressursene rundt oss. Derfor må innbyggerne i regionen ha en sentral rolle i utviklingen og forvaltningen av området. Dersom Norge skal nå nasjonale målsetninger om å være ledende på kunnskap om Arktis, er det viktig å styrke kompetansen, miljøene og samfunnene i regionen.

Tromsøregionen, som består av kommunene Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord og Tromsø, har lang historie med å utvikle robuste bosettinger i Arktis. Vi har bygd livskraftige lokalsamfunn, som gjennom gode institusjoner kombinerer bærekraftig ressursutnyttelse og høyt velstandsnivå.

Tromsø kommune er den største av de fem kommunene som er involvert i planen. Tromsø er landsdelens klart største by. Kommunen består også som de øvrige kommunene av mindre tettsteder og spredt bosetting basert på lokale fortrinn. Regionen er tett koblet til havet og har en unik natur. Nærheten til de spektakulære og internasjonalt kjente Lyngsalpene, uberørte fjell og vidder, tilrettelagte turområder og et yrende hav- og fugleliv, gjør Tromsø-regionen til en spennende region både for lokalbefolkningen og besøkende.

Over tid har Tromsøregionen utviklet en fungerende arbeidsdeling med kunnskaps- og tjenestetilbud på høyt internasjonalt nivå i Tromsø by. Omkringliggende kommuner har utviklet et nærings- og samfunnsliv basert på lokale fortrinn som betjener både regionen og internasjonale markeder. Samlet tilbyr regionen et rikt tilbud på arbeidsplasser og bosteder som kan styrke Tromsø som Arktisk hovedstad.

Et godt regionalt samspill utvikles i fellesskap. Et viktig premiss for Byregionprogrammet og den regionale strategiske næringsplanen er at et godt utviklet samspill mellom by og omland styrker potensialet for vekst og økonomisk utvikling i hele regionen. Det er dermed en gjensidig avhengighet for å maksimere verdiskapingspotensialet i regionen. Det er viktig med gode samarbeidsformer og omforente strategiske satsinger. Kommuner og næringsliv vil da, i fellesskap og hver for seg, utnytte regionens fortrinn med blant annet nærhet til havet og naturen, infrastruktur, kompetanse og næringsnettverk på best mulig måte.

Formålet med en felles Regional strategisk næringsplan er å styrke regionen i en nasjonal og internasjonal konkurransesituasjon gjennom en strategisk satsing på tiltak som går på tvers av kommunegrensene. Tromsøregionen skal også i fremtiden hevde seg i toppen innen forskning, utdanning, næringsliv og kultur, og kunne tilby et bredt spekter av offentlige tjenester.

Nasjonale rammebetingelser og fylkeskommunale føringer påvirke utviklingen i Tromsøregionen. Næringsarbeidet må ta hensyn til disse føringene, og vil samtidig bidra til rammer som fremmer regionens verdiskapende rolle.

Havbruk, energi og opplevelser.
Karlsøybruket og Fakken vindmøllepark på naturskjønne Vannavalen i Karlsøy kommune.

EN ATTRAKTIV ARKTISK HOVEDSTADSREGION

Tromsøregionen er en attraktiv region som kombinerer en bærekraftig tradisjon med ny og moderne kunnskap, forsking og produksjon. Regionen har livskraftige lokalsamfunn, og er landsdelens største konsentrerte næringsmiljø med en allsidig og utfyllende næringsstruktur på tvers av kommunene.

Karlsøy kommune er en stor fiskeri- og oppdrettskommune med lang kystlinje. Storfjord og Balsfjord ligger sentralt plassert i forhold til regionens ferdselsårer langs E6 og E8. Kommunene har store nærings- og industriarealer tilgjengelig både i sjø og på land, og med god nærhet til flyplasser og jernbane. Balsfjord kommune har svært god kapasitet i kraftnettet. Sammen med Lyngen har Balsfjord sterke industrimiljøer, og nyter godt av at yrkesfagutdanningen i Nordkjosbotn er tilpasset næringslivets behov.

Karlsøy, Lyngen og Storfjord kommuner er en del av virkemiddelsonen Nord-Troms og Finnmark. De er derfor unntatt arbeids-giveravgift, har nedskriving av studielån for innbyggere, har fritak for el-avgift på forbruk og reduksjon i personbeskatningen.

Tromsø kommune opplever sterk befolkningsvekst og er et viktig nærings-, kunnskaps-, administrasjons- og logistikksenter i landsdelen.
Byen utøver sentrale roller og funksjoner lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

En viktig del av næringslivet i Tromsø-regionen er knyttet til de ressursbaserte næringene. I tillegg til fiskeri og oppdrett, jobber kommunene i Tromsøregionen godt med jordbruk og lokal matproduksjon – tuftet på rene sjøområder og de beste beiteområdene i landet.

Et likhetstrekk for alle kommunene i Tromsøregionen er den korte avstanden fra der innbyggerne bor til naturen. Naturen er en av forklaringene på den sterke veksten Tromsøregionen har opplevd i reiselivs-næringen de siste årene. Reiseliv har vokst til å bli en viktig næring i alle kommunene i Tromsøregionen. Vi ser at de erfaringer vi gjør fra arbeidet med reiseliv har overføringsverdi til andre næringer med tanke på økt verdiskaping.

Vi ser også en stor grad av mobilitet mellom kommunene der innbyggere i ulike livsfaser velger mellom å bo urbant eller spredt og flytter mellom ulike bosteder, men med nærhet til urbane kvaliteter.

For å videreføre denne muligheten i fremtiden, er det viktig å arbeide for en helhetlig samfunnsutvikling i regionen.
I dag ser vi at boligmangel i distriktene er et reelt hinder for verdiskaping – regionalt, så vel som nasjonalt.
Det tilbudet kommunene kan gi vil variere med geografisk bosted, men gjennom god planlegging og nye måter for innbyggerinvolvering vil hele Tromsøregionen være en attraktiv bo- og arbeidsmarkedsregion også i fremtiden.

Lerøy Auroras
anlegg på Ringvassøy,
Karlsøy kommune

/// ARKTIS BLIR VIKTIGERE

Den globale og strategiske betydning av Arktis har økt de senere årene. Det er særlig klimaendringene og presset på å utvinne viktige ressurser som befinner seg i regionen, som har skapt stor oppmerksomhet rundt det som skjer i nord.

I juni 2016 ratifiserte Norge den internasjonale klimaavtalen fra Paris i november 2015. Det overordnede målet er å begrense den globale oppvarming til «godt under 2 grader». Avtalen har også et mål om netto-null utslipp (det vil si balanse mellom menneskeskapte utslipp og opptak av klimagasser) i andre halvdel av århundret. Alle land er forpliktet til å sette nasjonale utslippsmål.

Flere regjeringer har fastslått at Nordområdene er Norges viktigste utenrikspolitiske interesseområde og fremhevet viktigheten av internasjonalt samarbeid, næringsliv, kunnskap, infrastruktur og miljøvern, sikkerhet og beredskap som viktige satsingsområder for at Nord-Norge også i fremtiden skal være blant Norges mest skapende og bærekraftige regioner. Nord-Norge skal være ledende på kunnskap om, for og i nord. Dette vises også i Regjeringens nye Europa-strategi (2018-2021) hvor de skriver:

> [Regjeringen] legger særlig stor vekt på å formidle at [de nordlige regionene av Europa] ikke er øde områder, men levende lokalsamfunn og byer med behov for bærekraftig næringsutvikling og gode levekår. Norge har lang erfaring i å forvalte området på en måte som ivaretar miljø-, sosiale- og næringshensyn.
> (Regjeringen 2018: side 17)

En rekke av næringene i Tromsøregionen vil ha åpenbare konkurransefortrinn av den økte interessen for Arktis og det globale fokuset på bærekraft. Vekstnæringer som reiseliv, nye marine og maritime næringer, kulturproduksjon, alternativ energiproduksjon og synergier fra kompetansemiljøene er viktige næringer for fremtiden.

Fremtidens Tromsøregion vokser frem i spenningsfeltet mellom nye og tradisjonelle næringer bygget på innbyggernes kompetanse og identitet.

North Experience,
Storfjord kommune

/// ATTRAKTIVITET SOM DRIVER FOR VEKST

Selv om interessen for Arktis øker, er det viktig å huske at vekst og verdiskaping påvirkes av hvor attraktiv et sted er å bo, besøke, arbeide eller etablere og videreutvikle bedrifter. Tromsøregionen er i nasjonal og internasjonal konkurranse med andre regioner om å tiltrekke seg arbeidsplasser, kvalifisert arbeidskraft, nye innbyggere og kapital. Et godt bomiljø og et variert boligtilbud, attraktive arbeidsplasser, rikt kulturliv, nærhet til natur, god infrastruktur, herunder gå, sykkel og kollektiv, vei- og sjøforbindelser og flyrutetilbud, levende møteplasser og by- og tettstedssentrum med mer, er konkurransefortrinn innenfor attraktivitet.

En godt utbygd infrastruktur internt i regionen bidrar til at folk kan finne alternative måter å leve sine liv på.

Gode forbindelser inn og ut av regionen, nasjonalt så vel som internasjonalt, bidrar til utveksling av kunnskap og kultur og skaper mangfold og kreativitet.

Attraktivitet er en nødvendig forutsetning for Tromsøregionen. Grepene som gjøres i Tromsøregionen påvirker vår attraktivitet ute i markedene – enten i form av etterspørsel av varer og tjenester og kompetanse fra vår region, eller gjennom prisen som tilbys for den aktuelle varen. Videre påvirker det også hvor attraktiv vi er i konkurranse om kvalifisert arbeidskraft, reisende, investorer med flere. Disse impulsene påvirker igjen Tromsøregionen, hvilke nye grep og tiltak vi iverksetter, og følgelig attraktiviteten ute i de forskjellige markedene som aktører i Tromsøregionen konkurrerer i.

/// BÆREKRAFTIG VERDISKAPNING

Figuren viser også viktigheten av å fokusere på bærekraftig verdiskaping. Bærekraftig verdiskaping brukes i denne sammenheng om verdiskaping som er miljømessig, kulturell, sosial og økonomisk bærekraftig. I forskningslitteraturen og flere stortingsmeldinger er dette også omtalt som bred verdiskaping [1].

Bærekraftig verdiskaping er en operasjonalisering av bærekraftig utvikling på lokalt nivå, og inneholder også dimensjonen kulturell verdiskaping. Tilnærmingen er et verktøy for å arbeide strategisk med å se de ulike formene for verdiskaping i sammenheng, og styrke den lokale bærekraften. En viktig premiss for den bærekraftige verdiskapingen er at én form for verdiskaping ikke skal gå på bekostning av en annen, eller bidra til å svekke den totale verdiskapingen.

Miljømessig verdiskaping

innebærer å styrke kvaliteten og verdiene knyttet til kulturminner, kulturlandskap og natur. Miljømessig verdiskaping oppstår av at disse verdiene skjøttes, holdes i hevd og tas vare på slik at kulturarven og naturmangfoldet sikres. Dette gjøres ved å god helhetlig planlegging og forvaltning av det fysiske miljø, istandsetting, tilrettelegging, skjøtsel, gjenbruk og god ressursforvaltning.

Kulturell verdiskaping

innebærer økt kunnskap og bevissthet om lokal kultur- og naturarv, særpreg, tradisjoner, historiefortelling og symboler som gir grunnlag for formidling og utvikling av identitet og stolthet.

Sosial verdiskaping

innebærer utvikling av felles forståelse, engasjement, tillit og tilhørighet som oppstår gjennom samarbeid, samhandling, dugnad, frivillig arbeid, fellesskap og nettverk.

Økonomisk verdiskaping

innebærer økt lønnsomhet gjennom produksjon og salg av varer og tjenester og økt sysselsetting for lokalsamfunnet, for eksempel som følge av innovasjon, merkevare- og omdømmebygging.

Lerøy Aurora,
Karlsøy kommune

[1] Blant annet «Den brede verdiskapingen» Telemarkforskning, TF-notat 20/2009; «Verdiskaping basert på natur- og kulturressurser», Distriktssenteret 2017.

Haplast Furuflaten, Lyngen kommune.

INNBYGGERINVOLVERING SOM VERKTØY I SAMFUNNSUTVIKLINGEN

For å nå visjonen om å være den beste verdiskapingsregionen i Arktis er vi avhengig av at Tromsøregionen også i fremtiden er et attraktivt sted å etablere bedrift, bosette seg og besøke. Kommunene må ta en aktiv samfunnsutviklerrolle, og bidra aktivt for å ta Tromsøregionen videre.

Den pågående digitaliseringen ved bruk av IKT og digitale tjenester har ført til en sterk produktivitetsvekst. Utvikling og bruk av digitale tjenester i offentlig og privat sektor vil kunne gi bedre tjenester og mer hensiktsmessig bruk av personalressursene i de enkelte kommuner, og samtidig bidra til økt verdiskaping i næringslivet.

Kommunenes rolle som samfunnsutvikler er i endring. Det pågår et skifte fra «servicesamfunnet» til «fellesskapssamfunnet». Det vil si et skifte der innbyggerne går fra å være kunder av det offentlige, til ressurser som bidrar fellesskapet. Dette stiller nye krav til hvordan kommunen møter innbyggerne og hvordan innbyggeren møter kommunen. Hvordan vi lykkes med å utvikle nye samhandlingsformer med frivillige organisasjoner og andre aktører vil ha stor betydning for hvordan tjenestetilbudet i kommunene utformes og løses i årene som kommer.

Denne utviklingen må også sees i sammenheng med «Smart City»-arbeidet som foregår i en rekke byer og tettsteder over hele verden. Det vil si prosjekter der man bruker moderne teknologi for å forenkle og forbedre, i samarbeid mellom kommuner, næringsliv, organisasjoner og akademia og bruker innbyggerinvolvering som verktøy for å ivareta innbyggernes og brukernes behov, og involverer disse i utviklingen av løsninger.

Det disse utviklingstrekkene har til felles er at de søker å styrke evnen til å håndtere de store samfunnsutfordringene på en måte som skaffer bedre tjenester for innbyggerne, er kostnadseffektive for kommunene, bidrar til nye næringsvirksomheter og arbeidsplasser, samtidig som de reduserer klimagassutslipp og bidrar til en mer bærekraftig samfunnsutvikling.

I sum betyr dette at Regional strategisk næringsplan for Tromsøregionen ikke kan gjennomføres av kommunene alene, men i tett samarbeid med regionens næringsliv og andre aktører. De strategiske retningene og tiltakene i denne planen skal derfor operasjonaliseres i møtet mellom kommunen og innbyggerne.

VISJON OG MÅLSETNING

Visjonen og de overordnede målsetningene er utarbeidet med utgangspunkt i gjeldende strategiske nærings- og samfunnsutviklingsplaner i de involverte kommunene. [2]

Visjon
Tromsøregionen skal være den beste verdiskapingsregionen i Arktis med Tromsø som arktisk hovedstad.

Overordnet mål
Tromsøregionen skal være det foretrukne stedet for bærekraftig næringsaktivitet i Arktis. Regionen skal være attraktiv for næringsliv, boende og besøkende. Næringslivet skal bidra til en bærekraftig utvikling og tuftes på miljømessig, kulturell, sosial og økonomisk verdiskaping. Vi skal styrke regionens fortrinn definert som attraktivitet, reiseliv, sjømat, kompetanse og arealer.

Delmål

- Økt samhandling mellom kommunene i Tromsøregionen for økt verdiskaping bygd på den enkelte kommunes styrker.
- Tromsøregionen skal være ledende på innovasjoner knyttet til bærekraftig verdiskaping i Arktis.
- Tromsøregionen skal ha en samordnet infrastruktur som fremmer utviklingen av et konkurransedyktig næringsliv og en funksjonell bo- og arbeidsmarkedsregion.
- Tromsøregionen skal samarbeide om næringsarealer i sjø og på land som imøtekommer næringslivet og samfunnets behov.

[2] «Strategisk næringsplan for Tromsøregionen 2008-2018»
«Strategisk næringsplan 2016-2025», Balsfjord kommune
«Strategisk næringsplan for Karlsøy kommune 2018-2030» (høringsutkast), Karlsøy kommune
«Kommuneplanens samfunnsdel 2017-2029», Lyngen kommune
«Nærings- og utviklingsplan 2015 – 2018», Storfjord kommune
«Strategisk næringsplan 2014 – 2020» og «Strategisk næringsplan – Gjennomføringsstrategi 2017-2020», Tromsø kommune

STRATEGISK SATSING

STRATEGISK SATSING

Det er i hovedsak to paradigmer som forklarer vekst og attraktivitet. Det historiske paradigmet er knyttet til at arbeidsplassene bestemmer hvor verdiskapingen skjer og hvor folk blir boende. I dette perspektivet er det viktig å tiltrekke seg nye arbeidsplasser. I det konkurrerende paradigmet argumenteres det for at attraktive steder bestemmer hvor folk velger å bo, og at arbeidsplassene og dermed verdiskapingen følger etter.

Det analyse- og involveringsarbeidet som er gjort i løpet av de siste årene i forbindelse med arbeidet med de respektive kommuners næringsplaner, men også fylkeskommunale rapporter som «Regional utvikling i Troms» (2015), Byregionprosjektet sin rapport «Samspill og regional vekstkraft i Tromsøregionen» (NIBR-rapport 2014:4) og en rekke nasjonale dokumenter som Regjeringens havstrategi og Nordområdestrategi, viser at Tromsøregionen er på veg mot det nye paradigmet.

Det er fortsatt en rekke eksempler på at arbeidsplassene bidrar til å definere bosettingsmønsteret. Samtidig ser vi at ved nyetableringer og nyinvesteringer, så skjer dette i stor grad i de områdene hvor arbeidskraften alt er etablert.

Det vil derfor være viktig å fortsette arbeidet med å videreutvikle Tromsøregionen som en attraktiv region hvor folk ønsker å bosette seg og besøke, da dette også vil gjøre det attraktivt å etablere nye og utvikle eksisterende bedrifter. Bedrifter, besøkende og fastboende er både avhengig av hverandre og påvirker hverandre. Regionen er avhengig av bedrifter og arbeidsplasser for at det skal være et livsgrunnlag for å bosette seg her. De som etablerer bedrifter er avhengig av at det er kompetent arbeidskraft tilgjengelig eller muligheter til å tiltrekke seg kompetent arbeidskraft utenfra. De som kommer på besøk ønsker å ta del av den lokale kulturen for å forstå hvordan det er å bo i Tromsøregionen. Dette krever igjen at det bor folk her, samtidig som antallet besøkende også gir store muligheter for reiselivsnæringen.

Gitt formålet med Regional strategisk næringsplan har vi valgt å fokusere på attraktivitet knyttet til etablering av nye og utvikling av eksisterende bedrifter.
Under dette punktet følger også satsingene innovasjon og bærekraftig verdiskaping, infrastruktur og transport og areal. Bo- og besøksattraktivitet dekkes også av andre temaplaner og strategier som for eksempel kulturplaner, folkehelseplaner og reiselivsstrategier.

STRATEGISK SATSING

ATTRAKTIVITET FOR UTVIKLING OG ETABLERING

Vekst påvirkes av hvor attraktivt det er å bo, besøke, arbeide og etablere eller investere i bedrifter i regionen. Tromsøregionen er i konkurranse med andre regioner, både når det gjelder å tiltrekke seg arbeidsplasser, kvalifisert arbeidskraft og nye innbyggere. Vi står sammen i å bygge opp hver enkelt kommunes særskilte fortrinn og samtidig bygge opp regionens felles fortrinn. Slik er vi i stand til å realisere en større del av verdiskapingspotensialet enn hva som er tilfelle for den enkelte kommune alene. Vi skal tiltrekke bedrifter, befolkning og besøkende gjennom å:

- **Styrke næringssamarbeidet mellom kommunene i Tromsøregionen.**

Vi skal etablere et forum for næringssjefer/-rådgivere/-konsulenter for oppfølging av Regional strategisk næringsplan og andre overlappende områder. Forumet har mandat til å fungere som arbeidsgruppe for Regional strategisk næringsplan, og rapporterer årlig til ordførere og rådmenn i deltagerkommunene. Forumet skal spesielt fokusere på reiselivsnæringen – da dette er en vekstnæring som vil ha stor nytte av et sterkere samarbeid på tvers av kommunegrensene. Erfaringer fra dette arbeidet vil ha overføringsverdi til andre næringer og arbeidsområder. Forumet vil i samarbeid med inviterte næringsaktører i regionen gjøre en årlig evaluering av Regional strategisk næringsplan. Planen rulleres hvert fjerde år. Forumet kan også arbeide frem nye prosjekter som støtter opp om retningen i Regional strategisk næringsplan.

- **Stimulere til et mer internasjonalt næringsliv.**

Vi skal samarbeide med bedrifter, klynger og bransjeorganisasjoner om deltagelse på viktige internasjonale møteplasser, prosjekter og messer. Vi skal delta i relevante delegasjoner sammen med næringslivet og andre aktører på tvers av kommunegrensene. Vi skal vær med som samarbeidspartner og koble næringslivet opp mot nasjonale og internasjonale partnere. Videre skal vi arbeide med å styrke, samordne og tydeliggjøre tilbudet av virkemidler for internasjonalisering av næringslivet og samarbeid med utlandet.

- **Styrke arbeidet med kompetanseinnvandring**

Vi skal fremholde regionens komparative fortrinn med fokus på både urbanitet og det gode landliv, rikt og allsidig kulturliv og opplevelse av spektakulær natur. Vi skal arbeide for å fremme høy yrkesdeltagelse i alle befolkningsgrupper og profesjonalisere vertskapsrollen overfor studenter, fag- og kompetansearbeidere, og for bedrifter fra inn- og utland.

- **Bidra til økt rekruttering og gjennomføring for yrkesfagutdanningene.**

Vi skal tilrettelegge for gode bo- og fritidstilbud for elever i videregående skole uavhengig av studieretning, men med ekstra fokus på hybelboere og yrkesfagutdanningene. Vi skal arbeide for flere lærlingeplasser både internt i kommunene, og gjennom krav om lærlinger knyttet til relevante offentlige prosjekter.
Det er viktig å sikre et godt videregående opplæringstilbud i hele Tromsøregionen.

- **Synliggjøre og profilere Tromsøregionen gjennom en koordinert historiefortelling**

Vi skal gjennom dialog og samhandling med næringslivet arbeide frem en økt forståelse for regionens identitet, historie og unike kompetanse. Denne forståelsen skal brukes aktivt i kommunenes kommunikasjonsarbeid. Historiefortellingen knyttes opp mot fylkeskommunens prosjekt «Urbane Arktis» på de områder hvor dette er relevant

- **Arbeide for nok og riktige boliger for å sikre verdiskapingspotensialet i hele Tromsøregionen.**

Vi skal arbeide for at det er nok og riktige boliger til å dekke boligetterspørselen, i nærhet til arbeidsplasser og infrastruktur som kollektivtransport, barnehage og skole. Vi skal arbeide mot virkemiddelapparatet for å sikre nasjonale tilskudds- og finansieringsordninger som muliggjør bygging av nok og riktige boliger for å sikre verdiskapingspotensialet i hele Tromsøregionen

Vi lykkes når

- Historien fungerer i form at den bidrar til å trekke bedrifter, beboere og besøkende, samtidig som vi som bor her, tilreisende og besøkende opplever historien som reell og autentisk.

STRATEGISK SATSING

INNOVASJON OG BÆREKRAFTIG VERDISKAPING

Innovasjon og entreprenørskap er viktige ingredienser for nye arbeidsplasser, vekst og utvikling i næringslivet. De ressursene som ligger i regionen, men også klimaendringene, gir et stort næringsmessig potensial for Tromsøregionen. For å realisere nye innovasjoner og verdiskaping er vi avhengig av kompetanse. Mesteparten av den norske nasjonalformuen ligger i arbeidskraften, og den enkeltes arbeidstakers kompetanse. Tilgangen på kompetent arbeidskraft, er i tillegg til risikovillig kapital en nøkkelfaktor for innovasjon og bærekraftig verdiskaping. For Tromsøregionen vil det være viktig å tiltrekke seg kompetente hoder og hender både til nye arbeidsplasser, men også for å sikre rekruttering til eksisterende arbeidsplasser. Innbyggerne er regionens viktigste ressurs.
Vi skal være ledende i Arktis på innovasjon og bærekraftig verdiskaping ved å:

- **Arbeide tettere sammen med UiT og andre kompetansemiljøer.**

Vi skal utfordre forsknings- og kompetansemiljøer til å bidra til regional verdiskaping i et bærekraftig verdiskapingsperspektiv.

- **Bygge entreprenørskapskultur og styrke FoUoI i (det eksisterende) næringslivet.**

Dette skal vi gjøre ved å løfte frem og synliggjøre eksisterende tilbud for veiledning, finansiering og lignende. Eksempelvis Ungt Entreprenørskap, FLOW Norway, Innovasjonsplattform Troms, Skattefunn, Kreative Balsfjord Arctic Accelerator, Halti Næringshage, VRI-midler, Forskningsrådet, Norinnova Technology Transfer og andre deler av virkemiddelapparatet. Vi skal stimulere til etableringer som kan bidra til å løse samfunnsutfordringer knyttet til blant annet klimaendringer og demografi, og arbeide for tilførsel av privat og statlig tidligfase-kapital.

- **Styrke innovasjonen i offentlig sektor.**

Vi vil styrke eget fokus på innovasjon i offentlige anskaffelser, og utforske muligheten for å hente inansiering til utviklingsprosjekter fra nasjonale og europeiske programmer. Vi skal utvikle tjenester og kompetanse gjennom deltagelse og utveksling i nasjonale og internasjonale nettverk.

- **En bærekraftig reiselivsutvikling.**

Vi skal støtte opp om Visit Lyngenfjord og Visit Tromsø-regionens arbeid med å utvikle Tromsø-regionen som bærekraftig reisemål. Vi skal arbeide gjennom destinasjonsselskapene, og i samarbeid med næringslivet for å utvikle gode produkter av høy kvalitet med mål om å kombinere reiselivsveksten med en positiv lokal ringvirkning og en styrket lokal identitet og integritet.

- **Løfte Tromsøregionen som matregion med særlig fokus på sjømat**

Vi skal legge til rette for videre vekst og innovasjon i sjømatnæringen, både knyttet til produksjon og foredling. Vi skal samarbeide med lokale aktører for å få frem nye smaker og retter med bakgrunn i havet som spiskammer, med mål om økt verdiskaping (utover produksjonsvekst) og økt bruk av sjømat blant ungdom. Vi skal i større grad utnytte konkurranse-fortrinnet knyttet til utmarksbeite og landbruk, og på den måten utvikle potensialet innen produksjon av lokal mat og drikke.

Vi lykkes når

- Klimaavtrykket i produksjonen reduseres samtidig som regionen vokser.
- Når et større spekter av næringsaktørene og utviklingsprosjekter benytter seg av de nasjonale og internasjonale virkemiddelordningene, og innovative offentlige anskaffelser er en innarbeidet praksis i kommunene.

Skibotndalen,
Storfjord kommune

STRATEGISK SATSING
INFRASTRUKTUR OG TRANSPORT

Godt utbygde kommunikasjonslinjer og kollektivløsninger er avgjørende for å utvikle regionens attraktivitet. Det er viktig å øke det strategiske samarbeidet mot vest og øst – for på den måten se hele regionen og potensielle transportkorridorer i sammenheng. Regionale og statlige myndigheter har en avgjørende rolle for å oppnå målet om god transportinfrastruktur i landsdelen, og det må arbeides strategisk opp mot disse for å sikre akseptabel standard på infrastrukturen. Vi skal arbeide for en samordnet infrastruktur som fremmer utviklingen av et konkurransedyktig næringsliv gjennom å:

- **Arbeide for bedre veg- og kollektivløsninger i regionen.**

Vi skal støtte opp om og bidra til regionale infrastrukturprosjekter som ivaretar hensynene til bærekraftig verdiskaping, fremkommelighet, sikkerhet og beredskap. Viktige vegstrekninger i regionen er FV863 Hansnes, FV57 Tromvik, FV53 Tønsnes, FV868 Lyngseidet – Oteren, Ullsfjordforbindelsen, Langsundforbindelsen, Europavei 8 og Europavei 6, samt strekningen Tromsø – Malangen – Olsborg – Buktamoten. Videre skal Tromsøregionen utvikles som en funksjonell bo- og arbeidsmarkedsregion med fokus på infrastrukturprosjekter som binder regionen sammen.
Vi skal arbeide for at verdiskaping blir en del av de samfunnsøkonomiske beregningene som legges til grunn ved samferdselsinvesteringer i regional og nasjonal transportplan. Planleggingen av kollektivtilbudet må ta hensyn både til fastboende og besøkende i regionen. Kollektivtilbudet bør også innrettes slik at skolebuss og arbeidspendling, spesielt mellom by og omland blir et tilgjengelig og rimelig alternativ.

- **Videreutvikle havnestrukturen.**

Vi skal utvikle gode løsninger for gods-, cruise- og fergetrafikken og bidra til omlegging av gods fra veg til sjø. Støtte prosjekter som opprettingen av en ny containerrute for godstrafikk mellom Bodø og Tromsø, videreutvikling av sjørute fra østkysten av USA via Island til Tromsøregionen og videre østover mot Russland, og videreutvikle havnene på Bergneset og Tønsnes som industri- og logistikknutepunkt. Dersom Fylkeskommunen overtar ansvaret for finansiering av fiskerihavnetiltak vil vi arbeide for at det utvikles en helhetlig handlingsplan for fiskerihavnene i regionen og at den kommunale finansieringsandelen kan løses i samarbeid med andre aktører. Fiskerihavnene må også i fremtiden utvikles for kystfiskeflåten, men samtidig ta hensyn til at turistfiske og reiseliv er et viktig nærings-område i distriktene.

- **Styrke Tromsø lufthavn Langnes.**

Vi skal arbeide aktivt gjennom Flyplassutvalget i Tromsø kommune for å koordinere regionale og lokale initiativ for å imøtekomme næringslivets behov for gods- og persontransport. Vi skal arbeide for et best mulig rutetilbud internasjonalt og nasjonalt, og støtte opp om arbeidet med nødvendige utvidelser for å sikre en god flyt for passasjerer og gods via flyplassen. Tromsø lufthavn har en strategisk beliggenhet mellom øst og vest, og kan tilrettelegge for flyruter fra for eksempel New York, Reykjavik og Tokyo til Tromsø, jamfør initiativ fra flere flyselskaper og som følge av ny flyteknologi og nye flytyper.

- **Arbeide for jernbane for godstransport.**

Vi støtter en ny utredning for Nord-Norgebanen fra Fauske til Tromsø med fokus på strekningen Narvik-Tromsø. Vi ønsker en utbedring av Ofotbanen, og vil følge opp det finske initiativet om en Arktisk ernbane til en isfrihavn i Norge, og fortrinnsvis en utbygging av Ishavsbanen til Tromsøregionen.

- **Støtte opp om digital infrastruktur.**

Vi ønsker å legge til rette for bedre utnyttelse av eksisterende digital infrastruktur i regionen. Vi skal arbeide for ilandføring av interkontinental fiberkabel i Tromsøregionen og etablering av grønne datasenter i Balsfjord og Storfjord.

Vi lykkes når

- Vi har en helhetlig infrastruktur som fremmer miljøvennlige transportløsninger for personer og gods internt i regionen og ut til nasjonale og internasjonale markeder

STRATEGISK SATSING
AREAL

Kommunene bruker hvert år store ressurser på arealplanlegging. Samtidig er det begrenset tilgang på økonomiske virkemidler for å stimulere til økt næringsutvikling. Dette gjør at kommunenes arealpolitikk og strategisk arealplanlegging er viktige næringspolitiske verktøy og et konkurransefortrinn for videre verdiskaping og vekst. I følge næringslivet er det spesielt viktig at kommunene vurderer arealer i lys av strategisk beliggenhet, transporteffektiv infrastruktur, langsiktighet og utvidelsesmuligheter, attraksjon og image, næringsstruktur og klyngefordeler, samt intern infrastruktur, estetikk og organisering.
Vi skal sikre at vi i fremtiden har næringsarealer i sjø og på land som imøtekommer næringslivets og samfunnets behov gjennom å:

- **Arbeide for en mer strategisk og bærekraftig bruk av næringsarealer på tvers av kommunegrensene.**

Dette skal vi gjøre gjennom å styrke plankompetansen på tvers av kommunene, og utrede muligheten i felles digitale løsninger som synliggjør arealtilbudet i regionen. Eksempelvis nettstedet «Arctic Industrial Parks». Vi skal sette av næringsareal til reiseliv, prioritere næringsarealer for god sentrumsutvikling, langs kollektivaksene og etablert infrastruktur. Vi skal prioritere industriområdene på Stormoen, Nordkjosbotn og Bergneset (Balsfjord), Furuflaten (Lyngen), Rattumoen (Storfjord), Åbornes, Hansnes, Vannvåg Vannavalen og Stakkvik (Karlsøy) og Tønsnes (Tromsø) for arealkrevende virksomhet i regionen.

- **Ha arealer som sikrer dagens og fremtidas matproduksjon i sjø og på land.**

Vi vil prioritere og sikre arealer til fremtidig næringsaktivitet og matproduksjon i sjø. Vi vil ta vare på større sammenhengende områder med dyrket mark og dyrkbar mark av høy kvalitet, og etterstrebe at dyrket mark og dyrkbar mark blir brukt til matproduksjon i fremtiden. Vi skal vurdere å utvikle en egen jordvernsstrategi.

- **Arbeide for lokal utmarksforvaltning.**

Vi er positiv til en utredning om at Fjelloven også skal gjelde i Nordland og Troms.

Vi lykkes når

- Arealene i kommunen gir oss strategiske fortrinn ved etablering av ny og utvidelse av eksisterende virksomheter, og at dette skjer på en måte som styrker den bærekraftige verdiskapingen i Tromsøregionen.

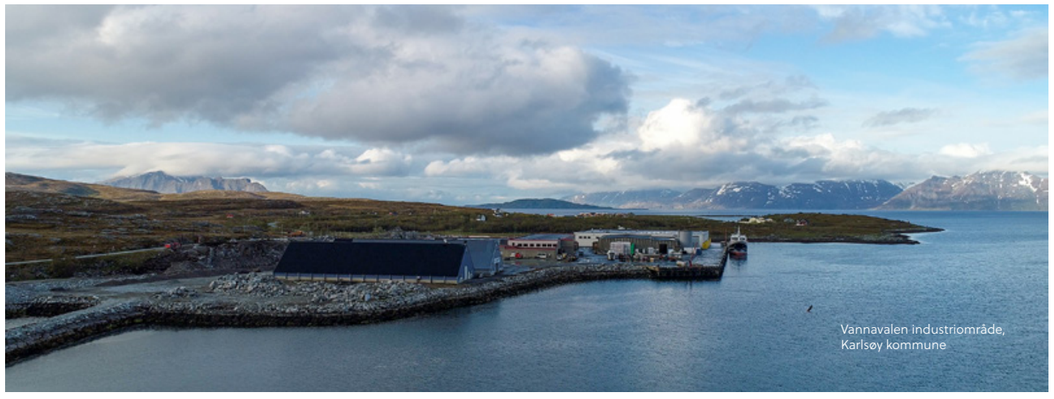

Vannavalen industriområde, Karlsøy kommune

TILTAK SOM IVERKSETTES UMIDDELBART

Omfanget av tiltakene knyttet til de strategiske satsingene varierer i omfang, kostnad og tidshorisont. Noen tiltak har lave kostnader og kan iverksettes mer eller mindre umiddelbart, mens andre krever et langsiktig strategisk arbeid på ulike forvaltningsnivå. For å videreføre arbeidet med planen, er det identifisert fire prioriterte tiltak som vi vil starte å arbeide med umiddelbart. Disse tiltakene er:

1. Opprette et regionalt næringsforum for næringssjefer/-rådgivere/-konsulenter i de ulike kommunene.

Forumet har mandat til å fungere som arbeidsgruppe for Regional strategisk næringsplan, og rapporterer årlig til ordførere og rådmenn i deltagerkommunene. Forumet skal spesielt fokusere på reiselivsnæringen – da dette er en vekstnæring som vil ha stor nytte av et sterkere samarbeid på tvers av kommunegrensene. I tillegg vil erfaringer fra dette arbeidet ha overføringsverdi til andre næringer og arbeidsområder. Forumet vil i samarbeid med inviterte næringsaktører i regionen gjøre en årlig evaluering av Regional strategisk næringsplan. Planen rulleres hvert fjerde år. Forumet kan også arbeide frem nye prosjekter som støtter opp om retningen i Regional strategisk næringsplan.

2. Nasjonal pilot

Utarbeide en nasjonal pilot på finansiering av fellesgodetiltak i reiselivsnæringen i samarbeid med Visit Lyngenfjord og Visit Tromsøregionen.

3. Felles profilering

Felles profilering av Tromsøregionen, hvor første grep vil være en felles oversikt over industriarealer i Tromsø- regionen og markedsføre disse på nettsiden «Arctic Industrial Parks».

4. Virkemiddelapparatet

Arbeide mot virkemiddelapparatet for nasjonale tilskudds- og finansieringsordninger som muliggjør bygging av nok og riktige boliger for å sikre verdiskapingspotensialet i hele Tromsøregionen.

RELEVANTE DOKUMENTER

Regional strategisk næringsplan bygger den enkelte kommunes kommuneplaner og næringsplaner, samt flere regionale, nasjonale og internasjonale dokumenter og rapporter. For videre lesing vises det til:

Kommunale planer
Tromsøregionen (2007): «Strategisk næringsplan for Tromsøregionen 2008-2018»
Balsfjord kommune (2016): «Strategisk næringsplan 2016-2025»
Karlsøy kommune (2013): «Kommuneplanens arealdel 2013 – 2023»
Karlsøy kommune (2017): «Kommuneplanens samfunnsdel 2017 – 2030»
Karlsøy kommune (2017): «Strategisk næringsplan for Karlsøy kommune 2018-2030»
Lyngen kommune (2017): «Kommuneplanens samfunnsdel 2017-2029»
Storfjord kommune «Nærings- og utviklingsplan 2015 – 2018», Storfjord kommune
Tromsø kommune (2014): «Strategisk næringsplan 2014 – 2020»
Tromsø kommune (2017): «Strategisk næringsplan – Gjennomføringsstrategi 2017-2020»
Regionale, nasjonale og internasjonale dokumenter
Meld. St. 22 (2015-2016): «Nye folkevalgte regioner – rolle, struktur og oppgaver»
Meld. St. 18 (2016-2017): «Berekraftige byar og sterke distrikt»
Meld. St. 22 (2016-2017): «Hav i utenriks- og utviklingspolitikken»
Regjeringen (2015): «Submission by Norway to the ADP»
Regjeringen (2016): «Initial Steps Towards The Implementation Of The 2030 Agenda»
Regjeringen (2017): «Ny vekst, stolt historie. Regjeringens havstrategi»
Regjeringen (2017): «Nordområdestrategi – mellom geopolitikk og samfunnsutvikling»
Regjeringen (2018): «Norge i Europa Regjeringens strategi for samarbeid med EU 2018 – 2021»
Regjeringen (2018): «Norge som datasenternasjon»
Troms fylkeskommune (2012): «Strategi for utvikling av petroleumsnæringen i Troms»
Troms fylkeskommune (2013): «Havbruksstrategi for Troms»
Troms fylkeskommune (2013): «Strategi for reiselivet i Troms 2013-2017»
Troms fylkeskommune (2014): «Fylkesplan 2014-2025»
Troms fylkeskommune (2014): «Regional plan for landbruk i Troms 2014 – 2025»
Troms fylkeskommune (2015): «Nærings- og utviklingsplan for Nord-Troms»
Troms fylkeskommune (2015): «Regional forvaltningsplan vannregion Troms 2016 – 2021»
Troms fylkeskommune (2016): «Arktisk innovasjon. FoU-strategi for Troms»
Troms fylkeskommune (2017): «Strategi for næringsutvikling – SNU 2018 – 2025»
Troms fylkeskommune (2017): «Strategi for maritim næringsutvikling i Troms».
Troms fylkeskommune (2018): «Næringstransporter i Troms. Status 2017»

Rapporter
Agderforskning (2016): Fou-Rapport nr. 3/2016 «Mot 'Kommune 3.0'? Modeller for samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor: Med hjerte for Arendal»

Distriktssenteret (2017): «Verdiskaping basert på natur- og kulturressurser»,
FAFO (2012); «Kommunen som samfunnsutvikler. Drivere og hindringer for næringsutvikling- og sysselsettingsarbeid»

Menon (2015): Menon-publikasjon nr. 3/2015 «Samspill mellom by og omland som kjelde til økonomisk vekst»

NIBR (2015): Rapport 2015:4 «Samspill og regional vekstkraft i Tromsøregionen»
OECD (2017): «OECD Territorial Reviews: Northern Sparsely Populated Areas»
Telemarkforskning (2009): TF-notat 20/2009 «Den brede verdiskapingen»

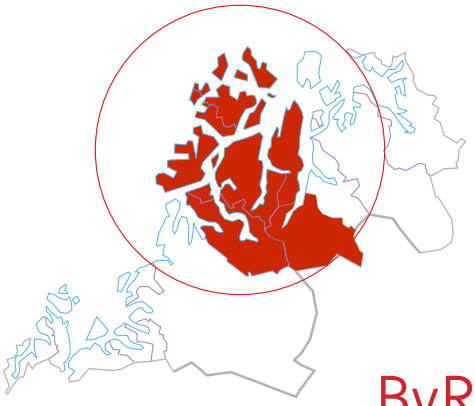

ByRegion Tromsø

Regional strategisk næringsplan for Tromsøregionen